

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 45 —; za ino-
acemstvo Din 40 — neobvezno.

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 75.
Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knaflovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inzeratni oddelki: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 493

Podružnice: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843. — Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.451.

Vsem svojim prijateljem, so-
trudnikom in čitateljem želi
prav vesele praznike
uredništvo «Jutra».

Božična številka «Jutra» ob-
sega 36 strani: 32 strani rednega
lista in 4 strani ilustrirane bo-
žične priloge. Poleg drugega bo-
gatega gradiva prinaša dva za-
nimiva razpisa nagrad, prvega
za odrasle, drugega za otroke.

Današnja številka velja 3 Din.

Prihodnja številka izide v ne-
deljo jutraj. — Za sprejemanje
oglasov bo naš inzeratni odde-
lek v Prešernovi ul. 4. tel. 492.
odprt v soboto, na Štefanovod od
9. — 11. dopoldne.

Ljubljana, 24. decembra.

Zopet enkrat zvone božični zvonovi
nad našo domovino. Sedem let že uži-
vamo svobodo in mir. Mi, ki smo doži-
veli strahote nečloveške vojne, vemo
dobro ceniti, kaj nam pomeni mir. Svo-
bodo pa kdor je ne razume, naj se gre
učiti ceniti jo, kjer naši bratje leče pod
tužim larmom. Ko danes vsak hiti v svoji
domači mir, naj pomisli na zaslužne
brate. Za Božič je italijanska vlada za-
brala poslednji ostanek našega jezika
v osnovnih šolah Italijanske Kraljevine. Glo-
boko v srce je zadela s tem ne le naša
kajti za naša srca ni državnih granic.
Ali v teh srcih, ko mislimo na nesrečne
brate, se zbirata sveta leza in pesti se sti-
ska. Prišel ho dan, ko bodo želi vi-
har oni, ki danes sejejo veter.

Ko v duhu stojimo s Primorja, s Ko-
rškega čez jugoslovnski prag, šele
občutimo, kako nas že greje lastna streha.
Nemirni časi so za nami in sila pe-
kla ki so nezadovoljstva s svobodo, so
v praznini. Krepro smo se sprijeli
preteklo leto. Pa smo jih tudi vrli prav
pošteno. Izgubljeni sin je zelo rovaril
proti očetu Nazadnje na je ustrašovan
in spokornir prosil milosti. In bil je spre-
jet v očetov dom. Sv. Lukež poroča v
Evangeliju 15. poglavju, da je oče ukal-
zal zaklati pitano tele od veselja, da
mu je kot mrtve oplakani in oživel.
Starejši sin pa, ki je vse žrtvoval za
očeta, je bil ozlovoljen. Je li izgubljeni
sin res pridobil nazaj? Čim bo z de-
lanil in s pravo iskrenostjo pokazal, da
spreobrnjen ni samo navidez, bo go-
tovo vesel tudi starejši sin, ki pa ta čas
s krenko roko in budnim očesom pazi,
da ne bo prevare.

Dva sta grda sovražnika miru v naši
ozi domovini: lažniva hriškarja in zlo-
raba vere za politiko. Preroki iz Zagre-
ba skušajo z izkrivljenjem resnice nad-
licitrirati stare hriške, ki žalijo zna-
menje križa ko ga obrnejo na svojo
politično zastavo. Strašna je ta zloraba
in dokler bo ona obstajala in dokler bo
lažniva hriškarja priljubljeno sredstvo
v političnem boju, toliko časa ne bo
končnega miru v naši državi, posebno
pa ne v Sloveniji. Pokvarjeni služahn-
ki cerkve so kakor težak strun v narod-
nem telesu in prav je rekel srbski poli-
tik, ko je ceneč slovenske spodobnosti,
vzkliknil: «Kolik moč v naši državi bi
bili ti Slovenci, da jih Bog ni udaril s
šibo klerikalizma.»

Še postojni umanje, a malo ga je, da bo
namreč narodni čut zmagal tudi v du-
hovščini, ki bi naj spoznala, da je v
službi naroda (in to je najvidnejša služ-
ba Boga), ni pa v službi politične parti-
je. Božični zvonovi zvonite, odmirajte
zakrknjena srca!

V naši državi se je letos mnogo go-
vorilo o sporazumu. Kdo ga hoče, kdo
ga ne pozdravlja ako je to več kakor
zola beseda, s katero se pokriva črna
politična kunčija? Mi smo za več, kot
za sporazum. Mi pridajemo bratov-
ljudov, jugoslovnsko edinstvo, enako-
pravnost in demokratsko svobodo. Ne
kunčija ali pogodba, ampak ljudov in
poverenje, to so pravi leki in zveličav-
ne metode za vso našo razprtijo.

Božični zvonovi zvene in vliivajo po-
mirjenje in narod. Slabeši in to smo
Slovenci, če je naše življenje res samo
sporazum, t. i. pogodba, bi in bo moral
sprejemati tudi neugodno pogoto. Mi pa
tega ne moremo. Mi hočemo enakoprav-
nost v vsakem oziru, ki na to more dati
le vsehčeti hratski čut in ljubezen, za ka-
tero treba vzgojiti cel narod. Zato bo
pravi notranji mir šele tedaj, ko bodo
zvonovi v celi Jugoslaviji zvonili tudi
visoko nesem jugoslovnske ideje.

Brez dela ni miru. Zato hočemo niti
božični mir da se utrdimo za nadaljno
delo. V tem znamenju iskreno želimo
vsem našim prijateljem širom Jugosla-
vije pa tudi nasprotnikom:
Vesel in srečen Božič!

Oster afront Pašića proti Radiću

Že napovedana ministrska seja preklicana. — Pašić pri kralju.
Noče se sestati z Radićem. — Kar je včeraj v «Domu» napisal,
to je danes v Beogradu demantiral.

Beograd, 23. decembra. p. Jutraj je
bil g. Pašić obvečen o prihodu gospo-
da Radića v Beograd ter o njegovih na-
meri, da na današnji seji ministrskega
sveta spravi ponovno razgovor
vprašanje položaja posl. Kežmana. Isto-
časno je bil Pašiću predložen članek
iz «Doma», v katerem Radić afero posl.
Kežmana prikazuje kot vprašanje ravnopravnosti hrvatskih in slovenskih
članov naše ameriške delegacije.

Pašić je nato sejo ministrskega sveta
preklical ter je pozval k seji prveke
radikalne stranke Ljubo Živkovića,
Marka Gjurčića, Krsto Miletića, Marka
Trifkovića in Mišo Trifunovića, s kate-
rimi je dolgo konferiral.

Po tej konferenci se je Pašić podal v
dvor, kjer ga je kralj sprejel v avdi-
encl, kjer ga je kralj sprejel v avdi-
encl, ki je trajala dve uri. O tel avdi-
encl se širilo senzacionalne vesti in
zatrjuje se, da je Pašić kralju obrazlo-
žil velike težave sedanje situacije ter
mu razložil svoje poglede na nadaljni
razvoj. Oblišan je tudi, kako namera-
va razčistiti najnovejši incident.

Medtem se je g. St. Radić skoraj ves
dan mudil v kabinetu Pavla Radića. Do
razgovora med njim in Pašićem ni pri-
šlo, ker je Pašić izjavil, da je zaposlen.

Zvečer od 6. do 8. je Pašić konferiral
s finančnim ministrom g. Stojadinovićem.

Ob pol 8. je prišel minister Pavle
Radić k Pašiću in vršila se je dolga
konferenca, katere rezultat je obelodan
v sledečem službenem komunikatu:

«Nocoj ob 8. so konferirali v pred-
sedništvu vlade Nikola Pašić, Pavle Ra-
dić in dr. Stojadinović. Po tej konferen-
ci je g. Pavle Radić, prihajajoč iz pred-
sedstva izjavil novinarjem nastopiti:
«Opazil sem, da sta dve beležki glede
naše delegacije za Ameriko v zadnji
številki «Doma» sploh napačno nimo-
vani. Obvestilo o tem se je izdalo na
podlagi informacij, ki niso bile popolne.
Ministrski svet je povsem soglasen glo-
de odreditve osebnosti za ameriško de-
legacijo. Vsi členi delegacije so enako-
pravni. G. dr. Kežman ima posebno na-
logo, ki mu je dogovorno dodeljena ter
bo z našo delegacijo neprestano v zve-
zi. Delegacija gre v Ameriko izključno
radi ureditve vojnih dolgov ter nima
nobene zveze z našim nameni posoliti. Po-
temtakem vlada glede tega vprašanja v
ministrskem svetu popolno soglasje ter
mi vsi želimo, da bi naša delegacija do-
segla najboljši uspeh.»

Naravno, da je ta naravnost ostenta-
tivni dementi včerajšnjih Radićevih iz-
jav in obsodba njegovih pretenj, da bo
Stojadinovića misla propadla, ako se
vlada ne ukloni Radićevi zahtevi, iz-
zval senzacijo. Splošno se smatra, da
postajajo razmere nevzdržne.

Kaj je Radić hotel in kaj je v Beogradu opravil

Edini rezultat njegove intervencije je mučna blamaža, oslabitev
avtoritete naše delegacije in poostreitev odnošajev v RR.

Beograd, 23. decembra. p. Ponoči je
prišel gosp. Radić v Beograd, da iz-
vrši svojo, v včerajšnjem «Domu» na-
povedano ultimativno demarš. Gosp.
Radić je v Zagrebu naznanil, da bo da-
nes najprej Pašiću pokazal, nato pa
storil vse druge korake, ki so potrebni,
da se življenjski interesi naroda in dr-
žave zastopajo. Radić je nadalje zapre-
til, da se bodo «seljaški ministri» uprli
in da bo Stojadinovićevo potovanje v
Ameriko zastoni, ako se mu ne da za-
dovoljščina.

Niti ena od Radićevih napovedi se ni
izpolnila. Pašić je odklonil, da se z njim
razgovarja, odpovedal je celo sejo mi-
nistrskega sveta. Radić ves dan ni pri-
šel v položaj, da stori «druge potrebne
korake». On in njegovi ministri so mo-
rali pristati, da se članek v «Domu» de-
mantira, posl. Kežman se je moral za-
dovoljiti z ulogu, ki mu je bila že prele
odrejena in Radić se je zvečer zopet
odpravil v Zagreb.

Ostala je le mučna blamaža in na ne-
prijetna poostreitev odnošajev med obe-
ma koaliranimi strankama.

Zagreb, 23. decembra. r. Včerajšnji
razburjeni Radićev članek v «Domu»
je danes dobil iz radićevskih vrst ko-
mentar, ki pojasnjuje pravo ozadije cele
afere. Izvedelo se je, da ni bil sporen
položaj slovenskega in hrvatskih čla-

nov naše ameriške delegacije, temveč
je položaj posl. Kežmana, ki naj gre
kot nekaka avantarda naše delegacije
v Ameriko ter pri tej priložnosti umiri
tudi puntarje med hrvatski misli izselenci,
ki so bili prele odločni pristaši Radića
ter so za njegovo politiko tudi dali mno-
go denarja. Po njegovi kalkulaciji pa
ga proglašajo za izdajico. Radić je za-
hteval, da naj ima njegov odposlanec
vse pravice delegata, na kar pa vlada
iz razumljivih razlogov ni pristala. Ra-
dićevski krogi se bojijo, da je Radić s
svoim nastopom zopet znatno poslab-
šal situacijo.

Beograd, 23. decembra. p. Pisanje St.
Radića v «Domu» o sestavi naše de-
legacije za Ameriko smatrajo radikali kot
izsiljevanje. Ostro očita Radiću, da je
lako otežkočil položaj naše delegacije
in da a priori ubita njeno avtoriteto.
Svoje nezadovoljstvo proti Stojanovi-
ću Radiću so radikali pokazali očitno v
nocojšnjem «Vremenu», ki piše: To
vprašanje bo v vladi izzvalo novo tre-
nje. Krivdo je pripisati znani ključval-
nosti gosp. Radića. Važno je, da se v
gotovih vladnih krogih občuti vidno ne-
zadovoljstvo radi tega izzivanja. Očita
se gosp. Radiću, da se obrača na jav-
nost ter zahteva popolnoma nepotrebn
podporo za ono, kar se mu v stvari
ni odreklo.

Radić za prijateljstvo z Italijo in Madžarsko

Mussolini na razglasa upravičenost italijanskega imperijalizma
in je izgnal zadnje sledove našega jezika iz šol.

Zagreb, 23. decembra. n. Jutrišnji «Jutar-
ni» lista bo objavil Radićev članek v katerem
pravi, da je prijateljstvo z Italijo neprecen-
ljive vrednosti za nas in za Italijo. To prija-
telstvo daje Italiji svobodne roke za njeno
akcijo na Sredozemskem morju, nam pa da
je na razpolago neizčrpana prirodna hoga-
stva, da jih razvijamo, da zvežemo Jadrn
s Donavo, s cestami in železnicami, ter da
ustvarimo od svoje države prehod do Kar-
patov in tja do Varšave. Zato je tudi potreb-
no, da se tudi v naših srednjih šolah v Pri-
morju uči italijanski jezik holi kakor do se-
daj ter da se v knlige ljudskih šol sprejme
o Italiji vsaj to, da je ital. odnosno latinska
civilizacija vir civilizacije cele Evrope ter

da je Ital. desem in glasha najbolj dovršena
na svetu. Tudi napram Madžarom so nli od
nošaji popolnoma zdravi in skoro idealni.
Madžarski seljak je dober in pošten, kakor
tudi naš. Prepustiloč hodočnosti, da se ta
idealnost napram Italijankemu in madžar-
skemu narodu izpopolni mi Hrvati
že sedaj moremo in moramo delati
na to, da čimprej v Rimu in v Pešti moremo
ponuditi tak pakt arbitraže, kakor ga je
pred letom dni ponudila Nemčija Franciji.
Ta pakt bi nomenl veliko preditev Srednje
Evrope. Italija Jugoslavija in Madžarska bi
prevzele medsebojno jamstvo iskrenosti in
trajnosti miru. Za gospoke prepirljivce je
seveda to nerazumljiva stvar.

Premeščenje našega vatikanskega poslanika

Beograd, 23. decembra. r. Kakor se do-
znava, je naš vatikanski poslanik dr. Smo-
dlaka izrazil zunanemu ministru dr. Ninčiću
željo, da bi bil po poteku svojega do-
pusta premeščen na kako drugo mesto. Naš
dosedajni poslanik v Bernu dr. Milutin Jan-
ković se omenja kot naslednik dr. Smo-
dlake v Vatikanu. Dr. Smođlaka bi odšel v
Bern.

Boji v Siriji

Palermo, 23. decembra. e. Tukajšnji pre-
fekt je razpustil vodstvo Italijanskega no-
vinarskega združenja ter je imenoval tro-
jico fašistovskih komisarjev, ki bodo vodi-
li posle združenja.

Odhod naše ameriške delegacije

Tudi Nemčija in Anglija se oglašata.
Beograd, 23. decembra. p. Naša de-
legacija odide v Ameriko jutri ob 2. popoldne.
Finančnega ministra bo v času njegove od-
stojnosti zastonjal minister za javna dela
Uzunović. V zvezi z odhodom finančnega
ministra je bilo danes v njegovem kabine-
tu veliko številno konferenco. Posebno dolgo
je bil pri finančnem ministru belgijski po-
slanec. Trdi se, da je Belgija zahtevala,
da poravnamo temočni dolg. Zdi se, da je
enako intervencijo izvedel tudi angleški
poslanik Cunard ki je konferiral z mini-
strom za zunanje stvari dr. Ninčićem. Zve-
čer od 7. do 8. je bil na dvoru minister
dr. Ninčić.

Mir ljudem — Slovencem smrt!

Grozovita božičnica fašistovske vlade našim bratom v Julijski
Krajin. — Naš jezik popolnoma izgnan iz ljudske šole.

Trst, 23. decembra. e. Fašistovska
vlada je s kraljevim dekretom z dne
22. novembra, št. 2191, ki se sedaj obla-
vija, popolnoma odpravila pouk slo-
venskega in hrvatskega jezika na ljud-
skih šolah v Julijski Krajini.

S tem odlokom so bile razveljavljene
dosedanje določbe Gentileve šolske
reformne, ki so predvidevale pouk ma-
terinskega jezika vsaj v takozvanih do-
datnih urah. Slovenska in hrvatska šol-
noredna določa naj bi bila posvečena
narodni smrti. Radi tega dekreta vlada
med našim ljudstvom veljansko raz-
burjenje in ogorčenje.

Ze Gentilejeva naredba, ki je stopila
v veljavo na podlagi kraljevega odloka
od 1. oktobra 1923, je odvzela sloven-
skemu jeziku v šolah skoraj vsako ve-
ljavo. Člen 4. te naredbe je določal, da

se v vseh ljudskih šolah kraljevine Ita-
lije vrši pouk v državnem jeziku, v ob-
činah, kjer se navadno govori v kakem
drugem jeziku, pa ima biti ta jezik učni
predmet v dodatnih urah. Člen 17. te
naredbe pa je določal, da se že s šol-
skim letom 1923/24 vrši pouk v vseh
prvih razredih drugojezičnih šol v ita-
lijanskem jeziku. V šolskem letu 1924-
1925, se je poučevalo tudi v drugem
razredu v italijanskem jeziku. V nasled-
njih šolskih letih pa se ima postopati
na isti način v nadaljnjih razredih, do-
kler se ne bo poučevalo v vseh razre-
dih ljudskih in meščanskih šol v italijan-
skem jeziku. Tudi ta naredba, ki je pu-
ščala našemu jeziku vsaj beraški koti-
ček, je sedaj odpravljena.

Neodrečno ozemlje preživlja božič-
ne praznike v tuzi in žalosti...

Žalosten božič naših bratov v Istri

Barbarstvo karabinerjev, ki razbijajo glave nedolžnih kmetov.
Italijanski duhovnik aretiriral hrvatsko dekle. — Nadaljne are-
tacije narodnega ženstva.

Brgudac, 23. decembra. e. Predsnočnim je
prišlo nekaj karabinerjev v Brgudac. Stopi-
li so v hišo št. 26., kjer stanuje kmet Tur-
ković. Zahtevali so od njega naj jim posodi
svetliko, ki jo potrebujejo za pot do Laniš-
ča. Turković jim je odgovoril, da ima samo
eno svetliko, ki pa jo rabi sam za hlev in
da so Turkovići razbili gornjo čelust in
larieni karabinerji so skočili na kmeta ter
ga pričeli obdelavati s puškinimi kopiti, ta-
ko da so Turkovići razbili gornjo čelost in
mu izbili štiri zobe. Hudo ranjeni Turkovići
je odšel danes v Buzet, kjer mu je zdravnik
zažil rano.

Pred dnevi je bila tukaj aretirana gđ.
Ljubica Grzinić. (O aretaciji je «Jutro» že
obširno poročalo). O tej aretaciji se sedaj
dejavajo naslednje podrobnosti. Ko je Ita-
lijanski duhovnik Guion iz Lanišča zvedel,
da je Ljubica Grzinić v Brgudcu, je odšel

osebno h karabinierjem ter jih prosil naj
mu posodijo karabinersko uniformo in da
odidejo z njim v Brgudac. Karabinierji so
mu seveda ustregli. Duhovnik Guion je kot
prvi v karabinerski uniformi vdrl v hišo,
kjer je osebno aretirala Ljubico Grzinićevno.
Iz tega se jasno vidi, da so italijanski duhov-
niki v Istri za to nastavljeni, da vršijo po-
litično službo in ne cerkveno.

Buzet, 23. decembra. e. Snoči sta prišla
na tukašnji kolodvor Marica Mozorović in
Deva Grzinić. Tu so in karabinierji brez
vsakega razloga ustavili ter aretirali. Kara-
binierji navajajo vzrok, da sta imenovani
delali jugoslovnsko propagando ter da agi-
tirali med ljudstvom za pristop k pravoslav-
ju. Te obdolžitve so seveda brez vsake
podlage. Imenovani gospodični sta sedaj v
buzetskih zaporih.

Zveza narodov za mir ljudem na zemlji

Predsednik Coolidge za udeležbo na razorožitveni konferenci.
— Nemčija in Rusija prejeli povabilo na konferenco. — Opti-
mistični glasovi iz Moskve.

London, 23. decembra. s. «Daily Te-
legraph» poroča iz Newyorka: Ministr-
ski predsednik Coolidge je definitivno
sklenil, da bo na lastno odgovornost od-
poslal delegate na razorožitveno konfe-
renco. Zdi se, da bo kongres odobril
predsednikov korak.

Berlin, 23. decembra. d. Vlada je pre-
jela povabilo na razorožitveno konfe-
renco. Povabilo je podpisal predsed-
nik Sveta Zveze narodov Scialoja. Iz
povabila je razvidno, da se sestane
konferenca 15. februarja v Ženevi in da
se je bodo poleg držav, ki so članice
Sveta Zveze narodov, udeležile tudi
Jugoslavija, Bolgarska, Poljska, Rumu-
nija, ameriške Zedinjene države, Fin-
ska, Nizozemska in Rusija. Ker Nemčija
ni imenovana med temi državami,
se smatra, da bo Nemčija do takrat že
članica Sveta Zveze narodov.

Povabilo vsebuje nadalje mnenje, da
je popolna rešitev razorožitvenega pro-

blema mogoča šele tedaj, ko bodo so-
delovali pri njegovi rešitvi vsi narodi.

Svet Zveze narodov polaga veliko
važnost na prisotnost nemške vlade ne
samo na konferenci, temveč tudi pri
priljubljenih delih komisije.

Moskva, 23. decembra. d. «Izvestija»
pišejo z ozirom na povabilo Sveta Zve-
ze narodov k razorožitveni konferenci,
da je rešitev razorožitvenega problema
brez sodelovanja Rusije nemogoča ter
jemljejo z velikim zadovoljstvom na
znanje povabilo. Istočasno svari list
pred ponovno diplomatsko igro ter sku-
ša dokazati svoje nezaupanje s števil-
nimi citati z angleškega časopisa. Ta-
ko «Izvestija» kakor «Ekonomičeskaja
žizn» izjavljata, da udeležba Rusije na
razorožitveni konferenci še ne pomeni
priznanja Zveze narodov. «Izvestija» še
vedno vztraja pri svoji zahtevi, naj bi
se razorožitvena konferenca vršila iz-
ven Svce.

Davidović napoveduje konec režima

Zagreb, 23. decembra. r. Ljuba Davidović
je podal listom to-le izjavo: Današnja
vladna kombinacija ne zadovoljava. Ako
vlada ne stori nikakih korakov, da zmanj-
ša gospodarsko krizo v naši državi in olaj-
ša finančna bremena, ne verujem v traj-
nost tega režima. Vlada v teh petih, šestih
mesecih ni storila ničesar. Politika sporaz-
uma, ki jo menda ta vlada izjavlja, do se-
daj ni dala nobenih rezultatov. Zato se
bojim, da se lepe nade našega naroda v
smeri sporazuma ne bodo izpolnile. To bi
bila škoda za našo državo.

Posl. Milan Grol pa piše: Vlada RR ne
predstavlja nobenega narodnega sporaz-
uma, temveč samo neko taktično strankar-
sko kalkulacijo. Razmere v parlamentu ka-
žejo, da koalicijska RR ni omogočila niti de-
love vlade, še mnogo manj pa se more go-
voriti o kakoli politični vladi. V tej večini
se dve tretjini ljudi ne razumeta ter bi se
lahko reklo, da niti ne govorijo isti jezik
razen dveh besedi: za in proti.

Misija Abd el Krimovega emisarja v Parizu

Pariz, 23. decembra. s. Abd el Krimov
emisar stotnik Cumming je izjavil novinar-
jem, da bo do začetka prihodnjega tedna
ostal v Parizu ter da bo nato pred svojim
povratkom odpotoval v London. Potrdil je,
da nima nobenih poblasti za mirovna po-
govorja. Izjavil je, da je njegova misija
oficijskega značaja in da obstoji v tem,
da obrzloži mišljenje Abd el Krima in da
nato poroča o svojih vtislih. Listi obrnomo-

njajo k temu, da Abd el Krim že dolgo po-
zna francosko - španske pogoje ter odo-
bravajo postopanje Brianda, ki ni sprejel
emisarja.

Velike nevihte v Italiji in Franciji

Rim, 23. decembra. k. Vsled slabega
vremena v Srednji in Gornji Italiji je
zaznamovani več poplav. Več mostov
je bilo porušeni. Promet je na več
krajih prekinjen. Viharji so uničili te-
lefone in brzojavne zveze. Na vsej
zapadni obali Italije je škoda zelo veli-
ka. Vest, ki je dospela v Trst, pravi,
da je bil parnik družbe Libera Triesti-
na, ki je plul proti Gibraltarju, tako
poškodovan, da ga je moralo moštvo
zapustiti. Moštvo je bilo rešeno, parnik
pa se je baje potopil.

Firenze, 23. decembra. e. V bližini
mesteca Emboli je reka Arno ponoči
izstopila iz struge ter poplavlila polja
in nekatere hiše kolonov. Prestrašeni
prebivalci so morali zapustiti stanova-
nja ter iskati zavetišča v sosednih va-
seh.

Pariz, 23. decembra. s. Škoda, ki so
jo napravile zadnje nevihte po vsej
Franciji, je zelo težka. Večina hrzjav-
nih in telefonskih zvez je prekinjena.
Sinoči je vihar uničil eno nosilno obrt
ne razstave, ki se je gradilo. V Seini
je utonilo devet oseb. Tudi v drugih
krajih je bilo več človeških žrtev.

Padanje francoskega franka
Dunaj, 2. decembra. s. Francski frank
je danes zopet padel. Govori se, da je to
posledica opozicije proti načrtu industri-
ce v svoji sedanji formi.

Našim prijateljem!

«Jutro» za svoje širjenje nima na razpolago prižnic in spovednic, niti ne delajo zanj propagande škofovski pastirski listi. Tudi ne postavlja naš list za nabiranje novih naročnikov plačnih agentov. Mogočno krdelo zvestih naročnikov in prijateljev stoji za «Jutrom» in agitator nam je naše delo. Trdna vez med «Jutrom» in njegovimi naročniki ni slepo in materializem, mar več zavednost in idealizem, ki stremlje po resnici, napredku in popolnosti.

Samo eno prošnjo imamo za božične praznike, ki jo sporočamo svojim prijateljem: Žrtvujte ob praznikih trenutke napora za «Jutro»! Vsak dosežani naročnik naj pridobi samo enega novega naročnika «Jutra», pa bo naš list, ki je v enaki meri tudi Vaša na mah preskočil tudi vse prestolniške novine. To Vas prosimo, to bo Vaš najboljši odgovor na grdo materialistično gonjo, ki jo uprizarjajo drugi listi pri lovu na nove naročnike.

„Jutro“

Dr. G. Žerjav:

Po našem kongresu

Med strankarskim kongresom, ki so se letos vršili v naši državi, je bil gotovo najzanimivejši kongres SDS v Beogradu 6. in 7. t. m. Sai je polagala račun na predvsem prečnska stranka, ki je edina imela pogum delati čisto državno politiko.

Ogromna udeležba delegatov iz vseh delov države je bila leno zadoščenje Svetozarju Pribečeviću. Ko smo meseca julija t. l. bili izrinjeni iz vlade, ker se je mislilo, da je za državo važnejše kompromitirati moralno zlomljenega g. Radića s tem, da se ga pripusti k državnemu krmlilu in mu da v roke državno moč ter odličja, nego pa zadržati stalen kurz politike, tedaj so si protivniki vseh barv zadovoljno meli roke, češ, SDS je pri kraju. Sledile pa so močnejše manifestacije v Dalmaciji, Hercegovini, Liki, Bosni in Slavoniji, pravi narodni tabori, kakršne se da prirediti samo, kadar so mase globoko zavzete ogorčenja. Skratka so te nastane smele, potem so pretili, danes pa je respekt pred SDS vseobli.

SDS je pokazala, da se ne da «izbrisati». Nasprotno, narod je ogorčen ob sodni verodostojno rušenje Nacionalnega bloka, stranki pa je zaklical, da se je dovoli žrtvovati, da je dovolj in celo preveč nosila nezaluzenega sovražstva in odgovornosti in se je še tesneje in številneje zbral okrog nje. Narod dobro vidi, da imajo radičevci 56 poslancev, a da smo mi z 22 poslanci mogli bolj volivati kot korektura radikalov nego oni in da smo več dosegli za svojo idejo in svoje volilce.

Naši nasprotniki, daš jim je istina prav dobro znana, so z vztrajno lažjo vse nepravilne valili na SDS. Danes, ko teče že sedmi mesec vlade RR, se tudi najinvalnejšim odnirajo oči in spoznavajo, da so bili z lažjo in izmišljotinami naujskani na fiste, ki so edini stali v borbi zanje, a niso mogli vsega doseči. Interesanti sami so svojim lastnim borcem krepko streljali v hrbet.

Pod vplivom ogromnega vala narodove simpatije za ravno politiko Svetozarja Pribečevića se je vršil kongres v naravnost navdušenem razpoloženju in bilo je na vsem videti, da je v SDS dovolj elana za naskok.

Nič obžalovanja, da nismo na vladi. Nasprotno: obče zadovoljstvo, da ne nosimo več bremena za grehe drugih in neprestani onomim «pazite, da vas zopet ne prevzario».

Naravno, da je kongres s ponosom konstatiral zmago nad republikancem in avtonomisti in ni mi treba zamolčati, da je v nas bilo zadovoljstvo elitne nanašalne trupe, ki je z žurjem na največji točki odločila bitko, da ne rečem državljansko vojno. Kadar taka trupa vidi nasprotnika poraženega klečepalati, ji ne more kvariti zanosa. Če generali v zaledju pišejo, kako so oni pomagali in si zato dele plačila, službe in odličja.

To čustveno razpoloženje nam je bilo za hin dovoljeno, nato na se je kongres dva dni izključno bavil z gospodarsko in socialno politiko in z našo administracijo. Večino kongresa so imeli seljaki, ki tvorijo 80 odstotkov stranke. Tudi oni so se oglašili in v pripravi besede potražili svoje gorje radi agrara in kum, radi cest in tarifov, davkov in taks. Stranka je bila malemu človeku vedno zvesta in poštena. A glavne sile Narodne skupščine, ki je le malo mesecev mogla redno delovati, so bile zaposlene v ustavnih borbah. Zato pa je sedaj po zmagi prišlo nad stranko, kakor odrešenje: Sedaj so nam moči proste, sedaj je izključno na vrsti naš lepi iskreni program, ki hoče dvigniti malega človeka, kmeta, delavca, obrtnika in vse, ki žive od poštenega dela in truda.

Odrešenje sem rekel in tak je bil običaj obične. Angleški novinar, ki si je pol dneva ogledoval naše delo, mi je za čudno dejal, da je mislil, da je SDS stranka samih inteligentov, sedaj pa vidi, da so bo večji del prirošiti močje, ki razpravljajo izključno o svojih gospodarskih težavah in željah. Mogel sem mu reči, da je SDS tudi stranka inteligentov, in da lahko zadovoljno iztavi, da ji je bila inteligenca ostala zvesta. 250 tisoč kroglic ni seveda ni mogla dati inteligenca, dalo ji je ljudstvo v našišem pomenu te besede. Mi pa cenimo, da se je naša moč od volitev, zlasti pa od kar smo v opoziciji, podvoila.

Oglasil se je vodja naših akademikov z velikim pisanim referatom. Naši fanti

le so kritični, kakor smo bili mi, in temeljito so se pripravili na lekcijo o gospodarskem in socialnem delu, ki je sedaj še bolj potrebno, kot prej. Mladi mož na je referat odložil, češ, kar smo vam hoteli naložiti, to so referenti in zborovalci povedali: po državopravni zmagi na delo za naše ljudstvo in to izključno za gospodarsko rešitev.

Ni tu prostora, da grem v podrobnosti glade formulacije, kako hočemo sodelovati na sanaciji uprave, organizaciji samonprav, kaj se je vse ukrenilo radi kmetijskega in obrtniškega kredita, radi znižanja cen in izozemstva avžanih potrebščin, za likvidacijo agrara, za ureditev kmetijskih pravic v Šumah, o pašnikih, živinoreji, cestnem zakonu, o preureditvi šolstva, o naši obrti in industriji itd. Poročilo o kongresu izide kot knjižica. Obenem pa smo sklenili pozvati vse kraljeve organizacije, da zavzamejo stališče in izjavijo svoje zahteve.

Velik prostor je zavzemala diskusija o finančni in davčni politiki, ki se ni le energično obrnila zoper davčno neenakost in pretrano prakso, ampak je načela tudi vračanje monopola na duhan in sol. Trošarine in pristojbine so bile obravnavane posebej.

Bilo je kakor na nekakem gospodarskem kongresu malih eksistenc, ki se hočejo krenko postaviti v bran, da jih nove razmere ne pregazijo. Pripravljen pa so vsak hip zagrabiti orožje za svoje politične ideje, ako bi sovražnik zopet skušil otvoriti bitko.

Kmetje, zlasti mali in srednji, delavci, obrtniki, uradniki, sploh vsi, ki morajo biti od jutra do večera na delu, da morejo skromno izahajati: Kongres je pokazal, da je SDS naša stranka. Vi napreči, inteligenca pa ob vaši strani kot pomočnica!

Božičnica g. finančnega ministra

Občinam, zadrugam, družbam in zavodom.

Iz Beograda nam poročajo:

Minister financ je z odlokom od 1. decembra 1925, br. 82.921 odredil, da se vrši plačevanje dopolnilne prenosne takse za novo petletno periodo, ki traja od 1. januarja 1926 do 31. decembra 1930 v višini odmere v pretekli taksi periodi.

S tem odlokom je finančni minister občutno udaril naše občine, zadrug, zavode, društva, delnišče in industrijske družbe, katerim je na indirektn način, a vendar prav občutno povzela to pristojbino. Ako bi se bila vrednost nepremičnin, od katerih se ta pristojbina plačuje, od 1. 1924, ko se je napovedala njihova vrednost, povečala, bi bil finančni minister naravno odredil ob izteku stare periode novo cenitev, ki bi bila tvorila podlago za petletje 1926/30. Ker pa je vrednost nepremičnin od leta 1924 za najmanj 40 % padla, jo je finančni minister brez nadaljnega vzela kot osnovo za bodočih pet let. To se pravi z drugimi besedami, da je na ta način povzela dopolnilno prenosno takso skoraj za polovico!

Pred odstopom Cankova

Cankova naj bi sledil bivši finančni minister Ljapčev.

Tukajšnji listi poročajo iz Solije, da je vprašanje rekonstrukcije oziroma sestave nove vlade zelo aktualno. Tako poroča «N. Pr. Presse», da se vršijo v okrilju «Zgovora» pogajanja za sestavo nove vlade, oziroma za rekonstrukcijo sedanega kabineta. To vest potrjujejo tudi solijski vladni listi, ki dostavljajo, da se režim ne bo spremenil, ker bo nova vlada sestavljena iz članov «Zgovora».

Ostanka vlade Cankova se je baje zakasnila zaradi odsotnosti zunanjega ministra Kalfova, ki se je udeležil zasedanja Sveta Zveze narodov. Ostavko zahteva večina vladne stranke, ker upa da se bo na ta način ustvarilo potrebno ozračje za sporazum in pomirjenje. Ker se je Kalfov medtem že vrnil v Solijo je pričakovati vladne spremembe najkasneje do konca tekočega leta. Večina vladne stranke je mnenja, da je sedanji moment najugodnejši za odstop Cankova, ker je dosegel s poravnavo grško-bolgarskega incidenta velik zunanje-politični uspeh. Istočasno z vladno spremembo naj bi izdal kralj obsežno amnestijo, katere naj bi bili deležni tudi zemljedelski in komunistični emigranti.

Novo vlado naj bi sestavil načelnik vladne stranke bivši finančni minister Andrej

Ljapčev, ki naj bi prevzel tudi ministristvo za zunanje zadeve. Sedanjí vojni minister general Vlkov bi ostal tudi v novi vladi. Na noben način pa se bi tvoril nove vlade sodanji notranji minister Rusev, zunanji minister Kalfov, finančni minister Torodov in minister za javna dela Stojančev. Sedanjí ministrski predsednik Cankov naj bi bil izvoljen za predsednika sobranja.

Baldwin o odnošajih z Rusijo

Odgoditev angleškega parlamenta

London, 22. decembra.

V svojem odgovoru na neko interpelacijo je izjavil ministrski predsednik Baldwin, da stoji vlada glede odnošajev s sovjetsko Rusijo na načelnem stališču, ki ga je izrazil Churchill 11. t. m. v svojem govoru v Battersea, kjer je opozoril na znano delovanje tretje internacionale Baldwin je rekel: Naše

upanje je, da se bo ruska vlada končno ločila od tretje internacionale in da bo tako omogočila stalno izboljšanje odnošajev med obema državama.

Na vprašanje, ali razlikuje tretjo internacionalo in rusko vlado, je odgovoril, da leži sedaj baš v tem težava.

Danes se je prehrala v obeh zbornicah običajna kraljeva poslanica, ki pravi med drugim: Bilo mi je v veliko zadovoljstvo, da sem mogel v Londonu sprejeti pooblaščenca Nemčije, Belgije, Francije, Italije, Poliske in Češkoslovaške, ki so 1. decembra podpisali locarnske pogodbe. Trdno verujem, da bodo ti dokumenti dali varnost nenasredno prizadetim narodom in da bodo tvorili začetek priateljskega sodelovanja, ki ga svet tako potrebuje. Po prečitaniu kraljeve poslanice je bil angleški parlament odgođen do 7. februarja.

Mussolini o bodočnosti fašistovske Italije

Fašistovska ideologija o italijanskem imperiju. - Mussolini olepšava svoje izjave o italijanskem imperijalizmu. - «Zaključena nacionalna država je absurdum». - Proti odpravi podmornikov.

Rim, 22. decembra.

Ministrski predsednik Mussolini je imel dolg razgovor z zastopnikom ameriškega «United Press» g. Morganom. Ta razgovor so že včeraj objavili ameriški listi. Mussolini jeva izjavljanja so v glavnem nastopna: Predvsem je odgovoril na Morganovo vprašanje, kakšne bodo posledice italijansko-ameriškega sporazuma v Washingtonu. Izrazil je svoje prepričanje, da bo imel sporazum najboljše posledice in neposredne posledice za splošen položaj v Italiji. Letni obroki italijanskega dolga so v prvih letih sicer skromni, toda pozneje, zlasti v zadnjem desetletju so številke zelo visoke, kar predvideva stalen napredek italijanske industrije v prihodnjih 62 letih. Izrazil je svoje prepričanje, da bo washingtonski sporazum oziroma njegova izvedba vzhudila še nepoznane produktivne energije v Italiji.

Nato je Mussolini obširno govoril o razvoju ameriške civilizacije, ki je evropskega izvora in sicer anglosaškega. Amerika, kole glavni činitelj delo, je znala iz te civilizacije ustvariti lastno, ki se popolnoma razlikuje od drugih. Kar se tiče bodočega gospodarskega razvoja ameriškega gospodarstva, je to najboljše izrazil neki nemški sateliti z besedami «Das Land der unbegrenzten Möglichkeiten». Po Mussolinijevem mnenju ni na svetu države, ki bi imela lepše perspektive za bodočnost kakor Zedinjene države.

Na vprašanje, ali pomeni administrativna fašistovska politika novo dobo, je odgovoril Mussolini:

Fašizem je moral v začetku uporabljati svoje sile za razne akcije. Zato ni mogel imeti teoretične formulacije. Toda sedaj, ko je fašizem s svojo dobro zamisljeno zakonodajo preinil vse ustavne elemente italijanske države, se lahko trdi, da beseda «fašizem» ne znači le dvočlenega revolucijonarnega pokreta, ki je dosegel svojo zmagovito leta 1922, ter prišel na vladno krmlilo, temveč svojevredno poimovanje o vladi, novo poimovanje, ki odgovarja spremenjenim političnim razmeram sedanje dobe in posebno gospodarskim potrebam italijanskega naroda.

Z ozirom na reprezentativni in parlamentarni sistem v Italiji je naglašal Mussolini, da fašizem ne namerava popolnoma odpraviti parlamentarnega sistema, ampak da ga hoče globoko preobraziti. Zakaj splošno znano je dejstvo, da je reprezentativni parlamentarni sistem skoraj v vseh državah sedaj v razkroju. Fašizem zastopa stališče, da vlada ne more funkcionirati, ako ni posredila s strankami, ki zasledujejo le osebo

ne in nizkotno svrhe, kakor je bilo na dnevnem redu v Italiji že več let.

Na vprašanje kakšni so politični, zemljepisni, vojaški in gospodarski izgledi italijanske imperije, je odgovoril:

Imperij ima v italijanski več pomenov. Imperij pomeni tudi moč, gospodarstvo. Imperij je tudi volja do življenja in moči in podlaga vsakemu živečemu organizmu vsakega naroda, v katerem drema neizčrpna zmoglost do razvoja in ki se hoče z razvijanjem svojih proizvajalnih sil razširiti preko svojih državnih mej do gospodarstva, da doseže svoj moralni in intelektualni prestiž. V tem smislu je treba razumeti izraz imperij. Kadar se govori o imperijalistični Italiji, se s tem nikakor ne misli na kako do ločeno teritorialno zavojevanje, marveč na gotovo, odločno, če treba bojno nastopanje, ki ga mora Italija ohraniti v velikih mednarodnih vprašanjih. Važnost Italije med ostalimi evropskimi narodi, njene žrtve v svetovni vojni, njeno vedno naraščajoče prebivalstvo, vse to opravičuje Italijo do večje ekspanzije v svetu. Bedak je oni, ki vidi v našem nastopanju kak agresiven namen.

Italija ne more nikdar zadostovati sami sebi. Zaključena nacionalna država je absurdum. Mednarodna trgovina, ki zbližuje razne narode in omogočuje medsebojno spoznavanje, je mogočen faktor blagostanja in napredka. O locarnskih pogodbah je izjavil, da je njegova največja želja, naj bi se te pogodbe izpolnile s poschnimi prijateljskimi in razsodičnimi dogovori med evropskimi državami. Italija je nedavno podpisala podobne dogovor s Švicco.

Glede vprašanja odprave podmornikov je izjavil: Namers odpraviti podmornike, ker so jih v zadnji vojni uporabljali nepostavno proti trgovskim ladjam in proti mirnim potnikom, bi bila podobna nameri odpraviti zrakoplove, ker so bombardirali neutrujena mesta. Vse vojna sredstva se morajo uporabiti nepostavno! Odprava podmornikov bi imela za posledico usodenolno pomorsko inferiornost revnejših držav in onih, ki morajo braniti dolgo obalo. Bogati narodi bi si mogli zgraditi velike in srednje ladje, malim narodom pa je to neomejeno. Tu je treba reči: ali vse, ali nič!

Trdno sem uverjen, tako je zaključil Mussolini, da bo Italija ob ugodni priliki potom transakciji dobila delež, ki ji pritiče. Ostali narodi bi si naložili veliko in težko odgovornost ako bi se trdovratno upirali iz zmernim aspiracijam Italije, ki si hoče zagotoviti bodočnost veseli.

Božični in novoletni pozdrav g. Svetozarja Pribečevića vsem pristajšem SDS.

Vsem svojim prijateljem in somišljenikom katolikom želim vselej praznike in srečno Novo leto!

Svetozar Pribečević
predsednik Sam. Dem. Stranke.

Politične beležke

+ Radikalni proti klerikalcem. Radikalna «Samourava» obseja v posebnem članku kulturnobojno hujskanje klerikalcev ter pravi, da rimsko-katoliška cerkev ni imela nobenih razlogov za nezadovoljstvo nad zadržanjem naše države napram svobodi kulta, ki je pri nas z zakonom zasedena. V takih razmerah je država s pravico pričakovala lojalno spoštovanje svojih pravic od strani svojih pripadnikov. Glavni predstavniki, ki stole popolnoma izven okvira verskega kulta, ter posegajo v področja praktične politike, v kateri imajo sprejeti borbo proti državi, napram kateri kažejo svojo animozno razpoloženje. List to obžaluje in pravi, da bodo radikalni z vsi silo pobijali nereligiozna prizadevanja klerikalcev. V tem boju bodo brez dvoma žrtve na obeh straneh, kakor so v vsakem boju. Ako pa bo šel ta boj dalje, kakor bi bilo želeli, bodo nosili odgovornost oni, ki so ga brez vsake potrebe razvneli. Vsem je dobro znano, da klerikalne organizacije v naši državi razpolagajo z takimi nereligioznimi sredstvi za ta boj, kakor tudi, da se bodo teh sredstev poslužili. Toda te moči nikdar niso mogle preplahiti ljudi, ki hočejo dobro delati in ki jih vodi duh prave in iskrene ljubezni napram narodu in državi. V svojem novem svobodnem življenju, pravi končno «Samourava», naš trezni narod ne bo dopustil, da bi njegovo usodo dobili v roke ljudje, ki

dobivajo direktive za svoje delo ne od naroda, ampak od tujih gospodarjev. Za tako brezumnost naš narod ni sposoben ...

+ Kaj vse piše Pucljev list! Zadnji «Kmetijski list» je zapisal, da v Sloveniji vse kar drvi za Radičem. Teden dni prej je zapisal, da so morali v Mariboru odkloniti 20.000 ljudi, ki so hoteli iti na Radičev shod. Ni izključeno, da bo prihodnji teden zapisal, da v Sloveniji ni nobene druge stranke razen radičevske. Za zelo omejene mora imeti «Kmetijski list» svoje čitatelje, da jim lahko servira take stvari.

+ Po radičevski paradi v Šibeniku so kakor znano, radičevske novine prinašale naravnost smešno pretirane številke o udeležbi zborovalcev. Včerajšnja «Riječ» pa objavlja karakterističen brzojav iz Šibenika, ki označuje navedbe režimskih glasil za absurde in navaia, da je Radiča poslušalo okrog 600 ljudi. dočim se jih je sprevoda udeležilo jedva 800. Šibeniško prebivalstvo, brez razlike strank, se zgraža nad nečuvstvenim variranjem javnosti s tem, da režimske novine kar šestoro pomnožujejo število udeležencev na zboru.

+ Volitve v Delavsko zbornico in klerikalci. Za bližnje volitve v Delavsko zbornico so klerikalci razpletli obširno agitacijo ne samo med delavstvom, ampak tudi med služkinjami. Na služkinje polagajo največ upanja, zato pa so voregli v svoji agitacijski voz tudi Marijine družbe. Vsako nedeljo obdelavajo v Marijinih družbah služkinje, da bodo zagotovo volile klerikalno kandidatno listo za Delavsko zbornico, in bližnje volitve so sedaj med služkinjami na cestah in na treu skoro edini predmet razgovorov. Sai gre vendar za obrambo sv. vere! Kljub temu, da se je klerikalno časopisje v celoti postavilo v službo agitacije za volitve v Delavsko zbornico, pa je zanimivo, da niti ob tej priliki niso mogli voditelji klerikalne stranke popolnoma oremotiti nezaupanja, ki ga goje napram dr. Gosarjevi struji krščanskih socialcev. V tem pogledu je značilno

Zdravje
in srca

Mamica in otročiček, vsa čista
dehtita žarita svežosti, okusna,
oskrbovana. Veselo zdravje se
smeje z lestečimi zobmi.

Dnevna gojitev s »Kalodontom«
je najsigurnejša pot, da obvaru-
jete lepoto in zdravje Vaših zob.

dejstvo, da se nahaja v glavnem agitacijskem odboru za volitve v Delavsko zbornico tajnik SLS kaplan Gabrovšek, ki ga smatrajo gosarjevci za svojega največjega nasprotnika in največjo oviro svojemu vplivu na vodstvo klerikalne politike. Tajnik Gabrovšek ima nalogo, da v tem odboru pazi na krščanske socialce ter jih drži na povodcih, gosarjevci pa seveda za hrbotom zabavljajo, češ, da ravna vodstvo SLS z njimi kakor z otroci, pri čemer na tihem tudi izražajo dvom, ali jih voditelji SLS zopet ne bodo opeharili. In tako se vrši zanimiv prizor, da se klerikalci v skupni agitaciji za volitve v Delavsko zbornico obljodajo zahrbtno v medsebojnem nezaupanju. To nezaupanje napram vodstvu SLS med dr. Gosarjevimi krščanskimi socialci prihaja do izraza tudi že v zabavljanju proti dr. Korošču, ki mu očitajo, da kot ljubljanski poslanec še ničesar ni storil in da se sploh ne zanima za socialna vprašanja slovenskega delavstva. Mnogi med njimi tudi zahtevajo, naj dr. Korošec poroča na posebnem shodu o uspehih svoje politike, da bi na ta način z njim nekoliko obračunali. S tem nameravajo izvršiti nekaj pritisk na vodstvo SLS, da bi postala popustljivejša napram njihovim zahtevam. Tako se klerikalci v duhu krščanske solidarnosti gledajo med seboj zelo nezaupno, kljub temu, da sta se obe nasprotni si struji za sedaj še sporazumeli za složno in skupno delo pri volitvah v Delavsko zbornico.

Iz demokratske stranke

Iz okrožnega tajništva SDS za Notranjsko. Rakek. V nedeljo, dne 27. decembra, so se vršile na Rakeku predavanje o jetiki ob 3. popoldne v dvorani Sokolskega doma. Predaval bo g. dr. Pušenjak iz Cerknice. Sv. Vid nad Cerknico. Istega dne pri Sv. Vidu v gostilni g. župana Sterleta ob 11. popoldne sestane, katerega se udeleži okrajni tajnik g. Pavlovič.

Po svetu

— Ponovna komunistična zmaga v St. Denisu. V nedeljo so se vršile v St. Denisu pri Parizu občinske volitve, ki so se morale vršiti, ker je vlada odstavila bivšega župana zaradi protimilitaristične propagande. Tudi pri zadnjih volitvah so zmagali komunisti, ki so dobili 60 odst. oddanih glasov. Komunisti so dobili 6534, komunistično socialistična lista 3080, socialisti pa samo 1850 glasov.

— Posreditev položaja v Egiptu. Po poročilih iz Kaira, je politični položaj v Egiptu negotov. Težave pri sestavljanju vlade se zdijo neodstranljive. Odnosaji med liberalci in unionisti so se poostri. Vlada ne more vsvariti niti pogovov za nove volitve, ker odklanjajo številni župani vpis volilcev. Vse to je posledica propagande Zaglul paše.

— Moskiško vprašanje v angleškem parlamentu. Kakor smo že poročali, se je delavska stranka v protest odstranila iz parlamenta ter ni glasovala za odobritev moskiške odločitve Zveze narodov. Glasovanja se je udeležilo le 40 odst. poslancev. Zviado je glasovalo 239, proti pa 4. Ker šteje konservativna stranka 413 članov, je iz izida glasovanja razvidno, da številni člani vladne stranke niso glasovali. Tudi večina liberalcev ni glasovala.

Ljubezen, denar in ...

... kraljevski prestol so glavni momenti iz monumentalnega dvorskega filma »Ujelnik od Zende«
Elitni Kino Matica.

Pazi na novi cestni red!

Od 1. januarja vozi na desno, izogibaj se na levo!

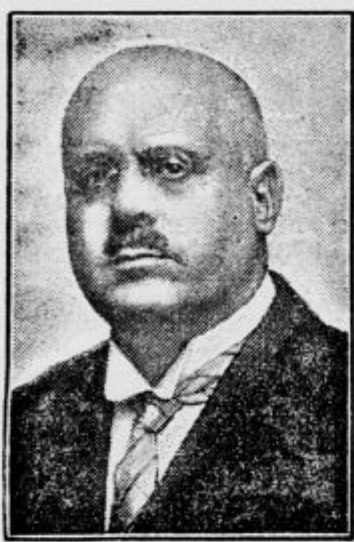
Naši kraji in ljudje

Prorektor in dekani ljubljanske univerze

Na drugi strani naše ilustrirane priloge prinašamo nekaj fotografij z ljubljanskega vseučilišča in njegovih institutov. Na vsaki strani glavnega poslopija univerze sta sliki prvega in današnjega rektorja. Na tem mestu pa objavljamo fotografije sedanjega prorektorja in dekanov vseh petih fakultet v tekočem študijskem letu 1925.-26.

Dekan pravo- in državoslovne fakultete
prof. dr. Metod Dolenc.

Prorektor dr. Metod Dolenc.

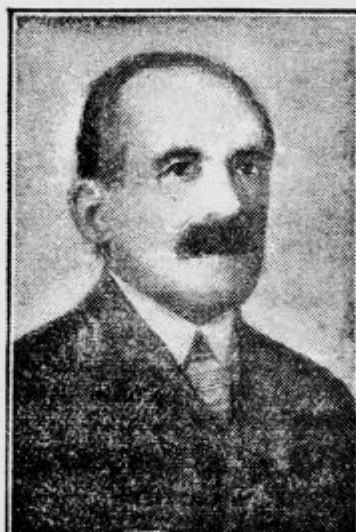
Dekan teološke fakultete
prof. dr. Nikola Radolčić.
(Fotogr. Bester.)

Dekan teološke fakultete
prof. dr. Lambert Ehrlich.

Dekan inženjerske fakultete
prof. dr. ing. Milan Vidmar.

Dekan medicinske fakultete
prof. dr. Alfred Serko.
(Fotogr. Hibser.)

Iz delovanja Društva slovenskih književnikov

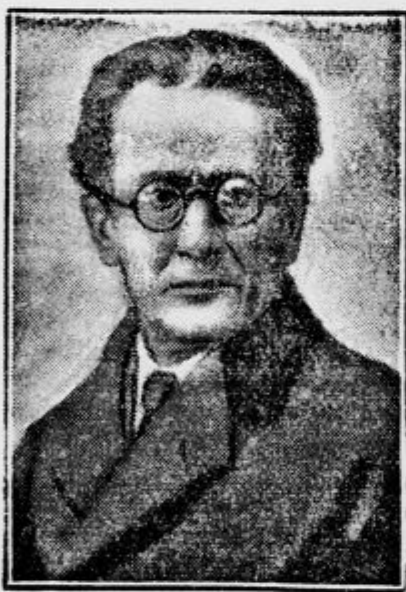
Ljubljana, 23. decembra.

Sinoči se je vršila seja odbora Društva slovenskih književnikov, na kateri se je sklenilo poskrbeti, da pride v vladni proračun za l. 1926. primerna postavka za društvo, kar bo tem lažje, ker sta imeli taki postavki v dosedanjem proračunu Društvo srbskih književnikov in Društvo hrvaških književnikov. Vsa slovenska kulturna društva se pozovejo, naj javijo po Društvu slovenskih književnikov svoj pristop k jugoslovenski sekciji Mednarodne literarne in umetniške zveze.

V glavnem se je razpravljalo o prevodni centrali, ki naj bi vodila evidenco, kaj se je prevedlo in kaj se prevaja, obenem pa vplivala iniciativno, kaj naj se prevaja. Ugotovilo se je, da je izšlo v zadnjem času več jako slabih prevodov. DSK bo zato kontroliralo vse prevode in vsebinsko in jezikovno slabe knjige javno ošibalo. Proti založništvom, ki bi morda zalagala radi dobička taka slaba dela in kvarila s tem jezik, okus in duševnost naroda, bo društvo še posebej nastopilo z vsemi dovoljenimi in zakonitimi sredstvi, da bo uspeh tem bolj učinkovit. Društvo bo tudi pozvalo vsa založništva, da sestavijo za l. 1926. skupen katalog vseh svojih knjig, tako, da bo vsakomur na razpolago pregled naše literature. Prevajalce tujih del pa društvo ponovno poziva, da mu naznani, kaj prevajajo ali nameravajo prevajati, da se izognejo v bodoče kolizijam.

Precej komentarja je vzbudilo poročilo, kako skrbijo Srbi za svoje književnike in prav tako tudi Hrvati. Zagrebški občinski svet je n. pr. sklenil prav te dni, da bo dal vsem književni-

kom brezplačno na uporabo zemljišče, na katerem si bodo lahko zgradili svoje hiše. Več takih hiš na brezplačnem zemljišču stoji že od popre v centru Za greba, na Josipovcu. In ne samo to — za nekatere nabira celo sto tisoč dinarski fond, s katerim jim bo omogočeno plodno delovanje. In vendar nimajo Hrvati toliko profesionalnih književnikov, kolikor jih imajo Slovenci. V tem oziru bo torej nujno potrebno, vzbuditi zanimanje za naše literate in jih krepko podpreti, kar prakticirajo pač vsi količjak kulturni narodi.

vseučiliški profesor
dr. Ivan Prijatelj

ki je 23. t. m. slavil svojo petdesetletnico in o katerem smo v včerajšnjem »Jutru« objavili daljši članek.

Skozi mariborske ulice

Maribor, 22. decembra.

Sedaj niso baš prijetne in tudi ne preveč eksotične. Božična fantazija se najbrž radi slabih kupčij ni mogla prav razviti. Po izložbah je sicer polno vabljivih dobrot, tudi zači vise nad vratmi in ribe plavajo v Gosposki ulici, pri Weixlu, očetu mariborskih trgovcev so zelo deviško opremljene elegantne knjižice in podobne, tudi drugod je še marsikaj lepega, ampak kaj, ko so božični dnevi v drugi polovici meseca in nas je obral že Miklavž in če ni, vsaj izgovor je pripravljen. Pa še ulice so mokre in blatne. Tudi nad tem godrnjajo v dne, ko bi se morali pripravljati v zbranem duhu na prihod ... ali vsaj misliti ob zelenih smrekah, da pride zopet čas zelenja in cvetja, ki nas sedaj pozdravlja samo v izložbah, ciklame, vrtnice in nageljni, vse še cvete po Mariboru. V slabem vremenu imajo tudi kritiki svoj praznik. Kako bi ne, če se kisa zima in solnce! In vendar ni tako. Še prav mnogo izdamo za te naše mokre in včasih dolgočasne ulice.

Začnimo pri snehu. V tem letu je imela občina za odvažanje snega 60.000 dinarjev, sedaj so celo zvišali na 80 tisoč Din za leto 1926; za pometanje ulic 285.617 Din, za škropljenje 167.814 dinarjev, za tlakovanje mesta 39.808 dinarjev, za delavce pri tlakovanju 83 tisoč 500 Din, in še nas stane posebej vzdrževanje mestnih cest, ulic in trkov na materialu 141.905 Din, delavci 615 tisoč 900 dinarjev, mostovi in ograje 17.250 dinarjev za material in 615.000 dinarjev za delavce. Toliko tisočakov bomo torej v upolnem letu 1926. plačali samo za čiščenje in tlakovanje mesta. Hočemo pa tudi svetlobe in imeli jo bomo, celo dvojno, električno za 126 tisoč 500 dinarjev, pa še plinovo za 41 tisoč 680 Din. Pri olepšavanju mesta bomo pač bolj skromni. Obema olepševalnima društva bomo dali skupaj komaj 25.000 Din.

Sicer pa še nismo končali s financami naših ulic. Godrnjanci morajo slišati lekcijo od konca. Naše ulice zahtevajo tudi — notranje nege, pod zemeljsko ruševino. In tako našdemo med proračunom v njihovi rubriki še tele krepke številke: Kanali in greznice; material 18 tisoč 480 Din, delavci 40.173 Din, javna stranišča 15.913 Din, izpraznjevanje greznice 110.512 Din, razni stroški še tudi naletijo na 4500 Din, tako, da dobimo h koncu prav čedno številko 1 milijon 823.291 Din za oskrbo mariborskih ulic.

Komaj si skrben meščan oddahne pri tej visoki občinski davščini in lista

MEINL
kava
mešanica
za
poznavačce

Vesele božične praznike želi vsem obiskovalcem

Kino „Ljubljanski dvor“

Za božične praznike Vas bo najbolj razveselil in zabaval **veliki Gaumont film**

„BISCOT, kralj biciklistov“

Monumentalna smehapolna burka iz športnih krogov. Nedosegljiva komika popularnega francoskega komičarja **BISCOTA** ki razveseljuje milijone ljudi! Peklenki tempo filma povzroča salve smeha in ne pusti publiki, da se oddahne. Velika biciklistična dirka okoli Francoske. — Prekrasni in zanimivi naravni posnetki! Pridite in veselite se za praznike!!!

Izven programa: najboljši evropski tednik svetovnih dogodkov

„Deulig-Journal št. 43“

Monopol za SHS Kino „Ljubljanski dvor“.

Predstave vsak dan ob: pol 11. dop. in ob 3. pol 5. 6. pol 8. in 9. uri.

Priljubljeni orkester igra novo došle skladbe. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 10. do pol 1. in od 2 ure dalje.

Mladini vstop dovoljen samo ob 3. pol 5 in 6. uri.

Kino „Ljubljanski dvor“

Telefon 730.

naprej po okroglih številkah za šolstvo, zdravstvo, socialno skrb, kulturo, obrt in trgovino, vojaštvo, pa še najde v »Izrednem prometu«. Za asfaltiranje hodnikov 233.000, napravo novih kanalov 698.000, uravnanje in napravo novih cest 592.000, napravo padca za fekalije 150.000, nabava fekalne sesalke 25.000, tlakovanje Einšpillerjeve ulice 4.925.000

dinarjev, naprava javnih stranišč 400 tisoč Din in še gradbenemu uradu bodo morali nakupiti za 70.000 Din instrumentov, da bo lahko moderno urejal naše ulice.

Tako približno izgleda kratek sprehod skozi naše ulice — po knjigi mestnega proračuna.

Prvi gradbeni inženjerji z ljubljanske tehnike

Poročali smo že, da so diplomirali dne 12. decembra t. l. na gradbenem oddelku tehniške fakultete ljubljanske univerze prvi štiri absolventi tehniki. Vsi drugi oddelki tehnike so že poslali pred nekaj semestri prve inženjerje na njihova službena mesta. Tako so izšli z ljubljanske univerze že diplomirani montanisti, kemiki, elektrotehniki, arhitekti, ki opravljajo svoje poklice širom Jugoslavije. Vrsto gradbenih inženjerjev, diplomiranih na ljubljanskem vseučilišču pa je otvorila četvorica tehnikov, katerih sliko prinašamo na tem

mestu. Kakor vsa tehniška fakulteta, se je imel tudi gradbeni oddelček spočetka boriti z nepreglednimi gnotnimi težavami. Edino nesebičnosti in požrtvovalnosti profesorjev se je zahvaliti, da so se vršila predavanja, redno in da slušatelji niso zgubljali semestrov. Upajmo, da se v bodoče še izpopolnijo vsi inštituti na tehniki, kot tudi gradbeni oddelki, ki ga vodi priljubljeni profesor inž. Alojzij Hrovat.

Na naši sliki so od leve na desno gg.: Joža Lah, Jože Černjač, Janko Golob in Stojan Globočnik.

Dunajsko pismo

Jugoslovanska kolonija na Dunaju. — Dijaško življenje. — »Sloga«.

Propadla cesarska prestolnica Dunaj je bila do prejšnjega mesta, ki so jo stalno obiskovali ljudje iz naših krajev. Še sedaj je okrog 10.000 Jugoslovenov na Dunaju, to se pravi Jugoslovenov, ki so stalno naseljeni na Dunaju in še niso pozabili svoje narodnosti. Tako so Jugoslovenci na drugem mestu za Čehi v slovenski narodni manjšini na Dunaju. Ni lahek problem, kaj naj napravimo s temi ljudmi, da se ne izgube, kakor se jih je že toliko in toliko. Zanimiva je statistika, ki jo je sestavil dunajski visokošolski profesor na eni izmed visokih šol, da je namreč 85 % Dunajčanov v tretjem kolenu nazaj — čisto slovanske krvi. Dunaj je bil sfinja, ki je žrla našo kri in se debelila. Tako hoče še tudi sedaj, da dobi zopet svoje prejšnje stališče, bodisi s pomočjo donavske federacije, ki naj bi na škodo nasledstvenih držav redila Dunaj, ali kako drugače. Precej močno se drže Čehi in smatrajo Dunaj kot svoje mesto, dočim predstavljajo Slovaki slab element in se hitro pomemijo.

Tako močna kolonija, kot jo predstavljajo Jugoslovenci, pa je zelo slabo organizirana. Manjka organizacije, ki bi vezala vsa društva med seboj in dala la direktive. Tako so raztresena društva, deljena po plemenih, enostnosti nastopa manjka. Eno najstarejših jugoslovenskih društev na Dunaju je »Prosvjeta«, čigar člani so predvsem obrtniki, bodisi Srbi, Hrvati ali Slovenci. Društvo ima vsako nedeljo zvečer sestanek v bližini Mariahilferice, oziroma pri

reja poleti izlete. Živahen je društveni tamburaški orkester, ki je predmet splošnega zanimanja, no. da, za zabavo in ples.

Močen odstotek jugoslovanske kolonije tvori naše dijaštvo. Število študentov je sicer izredno padlo — sedaj jih je komaj 400—500, med temi okrog 100 Slovencev — kar je naravna posledica novih razmer: domače univerze, težka gospodarska kriza itd. Tudi ni več tistih močnih in svežih dijaških pokretov, povsod mrtvo društveno gibanje. Društva ginejo eno za drugim. Drže se še strokovna združenja, kakor »Društvo jugoslovenskih tehnikov« (ki je precej agilno in je letos za obletnico ravalske pogodbe priredilo uspeh protestni shod). »Društvo jugoslovenskih trgovskih visokošolcev« in »Podporno društvo jugoslovanske menze«. Društvo slušateljev poljedelske visoke šole »Kras« je letos likvidiralo, ravno tako »Slovenska dijaška zadruga«. Smrtno kal nosijo v sebi klerikalni »Jug« in napredni »Triglava«. Preobilica društev in pomanjkanje članov, to posebno agilnih članov, sta napisala večini društev svoj Mene, Tekel!

V takih razmerah se je rodilo letos o Veliki noči novo združenje »Sloga« Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima namen združiti vsa prejšnja društva v sebi in pritegniti vse na Dunaju študirajoče Jugoslovane brez ozira na načelno pripadnost. V veliki meri se mu je to že posrečilo. Pred dvema mesecema se je vršilo svečano odprtje v Hotel Post. I. Bezirk, Drachengasse, Udeležba je bila jako obilna, bodisi s strani podporne članov, kakor s strani dijaštva. Po pozdravu predsednika cand. med. Vladislavjevića in odpeti himni je sledilo

Sijajno! Razkošno! Moderno! Popolnoma novo!

LJUBIMKANJE V GARNIZIJI

Kolosalna komedija iz življenja bivših avstrijskih oficirjev. — Snov je vzeta iz časa eno leto pred svetovno vojno. — Šest velikih dejanj razkošno opremljenih, polnih šale in dovlopov ter smeha do solz brez kraja in konca!

V glavnih vlogah nastopajo samo znane in sološno priljubljene filmske zvezde kot Harry Siecke, Lilian Harvey, Mari Kid, Hans Junkermann i. t. d.

Imenitne so in nad vse uspele scene kot: Temperamentna plesalka Anita in armijski komandant Eppendorf — Lepa grofica Marija Šarlota in mladi kapetan Wallendorf — Poroka na »povelje« — »Disciplina« — »P-p-pokorno javljanje« — »Pozor« — »Gospod nadporočnik je moja soproga« — Snaga je pol zdravlja — »Deveta ura« — Ljubezen, komični zaplet — laj brez konca in kraja ter smeh, smeh in zopet smeh.....!

Predstave se vrše vsak dan ob: 3, pol 5, 6, pol 8 in 9.

Predprodaja vstopnic od 10.- pol 1. — Prvo vrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah. — Vključ visokim nabavnim stroškom CENE NEZVISANE!

PREDNAZNANILO:

Edini pravi francoski komik **BISCOT** in ostali dobroznani francoski igralci v najnovejšem BISCOT-tilmu revije 1925/26 »P.skrovezet«

ELITNI KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani
TELEFON 124.

predavanje gosp. Parežanina o naraščanju rada. Po izbranih koncertnih točkah je sledil animiran ples. Udrženje je otvorilo tudi čitalnico v IX. okraju. Spitalgasse, Cafe zur Klinik in prejema dva slovenska dnevnika, "Jutro" in "Na rod" poleg raznih drugih jugoslovenskih listov in revij.

Agilen pokrovitelj vseh sestankov jugoslovenske kolonije je naš poslanik dr. Milan Milojević, ravno tako častni konzul Josimović. Trikrat ali večkrat na leto se vrše prireditve ob dnevi naših nacionalnih praznikov, animirano soduljenje naši jugoslovenski umetniki. Da vzdržuje kolonija, posebno dijaštvo, prijateljske stike z Ukrajinci. Poljaki in posebno s Čehi, je razumljivo.

Naj ne pozabim na koncu omeniti še naših vrlih Korošcev — akademikov, ki se skupno z akademiki gradiščanskimi Hrvat, vneto pripravljajo na svoj bodoči težki poklic dela med svojim zaslužnim narodom.

J. T.

Solnce sije, dež meglja...

Ljubljana, 23. decembra.

Kakor sredi aprila! Tako muhastega dneva, kakor je bil včeraj, zima ne dvomno ne pozna. Naglo nastopile južno vreme je prekrizalo račune prekaj, in zagnali smo se kar čez noč sredi aprilskih dni. Dež in solnce sta se danes preganjala ves dan, končno pa je le zmagovalo solnce, ki je potem vse popoldne prijetno ogrevalo mesto in njegovo prebivalstvo. Okrog 9. popoldne je pridivil naš Ljubljano nepričakovano tuji strašni piš, ki mu je sledila huda nevihta z dežjem. Burja je bila tako močna, da so se na posameznih hišah majali strelovodi in so zvenketale šipe. Ljudstvo je bežalo na vse strani in iskalo zatočišča v hišah. Na trgu je brajveke dež popolnoma premočil in jim mestoma tudi odnesel, oziroma razmetel njihovo blago. Neurje je trajalo približno pol ure, nakar je nekaj časa še nedolžno rosilo, potem pa so prodrli na zemljo solnični žarki in razgnali temne oblake. Popoldne smo imeli jasen, skoro pomladanski dan.

Ptuj, 23. decembra. Po visokem snegu je nastopilo tuji pri nas nenadoma južno vreme. V solncu, dežju in vetru je izginil visoki sneg kot kafa v hribih in dolin. Danes pa smo imeli naravnost čudno vreme: Solnce, dež, nalihi, burja, toča, grmenje in sneg. Okoli 12. sta se peljala gostilničarja Turk in Debelak iz Borla v Ptuj. Na odprtem polju pri Sv. Marku ju je zalotil vrtnice, ki je prinesel s seboj tako zadušljiv zrak, da so živali takoj obstale in so morali vsi stopiti z voza. Gostilničarja sta se umaknila pod voz, ker jima je zadušljiv zrak naravnost zapiral sapo. Šele čez kakih deset minut je prišla sveža sapa, nakar sta mogla nadaljevati svojo pot: Vihar je odnesel v Pohorje blizu gostilne "Pri suhi veji" z dveh hiš strehe, ki sta treščili v precejšnji razdalji na zemljo. Branjev, kam in drugim prodajalcem na ptujskem trgu je nevihta podrila vse stojnice in raznesla sočivje in ostalo blago.

VIHAR NA ŽELEZNICI PRI SREDIŠČU.

Včeraj popoldne je nastal v Središču nenadoma tako hud vihar, da je premaknil okrog 30 železniških vagonov, ki so stali tamkaj na progi. Pri kretnici je nato par vagonov celo iztrilo, tako, da je bil promet za nekaj časa onemogočen. Na pomoč so poklicali železniški pomožni oddelki iz Maribora, ki se je takoj odpravil v Središče. Vendar so medtem domači delavci napravili že toliko prostora, da je mogel osebni vlak peljati mimo in je prišel v Maribor le s polurno zamudo.

Bodi... in bila je svetloba

Ptuj, 23. decembra.

Tudi naši brunni purgari niso hoteli zaostati. Da pokažejo svetu, da tudi oni napredujejo, so sklenili, da si napeljejo električno razsvetljavo. Rečeno, storjeno in po petih letih so se res začele prikazovati v Ptujju električne luči na cestah in v privatnih hišah.

Se predno so se naši meščani dobro prespali, se je naenkrat zasvetilo vse mesto v električni razsvetljavi in spoznamo z oblastmi se je določil dan kolavdacije. Zhrlo se je tucat inženjerjev in zastopnikov raznih oblasti, ki so pregledovali napeljavo. Proti večeru so prišli pisat protokole. A glej smolo! Ko so prišli v Hranilnico, tam luč že ni več funkcionirala. Krenili so v mestno posvetovalnico, kjer jih je doletela ista smola. Razočarani so odšli nato v Narodni dom, kjer je luč sicer še brlela, vendar tudi tamkaj kmalu ugasnila. Oči, vidno se ji je zamerilo, da bi njej sestavljali protokole. Krasno je bilo gledati gospode, ki so pisali protokole. Ob njihovih straneh so stali svečarji s svečami. Manjkalo seveda tudi ni hudomušnih opask. Kmalu je stala na vsaki mizi po ena sveča. Slavnostni banket so obhajali gospodje potem ob svitu sveč, mesto pri krasni električni razsvetljavi. Ker imamo v Ptujju še premalo društev, smo pri tej priliki ustanovili celo vrsto novih klubov, kakor: klub treskarjev, svečarjev, oljarjev in klub sedmih devic. Naši meščani pa so prišli do prepričanja, da so bili vendarle boljši stari časi, ko se jim ni bilo treba baviti s sedanjimi novotarijami.

Zimski šport

razkošne toalete, lepe dame in še veliko več prinaša velefilm "Lukazne ženske".

Elitni Kino Matica.

Damske plašče

najmodernejše	od Din 400 do 1000
zimске plaščne obleke	od Din 120 do 400
domače tkanilne obleke	od Din 100 do 160
sportne in žemper bluze	od Din 60 do 160

nudi F. J. Gorčičar, Ljubljana,

Sv. Petra cesta št. 29.

III. VELIKI PLES JURISTOV

30. januarja 1926 hotel "Union"

Težave pri falski elektrarni

Maribor, 23. decembra.

Danes ob 17.30 je v Mariboru nenadoma ugasnila električna razsvetljava. Drava je namreč ves dan naraščala, prinašajoč s Koroškega vedno večjo množino zdrobljenega ledu in vode, dočim ledena površina nad Falo še vedno ni odjenjala. Tam, kjer je struga ožja, se je led nakopičil in zapira odtok vode, tako, da je površina Drave proti Breznem in Marenbergu narasla skoraj 6 metrov višje kot pri Fali. Naenkrat pa je pri znanem Sturmju v Breznem pritisk narasle vode prodrl zajezeno kupe ledu in masa zdrobljenega ledu, ki je bila bolj podobna zgoščenemu mokremu snegu, je pridrvela v falski jez in zadela grablje pred turbinami, da se je napetost ob 17.30 znižala na ničlo in so električne luči v Mariboru ugasnile. Elektrarna v Fali je takoj poslala vse svoje delavce s posebnimi pripravami čistit grablje pred turbinami in tudi z vakuumom so šli na delo. Vrh tega je poslala še tovarna duška iz Ruš na pomoč okrog 30 delavcev. Ob 18.40 je bilo že toliko očiščenih pred turbinami, da je mogla elektrarna zopet pričeti delovati.

V Mariboru se je med tem k sreči tudi zjasnilo, tako, da je med tem mesečnim razsvetljevala ulice. Po hišah na so si pomagali s svečami in petrolejkami. Zvečer se je "Jutro" poročevalce telefonično obrnil za informacije na falsko elektrarno, odkoder so sporočili, da za jez in ostale naprave sicer ni nikake nevarnosti, pač pa je še možno zonetno prekinjenje toka, ker so se nabrale nad Falo ogromne mase ledu in tudi Drava prinaša še vedno nov led s Koroškega. Nenadoma nastopivšo tople vreme ledu ni stilo, ampak ga spremenilo v zdrob, da tekoča voda sploh ni mogla več do turbin. Hladneše vreme na, ki je nastopilo tekmo noči, lahko ugodno zadržal to prehitro razkratiranje ledu; prenapet prehod v mrz na bi lahko tudi poslabšal položaj. V Trbovljah se že vpostavlili v obrat svoje elektrarne, da je za vsak slučaj pripravljen električni tok. Falski inženjerji so vsi na Fali, tako tudi oni iz mariborske centrale in so v noči vodili dela pri čiščenju turbin.

ČAJANKA...?

Ponesrečen vlom v davčno blagajno v Novem mestu

Po štiriurnem težkem delu — praznih rok

Izredno smolo je imel v nedeljo zvečer vlomilec, ki se je na davčnem uradu v Novem mestu hotel polastiti težkih tisočakov davkoplačevalcev. Cele štiri ure se je namreč trudil in moral končno oditi praznih rok in z dolgim nosom.

Že okrog sedmih zvečer so prebivalci, stanujoči v poslopiju, v katerem se nahaja davčni urad, opazili, da so se potikale okrog poslopja sumljive osebe, ki so očividno študirale položaj. Iz previdnosti so spravile svoje gosli in pure, ne sicer na varno, sicer pa se za neznanec naprej ni nikdo več zanimal. Ljudje so šli mirno spat, vlomilec pa na to previdno na delo. Odprl je s nonarejenim ključem ali vitrihom glavna vrata in prišel potem skozi štiri sobe do železnih vrat, ki vodijo v sobo z blagajnam. Železje okrog ključavnice železnih vrat je tako močno razrezal, da je prišel lahko z roko za ključavnico in odmaknil zapah. Nakrat se je znašel v sobi, v kateri so bile štiri železne blagajne: 3 srednje velikosti in ena velika. Dve srednje veliki sta bili slučajno odprti in prazni, velika in še ena pa zaprti. Na veliko se vlomilec ni spravil, ker je vedel, da bi bil ves njegov trud zaman. Zato pa je s tem večjim veseljem opazoval četrto in se spravil takoj pridno na delo. Bil je prebrisan, da bo njegov trud bogato nagrajen in da bo preskrbljen čez praznike. Delo mu je šlo gladko izpod rok, saj je imel s seboj vse potrebno orodje. Izrezal je najprej z naravnost strokovnjaški izdelanim orodjem vrh blagajne veliko ploščo in nato zelo previdno odstranil pepel, ki se je nahajal sredi med ploščami. Znosil ga je kot prebrisan vlomilec na kupček, za zabriso vsako sled. Ko je tako pepel odstranil, je prišel do druge plošče, ki jo je istotako razrezal in navil s tako silo, da je segal lahko z roko v blagajno.

Tri do štiri ure se je v potu svojera obraza trudil in končno vendar prišel do zaželenega cilja. Samozavestno je segel v blagajno. Trdno prepričan, da dvigme iz nje cele šope bankovcev. Toda blagajna je bila — prazna. Razočaranje, preklinjanje in jeza! Ves besen je vlomilec nato po isti poti pohgnil in pozabil v razburjenosti na kraju vlomila celo glavno vromilsko orodje. Vlom so opazili šele v ponedeljek zjutraj in obvestili o dogodku pristojne oblasti, vendar pa se drznega vlomilca še ni posrečilo izslediti.

Ruski večeri v Mariboru

Maribor, 22. decembra.

Rusija in Rusi. Zadnji petek je predaval prof. Gruntar in Ljudski univerzi o Rusiji, o njenem zgodovinskem razvoju, zemljepisni legi in njenih prebivalcih. Uvodoma je omenjal ustanovitelje velike Rusije, govoril o najstarejši zgodovini "Kijevske Rusi", o tatarskem jarmu, ki je tlačil nad 200 let Rusijo in katerega jo je osvobodil Ivan Grozni. V spomin na končno zmago nad Tatari je dal sezidati v Moskvi Uspenski sabor, največjo umetnino ruske stavne umetnosti, ki pomenja za rusko pravoslavlje isto, kakor za katoličanstvo cerkev sv. Petra v Rimu. Ko je še omenil, da so Sibirijo do Tihega oceana zavajevali tekom 70 let kozaki, je predaval tako pregledno in karizmatično značaj ruske zemlje: na severu tundre, potem gozdni pas, proti jugu rodovitna črna zemlja polja in nato vroča in suha stepa. O življenju v ruski vasi je podal prav zanimivo sliko. Povdarjal je smisel ruskega kmeta za snago — Rusi se namreč tudi na deželi kopajo vsak teden najmanj po enkrat. Vsekakor pa je predaval tudi premalo povdaril važnost ruskega pristanika na Severnem ledenem morju, Murmanska (carski port Romanov), kjer morje tudi ob najhujši zimi ne zamrzne in od koder se hitro pride po novi 1500 km dolgi železnici v sredino prave Rusije, k Petrogradu in od tam v Moskvo. Tudi ni omenil boljševiškega boja proti analfabetizmu. Boljševiki so namreč uvedli prisilno šolstvo za odrasle do 42. leta ter da se je moral vsak odrasli brezpogojno naučiti čitati in pisati.

H koncu svojega predavanja je profesor Gruntar pokazal precej sklonjenosti slik iz Moskve, Petrograda in nekaterih drugih krajev ob Volgi ter slik iz kmetijskega življenja. Pogrešali so tudi v tem oziru nekateri jako mnogi: manjkalo so jim slike iz severne pokrajine, Uralskih gor in Sibirije. V obče je bilo predavanje jako dobro obiskano in je nudilo vsaj delno sliko iz življenja Velike slovenske Rusije, ki je in ostane še dolgo marsikomu uganka. Gospod predavatelj je žel za svoje dobro za misleno in pregledno predavanje obilo hvale in priznanja.

O mladosti Leva N. Tolstega je včeraj zvečer predaval predsednik "Ljudske univerze" g. inž. Janko Kukovec. Zabel je za karakteristiko velikega ruskega pisatelja in misleca, ki je tako reprezentant slovenskih narodov, kakor je Goethe predstavnik germanskega plemena, in ki mu je bilo ničeva vsako mišljenje, ako mu ne odgovarja lastno življenje. L. N. Tolstoj je bil rojen v sreču Rusije, med najčistejšim ruskim narodom v Jasni Poljani, kjer sta vplivali na njegovo prvo vzgojo dve blagi pobožni teti in mu vcepili veliko sočutje in religioznost. Kot dobro situiran dijak kazanske univerze je zahajal med najvišje kroge in užival vse, kar je moglo nuditi življenje bogatemu, častihlepemu in aristokratski ponosnemu mlademu plemiču. Vendar njegov dnevnik kaže nezadovoljstvo z življenjem. Božansko razodetje mu je postal J. J. Rousseau s svojim klicem: Nazaj k prirodi! Za tri leta se je vrnil v svoj rojstni kraj in postal učitelj kmeta, pri čemur je doživel veliko razočaranj.

Vstopil je v armado in preživel lepa leta na Kavkazu, udeležil se je krimske vojne in spoznal nje grozoto in dušo vojaka. Spisal je "Kozak", slavo pesev mladosti, življenja in ljubezni in "Sevastopol" v treh delih. Da postane popolnoma svoboden, je odločil Tolstoj častniški čin in se podal v Petrograd med pisateljske kroge. Med njimi se mladi aristokrat ni dobro počutil in spor z Dostojevskim se je poravnal šele po mnogih letih. Po potovanju v Evropo se je razočaran povrnil v Jasno Poljano in je ustanovil šolske šole, potem ko je proučil evropske šolske sisteme, ki so po njegovem mnenju samo ubijali človeka in vzgajali dobre podložnike.

Z ženitvijo z visoko izobraženo mlado damo leta 1862. je Tolstoj pričakoval rešitev svoje duševne krize. Res je deset let preživel v največji zakonski sreči in se posvetil samo skrbi za ženo in otroke, zraven pa je napisal svoja največja življenska dela.

Gospod predavatelj bo po novem letu nadaljeval s starejšo dobo Tolstega, kar težko pričakujejo številni poslušalci.

Volitve v Delavsko zbornico

Krajevni volilni odbori

Glavni volilni odbor za volitve v delavsko zbornico za Slovenijo razglša, da so določene za volitve v delavsko zbornico te krajevne volilne edinice:

- I. Ljubljana (za teritorialno področje ekspoziture OUZD v Ljubljani).
- II. Kamnik (za teritorialno področje ekspoziture v Kamniku).
- III. Logatec (za teritorialno področje ekspoziture v Logatcu).
- IV. Kočevje (za teritorialno področje ekspoziture v Kočevju).
- V. Novo mesto (za teritorialno področje ekspoziture v Novem mestu).
- VI. Krško (za teritorialno področje ekspoziture v Krškem; izzeto je članstvo bratovskih skladnic v Szentjanžu in Rajhenburgu).
- VII. Št. Janž pri Krmelju (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice v Krmelju).
- VIII. Laško (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice v Laškem-Hudi jami).
- IX. Trbovlje (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice v Trbovljah).
- X. Hrastnik (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice v Hrastniku).
- XI. Zagorje (za teritorialno področje ekspoziture v Zagorju; izzeto je članstvo bratovske skladnice topilnice v Litiji, nadalje bratovskih skladnic v Trbovljah in Hrastniku).

XII. Litija (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice topilnice v Litiji).

XIII. Kranj (za teritorialno področje ekspoziture v Kranju).

XIV. Trzin (za teritorialno področje ekspoziture v Trzinu).

XV. Jesenica (za teritorialno področje ekspoziture na Jesenicah).

XVI. Rajhenburg (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice v Rajhenburgu).

XVII. Celje (za teritorialno področje ekspoziture v Celju).

XVIII. Maribor (za teritorialno področje ekspoziture v Mariboru).

XIX. Ptuj (za teritorialno področje ekspoziture v Ptujju).

XX. Gornja Radgona (za teritorialno področje ekspoziture v Ljutomeru).

XXI. Konjice (za teritorialno področje ekspoziture v Konjicah).

XXII. Murska Sobota (za teritorialno področje ekspoziture v Murski Soboti).

XXIII. Slovenjgradec (za teritorialno področje ekspoziture v Slovenjgradcu; izzeto je članstvo bratovskih skladnic v Mežici in Guštanju (z Lešami)).

XXIV. Šoštanj (za teritorialno področje ekspoziture v Šoštanju).

XXV. Guštanj (posebna volilna edinica za članstvo bratovskih skladnic v Guštanju, Ravnan in Lešah).

XXVI. Mežica (posebna volilna edinica za članstvo bratovske skladnice svinčenega rudnika v Mežici).

Volilni imeniki bodo razgrnjeni od dne 26. decembra 1925, do dne 4. januarja 1926, pri vseh ekspoziturah okrožnega urada za zavarovanje delavcev, pri vseh bratovskih skladnicah in pri drugih uradih delavskega zavarovanja, v Ljubljani pa v pisarni glavnega volilnega odbora, Miklošičeva cesta (poslopje Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, pritličje).

Vse edinice delavskega zavarovanja, ki imajo svoj sedež na teritoriju določene ekspoziture okrožnega urada za zavarovanje delavcev, so podrejene kraljevemu volilnemu odboru na sedežu ekspoziture okrožnega urada za zavarovanje delavcev, kolikor niso določeni za njih članstvo posebni krajevni volilni odbori.

Lovru Tepini v spomin

(Jugoslovenske iskre v svetovni vojni.)

Pokolnoga višjega živinozdravnika in ravnatelja Podkovske šole v Ljubljani. Lovro Tepina, neustrašnega jugoslovenskega idealista, sem spoznal bližje v svetovni vojni višji leta 1917. Bil je tedaj poročnik-jivinozdravnik pri 55. nehotni diviziji, jaz pa sem služboval pri divizijski klavnicu. Vsak dan je pregledal naše zaklane živine, in tako sva prišla ponovno skupaj. Navzlic temu pa sva bila spočetka nezaupljiva in previdna drug proti drugemu, kajti v tedanjih časih si moral biti previden celo napram krvnemu bratu. Toda že prav kmalu sem spoznal, kdo je bil Lovro Tepina. Zaupala sva si novice, prihajajoče iz domovine, in večkrat mi je z veseljem zaupal svoje zadovoljstvo nad tem, kako se ruši Avstrija.

Tepina je bil izredno človekoljuben. Pri pregledovanju konjskega mesa, ki je bilo določeno za ruske ujetnike, je meso vsakokrat škrtiral kot neužitno, češ: »Tega ne bodo jedli naši ubogi Rusi!«

Ob 12. ofenzivi proti Italiji, ko smo zapustili Vrsnik in Sočo in vkorakali v Italijo, sem bil premeščen k divizijskemu sodišču in dodelen takratnemu nadporočniku, nozele stotniku-avditorju. Stanku Jenčiču, ki tudi že sniva večni sen. Ta je bil intimen prijatelj Tepina. Vsak dan sta z njim prebirala »Slovenski Narod« in v vsaki posamezniškiški iskala polom gnile Avstrije. Kadar je sodnik Stanko Jenčič imel v rokah sodni akt, mu je Tepina večkrat prigovarjal: »Snasi ga, to je naš človek!«

Popolnoma pravilno je razumel pokojni Lovro Tepina položaj in delal po svoji moči za našo stvar. Povsod, kjer je videl priložnost, da pomaga svoji domovini, je takoj izkoristil slučaj in se z vso vmeno lotil dela, tvegač pri tem tudi svoje življenje. Tik pred prevratom je dobil dopust, in ko se je vrnil, nam je prinesel v vas Orzes pri Belluju dokaj veselih novic. Tolažil nas je: »Se nekaj dni, pa bo konec Avstrije!« In res! Prišel je prevrat, in smelo trdim, da je bil Tepina tedaj med nami edini oficir, ki si je smel obdržati svojo šaržo. Vojski so ga dobro poznali in imeli v njega neomajno zaupanje.

Do zadnjega sva bila skupaj. Dočim so se drugi umikali v popolnem neredu, brez sredstev in pripomočkov, se nas je več Slovencev priključilo Tepini in smo se skupaj z njim lepo v redu vračali proti domovini. Do meje je šlo vse gladko, pri Borovljah pa so nam postala tla že vroča. Ustavili smo se in čakali ugodnega trenutka za prehod čez mejo. Obdani smo bili od samih zarizenih koroških Nemcev ter smo se bali, da nas ne izdajo ali ovirajo na naši poti proti Jugoslaviji. Slednjič smo — bila je nedelja — rano zjutraj nastopili pot in prispeli srečno na zaželeni cilj. Pot je bila zelo težavna, konji so nam na skalnatih tleh v gozdu vsi ponadali in mučili smo se z naravnost nadčloveško močjo, da smo premagali naporno delo.

V Kranjski gori — bilo je pri Slavcu — smo dali potem duška svojemu razpoloženju. Kako tudi ne! Bili smo svobodni in gospodari na naši zemlji. Obrazi so nam žareli sreče in veselja in svoboda nas je popolnoma opijnila. Bili smo kakor otroci. Tepina je zadovoljno nagovoril zdaj tega, zdaj onega, rekoč: »No, pa smo le rešeni te proklete Avstrije!« Naša dekleta so okrasile naše čenice z narodnimi kokardami in trobinicami, mi pa smo le še vzbujali

„Deulig-Journal“ št. 48

prinaša poleg drugim zanimivostim Richthofen. Pogreb slavnega boritelja avijatič. Proslava neodvisnosti v Abesiniji. Angleška podmornica M 1. — Kako boste ostali mladi in lepi? Naredite isto kot te dame! Snežni plug. Canadian-Pacifika. Čudoviti medvedi itd. Ta film se predvaja za praznike izven programa

v kinu „Dvor“.

spomine na težke minule dni, tedna, mesece in leta.

Pokojni Lovro Tepina je bil idealist, kakršnih je malo. Pred vsem je bil Sokol. In to mu je dalo podlago za pravo razumevanje dolžnosti napram svoji domovini. Kot oficir je bil strog, a vedno pravičen, velik zaščitnik ubogih ruskih ujetnikov, vedno dostopen za upravičene prošnje, povsod in vedno vaet Sokol.

Večnaja mu pamjat!

Vinko Berce.

Diplomatski incident iz leta 1924. pred Držav. svetom

Državni svet v Beogradu se je pečal v petek z zanimivim diplomatskim incidentom, ki se je odigral 1. 1924. v Bje-louvaru s trgovskim tajnikom angleškega poslanstva Harwayem. Incident je izzvala samo ena nemška beseda, ki je imela različen pomen. Angleški ministrski predsednik Ramsay Macdonald je takrat osebno interveviral pri naši vladi in zahteval zadoščenje, nakar je bil krivec, običinski tajnik Peter Kaifež v Bje-louvaru odstavljen. Stvar je prišla potem pred zagrebško upravno sodišče, ki je Kaifeža onostilo. Sedaj je prišla afera tudi pred Državni svet kot zadnje instanco.

Razvoj dogodka je bil sledeči: V noči med 12. in 13. avgustom 1924 je drvel skozi puste ulice Bje-louvara neki avto. Oblasti so dobile takrat strog ukaz, da naj bodo pozorne na vse nepoznane osebe. Razširile so se namreč vesti, da pridejo iz Rusije novi atentatorji. Mislile, da zasledijo kakega boljševika z bombami in ogromnim številom agitacijskih lepakov, je zato službojuči orožnik Horvat avto ustavil. V njem je bil trgovski tajnik angleškega poslanstva v Beogradu Marwey Harway. Orožnik je zahteval legitimacijo, nakar mu je pokazal Harway svojo diplomatsko in legitimacijo beograjske občine za Sofiranje. Orožnik Horvat je izjavil, da je šel z obema legitimacijama pod kandelaber, da jih prečita, toda Harway mu jih je iztrgal iz rok, ker se je nabraže bal, da mu jih ne odnese. To je vzbudilo v orožniku še večjo sumnjo in je odvedel zato tajnika na policijo. Potoma se je spomnil, da bo nabraže v kavarni »Klub« kak policijski uradnik. Ko je vstopil, je v resnici našel pri mizi občinskega tajnika Petra Kaifeža, srezkega načelnika Frana Kokalia, državnega pravdnika dr. Viljem Kozino in advokata dr. Derkosa. Gospodje so bili že veseli, ko je stopil k njim orožnik z diplomatom in jim izročil legitimacijo. Legitimacije so šle od rok do rok in je delal vsakdo svoje opazke. Poslanski tajnik Harway je postal kmalu razburjen in je rekel v nemškem jeziku: »Mit was für einem Ausschuss von Doktoren habe ich zu tun?« To se dá razumeti na razne načine, kakor: »S kakim doktorskim izmečkom imam opravka?« Ali: »S kako doktorsko družbo imam opravka?« Nesporazum je povzročila beseda: »Ausschuss«. Običinski tajnik Kaifež je razumel to besedo v njenem slabšem pomenu. Čutil se je užaljenega in ukazal nato orožniku, naj odvode Harwayja na policijo. Tam se je poslanskiemu tajniku godilo še slabše. Redar Carevič ga je namreč preiskal do gola. Svoje postopanje je opravičil s tem, da je bil v boju z nekim razbojnikom ranjen in je bil radi tega fizično in duševno zelo oslabil.

Diplomatski konflikt je bil z odstranitvijo občinskega tajnika Kaifeža sicer že takrat takoj končan, toda vsa stvar je bila končno rešena šele v petek pred Državnim svetom, ki je kaznoval Kaifeža z ukorom, ki ima za posledico zastanek v napredovanju za leto.

Voščilo oslepelih

Čarobno življenje božične noči, ko srce radostno spominom živi, podajo si roke in z rosi si oči, ter praznike srečne vse križem želi v celici tihi oglaš se s pevm. Pozabljena duša, of slepec — mrlje v duhu preživi! hožični odsev, v mislih obleti, domove lik ptič. Pri Vas se vsilvi. Kako je svetlo! V spominih predragih solzi se oko. Kot diš v veselstvu voščilo topla, šepče tajništvo naj Vam na uho Vesele božične Bog praznike dej, v novem letu le sreča sijaj, V srcu in hili mir sladki kraljuj, ljubezen do bližnjega vedno domuj V celici tužni nesrečen krmar zapuščen od vsega, oropan oči, Vas, duše priljane ne zabi nikdar, do konca gorjupne, prestrašne noči, Podpornu društvo slepih

XII.

Kaj bi pač ženki dal v dar?

Za god njen — že vem — samovo

In kar se spada zraven s kraja

Tri škatle prav'ca „Buddha“ čaja:

Domače vesti

To in ono za Božič

Tako leno je in odlično, kadar se približa Božič. Otroci okoli lasic, mati ne vedo, kam bi se dali v kuhinjskih opravkih, a te na sveti večer prižgo cigaro. Da, in potem polnočnice: tihi noč, blažena noč pojo angelčki z rajskih višav zemljanom v pozdrav, nič slabše kakor ono nedelno mariborske goienke šolskih sester ministru Radicu na čast. In na sam Božič, koliko sijaja: duhovniki bero po tri maše, vse v zlatem ornatu, in v cerkev pridejo še odličnejši farani kakor na narodni praznik. V cerkvah vse blesti, oh, kako mora biti šele v Rimu, letos, ko zaključujejo sveto leto in sam sveti oče zazlavlja sveta vrata! Da, to je res vse tako lepo in odlično.

Ljudstvo se zaveda letošnjega Božiča in je tako odlično razpoloženo, da kar mrgoli božičnih daril. Po ulicah se že par večerov vse tare s paketi in se pretriva. Pretriva pa se zgolj zato, ker šele z novim letom dobimo novi cestni red, ki bo veljal za vse, tudi za tiskarje in avtomobile, in o katerem pravijo, da so ga sam gospod Pucelj — askrbeli kot izrecno novoletno drobtino; in še to pravijo, da je ta cestni red moderen, ker postavlja vse narobe. V ostalem ga pa omenja že tudi novi «Bon ton», ki je izšel za Božič in je najprikladnejše božično darilo, kakor si ga zadovoljni Kranjci le more želeli, in ki ima še to prednost, da je kot darilo za Božič tudi naknadno veljavno. Meni so ga že poklonili s priporočilo, da preko prazničnih nanjem kritiko, morda naravnost za «Kritiko». Nak, tega ne! Ne bom pisal kritike o stvarih, o katerih nimam pojma. Jako pa me veseli, da je «Bon ton» najspodobnejša knjiga, kar smo jih zadnje čase dobili, in je le škoda, da se ne da dramatizirati, dasiravno se nič ne vé, ali ne bi klerikalni študenti zopet živeli v teatru.

Zdaj pa še dalje o božičnih darilih, da povem, kako se je moj kolega te dni mudil na Dunaju: zame, namreč za moj kovani denar, je nakupil tudi lep zavojček dunajskih bonbonov. Pa le imel siromak smoko, da se je vozil mimo mariborske carinarne ravno onolnoč, ko carina sliško smi. Zato mu bonbonček niso mogli zacariniti, marveč so jih položili leno v skladišče in me obvestili, da jih dobim šele čez nekaj tednov. Seveda, zdaj o praznikih je obilo dela in bonbončki so oviti s stanjilom. Ampak stvar me le izži. Sai brez božičnih bonbončkov ne morem nikamor! Niti k tretji maši, niti zvečer na punč, punčkam v vas pa še celo ne. Bom pa doma, bom prešturil «Bon ton» do kramja in še Puceljev novoletni cestni red po vrhu. Tebi, cenjeno občinstvo, pa po stari šegi in šegavosti voščim vesel, da, odlični Božič!

M. A. C.

* Jugoslovski vojni atašé v Pragi. Polkovnik Mihajlo Nenadović, je s kraljevim ukazom imenovan za generala.

* Inženjerski diplomski izpit je te dni na gosposkarsko-šumarski fakulteti v Zagrebu napravil G. Vinko Vrhnjak, rodom iz Pa meč pri Slovenjgradcu.

* Izpremembe v ministrstvu trgovine. Ker je kompleks posla v ministrstvu za trgovino in industrijo tolik, da se je pokazala potreba za ustanovitve mesta pomočnika ministra trgovine, so bo v proračun za prihodnje leto postavili tečajevni kredit. To službeno mesto se je ponudilo dr. Franjo Gospodnetiču, ki je svoledobno že fungiral kot pomočnik finančnega ministra.

* Iz «Uradnega lista». «Uradni list» ljubljani in mariborske oblasti objavlja v večerajšnjem številu zakon o proračunskih dvanajstlinah za mesec december 1925., januar, februar in marec 1926.

* Voljaka imenovanja. Povodoma kraljevega rojstnega dneva so bili še imenovani in sicer v pehoti Avram Berah za polkovnika in Dragoljub Milivojevič za podpolkovnika; v artiljeriji: Fran Tomšič za majorja, Pavel Zohac in Fran Krenner za kapetana 2. razreda; v inženjerstvu: Anton Narte za majorja; v avijacijsko-tehnični stroki: Ivan Čotman za narednika-vodnika, za avijacijskega vodjo 3. razreda Ernest Turk, za državna ministra Ivan Simenc in Fran Mihlić; v administrativni stroki: Gregor Rebula za podpomočnika; v vojni in mornarici: Danilo Hubmajer in Hinko Drachler za poročnika fregate; Ivan Jazbec in Josip Gunzež za mornariško-tehnične poročnika; Fran Bračun in Josip Berčič za tehnične poslovođu 3. razr.

* Izplačilo katehetskikh doklad. Predsedstvo delegacije ministrstva financ nam poroča: Kakor poroča «Slovenski Narod» z dne 23. t. m. med dnevnimi vestmi, je ministrstvo ver sklenilo, naj izplača finančna delegacija v Ljubljani katehetom vse njih dolžne zneske. Finančna delegacija ugotavlja u r a d n o, da doslej ni prejela takega obvestila niti od ministrstva ver, niti od ministrstva financ in opozarja, da bi tudi že izdanega naloga ministrstva ver ne smela izvršiti, dokler ministrstvo financ ne odpre potrebnega kredita.

* Inspekcija dela v Ljubljani objavlja: Glasom št. 13. zakona o inspekciji dela so lastniki podjetij dolžni poročati pristojni inspekciji dela o vsaki nevarnosti, ki se dogodi v njegovem obratu. Ker se je opazilo, da nekateri podjetniki te svoje dolžnosti ne vr-

Lee Parry

Luksuzne ženice

Olaf Fjord

Luksuzne ženice

Lee Parry

Luksuzne ženice

Olaf Fjord

Elitni Kino Matica

še in se vsled tega uspešno uradovanje otežuje, oziroma sploh onemogočuje, se opo zarijajo podjetniki, da vsako težjo osobito pa vsako smrtno nevarnost nemudoma prijavijo uradu. Vsled nepravilne ali pa sploh opuščenega priliva inspekcije dela v mnogih slučajih prekasno ali pa sploh ne izve za nevarnost ter je preiskava vzrokov nesreče onemogočena, prav tako pa tudi odreditve potrebnih varnostnih naprav. Opuščen priliv se kaznuje z denarno globo do 300 Din.

* Prvi in sedanji rektor naše univerze. V naši današnji ilustrirani prilogi prinašamo tudi slike prvega in današnjega rektorja na še univerze. Pri tem se je vrnila pogreška, ki je žal ostala nekorrigirana. Prvi rektor ljubljanske univerze je bil naš slavni matematik profesor dr. Josip (in ne kakor je pogrešno tiskano Ivan) Plemeil.

* Nov občinski gerent v Murski Soboti. Dosedanji občinski gerent v Murski Soboti dr. Lajos Šömen je bil na lastno prošnjo razrešen gerentske dolžnosti. Za novega gerenta je imenovan Josip Benko, industrielec v Murski Soboti. Kot člani gerentskega sveta pa so mu pridružili: trgovec Ludvik Brumen, kramar Aleksander Črnjavič, davni in upravitelj Anton Dolenc, notar Anton Kodr, posestnik Josip Antauer, čevljarški mojster Januš Koloča, posestnik Josip Koscednar, stavbnik Štefan Mesarič, delavec Josip Lipič, posestnik Franc Janiček, trgovec Januš Nemeš, kličavničarski mojster Aloiz Riturar in okrožni zdravnik dr. Stefan Vučkaj — vsi v Murski Soboti.

* Orjunaški proces v Petrinju. V znanem procesu proti Orjunašem v Petrinju radi političnega umora in nasilja je bil 19. t. m. ogled na lcu mesta v Capragu, 28. t. m. se razprava nadaljuje. Položaj obtožencev se je izdatno izboljšal. Kakor znano, se je preiskava zavlačevala mnogo mesecev in se je razprava razpisala šele na energetični mistični klub SDS. Obrambe obtožencev se nihče ni upal prevzeti razum samostojnih demokratov odvetnikov dr. Tadič, dr. Auer in dr. Nemeš.

* Direkcija šum v Ljubljani ponovno razpisuje prodajo izdelanega bukovega porabnega lesa v približni množini 1000 plm³ pri šumski upravi v Kostanjevici. Ponudbe, spisane na tiskovine, ki se daje pri Direkciji šum v Ljubljani in pri šumski upravi v Kostanjevici, je vložiti do 2. januarja ob 11. dopoldne pri isti direkciji. Ponudbe morajo biti količkovane s kolikom 100 Din ter opremljene z 10% varščino. Predmetna polasnita daje direkcija šum v Ljubljani-Križanke in šumska uprava v Kostanjevici. 2417

* Zahvala. K svojih šestdesetletnici sem prejel z najrazličnejših strani od svojih prijateljev, znancev in stanovskih kolegov toliko čestitk, da mi je nemogoče zahaliti se vsakemu posebej. Sprejmite torej vsi skupaj mojo najiskrenejšo zahvalo! Vsi listi, ki so mi ob enem s svojo čestitko izrekli tako laskavo priznanje za moje skromne za sluze v pospeševanju slov. kulture in me bodrili k nadaljnjemu delovanju, naj bodo zagotovljeni, da je tudi moja najiskrenejša želja, da bi se mogel čimprej in čimbolj zapeti udeleževati kot založnik in izdajatelj slovenskih izvirnih spisov. Kot tak sem pred 30 leti prišel in kot bi rad končal. Da li se izpolni moja želja? — Ljubljana, 22. dec. 1925. Lavoslav Schwentner.

* Ustanovitev ribiške šole v Primorju. V ministrstvu za kmetijstvo in vodo se razpravlja sedaj vprašanje o ustanovitvi šole za ribiče v našem Primorju, na brze v Milni Nova šola se odpravi prihodnji pomlad.

* Cesta Peč-Andrijevica zasuta. V neposredni bližini ceste Peč-Andrijevica v Črni gorci se je zrušil cel hrib in popolnoma onemogočil vsak promet s Črnogorci. Cesta je bila zgrajena sicer zelo sigurno, vendar nekatere serpentine se niso bile zadosti zavarovane. Po mišljenju strokovnjakov bo treba zopet okoli 5 milijonov dinarjev, da se cesta popravi in promet vzpostavi.

* Razpisani kolodvorski restavraciji. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje pismen natečaj za uporabo kolodvorske restavracije na Jesenicah ter za uporabo kolodvorske okrepčevalnice na postaji v Dravogradu-Meži. Uporaba se prične dne 1. marca 1926 in traja eno leto. Interesente opozarjamo na razpis v 113 številki «Uradnega lista».

* Novo naseljevanje. Prihodnji mesec prične naseljevanje naših optantov iz Grške in Madžarske na našem ozemlju. Naselili jih bodo v prvi vrsti ob cesti Mitrovica-Peč, v Metohiji in na progi Peč-Diakovica. Tamkajšnja pokrajina je namreč zelo plodovita. Optantov iz Madžarske je okoli 25.000 in se morajo z smislu pogodbe izseliti najkasneje do julija prihodnjega leta. Ako naše oblasti do tedaj ne pripravijo vse potrebno za njihov prevzem, potem jih bodo madžarske oblasti kratkomašno poglajale brez meje.

* Občni zbor Zveze blaženih zdravnikov se je vršil dne 18. t. m. v hotelu «Union». Kot zastopniki Okrožnega urada za varovanje delavcev so bili navzoči predsednik ravnateljstva dr. Golja, ravnatelj dr. Bošnjak ter šef-zdravnik dr. Bleiweis. Predsednik dr. Zalec se je spomljal v toplih besedah umrlega društvenega člana dr. Vučine, ter pokolnoga Pilepča predsednika ravnateljstva SUZOR-a. ZBZ je bila v dobrih odnošjih z vsemi zdravniškimi društvi, zlasti je bila dragocena pomoč, ki jo je ob vsaki priliki našla ZBZ pri zdravniški zbornici. Obširno poročilo je podal dr. Zalec o stanovskih zadevah. O tem poročilu se je razvila debata, katere so se udeležili tudi zastopniki Okrožnega urada kakor tudi večina navzočih uradovih zdravnikov. Občni zbor je na podlagi predsednikovega poročila soglasno odobril sklep odbora, da se ima uvesti prvi pavza počenosti s 1. januarjem 1926. Izvoljen je bil po večini prejšnji odbor, kateremu je občni zbor naročil, da tudi v bodoče ob intenzivnem sodelovanju z uradom čuva ne samo materialna temveč tudi moralne dobrine zdravnikov.

* Vsem inozemskim rentnikom v vednost! Vsi inozemski rentniki iz Nemčije in Madžarske, ki se še do danes niso prilavili porisanemu tajnistvu, naj to storijo čimprej z navedbo natančnega naslova sedanjega bivanja in zavarovalnice od katere so prejeli rento. V ta namen smo že storiili potrebne korake na vladi in nujno je, da se vsak prizadej rentnik v lastnem interesu prilavi do 15. januarja 1926. Na poznejše prilave ne bo oziralo. Okrožno tajništvo SDS v Laškem.

* Zaščita prirodnih spomenikov. Po vzgledu naprednih držav, v katerih obstoje posebne institucije in organizacije za zaščito prirodnih spomenikov se je v Zagrebu te dni osnoval odbor, sestavljen iz strokovnjakov, prirodoslovcev in planincev, ki si je postavil nalogo, da izvrši potrebne korake, oziroma ukrepe v svrhu zaščite ogroženih prirodnih objektov. Na svoji prvi seji je sklenil odbor, da je njegovo delovanje začrti omejeno na Hrvaško in Slavonijo, da pa obsega vse ogrožene prirodne objekte: redke rastline, redke živali, geološke in geografske objekte itd. Naglašala se je potreba pripravnih rezervatov. Projektirana je ustanovitev mediteranskega vrta na Jadranu (na otoku Lokrumu). Prva naloga odbora ho seveda, da zbira podatke o vseh onih prirodnih objektih, ki so ogroženi, izdelava elaborate in spomenice na državno oblast s pozivom, da potrebno ukrepe za zaščito in ohranitev prirode.

* Poplave v Beli Kraini. Iz Bele Kraine poročajo, da je vas Dol ob Kolpi poplavljen. Ljudje so v velikem strahu, ker ne morejo iz hiš. Voda še vedno narašča.

* Oškodba tatlikatorjev ohveznice vojne škode. V ponedeljek se je pričela v Beogradu razprava proti falzifikatorjem ohveznice vojne škode, o katerih smo sivočasno obširno poročali. Razprava je bila končana v torek in sta bila zagreški trgovski posrednik Jakob Hrovat in natakari Aloiz Reti ohvejena na tri leta težke leče. Slovenec Dimnik pa je bil oproščen, ker se je dognala njegova nedolžnost.

* Ženske ubile divlega prešiča. Po vestih iz lovskih krogov se kladi po dobnihskih gozdih trona divjih prešičev. Enega so ženske ubile pri koritu s sekiro, dva pa so lovci ustrelili.

* Tatvina vola v Železnem. Pred nekaj dnevi se je pripetel v Železno pri Dobri nepoznan okrog 30 leten možki ki se je zadrževal tamkaj tudi ponoči. Drugo jutro je pogrešil posestnik Jakob Grobelnik iz hleva 4letnega vola, vrednega 6000 Din, ki ga je tak odgnal proti Petrovcem. Kie ga je prodal, orožništvo se ni moglo dognati. Isti lovov je tudi 19. t. m. ukradel izpred Grobelnikove hiše možko kolo ter je prodal hle v Laškem.

* Umor v Leskovcu pri Krškem. V hlevu trgovca Žnidaršiča v Leskovcu pri Krškem so našli v ponedeljek domačega hlapca mrtvega. Imel je na desni strani nad ušesom dva centimetra globoko rano, izvrženo od udarca s sekro. Ubilec je po zločinu pobežnil proti Rašhenburecu. Kakor se govori, je ubilalec njegov bivši tovariš. Ta je hle nadležoval trgovčevu hčerko z ljubavnimi poudarki. Pokolnik je sporočil so svoiemu gosposdarju, ki je nato nadležneža odslavil. Iz masčevanja se je ta v ponedeljek spsalil v hlev svojega tovariša, ki je že spal in ga s sekro ubil.

* Šala, ki se je končala s smrtjo. V Baški Topoli se je pred par dnevi vesela lovška družba podala na lov. Eden izmed lovcev, Petar Kušimirič ni zadel zelca, kar je izzvalo veselost zlasti pri lovcu S. Godnarju, ki je nameril puško ter v šali rekel, da mu bo pokazal kako se meri. Puška počel in smrtno zadene Petra Kušimira, ki je še istega dne umrl.

* Nesreča pri sankanju. V Subotici sta se hčerki gostilničarja Jekla, ena stara 11 druga 6 let, sankali te dni na reki Bosutu ter pri tem smrtno ponesrečili. Udrli se je led. Sedemletni bratec, ki je vlekel sanke, se je rešil na ta način, da je skočil na trdnjši led, sestrji pa sta utonili. Ko je oče zvedel za nesrečo, je hitel na kraj nezgode ter skočil v vodo, hoteč polskati trupli svojih otrok. Le z veliko težavo so nesrečnega očeta potegnili iz vode.

* Redka ugodna prilika se nudi vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna Peter Kozina Ko. Tržič, razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno dokler traja zaloga. Blago je garantirano najhujše kvalitete blaga se pa samo v lastni podružnici v Ljubljani, na Bregu št. 20.

* Božičnica v Domu na Kravcu. Vse planince in prijatelje planinstva opozarjamo, da priredi SPD na božični večer 24. t. m. lepo božičnico v Domu na Kravcu. Z okrepčili je Dom dobro založen, zakurjen bo tudi dobro.

* Ljudem, ki so telesno slabi, onemogli za delo nesposobni povzroča naravna Franc Jožefova grenčica prosto kroženje krvi in zvišuje njihovo miselno in delavno sposobnost. Prvovrstne klinike dokazujejo, da je Franc-Jožefova grenčica najsposobnejše sredstvo, najvišje medicinske vrednosti za odprtie čreves. Dobi se v vseh lekarnah drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

* Zaspancek razkodranec se priporoča za božič. Naivno je presenečenje za vaše malčke! Proti pošiljati Din 24 poštnine prosto razpošilja založba «Naša Grudca». Gosposvetska cesta 6, Ljubljana.

* Razmnoževanje cenikov, okrožnic, not risb itd. se izvrši najbolj z razmnoževalnim aparatom «Opalograph» s stekleno ploščo. Samoprodaja originalnih potrebščin Ant. Rud. Legat & Co., Maribor samo Slovenska ulica 7, telefon 100. Razpošiljanje poštne pristice. 2419

* Lov obšne Cerklje ob Krki se bo oddal v zakup na javni dražbi za dobo 5 let, t. j. za čas od 1. januarja 1926 do 31. decembra 1930 in sicer dne 29. decembra 1925. ob 9. uri pri sreznem pozlavarju v Krškem. Kot izključna cena je določen znesek 1400 Din. V slučaju, da ne nudi nihče tega zneska, se bo lov oddal v zakup najvišjemu ponudniku tudi pod izključno ceno. Lovska pravica ob-

KUNEROL

100% na čista mast iz kokozovih orehov, zjamčeno izčiščeno in higijenična, se zopet dobiva v vsih trgovinah.

Čine Cerklje, koje površje meri 6159,71 ha. se razteza na vse površje občine. Izvzemši lastni lov graščine Brežice, 157 ha. Dražbeni pogoji se lahko pogledajo do dneva dražbe med uradnimi urami pri sreznem pozlavarju v Krškem. Med drugimi pogoji mora zdražitelj takoj po zaključku dražbe položiti nani odpadle dražbene stroške. enoletno zakupnino, varščino v izmeri enoletne zakupnine, potrebni znesek za kolokovanje pogodne po tar. post. 14 taks. zakona, kolek 5 Din za dražbeni zapisnik in kolek 20 Din za odobritev dražbe. 2415

Iz Ljubljane

* Vremensko poročilo JZSS. Zadnje poročilo z Velike Planine je javljalo izbornu smuko. Medtem se je vreme spremenilo, nočnega poročila ni, pač pa je v višini nad 1200 m zapadel nov sneg. — Boljini je javil danes jutraj + 11 stop., brez snega. Kranjska gora je imela v istem času + 5 in dež, popoldne pa se je počelo jasiti. V višinah je zapadel nov sneg. — Rasteče javljajo nov južen sneg. — Ako pripsoj naknadno še, kakaj ugodnejša poročila, jih bomo izvesili pri t. J. Gorec.

* Umrlj v Ljubljani. Včeraj so bili pri javljeni sledeči smrtni slučaj: Josipina Stedry, zasobenica, 80 let. — Elizabeta Janežič, vdova mizarskega pomočnika, 72 let. — Julij Blas, uradnik, 20 let. — Ana Rojce, delavka, 72 let. — Ema Vrečer, žena pisarniškega pomočnika hiračka, 47 let. — Mihael Babnik, činarn, 41 let. — Pavla Restar, hči rudniškega paznika, hiračka, 6 let. — Marija Slomšek, hči pokoskega pomočnika, 4 dni.

* Policijska ura. Veliki župan ljubljanske oblasti je dovolil v okolici policijskega ravnateljstva v Ljubljani podaljšanje policijske ure za gostinje in kavarne in sicer na Sv. večer dne 24. decembra do 1. ure, na Silvestrov večer 31. decembra pa do 3. jutraj.

* Sokol Ljubljana II. priredi v nedeljo, dne 27. decembra v realni telovadnici točno ob pol 16 uri svojo običajno božičnico s sledečim sporedom: Nazovor, doklamlje, petje društvenega pevskega zbora, dramatični igrak, telovadne točke, božično drevesce ter obdarovanje naraščaja in dece. K množestvilni udeležbi vabi predvsem starše in ostalo Sokolu naklonjeno občinstvo odbor. Zdravo! 2423

* Zdravnica dr. Eleonora Jenko Groyer se je preselila na Miklošičevo ceno št. 13. 2401

* Slovensko pevsko društvo Krakovo. Trnov priredi svoj običajni Silvestrov večer v gost. prostorih G. A. Steinerja, Opekarska cesta, na kar opozarjamo vse znance in prijatelje društva.

* Kolizejski oder priredi v soboto, dne 26. decembra, zabavni večer s plesom. Za množestvilni obisk se priporoča — Odbor.

* Na Stari trg št. 4, II., v hišo G. Pečkosiga se je preselil dr. Pavel Janežič, kjer ordinira od 11. dopoldne do 2. popoldne. 2425

* Plesna vaja maturantov tehniške srednje šole se bo vršila dne 7. januarja. Vsled tega dne 26. t. m. obode. 2422

* Silvestrov večer priredi Olepeševsko društvo v Rožni dolini na Strelščku pod Rožnikom z raznovrstnim sporedom. — Utrdka Ložar & Blizjak. Ljubljana Sv. Petra cesta 20, priporoča za božično darilo vsake vrste obleke, suknje, klobuke in drugo modno blago. 2404

* Razstave kanarčkov - harcerjev ki bo odprta dne 25. 26 in 27. t. m. v telovadnici mestnega liceja na Bleiweisovi cesti, naj nihče ne zamudi. Za par ur bodo pozabljene vse vsakdanje skrbi; prestavljeni bomo na mah v zeleno spomlad, a na

stotine najčistejših harcerjev, zlatih vrivcev, nas bo razveseljevalo s svojimi množestvilnimi melodijami. Ako nam bo pa sreča mila, odnesemo kot dobiček iz razstave še drobnega pevca. 2416

* Za božične praznike si želite nekaj boljše? Restavracija «Mikič», nasproti glavnemu kolodvoru Vam nudi izborna bel, rdeča in črna vina po izredno nizkih cenah.

* Narodne čitalnice v Šiški občini zbir se vrši v soboto dne 26. decembra 1925 ob 14 uri v čitalnici P. n. člani, udeležite se polnočestvilno.

* Silvestrova noč pevskega društva «Ljubljanski Zvon» dne 31. t. m. v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma. Koncertni in zabavni spored. Orkester nar. glasb. žel. društva «Sloga». Pevske točke: Solospevi s spremlj. klavirja, moški kvartet (dr. Grlica, Hartman in Šulec), moški in mešani zbori. Komični prizori. Bogat srečolov. O polnoči nagovor, alegorija. Ples. Prvovrstna kapljica. Vstopnina 10 Din. Vse priljetelje «Ljubljanskega Zvona» in peča ter nepriljetne zabave vabi že danes na udeležbo odbor «Ljubljanskega Zvona».

* Napad na cestil. Ko je imel trgovski zastopnik Emil Franzot v torek zvečer opravke pod Rožnikom, sta se mu na Večni poti blizu Kolmanove vile pridružila dva možka in ga napadla. Napadalec sta mu hotela zvezati na hrbtu roke, brčkove v namestu, da ga oropata Franzotu se je posrečilo, da se je napadalcema iztrgal in klical pomoč, česar sta se lopova ustrašila in pobežnila proti Rožniku.

* Tatvina smrečice. Posestnik Karol Počivavnik na Dolenski cesti št. 31 je opazil v torek dopoldne, ko je prišel v svoj gozd na Rakovniku, da mu ga je neznan tat pošteni oklestil. Tat mu je posekal sedem smrečic v vrednosti 700 Din ter jih prodal brčkove nekaj za božična drevesca, druga večja po spravil v denar za druge namene.

* Policijske prijave. Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 pretepa v javnem lokalu, 1 slučaj prepovedane trgovine, 1 prestopek nedostojnega vedenja, 1 tatvina, 1 cestni napad, 1 prestopek razgrajanja, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopek prekrščenja policijske ure, 1 prestopek obrtnega reda, 1 prestopek stradanja v mestu in 1 prestopek beračenja. Aretacije so hile izvršene 4 in sicer: 2 radi prepovedane igre, 1 radi postopanja in 1 radi beračenja.

* Kolesarsko in motociklistično društvo «Sava» v Ljubljani uljudno sporoča, da članom in članicam, da se vrši v nedeljo dne 27. decembra izlet v Št. Vid nad Ljubljano. Vrši se ob vsakem vremenu. V slučaju slabega vremena na razpolago avtomobil. Zbirališče ob pol 2. popoldne pri gostilni «Figovec». 2420

Iz Maribora

* Za Silvestrov večer «Sokola» v mariborskem Narodnem domu so priprave v polnem teku in obeta biti prireditev po programu in sodelujočih osebah sodeč, zelo pestra in zabavna. Hvalevreden se nam zdi sklep odbora, ki je določil za ples zgornjo malo dvorano, da more ostati velika dvorana neovirano zasadena tudi po polnoči in se torej ne bo nikogar preganjalo, da bi moral po končanem oficijelnem sporedu radi plesa zapustiti svoj prostor. Sicer je pa na sporedu še popolnočni program z nekaterimi zabavnimi točkami.

* Elektrifikacija v Studencih pri Mariboru. Predvčerajšnjim so prvič zagorele električne luči v okolški občini Studenci pri Mariboru, kjer je znana delavnica državne železnice.

a— Premijera »Trnjulice« v mariborskem narodnem gledališču je snoči zlasti deci zelo ugajala. Zai pa je bil obilno precej slab, edino lože so bile dobro zasedene.

a— Lovski blagor krog Maribora. Zadnje dni poročajo o precejšnjih srečah z lovov po bližnji in daljni okolici Maribora. Tako so na lovu nekoga mariborskega Nemca ustrelili pred nekaj dnevi 128 zajcev, na lovu grofa Turmisa pri Ptutu 120 zajcev, in na lovu dr. Salamuna nad 20 zajcev.

a— Divji prečiči okrog Maribora. Že zadnjih smo poročali, da so se polovili divji prečiči tudi nad Mariborom. Te dni so ustrelili pri Gornji Ponikvi kar pet mladih divjih prašičev po 30 kg težkih. Enega so napadle ženske kar z motikami, ker je prišel preblizu hiše. Pri Sv. Ani pri Makolah pa so zasledili kmetije starega divjega prašiča, za katere malo nato ubili kmetije v Stoparjah.

a— V ljudski knjižnici danes v četrtek radi božičnega večera ne bo uradnih ur, pač pa v soboto na Stefanovo dopoldne in v nedeljo dopoldne. Izposojevalce se bodo tudi božične novosti.

a— Mariborska realka. Vprašanje vzdrževanja realnega posloplja v Mariboru je zadnja leta vzbujalo mnogo nevolje pri občini, katere last je, in pri profesorjih, ker je zamenjavanje posloplja slabo vpilovalo na učne uspehe. Po pogodbi iz leta 1870. bi namreč mestna občina morala skrbeti za popravila in vzdrževanje posloplja, imela pa je pravico do pokojnice šolnin. Ko je po ustavi šolnina odpadla, se je občina branila izvrševati svojo obvezo, ker so ji odpadli precejšnji dohodki. Pred nekaj dnevi so se med zastopniki mestne občine in prosvetne uprave vršila pogajanja, ki so imela pozitivni uspeh. Obolji zastopniki so se zedinili v tem smislu, da država prevzame vse stroške za učno osebje in šolske služe ter za pisarniške potrebščine, mestna občina pa bo kot lastnica posloplja skrbela za vsa popravila in vzdrževanje, za nahanje učil in inventarja, za knjižnice in sl. n. n. Ako bi se kdaj opustila realka, da občina posloplje državi na razpolago za kako drugo srednjo šolo.

a— Božična ploha... Maribor je imel letos svoj običajni veliki božični tržni dan že v sredo. Kakor le ob najboljših sobotah, so napolnili običajni trg kmetje s pestrim blagom na vozev in v kočarah. Tudi kupčija je bila precej živahna, posebno v živilski stroki. Speharje so kmotno priskrbeli, da so razobesili cenike, toda draginje ne bodo pobijali takšne ceniki, kakor si mislijo mesni očetje. Zamazani listki so na pr. danes napovedali samo: meso 20 do 30 Din (speh 20 do 25 Din). Odločilno pa je in bo večno gospodarsko pravilo ponudbe in potrebe. Kljub cenikom so glasno in trdovratno gluhali, kakor v dobrih starih časih in prav nič drugače, kakor pri smrekah, krom pirju, smetani, salatu, brezovih medlah in dolgi vrsti novih kočar, ki jih pletejo sedaj po naših kočah iz vrbovih šib in slame. Ravno, ko je bil tržni ropot in kupčevanje na višku, pa se je stemnilo in premodra, vedno dobra božja previdnost je udarila v božični tržni dan ne z zimskim meglenim dežjem, ampak s prav polno ploho, da je zvenketal po oknih in izlozih. Potprejzljivi in utrjeni so naši ljudje, zato so čakali in pustili iti božjemu blagovolju po kočarah in vrečah, četudi nihče ni imel dežnika. Zimska božična idila ni odnehala. Rute in krila so opetela okrog teles, prekupevalci pa so imeli praznik. Cene so padle, kakor še prike polom na borzn. Še masni speharji so odjenjali pod najnižje tarife. Tudi za 18 Din so odrezali kg slanice s pruskega polja. Kaj bi torej z draginsko kombinacijo! Takšna božična ploha prinese brez kazenske sankcije posebnost 23. decembra. Kdor pa je videl toh sto in sto blatnih, do kože premočenih kmetie in utrjenih mož, ki so morali še par ur da lež domov po blatnih klancih Slovenskih goric, ta je trpel s mišmi vred. Še na Sveti večer bo premišljeval to čudno prvidnost nad dolino solz.

Iz Celja

a— Poslovanje brivnice. Celjske brivnice bodo na božični dan (petek) ves dan zaprte; na Stefanovo (sobota) bodo dopoldne odprte, a v nedeljo dne 27. t. m. bodo zopet ves dan zaprte.

a— Seznan prostih stanovanj objavila »Nova Doba« v svoji številki z dne 24. t. m. Prošnjo za stanovanje je treba podati do 28. t. m. opoldne pri stanovanjskem sodišču I. stopnje.

a— Božičnica revne šolske dece. Z božičnico je bilo obdarovanih v Celju okoli dvesto najrevnejših učencev in učenec vseh štirih osnovnih šol. Obdarovalci so dobili obutla, obleke in perila za okroglo 19.000 dinarjev. Darovali so zlasti mestna občina celjska denarni zavodi, tovarna tkanin v Sg. Pavlu pri Prebrodu, a dober del je virga dobrodelna prireditelj v Narodnem domu.

a— Podporno društvo za revne dijake na drž. realni gimnaziji. Je imelo v ponedeljek pod predsedstvom začasnega vodje zavoda g. prof. Mastnaka redni občni zbor. Poročilo g. prof. Račke je ugotovilo, da je društvo v minulom poslovnem letu imelo ugoditi izredno velikim zahtevam, zlasti ker je preveliko število dijakov, ki jim mora društvo oskrbeti knjige, brez katerih bi jim bil študij sploh nemogoč. Blagajna, ki jo vodi g. prof. Kardinar, ima tokrat majhen primanjkljaj, ker je bilo vseh dijakov 37.581 Din. V novi odbor so bili izvoljeni: za podpredsednika odvetnik dr. Jos. Vrečko, za tajnika in knjižničarja prof. Slavko Rač, za blagajnika prof. Jos. Kardinar, za odbornike pa g. opat Peter Jurak, prof. Josip Kožuh in prof. Anton Cestič, za namestnika prof. Srečo Brodar in prof. Janko Orožen, za prezeleovalca računov prof. Martin Mastnak in prof. Franc Mravljak. Predsednik je po društvenih pravih vedno ravnatelj zavoda.

a— Smrtna nesreča. Pod tem zaglavjem smo objavili v številki z dne 13. t. m., da se je radi posledice smrtno ponesrečil posestnik Maks Vrečar z Dobrave, ko je šel v Celje po opravkih. Ker bi stifikacija novice smela vzbuditi domnave, da se je ne-

19. Šteti na času in denarju!

Zato kupuj izborne »Pekate«, ki se dobe v vseh trgovinah v mnogih vrstah za juho in prikuho.

sreča pripetila v mestu, ugotavljamo na opozoritev z izvestne strani, da se nesreča ni zgodila v področju celjske mestne občine, ampak blizu Dobrave same.

a— Mavrica za Božič. Nenavaden naravni prizor se je nudil Celjanom in okolčanom v sredo dopoldne. Pokazala se je izredno lepa mavrica, kakor bi nam hoteli biti znamenje miru in sprave. Ljudje pa, ki jim nikdo nikoli ne ustreže, stnarijo in trde, da nam ravno to skvari božične znamenje. No, po prazniških se pomenimo o tem.

Iz Trboveli

a— Novo trgovino z manufakturami in specerijo sta otvorila pred kratkim v Zagorčevi hiši g. Ivan Rozman in njegova žena Hedvika.

a— Vsa posestnika orožnega lista mora do 15. januarja prihodnjega leta predložiti srezkemu glavarstvu v Laškem prošnjo za podaljšanje. Da se prihranijo številnim imetnikom orožnih listov zamude in pota, bo organ srezkega poglavarstva sprejemal prošnje dne 12. in 13. januarja v rudniški restavraciji na Vodah.

a— Zveza slovenskih vojakov iz svetovne vojne, okrajni odbor v Trbovljah vabi vse vojne tovariše ob Posavju, ki bi bili pripravljeni organizirati v svojem kraju krajevno organizacijo ZSV, da javijo svoje naslove okrajnemu odboru ZSV v Trbovljah, nakar bodo prejeli pravila in vsa za organizacijo potrebna navodila. ZSV je strogo nepolitična in nadstrankarska organizacija, ki zbira okrog sebe vse vojne tovariše brez razlike političnega prepričanja in hoče podpirati moralno in gmetno vojne invalide, vdove in sirote.

a— Ljudska visoka šola priredi v nedeljo 27. t. m. točno ob 14.30 tretje predavanje prof. Dolžana, v katerem nam bo razložil razvoj človeka. To njegovo predavanje obeta biti eno najbolj zanimivih in je pričakovati, da bo velika dvorana pri Fortzeu nabito polna poslušalcev.

a— Izza kulis delavskega volilnega gibanja. Pretekli dni se je sestel ožji volilni odbor in zatem širši volilni odbor obeh skupin okoli »Socialista« in »Delavskega kmetijskega lista«. Na provizorično listo so prišli v delavskem gibanju skoraj popolnoma novi ljudje vmes pa stari voditelji, kakor Krusič, Maidič, Aidček, Klenovšek, ki je na tretjem mestu itd. Nosilec liste je za sedaj g. Gunzel, ne ve pa se še, če bo obstal.

a— Državna gozdna drevnecna v Celju bo oddajala snomladi smrekove in borove sadike po okoli 100 Din za tisoč komadov. Naročila je nasloviti najpozneje do 10. februarja pri trboveljskem županstvu ali na direktno pri županskem nadzorniku v Celju. Pri naročilu je navesti naslov, kraj in hišno številko, število in vrsto sadik, par celno številko in obseg nameravane gozdnarstva in če se bodo naročene sadike osebnost v Celju prevzele ali se naj pošljejo po železnici.

Najbolj hvaljena in čast primerna božična in novoletna darila do 12502 s
trajna darila obdarov in obdarila.
Za mal denar, nabavite vse vrste lepih daril v celotni trgovini konfekcije tovarne
FRAN DERENČA & CIE., LJUBLJANA,
Gradiška 4 Tel. int. 249 Erjavčeva cesta 3.

Iz Primorja

a— Nov smek proti slovenskemu učitelstvu v Julijski Krajini. Tajnik delovnega učiteljskega fašistovskega sindikata v Trstu je izdelal spomenico, katero predloži rimski vladi in v kateri zahteva ostre represalije proti slovenskemu učitelstvu. Gospod se piše Paolo Zoldan in se je ovekovečil z naslednjimi predlogi: Šolsko skrbništvo Julijske Benečije in Zadra naj se primerno poveča, da bo moglo izdati več in bolj intenzivno delovati v svojem področju, ker je to delovanje eminentno političnega značaja. Šolskim nadzornikom in ravnateljem naj se v novih pokrajinah zvišajo plače in nagrade, da bodo mogli vršiti uspešne delo na narodnem polju. Nadzorovanje učiteljev v teh delikatnih območjih kraj jih je treba poostri do skrajnosti. Vse šolske tiskovine morajo biti enojazične. V romanu se naj poučuje izključno v italijanski, za drugorodno učitelstvo naj se uvede posebna 2 do 3 letna poskusna doba. Treba je tudi upeljati jezikovne težaje med političnimi. Po vzgledu drugih državnih in meščencev naj se pošiljajo učitelji v druge italijanske province, da se privadijo tamšnjim navad in običajem. Ako se pa ukine poučevanje drugorodnega jezika v ljudskih šolah, naj se izlozi provizorična naredba tem učiteljem v prilogo. Ta predlog zagrizenega italijanskega nacionista, ki ne dovoli drugorodcem niti živeti na lastnih tleh, je brez primere nesramen in nečloveški. Baš zato pa je mogoče, da bo v Rimu uslišan.

a— Zvišane pristojbine za pošiljanje v tujemstvo. Z novim letom stopi v Italijo v veljavo nov pravilnik o poštnih pristojbinah za pošiljanje v inozemstvo. Navadno pismo bo treba frankirati s eno liro 25 centesimov, dopisnico s 75 cent., razglednice, vzorce in zavojce pa nekoliko več, kakor doslej.

a— Volkovi na Prestraneku. V bližini Prestraneka na Notranjskem se klati že del časa volčja topla. Zverine prihajajo v obližje človeških bivališč navadno ponoči in so zelo predrzne. Pred kratkim je taka zver zašla v Mastenjovas na sredo trga in je zavijala. Volkovi napadajo v prvi rti ovce, pa tudi pse, ker so jim slednji na poti. Dve posebno drzne zverini so že ustrelili. Prvi volk jo je izkupil blizu Sele ko je popadel nekoga psa za tlnik ter ga hotel raztrgati. Ustrelil ga je France Vadaln iz Slavine. Drugi volk je padel ob streli nekoga itali-

janskega železničarja par sto korakov od vasi Zeje. Tretjo zverino se je ljudem posrečilo zastrpiti z vabo. V noči med 14. in 15. decembrom se je šest volkov približalo železniški postaji na Prestraneku. Zverine so bile tako drzne, da so morali delavci opustiti premikanje na progi in se umakniti na varno, ker je pretela opasnost, da jih volkovi sicer napadejo.

a— Smrtna kosa. V Nabrežini pri Trstu je umrla gospa Josipina Caharja. V vipavskem Sv. Križu pa je preminula soproga davčnega prokuratorja gospa Kristina Mrevlje, roj. Kovač, sestra ajdovskega župana. Bodi obema ohranjen časten spomin!

a— Smrtna nesreča v električni centrali na Opčinah pri Trstu. V električni centrali na Opčinah pri Trstu je smrtno električni tok 25letnega elektrotehniika Franca Spangherja s Proseka. Spangher je stopil v kabino centrale. Kabina je preprežena z vodi, po katerih kroži tok v napetosti kakih 50 tisoč voltov. Hoteč se prepričati, če je napeljava v redu, je Spangher stopil na oder z električnimi žicami. Iztegnil je roko proti marmorni plošči in tedaj je preskočila nanj iskra, ki ga je v hipu ubila. Nesrečnik se je takoj zgrudil na tla in zdravniki, katero ga so poklicali na pomoč, je mogel ugotoviti le smrt.

Drobiz iz Prekmurja

a— V Dolnji Lendavi smo bili sedaj po več dni brez pošte. Baje radi zamud zagrebškega vlaka, ki ga ambulančni voz, priključen mariborskemu, ni čakal. Ali bi ne mogli v takih slučajih odročiti pošto iz Maribora preko Murske Sobote?

a— V Petkovcih se je ustanovila dne 17. t. m. Kmetijska podružnica.

a— N. predvečer kraljevega rojstnega dne je priredila šolska mladina pod vodstvom g. ravnatelja Gorlika veselico s petjem in deklamacijo, ki je uspeša prav lepo.

a— V Beltinčih se je vršil v nedeljo koncert »Sokolov«, pri katerem je sodeloval pevski zbor Sokola iz Murske Sobote pod vodstvom g. učitelja Duica.

a— Komendant žand. čete v Murski Soboti g. kapetan Iskršč je povišan v majorja. Čestitamo!

Ujetnik od Zende

Nujen poziv slovenskim umetnikom-grafikom

Za razstavo jugoslovenske grafike v Curihu se vrše v vsej naglici zadnje priprave. Vsi za to razstavo namenjeni listi se odpošljejo iz Zagreba že v prvih dneh januarja 1926. Slovenski grafiki naj ne zamude te prilike, da se predstavijo internacionalni publikli. Pozivljamo jih torej, da nastopijo polnoštevilno s svojimi najboljšimi deli. Vsak list naj se dostavi po možnosti v dveh oddihih do 31. decembra t. l. na adresu S. U. J. O. U., Ljubljana, Tehniška srednja šola. Omenjamo, da so dopuščene k razstavi poleg lesorezov, radirank in litografij tudi perorisbe, risbe s svinčnikom in podobna dela.

(Mariborski umetniki naj oddajo svoja dela gospodu prof. Gvajcu.)

Odhor S. U. J. O. U.

Razstava turistik in narodne umetnosti v Pragi

Českoslovaško-jugoslovenska liga in »Jadranska Straza« v Pragi, ki že od preje složno in uspešno delujeta za povzdigo turistične v naši državi, nameravata tekem L 1926 skupno s pomočjo generalnega konzulata kraljevine SHS v Pragi prirediti razstavo turistik in narodne umetnosti. Trajanje izložbe je proponirano na dobo od marca do julija 1926. Razstava bi se otvorila ob priliki praškega spomladanskega vselesija v marcu, nadaljevala bi se v okviru poljoprivredne razstave v maju in zaključila bi se s sokolsko razstavo po veselsokih svečanostih, začetkom julija. Med časom od zaključka vselesija do otvoritve poljoprivredne razstave in od zaključka slednje do otvoritve sokolske, bi se razstava premestila v eno izmed šolskih poslopij v Pragi, ozioroma bi se vršila v Plzinu, event. v Brnu in v Bratislavi. Ker bodo v sekciji narodne umetnosti razstavljena v prvi vrsti ženska ročna in filigranska dela radi prodaje, se ženskim društvom, šolam in zainteresiranim posameznikom priporoča, da stopijo v neposreden stik z odborom. Istotako priporočamo institucijam za tujski promet, da se v interesu napredka turistik v svojem kraju udeležijo te razstave z najboljšimi izbiro slik, prospektov itd. Na delu odbora za prireditelje razstave je generalni konzul v Pragi g. Svetozar Rašić. Naslov odbora je: Praga II., Mikulandská 7. (Českoslovaško-jugoslovaška Liga.)

Organizirani vlomi po šolah

Maribor, 23. decembra.

Prvotno se je zdelo, da so izvršili zadnje drzne vlome po ljubljanskih šolah izprijeni učenci sami. Medtem pa so neznani lopovi segli tudi na Maribor, kjer je bilo v noči od ponedeljka na torek, t. j. od 21. na 22. decembra vlomileno v pisarno ravnateljske meščanske dekliške šole, g. Stupice, v novem poslopiju Cankarjeve ulice in ukradeno 13.000 Din, katere so bili namenjeni pod nemenu društva revnih učencev. V isti noči so očividno ravno isti elementi oropali v sosedni ulici pisarno šolskega voditelja gosn. Kožuha deške osnovne šole in odnesli 2000 Din v gohovini, dežni plašč voditelja in še nekaj predmetov. Poslužili so se nonarejenih ključev.

Drzni lopovi so prišli po svojih nosih naihriž nedavno čez mejo. Pravkar je

namreč došlo poročilo o enakih vlomih po šolah tudi iz sosednje avstrijske Štajerske. V noči od 10. na 11. decembra je bila okradena realna gimnazija v Gradcu, kjer so tatovi prerezali Wertheim - blagajno in odnesli 2800 šilingov. Prejšnjo noč pa so obrali dve šoli v Leobnu, kjer so okradili tamošnjo Bergund-Hüttenschule in realko. Odnesli so 3000 šilingov, za 2000 šilingov platina in celo vrsto drugih vrednosti iz šolskih zbirk, v vrednosti več tisoč šilingov.

Skoro gotovo se je torej vgnezdila sedaj ta širokopotezna vlomilska družba v naše kraje, da obišče še nadaljnje šole in njihove blagajne. Šolska vodstva naj zlasti čez počitnice pazijo, da jim lopovi ne izpraznijo vrednejših predmetov. Varnostne oblasti so že ukrenile potrebne korake, da izsledijo te čisto svotevrstne kriminalne tipe, ki potujejo iz kraja v kraj in celo iz države v državo, da lažje najdejo primernih žrtev. Predno so prišli v Leoben, so oropali šole tudi v Linzu, delajo torej precejšnje presledke v dimenzijah. V Mariboru drugod niso vlomili in tudi iz okolice še doslej ni nobenih vesti.

Slavnostna otvoritev električne razsvetljave na Viču

Mestna občina ljubljanska je sklenila s občino na Viču pogodbo za oddajo električnega toka iz svoje centrale in sicer tako, da je vsa cestna razsvetljava v viški občini za stonj. Snoči se je vršila slavnostna otvoritev električne luči na Viču ob mnogobrojni udeležbi domačega ljudstva. Pri viški šoli so se na trgu zbrali zastopniki mestne občine ljubljanske ter zastopniki občinskega zastopa viškega, da izvrše slavnostni akt. Slavlje je otvoril predsednik žerentskega sveta dr. Dinko Puc ter povdarjajoč socialni in gospodarski pomen elektrifikacije Viča izročil županu Petroviču novo upelavo v prevzem in varstvo. Pri slavnostnem aktu je sviral domača godba.

Po oficijelni prireditvi je bil pri Rožniški prijateljski sestanku, katerega so se udeležili zastopniki občin ter faktorji, ki so ime li z instalacijo elektrike posla. Prvi je pozdravil viški župan Petrovič, napil mestni občini ljubljanski ter njenemu predstavitelju ter se zahvalil, da so šli viški občini tako na roke. Dr. Dinko Puc je v zahvali povdarjal potrebo vzajemnosti med Ljubljano in okolico, zlasti pa potrebo, da se podere kitaski zid med mestom in predmestjem. Povdarjal je, da se električni tok ljubljanske elektrike v ceni ni povišal, da si so se izvršile velike investicije s povečanjem električne centrale. Gerentski svet je celo ukrenil, da se bo cena za elektriko prihodnjo zimo znižala. Za lepim pozdravom obč. svet. Oblaka je izrazil svoje in svoje stranke zadovoljstvo tudi domači župnik Tavčar ter podčrtaval potrebo slove vseh strank v gospodarskih stvareh. Tako je ob splošnem priznanju snoči zaslaga po Viču že dolgo zaželeno električna luč.

Dopisi

ST. VID NAD LJUBLJANO. Obiskovalci predstave »Madame Butterfly« katero je uprizoril preteklo nedeljo 13. t. m. prosvetni odsek naprednih društev, živijo še danes pod utisom prelepih odskih scen, lepega petja in melodioznih glasov orkestra. Resnica je, kakor so vsi obiskovalci izrazili mnenje, da je odsek s to predstavo triumfal. Predvsem se mora pohvaliti pestro japonsko scenografijo, osobito, ako se upošteva, da je bila napravljena z malimi stroški, vse delo domačih slikarskih rok.

Izvajanje posameznih igralcev je bilo brezhibno. Opazilo se je jasno, da stvar ni bila tako na hitro vržena na oder, kakor so bile običajno dosedaj še skoro vse predstave, marveč je bilo vse skrbno in dobro nastudirano. S takimi deli, kakor je bila ta predstava se lahko pokažemo tudi širši javnosti, se lahko smatramo za prave nosilce narodne kulture in razširjevalce narodne napredne misli. V božičnih praznikih se vam nudi ugodna prilika, da v nedeljo dne 27. t. m. z lepim užitkom zaključite tridenne praznike s posetom predstave prosvetnega odseka v šolski dvorani. Na ta dan se na splošno željo občinstva ponovi »Madame Butterfly« že ob 6. zvečer, da bo možno tudi daljnim okoličanom in ljubiteljem podeželskih odrov iz Ljubljane ogledati trud in požrtvovalnost čentviških narodnih igralcev. Ljubljancem opozarjamo na zelo ugodno železniško zvezo in sicer iz Ljubljane ob trideert na 6. uro z meščancem, povratek pa ob pol 9. uri s osebnim vlakom.

S. R.

LAVERCA. Prostovoljno gasilno društvo Laverca priredi božično veselico dne 26. t. m. v prostorih g. I. Ogri na Laverci. Začetek ob 15. uri. Ker je čisti dobitek namenjen za gradbo gasilnega doma, vabi k obilni udeležbi odhor.

KAMNIK. Protestni shod proti davčni preobremenitvi Slovenije se bo vršil v nedeljo dne 27. t. m. ob 10. dopoldne v Kamniškem domu. Na shodu bo poročal predsednik Zveze hišnih posestnikov g. Ivan Frelih o novi davčni reformi in davčnih razmerah v naši državi zlasti v Sloveniji. Na shod so vabljani vsi hišni in zemljiški posestniki iz Kamnika in okolice, kakor tudi drugi davkoplachevalci. Protestiralo se bo ob enem tudi proti previsokim davkom v Sloveniji.

BLED. (»Protekcija« na sokolskem odru.) Podoljem sezipek, deloma upravičenom odmoru je zopet oživilo v vrstah poštvalne sokolske mladine. Z nedeljske predstave je mladina pokazala, da tudi sama nekaj zmore. Smelo trdimo, da je Sokol dosegel z uprizoritvijo »Protekcije« svoj višek. Glavna zasluga za posrečeni nastop gre hr. Mucolinu, ki je pokazal kot režiser mnogo zmoglosti in le škoda, da se je prej ne uveljavil kot tak na polju ljudske prosvete. Upriporitev je zahtevala od režiser-

TRŽIČ. »Vsa sam je svoje sreče kovač« v glavni vlogi slovita »Henny Portens« in »Mister Radio«, v glavni vlogi predzniki akrobat »Luciano Albertini«, sta dva slajna filma, ki se predvajata za božične praznike v »kino pri Bartelju«. Ker ta dva filma nudita nekaj izvanrednega, se cenj. občinstvu priporoča, da si ogleda te predstave. 12720

je, kakor od igralcev ogromnih žrtev, lahko pa so zadovoljni z uspehom in priznanjem gledalcev. Zato vsem čestitamo tudi v ime ostalih in jim »Hicemo kot nosebičnim, ljudskim, prosvetnim čelovecem: ko Napej po začetni potile

TRŽIČ. Nedeljska proslava sedme obletnice našega Ivana Cankarja se je izvršila nad vse dostojno. Velika sokolska dvorana je bila skoro premajhna, čeprav je deževala in je bila skrajno slaba pot. Po uvodni točki selonskega orkestra Kerne je predaval akademik g. Jelenc o Ivanu Cankarju s posebnim ozirom na Slovence in njihovo borbeno življenje. Razložil je postanek in pomen igre »Pohujšanje v dolini Sentilorian« skiz, za kar je žel burno pohvalo. In »Pohujšanje« je tržičko občinstvo prav dobro razumelo. Pri tem imajo seveda igralci glavno zaslug, ker so igro tudi pravilno pojmovali, kar je zopet zasluga nadarjenega režiserja učitelja g. Christofa. Igranje je bilo enotno, zaokroženo, mestoma izvrstno. Tako ženske kot moške vloge so imeli pravi ljudje v rokah: sokolski oder je z uprizoritvijo »Pohujšanja« pridobil par novih, izvrstnih igralcev, ki prikazujejo odločen dar. Če omenimo, da je bil nepravil Peter mestoma radi prehitrega govora nerazumljiv, v splošnem pa kar dober, potem smo storišamo svojo dolžnost. Posameznih imen radi prevelikega števila ne gre navajati: vzpizoritev je bila izvrstna in so nanjo vsi igralci lahko ponosni. V nedeljo popoldne je bila v meščanski šoli prisrčna božičnica, katere so se udeležili številni prijatelji otrok. Igrali so tudi dvedojlano Milčinskega »Kjer ljubezen, tam Boga«, ki je bila ljudem prav všeč še posebno radi tega, ker igrajo učitelji in otroci skupaj. Več otrok je bilo obdarovanih, vsi pa so dobili malo sladkega zobanja. Tako je vedno tesnejša vez, ki veže šolo i dom, da drug s pomočjo drugega priperidita mladino in družbo. Vsem, ki so pripomogli do božičnice, hvala lepa! — V ponedeljek ob 6. je bila občinska proračunska seja. Večina, t. j. socialisti in demokrti, so po trudopolnem delu dosegli uredno novčenje proračuna tako, da ostanejo do klade na vse dokladam podvržene davke enake lanskim, t. j. 250 odstotkov, dokladne na hišno najemnino v znesku 50 odstotkov pa se stekalo v stavbni fond za stanovanjske hiše. Celotni izdatki znašajo 584 tisoč 300 dinarjev, dohodki pa par Din več. Kritje proračuna je omogočeno s prilaznostjo jo homaževe predlincije, ki je prostovoljno prispevala brez predjudica za bodočnost za l. 1926 300.000 Din, za kar ji je občinski odbor izrekel soglasno zahvalo. Tako se je razmerje med občino i predlincijo izboljšalo in obeta najplodnosnejše delovanje v proseh obeh. Sejo je večje kot vedno vodil g. župan Lončar, navzoči so bili skoro vsi odlomniki. Galerija se je zelo živo zanimala in bila tudi tokrat popolnoma zasedena.

JESENICE. Preteklo nedeljo so člani napredne mladinske organizacije »Edinosti« ob enem tudi člani našega »Sokola« vzpizorili Pihrovčovo igr »Zločesta Vilca«. Sokolsko dvorano je jeseniško občinstvo napolnilo do zadnjega kotička ter s tem jasno pokazalo kako visoko ceni neschineno »Zločesta Vilca« in požrtvovalnega vzgionitelja mladine. Igra je že sama na sebi izredno učinkovita. Ker na so bili mladi igralci skoro neprekojslivi v svojih vlogah, smo imeli jeseničani izreden umetniški užitek. Naj omenimo samo krasno petje in slikoviti ples lepih vil. Skratka, prireditelj nam ostane v lepem spominu.

SLOV. BISTRICA. Občni zbor Sloventjev bistrške podružnice SPD se vrši dne 30. t. m. ob 19. uri v hotelu »Boograde« v Slov. Bistrici.

ROGATEC. Dne 19. t. m. je proslavilo tukajšnje sokolsko društvo kraljev rojstni dan s prireditvijo »Akademie«, ki je prav dobro uspeła. Pred akademijo je krasno deklamirala naraščajnica Tatjana Centičeva. Potem se je vršil nastop moške in ženske dece pod spretnim vodstvom hr. Sekirnika in enako spretno in korektno so nastopile članice pod vodstvom sestre Jerobove. Med nastopom in pri prosti zabavi je sviral orkester iz Rogške Slatine. Obisk je bil poln, čeprav niti enega rogaškega nemcuja ni bilo pri proslavi.

SV. RUPERT V SLOV. GORICAH. Rojstni dan kralja smo obhajali tudi pri nas s slovesen način. Ze na predvečer je slavnostno razsvetljeno šolsko poslopije in serena domače godbe pripravljala svečano razpoloženje za prihodnji dan. Po službi božji se je zbrala šolska mladina, učiteljski zbor, zastopniki občin, krajnega šolskega sveta in cerkve v šoli, kjer smo se s slavnostnim govorom šol. ur. itilja, deklamacijami in petjem poklonili i enemu vladaru. Zaključene, v srce segajoče besede domačega g. župnika kakor tudi naklonjenost domačega župna g. Čuča a je pripomogla k redejstetvi tega sicer skromnega a prisrčnega slavlja.

2426

Izjava

Opozarjam, da nisem plačnik za nikogar, ki dela dolg na moje ime.

RUDOLF SEVER, tapelnik
Gospodstvska cesta 6.

2421

Preklic

Podpisani preključem vse žalitve, s katerimi sem obrehoval orožniško služkinjo Pepo Zeldaršič v Grahovem.

FRANJO ZAKRAJSEK, Grahovo.

Iščite 'Jutrove' kovače

Božične nagrade čitateljem „Jutra“

Prošle tedne je „Jutro“ s posebnimi nagradami izkazalo hvaležnost velikemu krogu svojih vestnih in vestnih naročnikov. „Jutrove“ nagrade za naročnike v iznosu nad 64.000 Din so po pravici vzbudile pozornost vse naše javnosti in srečno naključje je hotelo, da so zlasti vse velike denarne dobrote dobili naročniki, ki so bili ne le vredni, temveč tudi potrebni, da se jim sreča nekoliko nasmehlja.

Krog „Jutrovi“ prijateljev in čitateľev pa seveda daleč presega ožjo družino „Jutrovi“ naročnikov. Reči smemo, da mnogo čez 100.000 Slovencev dnevno čita naš list. Vseh teh svojih prijateljev in čitateľev se hoče spomniti „Jutro“ povodom praznikov

s posebnim božičnim darilom.

Kdor čita današnje številko našega lista, ta je opravičen, da se udeleži prazničnega

lova na tri „Jutrove“ kovače.

Evo, kako:

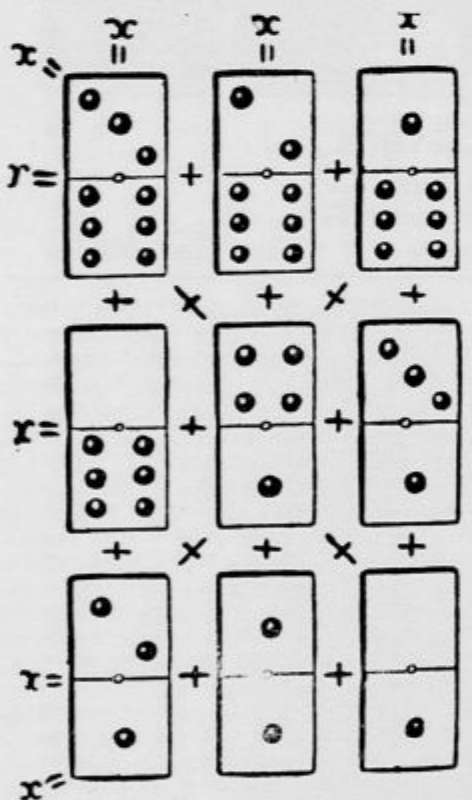
Včeraj popoldne smo spustili v promet 3 desetdinarske bankovce. Enega slo izdali v naši upravi v Ljubljani, drugega v naši upravi v Mariboru, tretjega v Celju. Vsi ti trije bankovci se sedaj nahajajo v rokah občinstva, morda v Tvojem žepu, dragi čitatelj, morda v miznici Tvoje trafike, ali v blagajni trgovca, kjer kupuješ, ali v rokah postrežke, ki Ti je nesel ravnokar božične pakete domov, ali si ga dal deci da kupi še svečice in okraske za božično drevo, morda ga čuvaš kot zadnji zalog za skromno oslajšanje božičnih praznikov, skratka, oni trije od „Jutro“ izdani bankovci so nekje. Bili so izdani v Ljubljani, Mariboru, Celju, toda božični promet je velik, v trenutku, ko to bereš, so morda že v Ormožu, Trbovljah, Kočevju.

Išči jih, lovi jih, kajti oni se v trenutku, ko jih uloviš in zadržiš.

Znaš računati?

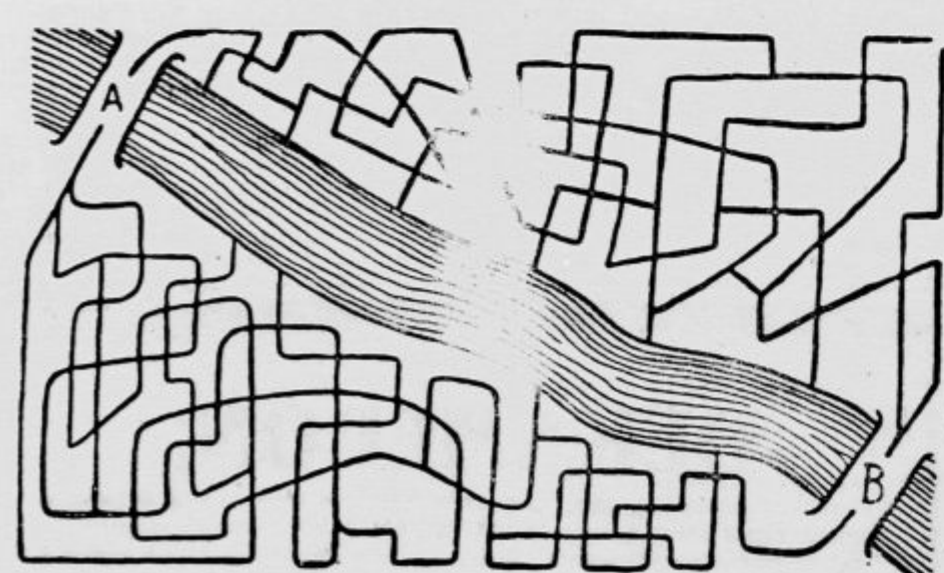
Božična naloga za našo deco. — Deset lepih nagrad za one, ki jo rešijo.

Postavite si devet kamnov domina (ki si jih pa tudi sami lahko napravite s svinčnikom in papirjem), tako kakor stoje na naši sliki in s istim številom pik. Potem pa jih premenjavajte tako, da bo število vsakih treh kamnov, ako šteiete od zgoraj dol, ali od leve na desno in obratno, ali v obeh prečnicah, enako. Kako je treba seštevati, je s slike leno razvidno.

Ajmo čez most

Še ena za praznike

...maš reko z dvema mostoma, označenima s črko A in B. Ajmo čez oba mosta, in sicer tako, da pričneš pohod pri enem mostu, hodimo nato po vijugasti stezi do drugega mostu in se vračamo na drugi strani po enaki

spremenijo v tisočake!

Kakor veste, se vsak bankovec natančno loči od svojega tovariša po seriji in tekoči številki, ki je natisnjena na glavni strani desno zgoraj z rdečimi črkami.

„Jutrovi“ trije božični bankovci so sledeči:

A I 688724 je bil izdan v Ljubljani,

C 410286 v Mariboru

X 202083 v Celju

Te iščite, te lovite!

Kdor nam do ponedeljka 28. t. m. do 6. ure zvečer prinese ali pošlje v našo glavno upravo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, enega izmed teh treh bankovcev, dobi zanj izplačan

bankovec za 1000 Din.

Trije „Jutrovi“ kovači imajo torej za nekaj dni moč, da se pretvorijo v tisočake!

Čitatelji z dežele lahko upošlejo bankovec tudi v priporočenem pismu, v katerem naj po možnosti navedejo, kje in kdaj so ga dobili v svoje roke ter označijo svoj natančen naslov. Pismo sme biti tudi še v ponedeljek 28. t. m. oddano na pošto.

S ponedeljkom izgubijo „Jutrovi“ bankovci A I 688724, C 410286 in X 202083 zopet svojo čarobno moč in se ne bodo več dali pretvoriti v tisočake.

Kdor bankovec izroči osebno v upravo, temu bo po ugotovitvi pravilne številke takoj izplačan tisočak, kdor ga pošlje po pošti, ta dobi tisočak nakazan po pošti.

Prijateljem in čitateljem vesele praznike in srečen lov na „Jutrove“ kovače! „Jutro“.

10 krasnih nagrad.

1. nagrado tvori zbirka 10 krasno vezanih najlepših mladinskih knjig;
2. nagrada ista zbirka brošurana;
3. nagrada tri lepe mladinske knjige;
4. do 10. nagrada po ena priljubljena mladinska knjiga.

Nagrade se bodo razdelile potom žreba in bodo imena srečnih dobitnikov objavljena v novoletni številki „Jutra“, ki prinese tudi rešitev naloge.

Na delo torej deca, naloga ni težka, a nagrade so krasne!

„Jutro“.

Najlepše mladinske knjige

ima

„Tiskovna zadruga“

v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Starši, kupujte svoji deci krasno knjigo „Bon ton“

Integralno Jugoslovenstvo in g. Ljuba Jovanović

Dne 6. t. m. je g. Ljuba Jovanović v svojem zagreškem govoru razpravljal problem Jugoslovenstva. Težaven problem in vreden najboljših. Historija nas uči, kako je z ognjem in mečem, s kulturno in gospodarsko asimilacijo in z državno roko nastajal francoski in angleški narod na torišču etnično in rasno zelo različnih plemen. Še nedavno se je tako rekoč pred našimi očmi razvil in se danes dopolnjuje italijanski narod. Ne da bi hotel to prenesti na današnje razmere, ugotavljam, da nahajamo v tej prezanimivi povesti vse možne metode, samo metode »sporazuma« v nobenem in Evropski nastali nacionalizmov ni možno zaslediti. Ako bi se bili tvorci teh narodov držali te metode ali plebiscitov in če bi bili z g. Pašićem rekli: »Ako Hrvati neče ujedinitja, mi jih prisiljavati nečemo«, teh narodov ne bi bilo. In vendar je sam fakt, da v srednji in zapadni Evropi mesto kaosa malih narodov našedemo danes dovršeno organizacijo štirih velenarodov, za civilizirano človeštvo neprecenljive važnosti. Sedaj je na vrsti Balkan. Radi se bomo, da ni naša krivda, ako razvoj našega naroda zaostaja za gori navedenimi velikimi narodi. Podeljeni smo bili med Osmane, Nemce, Italijane. Krivi pa smo in bomo, akv sedaj ne dovršimo procesa, ki je brez naše krivde zastal in ako ga ne završimo, še predno se nam sovražne zunanje sile morejo okrepiti tako, da bi ga ponovno mogle sprečevati.

Analogije so v sociologiji uporabljive, a so opasne. Procesji v nastajajočih narodih so tako različni, da je vsak zase unikum. Tako tudi naš jugoslovenski.

Akoravno je nacionalna zavest glavna vez naroda, vendarle narodi ne nastajajo niti z glasovanjem niti z družajnim pojavom kvalifikovane ali druge večine naroda. Običajno potegnejo duševno visoko stoečji poedinci in grupe, kraji ali država mase za seboj in jim užgejo luč narodne zavesti. Teda se pojavi odpor separatizma in začne ljuba borba. Sredi take borbe smo danes v Jugoslaviji.

Bilo bi morda bolje, da bi se ta boj ne vršil tudi preko političnih strank. Ali čim so se separatizmi organizovali kot stranke in se vsak dan v upravnih odločitvah potrebuje jasneja stališča napram problemu narodnega edinstva, je neizbežno, da je to vprašanje zašlo v tekmo političnih strank.

G. Ljuba Jovanović se je v Zagrebu izjavil za narodni unitarizem. NRS je službeno na tem stališču, ki je v ustavi utrjeno kot osnovna ideja države. On noče biti Velesrb in se tudi imena Jugosloven ne boji v toliki meri, kakor drugi, kar mu vsekakor štejemo v dobro.

Jaz bi pa ob tej priliki hotel podčrtati, da sta v tej stvari možni samo dve načelni stališči: ali za narodno edinstvo ali proti niemu. Srednja stališča so tu, ne samo nesimpatična, ona so nemožna po sami naravi stvari.

Mogoče so razlike v taktiki nadaljne vzgoje naroda. Razlike v metodah. Ali v glavnem predmetu sta možna samo dva tabora. Gosp. Ljuba Jovanović in službeno NRS sta v taboru narodnega edinstva. Torej zanj in za nas ni več srbskega naroda? O da, še vedno je tu, isti je še in še večji, nego je bil, ali ta narod niso več Srbi sami, temveč so Srbi s Hrvati in Slovenci skupaj. Nič se ni izgubilo, a storjen je ogromen korak naprej.

Historična izvajanja gosp. Jovanovića so bila zanimiva, naenkrat pa je zašel primerno zagreškemu miljeju prilivati dobremu vinu vode. Za idejo narodnega edinstva rabi izraz »unitarizem«, kar je pač tautologija, ali on ga rabi izgrajevajoč ga kot ostro nasprotje napram »integralnemu jugoslovenstvu«. Jovanovićev unitarizem je za narodno edinstvo in ga priznava, a obenem priznava ono, kar je posebno pri Srbih, Hrvatih in Slovencih in se naj ohrani, »ako je dobro«. To stališče opra vičuje po njegovem mnenju, da je naša država ime kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne pa Jugoslavija.

Naj mi g. Jovanović ne zameri. On se očividno trudi najti neko srednjo linijo, a zaman. Njegov unitarizem z rezervo ni srednja, on je samo nejasna linija.

Integralno je ono, kar tvori celino, kar za sebe postoji. Ako govorimo o integralnem edinstvu, hočemo reči, da so Jugosloveni celina in ne morda samo vsota treh plemen. Odnos posameznika napram celini je direkten in ne pre, ko kake skupine. Mislim, da med tem stališčem in unitarizmom stvarno ni razlike.

Integralni Jugosloveni ali bolje rečeno jugoslovenski nacionalci ravno tako vidimo in priznavamo, kjer postojte kake razlike, ali samo, ako v istih postojte in niso namišljene. G. Jovanović pravilno opozarja, da Zagreb ni Požarevac ali Debar. Ali mogel je dodati, da tudi Beograd ni Skopje ali Sarajevo. In tudi ne Novi Sad ali Dubrovnik. Kakor tudi Zagreb ni Split, ne Sušak. Liški seljak Srb je Hrvat bližji, nego Šumadincu. Med našim Medjimurcem in sosedom Stajercem zaman iščeš razlike, kakršne so med Gorenjcem in Prlekom. Podoba je, da se v polemiki z nami vedno zamenjava izraz edinstvo z enakostjo. Narodno edinstvo najintegralnejšega Jugoslovna zahteva krepko edinstveno narodno zavest, a ne predpostavlja in ne zahteva niveliranja.

Naš narod more obstojati kot celina, akoravno je od prej vzgojen kot Srb, Hrvat ali Slovenec, akoravno je edej katolik, drugi pa pravoslavni, in akoravno sta se na področju istega narodnega jezika razvila poleg nešteti narječja dva popolna književna jezika z mnogimi kulturnimi posledicami našega sožitja z drugimi narodi, kot njihov podanik. In tudi to koncedirajo g. Jovanoviću nastrastnejši »integralni«, da kar je dobrega v enem ali drugem delu naroda, ne bodo nikdar zatirali, četudi dosledno delujejo na popolnem kulturnem in gospodarskem edinstvu naroda. Mi slovenski »integralci« smatramo, da smo ravno tako dobri Slovenci, kakor dobri Jugosloveni.

Unitarni narod g. Jovanovića je za enkrat anonimen. Liozemstvo pa ga je že krstilo in življenje tudi. Kar je bilo potrebno na Krfu in morda neke še danes, to se bo kmalu preživelo. Za ime se nič ne boimo.

Kaj je g. Jovanović pravzaprav hotel s svojimi rezervami? Ali ni proti želji in občutku hegemonije edina rešila formula Jugoslovenstvo? Naša zahteva, da se ves narod, posebno pa mladina, vzgaja v duhu edinstva, je »nasilje«, kakor je nasilje, zahtevati od dece, da mora od 6.—14. l. obvezno v šolo. Država, ki za temeljno idejo svojega obstanka sama ne skrbi, bo doživela težke posledice popuščenja. Današnja vrhovna prosvetna uprava zastopa v direktnem nasprotju z ustavo nasprotno smer. K temu treba samo reči: Ex Te Israel!

Ideali z rezervami niso privlačni. Ideali, ki naj vzgajajo mase, morajo biti čistih kontur. G. Jovanović je v Zagrebu hotel biti drugačen unitarist, nego smo mi, iz to — ne morem se obraniti težkega očitka — iz taktičnih razlogov, da pridobi slabice in polovičarie. A to je greh. V takih vprašanjih bi imela biti linija države ter vodilnih strank in mož nedvoumna in nobena stranka nima pravice, a najmanj na izpostavljenem terenu, s popuščenjem na tem polju iskati trenutnih simpatij.

Dr. Gregor Žerjav.

SLS proti domačim žagam

Nevarnosti dr. Kulovečevega predloga proti izvoznim carinam na okrogli les.

Predlog, ki ga je stavil poslanec SLS dr. Kulovec v carinski sekciji finančnega odbora, naj se ukinejo izvozne carine za okrogli les, je za vsakega poznavalca našega lesnega gospodarstva nepomisliv. Predlog sam dokazuje, da predlagatelj ne pozna bistva naše tako važne gospodarske panoge in da si niso v svesti, kakšne katastrofalne posledice bi imela odprava te carie ne samo v gospodarskem, ampak tudi v političnem oziru. Predlog, ki je bil tako lahko mišljeno podan finančnemu ministru, nasprotuje tudi vsakemu pametnemu gospodarstvu in bil bi pravi unikum, da država oddaja svoje sirovine v predelovanje in tužno, da si jih lahko doma predelamo in kot gotov izdelek prodamo preko meje.

Odrava izvozne carine, bi takoj povzročila zastoj naše celotne žagarske obrti in podjetnosti. Preko meje na italijanski strani bi nastali novi obrati in večje usluge ne bi mogli storiti konkurentom v Italiji, kakor izročiti jim naše sirovine v predelavo. Italijanska industrija vseh panog je v velikem razmahu in brez dvoma bi tudi italijanska lesna industrija v znatni meri napredovala, če bi razpolagala z našim okroglim lesom. S to odredbo, kakor je bila predlagana, bi bila v Italiji tako rekoč ustvarjena nova industrija, ki bi pomagala v veliki meri lajšati italijanske socialne nepravilnosti, pri nas pa bi se prej ali slej ustavili obrati, investirani kapital bi bil izgubljen, desetstiči žagarskih delavcev na cesti in slovensko lesno gospodarstvo potisnjeno približno na tisto primitivno stopnjo, na kateri je bilo okrog leta 1870., ko so naši prvi lesni pionirji začeli polagati temelje poznejši osamosvojitvi, ki je bila izvršena pravzaprav po prevratu leta 1918.

Kdor pozna razmere in zgodovino tega razvoja, ki se je baš zavoljo žilavosti naših ljudi vršil sistematično in dosledno, ne more razumeti, da baš tisti faktorji, ki naj bi skrbeli za blagostanje Slovenije, spravljajo v nevarnost to skoro 50letno delo, ki je v toliki meri soodločevalo pri gospodarskem razvoju naše ožje domovine.

Dr. Kulovečev predlog se brani na videz s tem, da se tako hoče omogočiti gozdnemu posestniku boljša prodaja z izključitvijo domačih podjetnosti in trgovine in da s tem dosežejo boljše cene. Dr. Kulovec pa ni upošteval pri tem, da gozdni posestnik s tem še ne pride v direktni stik s konzumentom, ampak še vedno le s podjetniki in trgovci, ki pa so po svojem kapitalu in organizaciji čisto drugače disciplinirani kakor naši domači trgovci in podjetniki, in prav zaradi tega zmogni, če se jim pokloni tak nepričakovan dar, regulirati cene po svoji volji. Na gozdni posestnik, mali ali veliki, komercialno nima in ne more imeti nikake skušnje, zato je prava sreča, da ima domačo trgovino, ki je močan regulator in ki skuša z vedno bolj sistematičnim delom doseči kar najbolj visoke cene, in to tudi v prid gozdnemu posestniku.

Če se ukine izvozna carina na okrogli les, je gotovo, da se ga bodo Italijani z veseljem polastili. Pomisliti pa je treba

pri tem, da predstavlja okrogli les le en predmet, medtem ko je gotovih izdelkov iz te enotne sirovine na ducate. Trgovinska praksa kaže, da je kaj lahko regulirati ceno za en sam enotni predmet, da pa je vse kaj drugega regulirati ali potom dogovora fiksirati enotne cene za par ducatov izdelkov, ki so po raznih kvaliteta in tehnični uporabljivosti ter konjunkturalnih prilikah razcepljeni na nešteto varietat z raznimi prodajnimi možnostmi. Ali ni bolje, da podamo našim inozemskim odjemalcem gotov produkt v isti kvaliteti ter formi, ki jo najbolj rabi? Ali naj mu damo v roke takorekoč suknjo in škarje, da si po svoje prikrpi potrebo, tako da ni nikdar v zadregi? S prodajo okroglega lesa nam je iztrgana iz rok vsa iniciativa in vsak naš vpliv na sodoločevanje cen, ki je povsem prepuščena tujemu kupcu. Naši gozdni posestniki naj si ne delajo nikakršnih iluzij, kakor hitro bo izvoz okroglega lesa brez carien dovoljen, je tudi ostanen meje ustvarjen kartel za nakup tega lesa in Italijani bi bili kaj slabi trgovci — in to niso — če bi tega ne napravili.

Stališče našega gozdnega posestnika napram naimanišemu sporazumnemu dogovoru od strani tujih kupcev bi bilo naravnost mizerno. Če bi se bili predlagatelj prostega izvoza bolje informiral o stvari, bi bili prišli do spoznanja, da gozdni posestnik še nikoli ni imel sorazmerno tako ugodnega stališča pri prodaji okroglega lesa, kakor ga ima sedaj napram domačemu podjetniku. V Sloveniji je zraslo po vojni nebroj novih žag, tako da jim ne zadostujejo razpoložljive množice okroglega lesa. Zavoljo tega je ravno v Sloveniji najboljša stalna konjunktura za okrogli les in mislimo, da ni nikjer take razlike med poraševanjem in ponudbo kakor v Sloveniji, ker se nikjer ni gradilo po vojni toliko nepotrebnih žag. Zagarska podjetja samo v svrhu vzdrževanja obrata plajujejo pri stalni ostri konkurenci naj višje cene, ki so glede na mednarodni tržni položaj sploh še mogoče, in najbolj dokaz, kako dobro prodajajo gozdni posestniki svoj okrogli les, je, da nebroj žagarskih obratov, ki so sicer racionalno vodena, dela pasivno. Če kljub tem cenam gozdni posestniki slabo izhajajo, je treba vzrokov iskati drugje, ne pa v cenah okroglega lesa, in najmanj bi jim pomagal carine prost izvoz okroglega lesa, ker bi se vsem drugim neprilikam pridružila še enotna fronta in s tem diktat tujeja kupca.

Z ukinitvijo izvozne carine na okrogli les bi nastalo takšno pomanjkanje sirovine, da bi se ustavil dober del naših žagarskih obratov. Naša eksportna trgovina bi bila brez pomena in v trenutku, ko bi finančni minister ukinitel to carino, za vedno uničena. S tem da se dovoli prost izvoz okroglega lesa, se izroči eksport faktično tujim trgovcem. Ne samo, da odpade narodnemu gospodarstvu ves trgovinski dohodek, izvirajoč iz direktnega eksporta finalnih produktov, ampak podrl bi se tisti obrambni zid, ki danes štiti našega gozdnega posestnika. Teda bi prišli leše gozdni posestniki do pravega spoznanja.

Ali predlagatelj ukinitvenia niso računali z nedvomnim dejstvom, da v primeru propada naše lesne trgovine in industrije stopi na njeno mesto italijanska? Proces bi bil enostaven. Gozdni posestnik, zapeljan spočetka z namenoma višje nastavljenimi cenami, bi bil v kratkem času povsem odvisen od tujeja podjetnika. Kakor hitro to napravi spretni in ne baš tankovestni tujec, ni treba praviti! Da si olaša delo in ne prevaža okroglega lesa, ampak istega, kakor je nairacionalnejše, kolikor mogoče na licu mesta predela, bi za mal denar kupil med tem prodajala žagarska podjetja in se tam za dolgo dobo in prav mehko vsedel tujec, kjer je pred časom domači podjetnik drago plačeval gozdnemu posestniku sirovino. Ta bi spoznal tisti bič, ki ga zna slediti le dobro organiziran in dobro fundiran tujerodni podjetnik. Cene bi diktiral potem kunc in ne, kakor danes, prodajalec; s tem naj bo ovržen tudi argument, ki ga navaia dr. Kulovec. Tulec bi prevažal po naših železnih lepoto izdelan, ne pa okrogel les, ker je, kakor znano, italijanski trgovec prepamet in mu tega tudi nihče braniti ne bi mogel. Ravno tako ga ne bi mogel nihče odstraniti, če svojo firmo protokolira po vseh predpisih v Sloveniji, ker ga ščitijo prej ali slej zanj nad vse ugodne trgovinske pogodbe. Ta proces smo doživljali v zadnjem desetletju pred svetovno vojno in že danes se zopet čuti močan pritisk v tem smislu od strani italijanske lesne trgovine. Z odpravo izvozne carine na okrogel les pa bi se po popolnem uničenju domače trgovine stvar v mnogo bolj nevarni formi ponovila. Kaj bi to pomenilo za Slovenijo v političnem oziru, ni treba omenjati. Prvo etapo za italijansko ekspanzijo proti vzhodu bi osvojila italijanska lesna industrija.

Glede predloga poslanca Pušenjaka, naj se dovoli izvoz okroglega lesa obmejnim krajem, kjer obdelovanje ni mogoče, bodi omenjeno, da za obdelovanje lesa ni potrebna v vsakem primeru žaga, ampak se dade vse dimenzije lesa obdelati s sekuro v izdelke stalne trgovinske vrednosti in baš naj bi obmejni kraji dalejo največji kontingent specialnih delavcev, ki uživajo najboljši sloves, ne samo doma, ampak tudi v Rumuniji, Poljski in Rusiji. Če se dovoli izvoz okroglega lesa, bodo ravno oni zopet prikrajšani iti s trebuchom za kruhom. Zato je treba tudi eventualne izjeme, ki bi se hotele doseči za kak obmejni kraj, motriti jako kritično in dobro premisliti, preden se odpre kakšen ventil morda na napačnem kraju.

Petek in soboto
samo smeh, pikantnosti in veselje v filmu
„Drzni Morin“
Kino Ideal

Marija Corda, Mihael Varkonyi in
Ruggiero Ruggeri so glavni igralci filma
„Najveselejši mož Dunaja“
Kino Ideal

Neprekosljivi
Nikola Rimski
v največji pariski komediji „Drzni Morin“
Kino Ideal

Kdo je
„Najveselejši mož Dunaja“?
Razrešite to uganko v nedeljo v
Kino Ideal

Neprenehoma skozi en mesec predvajal se je
film **„Drzni Morin“**
v enem največjih pariških kino in dosegel
rekord.
Kino Ideal

Materijalizem in naša politika

G. Stjepan Radić poseja naše kraje in se pripravlja na volitve. Njegovo sredstvo je udarjanje na materialistične strune z demagogijo in očitno neresnico. V Mariboru se je minister prosvete na kratko odrezal, da daje država Sloveniji za univerze 99 milijonov, za osnovne šole pa le 3 milijone. Resnica je za 100% na glavo postavil. V vseh govorih se vidi smer hujškanja zoper inteligenco in izdatke za plače uradnikov. G. Radić ni s to taktiko navedel nič novega. To so pred njim že delali klerikalci, ki so od nekdanje zlasti učiteljem šteli grizljaje in jim pripočeli, naj si numerirajo kosti.

Reči se pa mora, da se demagoški materializem kot sovražnik vsega idealnega poleta pojavlja tudi na raznih krajih, kjer ga ne bi pričakovali. V tem pogledu so zanimive razredne in stanovske organizacije sploh. Izhajajo iz industrijskega delavstva in njegovega razrednega boja. Zlasti v Nemčiji je bilo razmerje med njihovim političnim in gospodarskim udejstvovanjem delikatno. Socijalna demokracija se je razrednega dela polastila kot stranka. Stvar je imela dobre, pa tudi slabe strani. Primer je zbudil željo po konkurenci v drugih strankah, in to tekmovalen je bilo plodonosno.

V obče se mora reči, da organizacije, ki jih družijo samo materializem, ne morejo trajno obstojati. Padejo na nivo nekakih zavarovalnih avtomatov, izgube ugled in s svojim tajniškim materializem in okrožnicami, nališpanim »ogorčenjem«, papirnati protesti, anketami in kongresi vrše vsega spoštovanja vredno delo, ki pa mu manjka vsak čar in toplina, ki daje toliko privlačnosti akcijam idealne borbenosti. Vidimo, da so celo akcije družabne ali n. pr. telovadne smeri obsojene, da se suše in odmirajo, če v njih ni idealnega poleta in če se ne krešejo v borbi načel.

Stanovske organizacije so potrebne, o tem ni dvoma. So trenutni ali tudi meseci, ko mora njihova združena moč dobro zaščititi člane, ki so v skrbeh za svoj obstoj. Ali trajno se nihče ne more baviti ne s tabelami plač, ne s kategorijami, ne s podobami državnega sveta. Nastopi val potrebnega zanimanja, nato pa se zopet poleže mir pripravljenosti za bodočo bitko. A to ne more izpolniti človeka. Mi se moramo baviti z javnimi vprašanji sploh, in tu so nam potrebna načela in politične stranke.

Največja napaka je, ako kdo hoče gledati politične dogodke samo skozi prizmo razrednih ali stanovskih stališč. Zaljubljen v svoje številke in skrbni gleda skozi barvana očala svoje enostranosti in apodiktčno zahteva, naj vsi mislijo kakor on, ki ne čuti, kako majhen je na svojem stoličku. Treba bo stopati po starem a zlatem nauku: vsakemu svoje, vsakdo naj se drži svojih meja.

Z dežele nam prihajajo vesti, da nekateri odvrčajo učiteljstvo od javnega, zlasti od političnega dela, češ kaj se boste izpostavljali, kje pa je plačilo za to? Če se spuščate v politiko, se podajte v nevarnost. Ti glasovi so taki, kot da je milost državi, stranki ali ne vemo komu, če učitelj javno dela.

Res je, prosvetno delo zahtevamo od učitelja tudi zunaj šole. On ni zidar, ki točno opoldne zapuša delo, pa zanj ves svet ne obstoji, dokler ga zopet zvonec ne pokliče. Jasno pravimo: Kadar in kolikor bodo imeli vpliva v prosvetni upravi učitelji, ki so javni delavci, na narodno prosveto tudi zunaj šole, bodo v naših očeh več vredni kot drugi. To stališče ni po volji dvema činiteljem: pred vsem spoštovani SLS, ki misli, da ima njen eksponent za vse to monopolno pravico, in pa demagogom, ki jim delo inteligence sploh smrdi. Drugi ne-

zadovoljeva pa je materializem, ki pri vsaki stvari vpraša: kaj pa dobim za to?

Kar se tiče političnega dela, je to stvar vesti in zmožnosti. Kdor se ga ne loti iz prepričanja, ampak v nadi na službo in premeščenje, pri tem itak ne bo sadu. Politično se ne dela radi sebe ali radi dobičkov in plačila, ampak iz notranje potrebe. Politično delo je sinteza vsega socialnega dela. Politično delo v demokraciji je težko. Delo učitelja, ki se bavi s politiko, zahteva poseben takt in požrtvovalnost. Danes stopa v našo politiko kmet, obrtnik, delavec. In v tem hipu naj jo učitelj zapuša, in to očividno iz razlogov, ki ne prenesejo iskrene kritike?

Starša učiteljska generacija, ki se je

Iz tuje politike

Kosta Todorov o notranje-politični situaciji v Bolgariji

Henry Barbusse je zadnjič pred vsem evropskim kulturnim svetom ožigosal krvavi režim v Bolgariji in dasi je doživel izredne neprijetnosti le na Rumunskem, vendar se njegove obtožbe ne obračajo z nič manjšo vehemenco proti reakciji v Bolgariji kot proti nasiljem sedanega režima v Rumuniji.

V beograjski »Politiki« je dne 22. decembra t. l. priobčil znani voditelj bolgarske zemljoradniške emigracije Kosta Todorov članek pod naslovom: Kriza v Bolgariji. Tu pripoveduje Todorov, kako razpadajo vrste onih politikov, ki so pomagali izvršiti odločilni prevrat proti Stamboliškemu v juniju 1923. leta. 7e štiri mesece po tem prevratu so izstopili iz demokratičnega zgovora množestvinski politiki. — Todorov trdi, da tričetrtine onih skupin, ki so organizirale imenovano vladno koalicijo. Bile so to: socialnodemokratska stranka, velika večina demokratov z Malinovom, radikalni s Kosturkovom in posamezni narodnjaki kakor Ganev in Mutafov; te skupine so organizirale takoj imenovano legalno opozicijo. Nacionalno-liberalna stranka, ki je bila iz vlade izstopila že v prvi teden, hodi ves čas svoja pota, to je namreč bivša Radoslavova stranka, izrazito germanofilska, ki je vodila Bolgarijo v svetovno vojno.

Da se je domala v vseh bolgarskih meščanskih strankah pojavila secesija onih poštenih elementov, ki niso marali nositi odgovornosti za krvave metode Cankova in njegovih pomagačev, je znano dejstvo. Toda vprašanje ostane, koliki del občinstva gre za vlado in koliki za njenimi nasprotniki, tako imenovano legalno opozicijo. Zadnje volitve v parlament so se vršile v novembru 1923. leta, odleli so bile samo občinske in okrožne volitve, po katerih se ne more skleniti na splošno. Kosta Todorov trdi v navedenem članku, da je vlada sicer ohranila večino v sobranju, toda to je zato, ker so poslanci, izvoljeni s pomočjo uhojev, nasilij in falsifikacij morali ostati zvesti oni realni sili. Vojni lici, ki jim je naklonila poslaniške mandate, faktično pa nimajo za seboj nikogar v narodu.

Dalje so se pokazala nasprotja med vladnimi krogi samimi, in sicer odhvalni misli, da je s svojimi sistematičnimi poboji uničila one nasprotnike, ki so se ji zdeli še opasni. Borba v vladi se vodi osebno med Vlkovom in Kalfom, ki že več mesecev ne govorita, dalje pa med starejšimi politikmi kakor so Danev, Buror, Madžarov, Ljapčev in onimi, ki so šele v zadnji dobi prišli v parlament, s pomočjo krogele in ba-

ob skorjici kruha in vodi borila golih rok s klerikalno hidro, je učiteljstvu v Sloveniji zagotovila ugled in stališče v narodu. Junaški tej dobi ustvarjanja naj sledi doba materializma z neizbežno posledico, da ta ugled pade? Hipertrofična stanovitva nad idejno stvarjo je bolezen, ki se skrbno izogibljive klerikalca, rada pa razsaja v naprednih vrstah, posebno kadar od zgoraj zapihlja nemila sapica.

Slične krize so preživljali in preživljajo drugi stanovi, a zdravo razumevanje je nazadnje povsod dovedlo do tega, da so mirni in osebno neinteresirani stopili na višine naših gora in z njih premotri, da ni samo en hrib in ena dolinica, ki je važna, ampak da mora na stotine potokov in rek sodelovati vsak v svojem delokrogu, da zberemo potrebno moč za veliki uspeh ideje, ki potem prinese tudi zadovoljitev drugih želja.

jonetov, pravi Todorov, a hočejo že postati ministri.

Iz Bolgarije so prihajala vse zadnje leto poročila o vladni krizi, o predstoječih rekonstrukcijah vlade itd. Mi smo bili napram tem in sličnim vestem vedno skeptični, dobro se zavedajoč, da je danes še vedno mogoča v Sofiji samo taka vlada, ki se more opirati na Vojno, to je oficirsko ligo in na organizacijo makedonskijev. In Kosta Todorov si prav tako ničesar ne obeta od kakih rekonstrukcij, češ, da bi nove osebnosti, ki bi eventualno stopile na mesto starih, predstavljale isto moralno avtoriteto kot sedanje.

Todorov trdi, da se kljub vsemu vrste pošteno opozicije jačijo, da Demokratičski zgovor razpada in propada in da vendarle ni več daleč čas, ko zmagajo zopet oni, ki vidijo, da je edini pravi pot za Bolgarijo: pot svobode na znotraj, a pot bratstva z Jugoslavijo na zunaj. Kakor Todorov so se namreč tudi drugi vodje zemljoradnikov izrekli za čim tesnejšo zvezo Bolgarije z Jugoslavijo, nekateri celo za popolno združenje.

Ali pristaviti moramo, da ne moramo pritrditi optimističnim naziranjem Todorova glede bodočnosti notranjega političnega razvoja v Bolgariji. Zdi se, da epoha nasilnih metod ne bo minila še tako kmalu.

Spor za Tacno in Arico

Vojna napetost med Perujem, Zedinjenimi državami in Čilijem. — Nevarnost konflikta Zveze narodov z Washingtonom.

Spor med čilensko in peruansko republiko za obmejno pokrajino Tacno in Arico postaja vedno nevarnejši, tako, da preti izzvati ne-le konflikt med Čilijem na eni, Perujem in Zedinjenimi državami na drugi strani, temveč tudi povečati napetost med Washingtonom in Društvom narodov.

Sporno ozemlje je prvotno pripadalo Peruju, l. 1880. pa ga je zasedla čilenska vojska in se ni hotela več umakniti. Od tega časa vlada med obema južnoameriškima republikama spor za ta teritorij, ki je sicer neprilaznega podnebja, čigar rudarstvo pa je pomembno, saj se tu pridobiva srebro, baker in celo zlato. Da se ne bi Evropa in Zveza narodov vtikala v to zadevo, s čimer bi se kršila Monroeova doktrina, je prevzel predsednik Zedinjenih držav Coolidge vlogo razsodnika. Po njegovu odločitvi se ima na spornem ozemlju izvesti ljudsko glasovanje, ki naj končno prisoji deželo Čiliju, odnosno Peruju. Tozadevne priprave vodi posebna plebiscitna komisija, kateri načeljuje severno-ameriški general Pershing.

Pershing se trudi na vso moč, da bi se izvedlo glasovanje popolnoma svobodno in brez pritiska. V to svrhu je seveda potrebno, da se suspendira čilenska suverenost nad spornim ozemljem. Toda Čile se na vse kriplje brani umakniti svoje čete. Pripravljen je celo s silo braniti posest Tacna in Arice. Njegovi delegati so s protestom zapustili plebiscitno komisijo. Kot razlog za ta svoj korak navajajo, da nima general Pershing nobene pravice suspendirati čilenske suverenosti. V Washingtonu pa tolmačijo stvar tako, da se Čilenci le boje gotovega poraza, če pride do glasovanja. V Čileju je javno mnenje skrajno razburjeno, tako, da se noben politik ne upa svetovati k zmernosti. Peruvarci pa so zopet tako trdno uverjeni, da bi mogla le nezakonita sredstva preprečiti njihovo zmago pri plebiscitu, da bi razočaranje neizbežno privedlo do mrzličnega oboroževanja in k pripravi vojne proti Čiliju.

Zedinjene države so v zelo stisnem položaju. Če opuste posredovanje, bo njihov prestiž med latinskimi republikami silno trpel. Če pa vztrajajo pri izvrševanju razsodniške vloge, morajo prevzeti ne-le moralčno, temveč tudi policijsko jamstvo za pravilno izvedbo

plebiscita. To pa bi zahtevalo latentno mržnjo Južne Amerike napram Zedinjenim državam. Zaenkrat se Washingtonska vlada na vso moč trudi, da se izogne prelomu ter omogoči ljudsko glasovanje. V svrhu varnosti plebiscitne komisije je odplula ameriška križarka iz Panama pred Arico, kjer ima komisija svoj sedež...

Največjo nervoznost pa je izzvalo v Washingtonu dejstvo, da je izročil čilenski poslanik v Švici posebno spomenico o sporu glavnemu tajniku Zveze narodov. Čile sicer ni zaprosil Zveze za posredovanje, vendar so v Washingtonu razburjeni ob sami misli na tako možnost. Zedinjene države si prejškoslej prepovedujejo vtiikanje Evrope v ameriške zadeve, držče se krčevito Monroeove doktrine. Da ne poslabša svojega že itak slabega razmerja z Washingtonom, bi Zveza narodov zaenkrat gotovo odklonila vlogo posredovalca.

Ravno tako nevaren bi bil poskus spraviti spor pred stalni mednarodni sodni dvor v Haagu. Ameriški senat bi v tem slučaju enkrat za vselej odklonil predlog predsednika Coolidgea za pristop k haškemu sodnemu dvoru, ki pride v kratkem v pretres pred washingtonskim senatom.

P-p-pokorno javljam...!

Imenitna scena iz vefilma

»Ljubimkanje v garniziji«

ki ga za božične praznike predvaja

Elitni Kino Matica.

Abdikacija kralja Alija v Hedžasu

Iz Arabije prihaja poročilo, da se je odpovedal prestolu kralj Ali, sin in naslednik kralja Huseina.

Vest ni prišla nepričakovano. Kralj Ali se je moral ves čas, odkar je tako nenadoma zasedel prestol v Hedžasu, boriti s silnimi težkočami, katerim ni mogel biti kos. Sedaj se je umaknil istemu nasprotniku, ki je zrušil tudi njegovega nič bolj srečnega očeta, divje junaka Vahabita.

Ko so pred dobrim letom Vahabiti zavzeli Mekko in pričeli siliti proti Džidi, glavnemu pristanišču, osobito za potnike, namenjene od afriške strani v muslimanom svete kraje, je bil to odločilen udarec ugledu kralja Huseina. In Husein se je odpovedal prestolu v korist svojemu najmlajšemu sinu Aliju, potem ko je brezuspešno prosil vojaške pomoči pri svojih močnejših zaščitnikih Angležih. Britanska vlada, katerim je Husein med svetovno vojno še kot arabski šejk in vodja protiturskega upora mnogo koristil, se je postavila na stališče, da mora Husein držati z lastnimi silami in ga, ker tega ni znal, prepuščala usodi.

Novi kralj Ali, ki je prevzel dedščino po očetu v ne baš ugodnih okoliščinah, ni užival s strani Angležev nikake večje milosti. Njegovi sovražniki so

ostali prejškoslej Vahabiti, katerih junaški vladar in poglavar Abdul Axis ibn Sand, je neprestano razširjal svojo oblast iz notranje Arabije proti periferiji, napadajoč v prvi vrsti Huseinovo dinastijo; — starejša Huseinova sinova, tedaj brata Alijeva, sta kralj Feisal v Iraku in emir Abdulah v Transjordaniji. Angleška politika pa gre za tem, da si ne nakopje brez potrebe novih nasprotnikov, ki bi ji mogli povzročiti novih stroškov in neprilik; zato so stonili angleški funkcionarji v stike z Vahabiti in dosegli, da je Abdul Axis ibn Sand pustil v miru Irak, ki ga je bil pred letom tudi pričel napadati.

Vahabiti si hočejo osvojiti ves Hedžas. Pred nekaj dnevi je prišlo poročilo, da so zavzeli Medino, poleg Meke najimenitnejše mesto cele Arabije. To je zadalo smrtni udarec moči in ugledu Alijevemu; njegova abdikacija, ki jo javlja zadnja vest, je očitno posledica tega poraza.

Na koga preide prestol v Hedžasu sedaj, se še ne poroča. Ako sledi katerikoli član rodbine Huseinove, pomeni to nadaljevanje vahabitskih napadov, ker so Vahabiti prisegli smrtno maščevanje temu rodu.

Nesrečna usoda Huseina, ki je že stremel tako visoko, postal kralj in kalif, a ni mogel naposled zapustiti sinu drugega kot nepremostljivo sovraštvo Vahabitov, vzbuja danes samo še zanimanje, komaj pomilovanje.

Za novoletno številko „JUTRA“

ki je znana kot najuspešnejša propagandna in reprezentančna številka v celem letu, se je prijavilo ogromno število podjetij, trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev in hotelirjev, da priobčijo v njej svoje naslove.

Kljub temu, da se novoletno „Jutro“ razpošlje vsem trgovskim uradom, podjetjem in zavodom, se vedno še naknadno oglasi cela vrsta raznih reflektantov za to številko, iz katere si poiščejo na enostaven način dobavnih virov, izpopolnjujejo evidence naslovov itd. Zato je v interesu vsakega pridobitnika, da naroči uvrstitev svojega naslova v novoletno „Jutro“.

Radi prezaposlenosti v tiskarni prosimo vse one, ki namestavajo naročiti priobčitev naslova svojega obrata, da to čimprej store, da nam bo mogoče njih naročitev še izvršiti.

Priobčitev naslovov je naročiti v Oglasnem oddelku upravnštva „Jutra“ Ljubljana. Prešernova ulica šte. 4.

Le za odrasle so izšle v slov. prevodu svetovno znane novele

DEKAMERON,

ki jih je spisal ital. pisatelj Boccaccio. Dekameron je knjiga ljubezni, knjiga žgoče satire na nemoralno življenje duhovništva in menišstva, knjiga smešnih a čudovitih doživljajev iz meščanskih in plemiških krogov v XIV. stoletju, Dekameron je okrašen z 33 ilustracijami.

Za mladino je knjiga neprimerna.

Broširan velja Din 56,—, v celo platno vezan Din 72,—

Luksuzna izdaja Din 100,—

Izdala Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani

Gliša Koritnik:

Božič

O Božič, preteklosti naše glasnik, ki romaš po svetu okrog — in v koči se vsaki za hip pomudiš, povej nam, kako je drugod? Doživel si mnogo, davnine pomnik, saj ves po starinah dišiš, pod polhovko sivo poveznil si že nešteto dobrot in nezgod. Ne stiskaj se v kozuh, potegni ga s pleč in vlvček iz irhastih hlač, če mrz ti je v roke, prisedi za peč, privošči si krač in pogač.

Povej nam, kako so živeli nekoč pradedi slovenske krvi, kako praznovali so badnjak to noč, ki sveto jo zovemo mi. Privabi nam družbo kolednikov v vas, da srce se naše odpre, da čujemo pesem, pomladi odmev, ki žal samo enkrat cvetel... Ti, stari bedaček, veš mnogo preveč — zakaj si namuznil se zdaj — zakaj nam odkrito vsega ne poveš, kako so živeli tedaj? Poznamo te: bil si v teh časih pagan, s sirovo še kožo odet, a danes se hliniš kot pristen kristjan, ko nosiš ljubezen med svet... Če k bratom odhajaš, ki onkraj mej robujejo tujim močem, izroč jim v pisani torbi srca, kar morajo skriti očem...

Izdan in prevaran bi izginil naš rod, da ni se ga spomnil Gospod, iz spon sta ga smrti izbevala spet rešnika Ciril in Metod. V palači in koči prižgi njun spomin, mladosti slovenske glasnik, in bolj od očeta častil te bo sin: pagan si bil, zdaj boš svetnik.

Slavko Grum:

Sveta noč

Snežinke, snežinke, v težkih štrinah sipljejo k tlom. Veselo je pri meni v sobi. V peči prijazno praskata ogenj, čez mizo prazničen prt in — da, pravo božično drevesce stoji na mizi. Postavila mi ga je gospodinja tako v malo kratkočasje. In potem ta stvarica, ta poštni zavitek tu pred menoj — hej, zakaj ne bi bilo veselo pri meni? Res da sem mogoče nekoliko sam, ali tega sem vajen, že dlje časa živim tako. Sicer pa čujem vedno mnoge glasove, jasn krik otroka čujem, loput vrat, hitče korake po koridorju. Zelo tenkoslušen sem in živim s temi glasovi, kakor bi vsi veljali meni. Ljubkum jih in ogovarjam. Nekateri so tudi, ki sem ž njimi v sovrastvu. Ta zavoj! Ves ličen leži pred menoj in pravi: Tu sem. Nisem ga pričakoval. Bog mi je priča, da ga nisem čakal, vendar pravi: Tu sem. Dobrika se mi, na vsak način se mi hoče prikupiti. Zelo odvažnega se dela,

sarivnostnega. Ker se ne zmenim zanj, odvrže čez čas to svojo imenitnost in — da, usmiljenja prosil. Cisto enostavno usmiljenja prosil. Kakor zvezane, izmučene roke leži tu pred menoj, kakor — Ali to so že zopet take moje fantazije. Nit govora ni vreden ta zavoj. Sploh ga ne maram in ga bom vrgel proč.

O, nisem tako zapuščen, ne, ne. Tudi jaz imam ljudi, ki se me spominjo, znanice imam in prijatelje, tudi kako dekle me mogoče ljubi. Kako zelo drobno, plavo dekle mogoče. O!

Zadnje čase sem sicer rajši bolj sam. Ne da bi bil užaljen ali mogoče naveličan življenja. Toda ipso se da misliti tako in — končno tudi nisem več tako mlad. Ne ljubim več hrupne družbe, bolj sam zase sem rad. Če mi je dolgčas, včasih tudi kaj pišem; sicer ni vredno, da omenjam, ali svoje veselje imam pač s tem. Kake priproste, neznatne besede rad pišem, kar tako sam zase. Kar kaj tihega sam zase.

Ne vem zakaj mislim, da se mora zgojiti danes kaj nenavadnega. Čemu bi moral ravno na sveti večer kaj pričakovati? Ali vsi ljudje se vedejo tako, kakor da ima kaj priti. Gospodinja me je odpravila s hlastajočo naličico in odšla k sinu. In otrok, ki je preje krklnil, je imel vse polno dušičnega pričakovanja v glasu.

Ej, dobri otrok! Skoro otožen sem, če se zmislim nanj. Zahode se mi, da bi storil komu kaj dobrega. Nič posebnega, kako malo neznanu kretnjo da bi napravil, kakemu otroku recimo obrisal lice, ga stisnil k sebi.

Dvignem se, k oknu stopim. Snežinke gledam, ulico. Malo, prav malo ljudi je še na cesti, le tu in tam vznikne ob kandelabru senca, se utrne v temo. Vse hit nekam, vse nekam v čudeno skrivnost.

V nasprotnih hišah svetlo blestijo okna. Ravno sem za neko šipo razločil obrise postav, ko je roka spustila zaveso.

Pravzaprav sem nekoliko sam, nekoliko sam sem, rečem.

Zavitek mi pade zopet v oči. Haha! Veselilo bi me, če bi videla, kako ga bom zalučil proč. Haha!

Ne morem si kaj, da ga zopet vzamem v roke. Stojič že čitam te črke. Trpke črke so. To se pravi sedaj ne več, ali nekoč bi mi bilo zelo hudo, če bi jih videl. O da, nekoč!

Iz Danske je pošiljka. Aalborg čitam. Daleč je prišla k meni. Poslala jo je čisto gotova oseba in prav meni. Mislija me je tista oseba, mogoče se je več dni bavila z menoj. Izbrala je, kaj mi naj pošlje. Premisljala je, kaj imam rad, moje besede si je pustila zveneti.

Ne, ne, nisem tako sam, gotovim osebam pomenim nekaj. Žalujejo celo mogoče za menoj, zelo mogoče da žalujejo. Ali jaz se ne menim za to, miru hočem. Ali razumeš, miru!

Vrgel sem zavoj na pisalnik in ga pokril s knjigami.

Kaj torej? Naj stopim na ulico. Odrpim vrata. Spominjam se svojega starega prijatelja na desni in potrkam. Nikogar ni doma, pustiti so ga morali samega. Poberem izpod praga ključ in

otvorim, pritipam skozi temno vežo do kljuka. Tu sedi sredi jarko razsvetljene sobe in strmi v nič. V prostoru skoraj ni drugega kot postelja in stol, stene, same stene. Med temi belimi ploskvami sedi sključen in gluh ter se ne zmeni za mojo prisotnost. Kaj neki misli, kaj za Boga neki misli? Ali bi se ga dotaknil? Ne, ne, zakričal bi, zelo bi krklnil nemara. Prišel bi k zavesti in moral kričati. Adijo, moj mirni prijatelj, adijo!

Po stopnicah se spustim, planem na prosto. Zrak!

Zavijem krog ogla, pretečem dve, tri ulice.

Čemu sem šel pravzaprav zdoma? Saj je bilo doma čisto prijazno —

V nekili vratih se tišči premraženo dekle. Vzemim se s seboj, pravi.

Obstanem. Obotavljam se. Prestopim zopet, se vrnem potem. Če hoče, naj le gre, rečem.

Že se kesam. Takoj me vpraša po denarju. Vseeno sežem v žep ter ji dam, kar premorem.

Vsa vzhicena je. Prijemlje me za roke, potem — prosil me, naj jo trenutek počakam. Samo trenutek naj jo počakam, takoj da se vrne, smeji —

Ne vem, bi se li jezil ali tja. Sredi ceste me je pustila in zbežala.

Ne ljubi se mi več dalje, ob zid se naslonim, dvignem obraz v snežinke.

Ej, pravzaprav mi ni nič prav dobro, nič prav dobro mi ni. Kar berač stojim sredi ceste. Kakor berač, da, da.

Dotaknilo se me je:

Hvala, da ste počakali, lepa hvala. Počiva sedaj.

Ona je. Torej se je vrnila, torej se je le vrnila. No na počiva.

V moji dobi so vsi sva. Gledava se in smehljava. Nekoliko v zadregi sva, vendar sva hvaležna drug drugemu, da se imava.

Tako, tako. No da.

Tople pečnice gladiva, prilagava ognju.

Zahvaljuje se mi za denar. Kupila je na stojnici neko malenkost in poslala materi. Da človek tako rad stori kaj dobrega na ta dan, kar nekako otročji postane človek. Če hočem morebiti v postelji?

Ne, ne, meniva se rajši. Ali če hoče, naj me malo boža. Ne s prsti, tako, tako, z dlanjo.

Ne zna. Meniva, meniva se rajši.

Ali je že mogoče kedaj duhala tuberoze? Ne poznate teh rož? No, podobne so recimo lilijam ali — Zelo hladni cveti so, čisto beli. Kakor iz voska so videti.

Kako vam pade to v glavo?

No, kar tako — Neka dama je namreč rekla nekoč, da ne zdrži ponoči v sobi, če so v nji tuberoze. Tja! Različni ljudje so pač, različni ljudje —

Hm. — Ali se radi pustite božati?

Oh ne. Kar tako se mi je zahotelo, kar tako — Ne, ne. Ali poznal sem na primer neko ženo, ki je bila vsa nemna na mrzle prste. Venomer bi poljubljala hladne prste. Sicer pa imam tukaj nek zavoj, kaj pravite k temu? Iz Danske je. Poslala mi ga je neka oseba.

Kaj pa je notri?

Ne vem. Najmanjše slutnje nimam.

Bom ga pa itak vrgel proč.

Prijela me je krog vratu:

Ti si —

Tiho! Ne maram tega. Kaj si dovolil?

Razjezim se, nevoljen sem, da sem jo vzel s seboj.

Sveta noč je, pravi.

Sveta noč, da. Hm.

Ali imate kako lepo knjigo? Recitirala vam bom.

Recitirala? Kako — ali znate?

O! Igralka sem. V »Feminu« sem bila in »Bonbonieru«. Največ uspeha sem imela z romanco: »Moj sin — dvorni igralec«.

»Moj sin — dvorni igralec«? Tega ne poznam, ne, tega ne poznam.

Če hočete vam povem. Čakaite!

Nisem ji mogel braniti, že je stopila v paterično pozo in začela deklamirati. Slaba kabaretna pesem je bila, kar je pripovedovala, ali v njenih besedah je bila taka želja, ganila me, da me je stvar res prevzela.

Gledam jo in me zanima. Vprašam jo po tem in onem, po stariših jo vprašam.

Pobesi glavo. Zlagala se je preje. Nima matere. Tiste stvari je poslala svojemu možu.

Svojemu možu? Torej imate moža?

Tako, tako.

Težko je praviti, zelo težko. Imava se rada, zelo se imava rada; sedajle boža tiste stvarce, ki sem mu jih poslala, joče se najbrže. Ali ne vzdržim pri njem. Tako tesno je vse pri njem in — Bog, parfem, muzika — če zaduham v zraku puder — pljuna postanem.

Kaj pa je on?

Šofer, šofer sedaj. Preje je bil delovodja v tovarni. Talentiran fant, že kot deček je nekaj iznašel. Ali potem, ko sva se vžela — pti je začel.

Joče se.

Saj — saj sem hotela — zelo sem hotela vedno — Ležim v postelji, spominim se lestenec, šminkanih ust se spominjam — prosim ga zjutraj, naj me poljubi, še, še da naj me poljubi, naj me drži tesno v rokah, naj ne gre danes na delo — Odšel je. Ko se je zvečer vrnil, me ni več našel.

Da, da.

Čemu se meniva vse to, dajva kaj drugega, drugega.

Da, kaj drugega. Imam jaz recimo zelo vesel zavoj. Bogue, kaj je notri?

Kaj pravite? Dajva, ugibajva?

Čakaj, bom odprla.

Ne, ne. Ugibajva, samo malo ugibajva.

Kaj pa si ti? Mnogo knjig imaš.

Oh —!

Jaz sem poslala možu smrekovih vej, steklenico vina in — no da, vina sem mu poslala.

Niste hoteli še nekaj reči?

Ne. Nič, nič. — Smejali se boste. Ne-koč jo je bil še fant, sem mu podarila tako kavčukasto glavico, ki se ob vzgibu prstov zasmeje. Mnogo veselja je imel z malo stvarico. Potem jo je zgubil in me prosil, naj mu kupim drugo. Pozabila sem takrat — no sedaj sem se spomnila. Že pred par dnevi sem jo kupila, ali sramovala sem se po-

slati samo malenkost. Toda — neumnost!

Ne bi li pogledala kaj je v zavoju?

Dajva.

Čakaj. Jaz bom sedel tja k peči, ti pa odprl in če je kaj kratkočasnega, mi boš povedala. Ne? Saj potem še vedno lahko vrževa proč.

K peči sedem in zaprem oči. V letih sem že, pa tako — na sveti večer — nekako otročji postane človek.

Moja prijateljica razvija zavoj in poslušam šumenje papirja.

Ej — blago! Čemu ti pošilja blago? Obleka je, mala otroška obleka. Gotovo jo je nosila že pred leti. In rože. Ali so to tuberoze?

Tu sedim.

Ali naj grem domov? Da, sedaj grem domov. Gotovo imaš rajši, če si sam.

Da, da, pojdi — ali po prstih, po prstih —

Tu sedim. To oblekico držim v rokah

Božični dar „Jutrovih“ naročnikov za napredek našega ljudstva

Poziv inteligentnim naprednim Sloven-

cem, da pomagajo širiti »Domovino«.

Vsak napredni in inteligentni Slovenec si, če količkaj more, naroči »Jutro« in od njega ne odneha. Naročniški zbor »Jutra« je elita Slovencev. Vsak »Jutrov« naročnik ve ceniti važnost časopisa, zato tudi sam pomaga, da se »Jutro« čimdalje bolj širi.

Mnogo jih pa je, ki vsaj za enkrat ne morejo še naročiti »Jutra«. Zlasti med kmečkimi in delavskimi ljudstvom na deželi. Njim služi tednik »Domovina«, ki na 16 straneh v lahko razumljivi obliki poroča o politiki in gospodarstvu, o dogodkih doma in v tujini in prinaša obilo zabavnega in poučnega gradiva. Krasna ilustrirana priloga se je ljudstvu že zdaj zelo priljubila.

Naše časopise je pionir naroda in napredne ideje. Preko vsega sovražstva se zmagovito širita »Jutro« in »Domovina«.

Naročniki »Jutra«, ki po razumevanju narodnih dolžnosti in potreb stole višje, morajo pomagati »Domovini«, da prodre v vsako slovensko hišo. »Domovina« stane samo 7.50 Din četrtletno, 15 Din polletno; 30 Din za celo leto.

Vsak »Jutrov« naročnik pozna kmečkemu možu ali ženo, fanta ali dekleta, obrtnika ali delavca ali drugega, ki bi s pridom čital »Domovino«. Ali je preveč zahtevano, da bi vsak naročnik »Jutra« enega takega znanca kjerkoli na deželi sam naročil na »Domovino« in zanj poravnal malenkostno naročnino?

S tem bi ga kakorekoč upeljal v duševno življenje našega naroda. Takega znanca ali znanke ima prav vsak v bližini pa tudi vsak meščan na deželi potom rodbinskih zvez, poslovnih odnosov in tujih.

Napredek ne pride sam, ampak tisoči morajo delati zanj. Zlasti napredek široke demokracije, ki zahteva sodelništvo vseh. Več, kakor se iz centrale nudi ljudstvu z »Domovino«, se od nje

padajočega skozi okno na mizo... Prekleta! Prekleta bodi!

Že jutri me je štabni vodja König, v provijanturi pomenljivo sunil s komolecem v komolec, ko mi je odštevati darila in rekel: »Ne bodi prismojen!« na pokazal na njo. In potem me je vse dopoldne in dolge štiri ure po južni preganjala in trpinčila ena sama žgoča misel: »Ali bi? — Ali bi?« Že dvakrat sem jo bil zaklenil v svoji kovčeg, dvakrat sem jo vrnil. In sedaj, ko se je delo z zavijanjem bližalo koncu, je želja, da jo vzamem — da jo utajim — ukradem, postajala toliko močnejša in nepremagljivejša.

»Uro šel!« sem računal ves čas najinega pogovora z Marjanom. »Se pol — četrt ure šel! — Moram! Moram!«

Prekleta britev! Oj, prekleta! »Ne razumem te! Kaj hočeš?« sem zarezal na starca in glas mi je bil hrupav in zamolkel, kot bi bil tistega trenutka vstopil iz meglezega vremena v zakurjeno sobo.

»Kaj mi res ne boste dali onega perila? Potreben sem ga, da ne morem povedati, kako.« je odgovoril ordonanc za mojim hrbtom in si prižgal cigareto.

Potrkal je.

»Prosim!«

»Spasi Bog, Ivan Ivanovič,« je pozdravil Semjon Nikolajevič Semjakov, sedemdesetleten mušik, naš sosed, in stresel s kučme sneg in ploho vode v kot za vrati. »Kako živiš, batuška?«

Janko J. Srimšek:

Greh

3.

»Kaj dobim jaz, gospod korporal?«

»Kakršne sreče boš, stariha.«

»O, sreče pa take! Sem bil in bom, dokler ne pride vrag po svoje. Kar poglejte me in doveli vam bo!«

»Zraven pa še: loterija. Ali ne? Ali si katerikoli stavil v loterijo, Marjan?«

»Seveda sem. In terno sem zadaj vselej. Namreč na številke, ki so jih imeli drugi.«

»Pa kaj bi potreboval, Marjan?«

Kompare Marjan, pisarniški ordonanc, se je željno zagledal v volneno srajco, spodnje hlače in nogavice, ležeče pred njim na mizi, se počehljajal za ušesom in pomenljivo namežiknil.

»Nekaj podobnega bi za mene reveža ne bilo napačno.« je pokazal in zaljubljen pobožal kose perila. »Čisto na koncu sem s temi stvarmi. Nekaj se je raztrgalo, nekaj so mi pokradli, predzadnji par pa sem moral sežgati. Za pranje in čiščenje ni bilo več. Potikaj na po šotorih, prenočevanje po jazbinah, z gnilo slamo nastlanih. — Kot kebrl so se zaredile, in tako mi milega zdravila, tudi dosti manjše niso bile.«

»Uši?«

»Čemu bi izpraševali? Sreče neboške, da so bili cekini!«

»Gotovo izvlače to-le krtačico za

zobe in tuho kalodonta, ker je tako.«

»Aha, ker imam dlesni prazne kot žaba. — Čuden je ta svet!« je vzdihnil, napravil vozec na zavojčku, ki mu je bil v rokah, in ga nevoljno sunil v kot na kup drugih. »In zmiraj gre povest tako: kadar sedeš na smolo, pustiš na njej hlače in kožo, mesto da bi stolec odnesel s seboj.«

»Te pesmi danes ne prepevaš samo ti, Marjan! Žalibog ali pa hvala Bogu, ne vem, kako si bolj prav delal, nas je kar na milijone.«

»Na milijone lahko. Ampak jaz najraje ne bi bil med njimi — med temi milijoni Česa mi je manjkalo, dokler niso prišli po me? Pristaniški delavec sem bil v reški luk, fakin, ako bočete, toda gospod! Sam svoj gospod! Ako ni bilo sleherni dan sira in kruha v eni roki, je bilo vsaj kruha ali sira v dveh. Madonna santissima! Ali sem bil morda komu na poti?«

»Nisi bil na poti, ali — potrebovali so te.«

»Jaz njih nisem. In prekleta korist, ki jo hočejo izvleči iz mojih petih križev. Oprost, signor corporale! Ampak Marjan Slabuš je toliko za vojaški stan, kot našega divizionarja — ono — saj veš, kaj mislim — za brus!«

»Odkar si ordonanc pri naši mestni komandi, Marjan, si dokazal baš nasprotno.« sem rekel smeje.

»Solit se počki, gospod korporal!«

Gospod TILČ mi dušo sesa iz tolesa, ka-

dar mu vzroje muhe v glavi. Tako na slamico mi pije kri kaplčico za kaplčico kot pijavka. In sedaj začenaš se ti! Dobro!«

Kompare Marjan je razžaljen ostavil delo in se lotil štedilnika. Jeznoribo je pehal in drezal z ogrebačo po žerjavici in razmeščal polena, potem si je iz lonca našel v skodelo črne blokde, polskal pod postelnim vzglavjem steklenico z rumom in brizgnil dolg curek v kavo.

»Pa ne zameri, kompare! Nič zlega nisem mislil.« sem ga tolažil. »In pridi! Politeti morava, ako hočeva biti do večerje gotova. Čas beži.«

Cela branjarja najraznovrstnejših predmetov je še ležala razmetana po mizi in čakala prdnih rok. Božična darila so bila to, ki sem jih zjutraj prejel na provijanturi z ukazom, da jih po pravici in poštenju brez prepira in zamere razdelim med naših stodvainvajset mož. Lepa stvar in še lepša zavoj! Samo pameti poln korec in to zapoved tudi spodobno izvršiti! Poskušal sem na vse načine, kako bi zadovoljil štiri narednike in ostale šarže na še ordonance in kuharje, pri vsaki delitvi največje puntarje in brnjavse, da pa pri tem ne bi oškodoval pešcev in dragoncev in ulanov in črnovojnikov brez čina, no, ni šlo. Ako je bilo dobro za prve, ni veljalo za druge in tretje in četrte in narobe. Pa sem presekaj gordiški vozec z loterijo. Stodvainvajset

dobitkov naredim, ravno toliko srečk in naj si vsak sam kupi svojega mačka v vreči, kakor najbolje zna in kot mu Bog dá. Ako gospod dragonski stražmojster Micki ulovi ščetko za pod mesto pomade in poveže za svoje brke ter Jurč iz kuhinje bele ženske ro-kavice, ki so neznano kako zabredle s to božično šaro na fronto, mestno lule, iz višničevine izrezljane, ki je toliko pasel na njej svoje zamišljene črne oči, kdo jima bo kriv nesreče?

»No, gospod korporal, kako bo?« se je oglašil za menoj Marjan.

»Kaj, carissimo?«

»Saj bi tisto le britev resnično lahko zadržali za sebe. Gospod TILČ ne ve za njo in ljudje tudi ne. Za kmečke tace taka igračka ni. Če jo dobi Kovačević ali celo Petričević iz pehote, je mti prijeti ne bo umel. Med prsti se mu zdobli, predno dvakrat z njo potegne po jermenu. Ali ne mislite tudi vi tako?«

Nisem ga videl. Ali čutil sem, kako se je pogled njegov zarezal v moj tilnik, da mi je val krvi pljusnil v lice.

Prekleta britev! Stokrat in stokrat prekleta in nikoli pozabljena! Lesketa se je med darili vsa elegantna in zapeljiva, še vedno nezavita in širo odprta, da so se njena posrebrana, fino brušena jeklena klinja in njene platnice iz biserne matice ošabno in potuhnjeno prelivala v slepečih mavričnih barvah sredi zadnjih žarkov solnca,

zahtevati ne more. Pač pa »Domovina« lahko zahteva žrtve in bratske pomoči. Zato vabimo vsakega naročnika, pa tudi naročnico »Jutra« da vsak naroči vsaj po enega (ako more, pa več!) znanca na deželi na »Domovino«, za njo poravnava naročnino in navede njegov točen naslov. Na drugem mestu lista prinašamo besedilo pisma, kakršnih je povodom božičnih praznikov eden izmed naših zvestih prijateljev na deželi deset pisal svojim znancom na kmetih in nam s tem dal tudi pobudo k današnjemu apelu.

Res boljšega in trajnejšega darila za Božič in Novo leto napredni ljudje našemu preprostem človeku na deželi ne morejo pokloniti, a ego če posamejno krasen vzgled našega odličnega prijatelja!

Prosimo vse »Jutrove« naročnike, da našo prošnjo smatrajo kot resen korak v naši ljudski izobrazbi in za poglavitno našega javnega življenja.

Kierkoli se ob praznikih zbere družba naprednjakov, naj razmotri vprašanje, kako pomagamo širiti »Domovino« in vsi napredni ljudje naj tekmujejo, kdo bo več storil za naš poljudni napredni tednik, ki je najzvestejši branitelj narodnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov našega ljudstva. »Jutro« bo z veseljem sprejemalo poročila o uspehu tega svojega poziva.

Ljubljana, 24. decembra 1925.

»Jutro«.

Rad. Peterlin-Petruska:

Nocoj

Nocoj je čudna moč razlita
čez mesto, selo, dol in breg,
nocoj se v dušah temnih svita,
da vidi vsak najmanjši greh.

Nocoj priplava Bog ljubezni
v srcé zakrknjeno spet v vas,
nocoj zamro vsi spori jezni
vsaj za en hip — v polnočni čas.

Nocoj obrati solz so rosní,
objeti brata brat želi; —
nocoj še bogataš ponosni
groš bedni vdovi podari...

Tepežnica

Ali se še spominjate otroških dni in božičev nekdanj in največjega otroškega praznika — dneva nedolžnih otročičev? Z vrečo čez ramo ali s torbico ob strani smo hodili od hiše do hiše in s tepežko v roki šibali mamice, tete in borce, dokler se niso rešile s pecivom, slaščicami tudi s sušjem in nekatere celo s svitlim denarcom.

To je bil naš dan!
Ko smo obšli vse hiše, smo se zbrali pod sosedovim kozolcem ali v strčevi kolnici, razložili nabrane zaklade po deskah in jih razvrstili. Šteli in preštevali tako dolgo, da ni bilo več kaj šteti. Ej, lepi časi so bili tedaj in lepe in koristne navade!

Da-li je zdaj še tako? Ni li morda vojna pobrala tudi te navade, kakor je mnogo drugih? Škoda, ako jo je. In če jo je res, se mora otročad organizirati in zopet zahtevati svoje pravice.

Tako smo premišljevali in premišlili, da bi bilo prav in koristno, ako bi letos na dan nedolžnih otročičev, ki bo, kakor kaže družinska pratika, dne 28. decembra, zopet uvedli tepežkanje.

Da pa bo deca videla, kako je treba, bodo letos tepežkali naši dijaki, srednješolci, ki so bili v vojnem času prikrašani za to koristno navado. Hodili bodo na ta dan v Mariboru. Celu in drugih krajih mariborske oblasti dijaki od hiše do hiše in tepežkali: Šip, šip... Reši se, reši — pa nas uteši! Šip, šip! Dajte nam knjižic kaj za vsak obmejni kraj ali dinarček vsaj, Bog Vam daj sveti raj! Šip, šip...

Obmejni kraji v severni Sloveniji potrebujejo knjižice. Do danes so še brez knjige, to je brez najboljšega prijatelja človeku in najboljšega učitelja naroda. V mnogih krajih pa so družine in posamezniki, ki imajo večje število knjig, ki so jih že prečitali, ki so zanje že zastarele in nimajo pomena, ki se

praše na policah ali so pozabljene na podstrešju. Na Vas se obračamo. Spomnite se o božiču, ko se vsakdo raduje svoje božičnice, na obmejne kraje, prebrskajte svoje knjižnice in karkoli lahko pogrešate, bodisi slovensko ali nemško knjigo, zastarelo ali novejšo, vezano ali nevezano, izročilo dijakov, ki pride k Vam tepežkat. S tem malim darom boste pripravili najlepšo božičnico obmejnim krajem. Ako pa bi h komu, ki ima knjige in ve, kako velikega pomena za narodno prosveto so baš knjige, ne bilo nikogar, ga prosimo, naj sporoči na dopisnici Zvezi kulturnih društev v Mariboru, kaj je pripravil in Zveza bo na svoje stroške prevzela vsak, tudi najmanjši knjižni dar.

Veseli božič vsem, ki so blagega srca!
ZKD.

Hugo Lago:

Ljubica mojega strica

Nekega dne me je pozvala teta Dina Pozzi brzojavno naj pridem takoj k nji. Pomislil sem, da se je dogodila morda kaka nesreča in sem odstopal naglo v Viareggio. Na postaji me je čakala teta. »Katastrofa, dragi moj Andrej. Ti si res kapetan, vojak, ali nisi slab deček in se ti zato morem zaupati. Katastrofa! Tvoj lepi stric je našel zopet eno... Prava koketa. Neprestano sta skupaj... Katastrofa!...«

Vedel sem, da je treba šteti teta Dino med zelo ljubosumne ženske, ali sem vedel tudi, da je tudi moj spoštovani stric človek, ki rad včasih skoči čez ojnice. Vendar nisem vedel kaj odgovoriti.

»Poslušaj, topot mu nočem delati škandala. Zato sem te tudi pozvala. Zdi se mi, da je ta nova sama, da nima nikogar pri sebi in da ni ravno bogata. Zato ji boš ti ponudil denar, da pojde. Prepričana sem, da bo s tem zadovoljna, jaz pa bom potem že obračunala z Lorenzom...«

Poizkušal sem, da se izvlečem iz te neprimetne misije.

»Kako naj ji kaj takšnega predlagam! Kaj pa če nima ona ničesar s stricem!«
»Kako da nima! Po cel dan sta skupaj na sprehodu, na izražišču, v kazini, povsod... In prav nič ljuba ni mar, da vse zija za njima. Da bi bila še bolj prosta, mi jo je on nesramno, celo predstavljal. Ona pa, ničvrednica, se dela za svetnico... Moram pa priznati, da je mlada in lepa.«

Po vsem tem izbruhu besedi sem moral naposled pristati, da izvršim to nalogo: da pospremim gospodično Viktorijo Montalto na eden ali drugi način iz Viareggia.

Ko sem drugi dan v hotelski knjižnici zagledal Viktorijo, sem bil takoj ves očaran. Vse sem bil že premislil, kar bi ji imel povedati, ali pred njeno lenoto in ljubkostjo sem pozabil celo, kako se pišem. Sam pri sebi sem neprestano ponavljal: kje jo je vendar našel ta stari maček Lorenzo!

Nazadnje sem se vendar odločil, da se ji približam.

»Oprostite, ali sti vi gospodična Montalto?«

»Da, sem.« odvrne ona in me radovedno pogleda.

»Ako mi dovolite, bi vam imel nekaj reči. Tiče se mojega sorodnika inženirja Lorenza Pozzi...«

»Kaj, vi ste sorodnik gospoda Pozzi-ja? Vi ste torej tisti Andrej Balastri, slavn kapetan!« In prisrčno se je pri tem nasmejala. Potem mi je podala roko.

Prijel sem za njeno roko in pogledal nekoliko bolj te deklke, vedro, svežo, ljubko. Kaj, ta da bi bila ljubica mojega strica! Uvidel sem, da je to nemogoče in še sem razmišljal, kako da ozmerjam teško Dino zaradi njene ljubosumnosti.

»No, kaj pa vam je povedal o meni vaš sorodnik?« je povzela ona prva.

»Mojta tetka...« sem začel jecljati.

»Torej, tudi vaša tetka je vmešana v to stvar!«

Smejala se je na glas.

Nisem imel poguma, da bi se še dalje pretvarjal: zbral sem vse sile in v naglih in pretrganih stavkih sem ji razložil sum tetke Dine.

»Ljudje so prepričani, da ste vi ljubica mojega strica!« sem završil naposled vse oznojen.

Preklinjal sem uro, ki me je privedla v Viareggio... Zakaj me gleda tako?.. Ali je morda vendar resnica?...

»Ljudje imajo prav... Jaz sem ljubica vašega strica!« je odvrnila Viktorija mirno in dvignila pogled. Opazil sem, da se vsa trese in pričakoval sem, da se zdaj pa zdaj spusti v jok.

»Če je tako, potem sem pooblaščen, oprostite, da vam ponudim izvestno vsoto denarja pod pogojem, da takoj zapustite Viareggio.«

»Kdo pa vas je zato pooblastil?«

»Mislim, da to ni važno za vas.«

»Dobro, že vem kdo je to. Samo nisem pričakovala, da boste vi... no nič ne de, jaz sem ljubica vašega strica in ostanem...«

Moram priznati, da me je nieno iskreno priznanje osupnilo. Potem pa me je navdal srd. Kaj ji je vendar moglo ugajati na tem tepcu, stricu Lorenzu? Takšna lepota. Jedva sem čakal, da jo zapustim.

Po obedu sem ostal sam s stricem Lorenzom. Na drugem koncu mize je sedela Viktorija.

»Ali poznaš gospodično Viktorijo?«

»Poznam jo in vem, da je tvoja ljubica!« sem odvrnil ježno.

Stric Lorenzo je osupnil.

»Kaj praviš, ona moja ljubica! In to praviš tudi ti... Bedastoče!«

»Kakšne bedastoče, to mi je priznala sama gospodična Viktorija.«

Stric Lorenzo se je dvignil, stopil je k Viktoriji in se vrnil z njo.

»Zakaj ste mu to povedali? Kakšne šale so to?« je vprašal skoro strogo.

»Zdi se mi, da se gospodična ni šalila; ona je govorila zelo resno!« sem pripomnil.

»Govorila sem resno in odbila ponudeno mi svoto, da takoj zapustim Viareggio.«

Stric Lorenzo se je prijel za glavo.

»Tvoji tetki se meša, ali tebi Andrej se meša še bolj. Ta gospodična Viktorija je hčerka generala Montaldo, ki dopne nocoj v Viareggio.«

Nisem vedel kaj bi rekel. Najbrže sem bil v tem trenutku zelo smešen.

»Andrej, v našem društvu moraš ostati samo tedaj ako takol, še ta trenutek prosiš gospodično za odpustanje. Jaz grem, da poiščem neumnico...«

Ko smo ostali sami, sem prišel nekoliko k sebi in rekel:

»Gospodična Viktorija, prosim, da mi oprostite. Ali istočasno vas prosim tudi, da mi poveste, zakaj ste se tako šalili, zakaj ste mi tako odgovorili?«

»Zakaj? To vam moram takoj povedati!... Mislim, da je bolj, da jaz kakor vi pozabim vse... Hočete?«

Ponudila mi je roko, na katero sem spustil nekoliko poljubov. Ona ni ugovarjala.

General je prišel še isti večer. Že pri večerji se je pokazalo, da sta on in stric Lorenzo stara prijatelja. To sem videl tudi naslednje dni, ker sta bila vedno skupaj. Teta Dina, ki je videla sedaj pri čem da je, se je izgovarjala z glavobolom in je večji del časa prebila v svoji sobi. Tako sva Viktorija in jaz po cel dan bila skupaj in sama... Šetala sva po parku kraj obrezane zelenike. Ona je dovolila, da sem jo prijel pod pazduho. Na koncu aleje sva se ustavila.

»Viktorija, vi veste, da jutri odpotujem.« sem začel tiho.

»Vem.«

»Ne bi želel, da odidem predno vam ne povem... da vas ljubim.«

Ona kakor da je čakala na te besede. Spustila je glavo na moje grudi in dovolila, da sem jo poljubil na usta.

Zašpecljalne čevlje

»Gozerce«, lovske, smučarske, športne in vsakovrstno obutev, je najbolj priporočljiva trdka

J. Brajer, Ljubljana, Breg št. 1.

»Andrej, jaz sem te imela rada še predno si prišel v Viareggio. Tvoj stric Lorenzo mi je toliko pripovedoval o tebi, da sem naposled pristala, da te povabim... Prehitela nas je samo teta Dina.«

»Teta Dina bo zdaj mirna. Pojdiva, da ji sporočiva, da se ji ni treba več bati za svojega Lorenza, ker vzamem za ženo ljubico svojega strica...«

Oba sva se zasmejala in najina usta so se zopet zljila v dolg poljub.

Indijska legenda

Nekega dne je hudobni duh skušal Budo, odrešenika sveta. Spremenjen v jastreba je zasledoval goloba. Golob pa je pribežal na ramo Bude, ki ga je hotel zaščititi. Tedaj pa je jastreb dejal: »S kako pravico mi braniš moj plen? Glej, eden od naju mora poginiti, ali go'ob vsled mojih krempeljev, ali pa jaz gladi. Zakaj se ti le golob smili, jaz pa ne? Če si res vsemisljen in če nočeš, da bi eden od naju moral umreti, tedaj si iz svojega lastnega telesa izreži kos mesa, ki bo po velikosti enačil golobu.«

Prinesli so tehniko. Na eno skledico se je spustil golob. Buda si je izrezal kos mesa iz svojega telesa in ga položil na drugo skledico, toda — tehničica se ni zganila. Še je navrgel, — nič, še je odrezal — nič. Razrezal si je vse telo, da mu je kri lila v potokih in da so se mu že prikazale kosti, toda tehničica je še vedno mirovala. S poslednjim naporom svojih sil se je »odrešenik sveta« vrغل na skledico in — ta se je povesila, nagnila in klonila do tal, dočim je golob osvojen odličal.

Hugo Lago:

Ukročena upornica

Konzistorij ameriške cerkve v Washingtonu je na svojem zadnjem sestanku sklenil odpraviti formulo o pokornosti, ki se je dosedaj redno uporabljala pri sklepanju cerkvenih zakonov. Člani konzistorija so namreč izjavili, da je formula itak brez pomena, ker je moderne žene davno več ne priznava. Nasprotno, moški so tisti, ki morajo dandanes poslušati svoje boljše polovice. Ker se je vršil baš tiste dni v New Yorku proces, v katerem je izjavil neki mož, da ne več poslušal svoje žene, se je ameriška javnost začela splošno baviti s to »devo in primerjati vlogo moža in žene v modernem ameriškem zakonskem življenju.

Med gosposdom in gospo Whitney je že delj časa vladalo nesoglasje. Izprva sta se zbadala in dražila, pozneje so se izcimili resni prepri in naposled sta zakonca sklenila, da se ločita. Virginija, Whitneyjeva žena, ki je prišla k obravnavi v spremstvu svojega odvetnika, je predložila sodišču poseben dokument, v katerem je natančno ugotovila pogoje, pod katerimi je pripravljena na poravnavo ter nadaljevanje zakonskega življenja. Dokument se je glasil takole:

»Dragi Jack! Pripravljen sem vrniti se k tebi pod sledečimi pogoji: 1. To je moj zadnji poskus. Če me še enkrat spraviš v nejevoljo, se ločim končnoveljavno od tebe; ti boš odgovarjal za vse posledice, ki nastanejo iz tega. 2. Naše ognjišče bom upravljal po načelih ljubezni in prijaznosti. 3. Hišna pravila, ki bi veljala zame, ne eksistirajo. 4. Vodstvo gospodinjstva in oskrbovanja otroka ter nabavljanje oblek zanj so moje stvari in te nimajo brigati. 5. Denar, katerega bom potrebovala, moraš dati na razpolago. 6. Najeli bomo služkinjo, ki bo čistila pod in pomivala krožnike ter pazila na otroka kadar ne bo mene doma. 7. Tvoj tekoči račun pri banki mi mora biti vedno odprt, da se lahko gibljem po svojem najboljšem prevdaku. 8. Naš zakon bo zakon dveh družabnikov, t. j. zakon, v katerem nima nobena stranka pravice predpisovati svojemu drugetu, kaj naj dela. 9. Ti mi moraš vedno pomagati kakor bom zahtevala. 10. O tem kar je bilo, ne bova več govorila. 11. Vsak teden boš en večer prost, katerega lahko porabiš zase; isto pravico zahtevam tudi jaz zase, da bi bila zato dolžna tebi odgovarjati. 12. Prenehati moram govoriti o samski prostosti, katero si mi vedno poveljeval in tudi svoje hrepenenje po drugih mladih ženskah moraš popolnoma opustiti. 13. Obljubiti moraš, da mi ne boš nikdar nasprotoval, če bom jaz

zahtevala ločitev. 14. Govoril boš vedno resnico in ne boš nikdar tajil tega, kar si enkrat izrekel.«

Srečni soprog, ki je bil seveda osupel, ko je prebral to strogo pisanje v 14 točkah, je sedel k pisalni mizi ter je napisal gospi Virginiji nastopen odgovor:

»Predraga Virginija! Tvoje pismo se glasi kot mirovni diktat zmagovalnega generala. Pripravljen sem deloma popustiti in pristati na tvoje pogoje, tvojih 14 točk v celoti pa ne morem sprejeti. Za nadaljne ustne razgovore sem ti na razpolago in te pri srčno pozdravljam. Jack.«

Čez tri dni sta bila mož in žena zopet pod skupno streho.

Inozemski humor

Dokaz.

Profesor Misel: Sodim, da namerava kolega Mokič postati na vsak način vegetarijanec.

Profesor Milič: Seveda, saj se je že preselil iz Mesarske ulice na Sadjarski trg.

Vedno zvest svojemu poklicu.

Profesor matematike: No, gospod kolega, kako ste se zabavali na gorenjskih gorah?

Profesor slovenščine: Izborni! Po znamenjih, kapelicah in božjih martrah sem popravil stoinsedemdeset slovnčnih in pravilnih napak.

Hudomušno vprašanje.

Gost: »Povejte, gospod oštr, ali ue bi mogoče vedeli tu v bližini za kako gostilno, kjer bi lahko dobil kozarec dobrega vina?«

Enostavno.

Bolnik: »Gospod doktor, ali poznate kako sredstvo proti zaspanosti?«

Zdravnik: »O pač! Postavite se na glavo, pa vam oči ne bodo mogle skupaj zlestiti!«

Da bo bolj učinkovalo.

Zdravnik: »Torej za vašega fantka ni nobene nevarnosti. Treba mu je samo mila in gorke vode.«

Mati: »Kdaj pa naj to zauživa, pred jedjo ali po jedi?«

Huda zmota.

Učenka (učiteljici): »Mene grize bolha.«

Učiteljica: »Ni mogoče; saj si vendar tako snažna; to ni bolha, to je zmota.«

Učenka (čez nekaj časa): »Gospodična, mene že zopet grize zmota.«

Težak začetek.

Mlad zdravnik, ki je zastoj čakal bolnikov, a koncem konca le zagleda enega v svoji ordinacijski sobi: »No, kaj pa vam je, dragi moj?«

Kmetič: »Ne zamerite, hotel sem le vprašati, če veste za naslov tistega dolhtarja, ki je bil prej tukaj.«

Cehovec.

Zdravnik (bolniku): »Ali vas muči žeja?«

Bolnik: O, ne, žeje sem zmeraj vesel.«

Spanje.

»Ali spiš?« je vprašal prijatelj skopuha, dreamajočega v gostlini.

»Ne!« je odgovoril skopuh. »Bedim!«

»Posodi mi torej dvajset dinarjev.«

»Spin, prijatelj, ne morem!«

Zaradi krožnika.

Gost, ki je v gostlini jedel klobaso, se je približal krčmarjevu psiček ter se jeznost zalefal vanj.

»Prosim, odstrani psa!« pravi končno gost.

»Ne zamerite, gospod.« se za odgovor oglasi 5-letna krčmarjeva hčerka, »psiček se jezi, ker ne dopusti, da bi kdo drugi jedel z njegovega krožnika!«

Znamenita najdba.

Mož pride natrkan pozno domov in žena razgraja na vse pretege.

»Molči že enkrat,« jo prosi mož, »saj bi se bil že prej vrnil, pa sem nekaj našel. Več ti povem jutri.«

Žena ni mogla spati vso noč in je zjutraj vsa radovedna vprašala moža:

»Kaj si vendar našel včeraj?«

»Mož: »Novo gostilno z izvrstnim cvičkom.«

»Hvala, Semjon Nikolajevič. Pa ti? Kaj prinašaš dobrega?«

»Pohvaliti se ne morem. Ivan Ivanovič, pobožni ne smem. Sam vidiš, da je Bog visoko, a car presviti daleko! Prišel sem, da ti čestitam za rojstvo Kristovo. — In — kakor si obljubil, batjuška — da se tudi z Lizočko Semjonovno poročuleva za praznik z vami —...«

»Aha! Aha! Bog ti povrni za čestitko, Semjon Nikolajevič! Lizočko Semjonovno mi od srca pozdravi! — Takol, batjuška. Takol! Marjan! Pod vrečami in shrambi najdeš kavine in mesne konzerve. Na polici. Prinesi jih, Ei, tudi steklenico imaš, Semjon Nikolajevič! Dobro! Dobro! Natoč mu ruma, Marjan! Kruha vzemi tri štruče. Pa pod kožuh skrij, batjuška Semjon, da ne vidiš naš! Z bogom, Semjon Nikolajevič! Spasi Bog!«

Oba sta odšla v vežo.

Sedaj!
Kot bi trenil, sem prekleto britev vtaknil v žep, z drhtečimi prsti zamotal mesto nie v komad papirja štiri svinčnike, zavojček povezal, napisal na njega številko in ga pomešal med ostale dobrotke.

»Gotovo je!« sem se zasmeljal in si oddahnil. Pa je takoj zavpilo sredi srca: »Tat! Tat!« da sem se stresel, kot bi me vitek bič ošvrknul po obrazu.

»Tat! Tat!«

Prekleta... Prekleta...!

»Naj bo! Marjan! Vzemi si te čunje!« sem dejal ordoanancu, ko se je vrnil iz

skladišča. »Toda —

»Nikomur besede, gospod korporal! Hvala! Hvala! Ozri se je po mizi in darovih. »Britev ste vzeli?« me je oplazil od strani.

»Marš ven!«

Ob sedmih so pred hišo in v veži zaropotali koraki mož iz štabnih oddelkov pehote, dunajskega črnovojništva in konjenice, ki so prihajali po božične darove...

(Konec v novoletni številki.)

M. Jokai:

Siromaček

Božična povest.

Njegovega očeta je ubila ladijska vrv in je utonil. Njegova mati je bila perica. Pri nočnem delu se je prehladila, dobila hudo mrzlico in je umrla. Mali deček je ostal sam, pa je imel komaj štiri leta.

Ko so nesli njegovo mater na pokopališče, si je mislil mali deček pri sebi: Kdo mi bo kdaj govoril: ljubim ti sinko, kdo mi bo dal kaj kruha: zjutraj, zvečer, kdo mi bo postiljal, kdo mi bo dal snažno perilo, kadar se umažem, kdo me bo jemal v naročje in me poljubil, kadar me bo kaj bolelo.

Tudi sosedje se so izselili, ta sem, oni tja in na mesto starih ljudi so prišli tuji, ki so malega dečka, kadar se je prereno, sil skozi njihova vrata, izraščevali: »Kaj hočeš? Kaj iščeš tukaj? Poberi se!«

Ubožec se je tudi pobral, šel ven na cesto, kjer ni nikogar poznal, obstal lepo

na nekem vogalu in gledal tako mimo gredečim ljudem v oči, če ni morda kdo podoben njegovemu očetu, da bi ga nagovoril. Zaman jih je gledal, kajti ljudje imajo druge opravke, nego da bi se menili za postopajoče otroke. Kdor hoče v današnjem svetu kaj dobiti, mora usta odpreti. Pravi beraček razume bolje svojo obr

M. Grošljeva:

Otrokova božična pesem

Kako si lepo,
božično drevo;
Glej, lučic nebroj,
krasi te nocoj.
Božiček z nebes
povezal je vmes
piškote, bonbončke
in svetle balončke,
pa pisane vrečke,
nataknil je svečke
in lučke prižgal
od vrha do tal.
Zdaj svetliš se jasno
drevesce prekrasno!
Božiček moj, srčna Ti hvala,
kako srečna je Velika mala.

Leonid Čacki:

Stari konj

I.

Prijateljstvo med Johnom Croxlayem, policemanom vasi Stoening okraja Brighton in Dito, sedemletno hčerko lorda Davonporta, se je pričelo onega, za oba nepozabnega solnčnega dneva, ko se je prestrašil stari konj, vprežen v velikanski voz slame, hreščече trobente avtomobila, s katerim se je peljala na izprehod Dita. Konj je skočil v stran, zdrsnil z vsemi štirimi nogami po asfaltu in padel. To se je zgodilo baš na vogalu poleg gostilne »Pri davonportskem levu«, kjer se loči pot do graščine od brightonske ceste. Cesta gre tu v klanec in ko je stari konj padel, ga je vlekel težak voz navzdol. Konj pa je hropel in se davil, ker je držal po gladkem asfaltu. Dita, ki se je peljala z učiteljico, dobro, toda dolgočasno miss Anny, je uzrla izbuljene oči konja, ki ga je davil komat. V strahu je zakričala, stisnila se k miss Anny in zamrmrala: »Glejte, glejte, kako ga boli, nemara kakor mene lani, ko sem imela oslovski kašelj. Ljuba miss Anny, moramo mu pomagati! Saj smo krivi! Hitro, hitro na pomoč,« je rekla in skočila z voza. Toda v tem trenutku je težki voz nenadoma odskočil, se ustavil in stari konj je prosto stresel z glavo, težko dihal in hrzal. Dita je stekla k vozu, gledala radovedno in sočutno, kako razprega farmer konja in mrmra skozi zobe psovke, ker si ne upa dati duška jezici v navzočnosti lady. Voz se ni premaknil. Stari konj je kmalu stal razkoračen pred njim in nervozno drhtenje mu je komaj vidno valovalo po hrbtu. Šele sedaj je zagledala Dita pod vozom neke velikanske, obloku slične noge v temno sinjih hlačah, ki so se pričele narahlo šibiti v kolennih. Šla je okoli voza in zagledala monumentalnega policemana. Imel je s krvjo podplut obraz in na oči

Mala Dita z zlatimi kodri, ki so ji štrleli izpod slamnika in z velikansko policijsko čelado v rokah se je zdela Johnu Croxlay tako čuden pojav, da je pozabil na težo na svojem hrbtu in voz ga je sunil že prihodnji trenutek s celo svojo dolgo zadrževano močjo. John Croxlay se je zazibal, razširil roke in padel na obraz. Hudo prestrašena Dita je zakričala in skrla obraz v čelado, ki jo je še vedno držala v rokah. Misli je, da bo začula grmenje koles in videla debelega dobrega policemana povoženega. Toda grmenja ni bilo, in ko je odprla oči trenutek pozneje, je videla, da stoji voz slejkoprej, četudi nekoliko poševno kakor od zadržane zlobe, pod zadnje kolo pa je položena velika deska. John Croxlay pa si je brisal potni obraz z velikim škotskim kariranim robcem, gledal Dito in se smehljaj samo z očmi. »Dovolite miss, moja čelada,« je rekel potem in iztegnil dolgo roko. »Lepa hvala za pomoč, miss!« S temi besedami se je pokrtil in pozdravil.

»Ne,« je odgovorila Dita, ki se je že zbrala, »jaz se vam moram zahvaliti za pomoč dobremu staremu konju.« Ponudila mu je svojo ročico

v beli rokavici. John Croxlay je tudi sprožil v zadregi svojo roko, v kateri je popolnoma utonila ročica Dite. Toda pritekla je že miss Anny z nezadovoljnim obrazom in nakremženimi ustnicami. Dita je slutila, da ji ta obraz ne obeta nič sladkega. Vendar pa je zaklicala policemana, ko je sedla v avtomobil: »Vse bom povedala očki, pa se vam bo sam zahvalil. On je lord Davonporte in ne bo pozabil.« To so bile zadnje besede, katere je slišal John Croxlay iz ust zlatokodre hčerke steyningskega graščaka.

Zvečer je izročil John Croxlay službo tovarišu. Zamenjal je sinjo uniformo z domačo sivo suknjo in je šel, kakor navadno, v gostilno »Pri davonportskem levu« na razgovor o politiki in poslušat dnevne novice od kozarcu penečega se piva, po katerem tako slovi grofija Sussex. Medpotoma se je spomnil srečanja z graščakovo hčerko in prišlo mu je na misel, da bi bilo dobro imeti tako hčerko. Vedno je sanjal o rodbinski sreči, dobri skrbni ženi in zlatokodri hčerki. Vedno so se hotel oženiti, končno pa je le ostal samec. Toda še sedaj, ko je že imel 39 let in se je pčča na njegovi glavi vedno bolj večala, si je tu in tam predstavljal mirno rodbinsko sliko zvečer ob gorečem kamnu po končanem dnevnem delu in skrbih. Toda tu so že razsvetljena gostilnišara vrata, kjer so sedeli in stali pri mizicah ob zidu in pri visoki točilnici farmerji, delavci in trgovci, ki so imeli pred seboj kozarce dišečega piva in trpko grenčico. John Croxlay je takoj zapazil, da je brnel danes sicer leni razgovor kakor čmrklj pod steklenim klobukom. Obrazi so bili bolj živahni nego navadno in marsikdo se je večkrat pridružil. — »Halo — John,« mu je takoj zakričal Jimmy Highins, trgovec in živ vaški dnevnik, »ali že veste, da je napovedala Nemčija Rusiji vojno? Pravkar se vrši izredna seja ministrskega sveta in že so natisnili poziv na narodne poslance, ker bo takoj sklican parlament! Letos ni bilo velikih poslanskih počitnic za popotovanje in lov. Naš graščak se je že odpeljal z avtomobilom v London. Tudi pri nas diši zrak po vojni. Lahko se pripeti, da boste i vi, kljub svojim letom marširali s puško na rami in z bajonetom za pasom.«

Trgovčev obraz se je kar svetil od dobre volje in od mnogih vrčev zaužitega piva. John Croxlay je važno stopil k točilnici in ne da bi znil je potrkal s šilingom po mizi ter naročil pri debeli misis Jenckingovi vrč pijače. Izpil je dobro polovico živo rumene tekočine, si obrisal s kariranim robcem čez usta viseče brke, potegnil hlače, ki so mu zlezle

previsoko, navzdol, in končno odgovoril: »Ako ne lažete, Highins, in je resnično Rusija napovedala Nemčiji vojno, vendar ne bo imela naša stara Angleška povoda, da bi se vmešavala v te stvari. Pravijo, da so Rusi divjaki in da imajo celo armado dresiranih volkov in medvedov. Če spustijo te zverine na Nemce, bo končana vojna v dveh tednih. In kaj je na tem, če ima ministrski svet zopet izredno sejo? Saj zato plačujemo davke!« Po teh besedah je zopet omočil svoje brke v vrč s pivom. Ta večer so se še dolgo prepirali in pogovarjali v gostilni »Pri davonportskem levu«. Drugi dan pa je stal John Croxlay zopet na svojem običajnem mestu, na oglu ceste in graščinske poti, okoli njega pa se je nadaljevalo vsakdanje, tiho in zaspano življenje. Šli so mimo vozovi s slamo in tovari, ki so škripali po cestnem asfaltu. Kadil se je bencin avtomobilov in motorna kolesa so puščala za seboj oblake dima. John Croxlay pa je mahal s svojo dolgo roko, v beli volneni rokavici, kazal je, da je pot prosta in gledal v dolgi drevored graščine lorda Davonporta. Drevored je bil prazen, Dita se danes ni peljala na izprehod. Okrog 4. se je vrnil iz Londona lordov avtomobil. John je ustavil šoferja ter ga vprašal nekoliko vznemirjen: »No, kaj pa se sliši novega v Londonu?« Šofer je skomizgnil z rameni in odgovoril: »Kaj jaz vem! Pravijo, da bo vojna. Sicer pa se me to ne tiče, ker se tudi tukaj dobro počutim.« Nato se je nasmešnil, da se mu je razlilo zadovoljstvo čez vse obrti obraz, odprl zavoro in avtomobil je zdrčal po dolgem ravnem lipovem drevoredu, ki je imel na koncu bronasta vrata.

II.

»Dragi mister John,« je pisala Dita, »oče je rekel, da bom lahko vaša vojna botra. Če vam je prav, me imenujte od danes naprej botro. Pošiljam vam škatljo tobaka in novo pipo. Pošiljam tudi čokolado in pecivo. Sporočite mi, če potrebujete še kaj. V dveh tednih izpolnim osmo leto, toda brez svečanosti, ker je očka zaposlen v Londonu, mamica

pa v brightonski bolnici. Zadnjič se je zgodila velika nesreča v Stoeningu: umrl je oni stari konj, katerega ste vi zadnjič pogumno rešili. Vi

ste gotovo vedno tako pogumen in boste kmalu podčastnik. Vaša vdana Dita Davonportova. P. S. Papa je rekel, da se ne smem podpisati: lady Dita Davonporte. Oprostite mi torej, da sem to storila v prejšnjih pismih.«

Desetnik John Croxlay, poveljnik drugega oddelka prvega voda tretje čete posebnega polka susseških strelcev je skrbno zložil pisemski listič v zapisnik in ga spravil v žep nad svojim velikim toplim srcem. Dim svežega tobaka iz pipe je prijetno ščegetal nozdri in Croxlay je občutil v celem životu sladko utrujenost, ker je ravno počival po obedu iz konzerviranega mesa in vložene boba. Nemec je bil miren in ni nagajal utrujenim Tomijem (vsem vojakom britanske armade je bilo tedaj ime Tommy.) Tam v angleški domovini se je o njih veliko govorilo in pisalo, in njih srce je bilo polno ponosa na neznane junake, ki so čitali na glas časopise, kjer je navdušeno slikal kak »poseben vojni poročevalec« junaške čine kakega polka na tem ali onem delu fronte ob Sommi. Vsak si je domišljjal, da bodo v stari Angliji ostali sorodniki pri čitanju tega poročila takoj mislili, da se je tudi on, njih pogumni Jimmy ali Jonny udeležil te slavne bitke. Tukaj jim je sicer hudo nagajalo blato in brozga globoko razoranih jarkov, toda Tommiji so se že navadili tega. Kregali so se in mrmrali samo takrat, kadar so morali vstati ponoči izpod vlažnih, a vendar pogretnih odej, da odbijejo napad ali da pričakujejo napada. Desetnik Croxlay pa ni posebno maral za to čakanje. Rad bi opravljal svoje delo ali pa mirno spal, toda stali cele ure v popolni opremi, poslušati ropotanje strelcev in godbo eksplozij, napenjati v temi oči in gledati od težkih nabojev raztriti klanec, je bilo hudo, otožno in dolgočasno. V takih trenutkih je pričel zopet sanjati o rodbinski sreči, o dobri prijazni ženi in hčerki z zlatimi kodri. Čim bolj nemogoče so se mu videle te sanje, tem bolj živahne slike mu je čarala domišljija. Pisal je kratka, toda jedrnat pisma na papirju z rdečim trikotnikom, ki so ga razdelili v jarkih veseli mladi gospodje (rdeči trikotnik je znak krščanske družbe mladih Američanov), zahvalil se je lady Diti za pozornost in je izražal upanje, da bo kmalu policeman v Stoeningu.

Ta dan se dolgo ni upal pričeti pisma, ker ni vedel, kako bi naj imenoval graščakovo hčerko samo botro. Poizkusil je končno večkrat novo pero na lističu iz zapisnika in je začel pisati. »Draga botrica,« je napisal. Pogledal je napisano, dolgo si je drgnil obrvi, potem pa je narav-

L. Bubelová-B.

O sinu Časa in o Zemeljski vili

Nekoč je živel na svetu samo stari Čas. Stanoval je na največji zvezdi, sedel je tiho, ker je imel rad mir, in njegova bela brada je rastla in rastla čez ves nebesni obok od enega konca do drugega; danes jo imenujemo rimsko cesto. Imel je sinčka zlatih las, a ker se je rad izprehajal po nebesnem svodu in je bil vesel, ga je oče zaklel v stekleno goro na koncu zemlje. Zato je bila na zemlji neprestano tema.

Na drugem koncu zemlje je stanovala v črnem gozdu Zemeljska vila. Bila je tako modra, da je vedela nele o vsem, kar se je godilo na zemlji, ampak tudi o tem, kaj bi se zgodilo, če bi prišel sin Časa iz steklene gore.

To je bila prav vesela vila in tožilo se ji je že po ptičjem petju, po zvončkah in drugih cveticah. Ker je bila čisto sama na vsej zemlji se

je zarekla, da bo poskusila osvoboditi sina Časa.

In napotila se je in je šla in šla, da se posvetuje s svojim očetom. To je bil Duh Zemlje in je živel na dnu globokega morja. Zemeljska vila je pobrala kamenček, ga zalučila v morje in zaklicala: »Duh Zemlje, vzplavaj k meni!« In takoj se je morje razmaknilo in iz morja je stopil vesel starček.

»Že dolgo se ti ni stozilo do meni, hčerka,« je dejal.

»Ni se mi stozilo po vas očka Duh Zemlje, ampak po ptičjem petju in po zvončkah ter zvončnicah. Grdo in temno je v mojem gozdu. In vem, da ne bo drugače, dokler bo živel sin Čas v stekleni gori. Prišla sem k vam, da bi mi povedali, kako naj mu pomagam iz gore.«

»Dobro, hčerka,« pravi Duh Zemlje, »nisem hud nate, ker si bolj zahrepenela po ptičjem petju, po zvončkah in zvončnicah nego po starem očetu, Duhu Zemlje. Taki so otroci, kakšni pa bi naj bili? Toda ker te imam rad, ti povem, kako moreš pomagati sinu Časa. Pojdi, poišči ste-

kleno goro. Okoli nje je široko morje. Vzemij iz morja najmanjšo školjko, ki jo najdeš, in s to školjko polivaj stekleno goro od vrha nizdol desetkrat deset tisoč let. Potem jo bo mrz raztrgal in sin Časa bo prost.«

»Hvala vam, očka, za nasvet,« pravi Zemeljska vila. »Tisoč let je kakor trenutek. Bom polivala; zdravstvujte!«

»Kadar osvobodiš sina Časa, se poveselita od srca,« je rekel Duh Zemlje, »toda čuvajta se, hčerka, starega godnjaka z belo brado — rimsko cesto!«

Nasmehnila se je Zemeljska vila. Prebredila je globoko morje, ujela najmanjšo školjko in začela polivati goro. Polivala je tisoč let in zopet tisoč let; morja je vedno manj, gore vedno več, ker led na njej kar raste. Toda ko je preteklo deset tisoč let, je vse morje primrznilo na goro in gora je počila. Iz gore pa je stopil s suho nogo sin Čas.

Ko je prišel na dan, je stresel z zlatimi lasmi — in gora se je začela taliti. Ko je stopil na zemljo, se je

zemlja začela ogrevati. Vila ga je peljala k svojemu gozdu — in glej, že poganjajo iz tal zvončki in kimaajo z glavicami. In hipoma se prebude ptički in pojejo. In ko se ptički utrudijo, že zvonijo in zvonijo zvončnice.

»Dobro,« je rekla Zemeljska vila, »tu je že veselo, toda hotela bi, da bi ozelenela vsa zemlja in da bi bilo povsod polno življenja.«

»Vse ti izpolnim, kar boš hotela, saj si me osvobodila,« je rekel sin Čas in stresel z zlatimi lasmi. »Skupaj bova hodila po vsej zemlji in ti mi boš kazala, kje je treba kaj storiti.«

In tako sta hodila skupaj, — in po vsej zemlji zelene travniki in polja, cveto črešnje in jablane, rumeni se žito in ljudje se vozijo na polje po bogato letino. In po vsej zemlji je veselo vriskanje, da je čuti na največje zvzde. Zemeljska vila in sin Čas plešeta na veselicah vedno prvo kolo.

To vriskanje in veselje je prebudilo starega Časa iz globokega spanja: s koščenimi prsti si progrebe

belo brado — rimsko cesto, da svezdice kar pršijo, in posluša, posluša, odkod prihaja to vriskanje in petje. In vidi: na zemlji pleše njegov zlatolas sinček z Zemeljsko vilo; plešeta vedno prvo kolo, bijeta s petami ob tla, se točeta po boku in vse okoli njih vriska. In ko doplešeta prvo kolo, bežita naglo v drugo vas, kjer se poletne veselice komaj začinjajo, — in že zopet se postavi sinček z Zemeljsko vilo v krog, da zaplešeta prvo kolo.

Zelo se razkači stari Čas, dihtne proti poldnevu, dihtne proti polnoči in že je na zemlji zgoraj in spodaj vse zamrznilo.

»Ker sta to storila,« pravi svojemu sinu in Zemeljski vili, »smeta hoditi samo eno pot od poldneva do polnoči. Ko prideta k poldnevu, vaju zavrne rak. Ko prideta k polnoči, vaju zavrne kozorog. Na poldnevu in na polnoči ne bo življenja; tam hočem imeti mir. Toda ko se bosta vračala, poide tudi za vama smrt.«

Prestrašila sta se sin Čas in Zemeljska vila. Kai bo z veseljem? In šla sta po poti, kakor jima je zapo-

na brke in izbočil široka ramena kakor bi se pripravljaj na odločni korak. Dodal je: »lady Dita«. Našel je to rešitev, se zadovoljivo nasmehnil in nadaljeval: »Hvala lepa za darilo: pipo, tobak, čokolado in pecivo. Prejel sem vse danes v popolnem redu in sem že pokadil dve pipi vašega tobaka, ki pa je — to lahko rečem — izvrsten. Bilo bi zelo dobro, če bi mi poslali prihodnjič par žepnih robcev zaščitne barve, ker mi podčastnik ne dovoli rabiti mojega škotskega robca. Pravi mi vedno, da so preveč kričiči, da bi jih utegnil zagledati Nemci, kar bi lahko ugonobilo ves polk. Sicer mu ne verujem, toda on je — podčastnik, jaz pa sem šele desetenik in moram torej ubogati. Zelo mi je žal, da je poginil stari konj. Jaz sem vedno pripravljen reševati ne le konje, ampak tudi druge živali in ljudi, da bi le vam ustregel. Vaš udani desetenik John Croxlay, št. 4783.«

Počasno so minevali leni, medli dnevi v jarkih. Na tem delu fronte je vladal začasno mir. Sovražniki so sedeli globoko zakopani v glinasto zemljo. Noči in dnevi so bili iste umazano-sive barve, kakor davno neposnaženi gumbi na suknji desetnika Croxlaya. Toda na to je prišla noč, ki je zažarela z neštevilnimi ognji topovskih eksplozij in raket, kakor bi zažareli vnovič gumbi na suknjah angleških vojakov, če bi jih kdo drgnil s suho krtačo. To noč, eno uro pred svitanjem in po težkem streljanju so skočili umazani, ne obrti Tommiji kakor en val čez napis jarkov, pripogibali so se k razoranji zemlji, spodtikali se ob kamne in kose gline ter so tekli resno, v trahu proti sovražnim jarkom. Med potjo so se težko zgrudili nekateri na obraz, drugi pa so se za trenotek ustavili, čudno mahali z rokami in padali znak. Desetenik Croxlay v čeladi, globoko potisnjeni na oči, je stopical kakor težek konj poleg podčastnika, na katerega levi strani je tekel mladi podporočnik, poveljnik voda. Croxlayev oddelek je sledil v dolgi pretrgani vrsti svojemu desetniku. Vse se je zgodilo molče in resno ter je spominjalo na pripravljeno nalogo ali skrbno ponovljeno predstavo.

Nenadoma je občutil John Croxlay, da je postala njegova levica neverjetno težka. Poprej je sploh ni občutil, kakor tudi ni čutil, da ima noge, glavo in sploh telo, zdaj pa ga je kar potegnila na levo. Tekel je sicer slej kakor prej, a se je nekoliko smešno pripognil v levo stran. V tem hipu se je vsul njim nasproti iz sovražnih jarkov val braniteljev. Sedaj je izgubilo telo desetnika Croxlaya svojo stanovitnost in levica ga je potegnila na tla. Zaprl je oči, megla mu je zastrla možgane, levo uho pa je čulo kako brni zemlja pod pritiskom mnogih nog. Odprl je oči, ker je začel glasen in mučen stok nekje zadaj. Obrnil se je na desno, toda vsled tega ga je obupno zaskledela levica, da je zopet omedlel. Zavedel se je vnovič, ko je že postalo temno in je občutil v želodcu prve znake nezadovoljenega teka. Okoli njega je bilo vse tiho. Dva koraka pred seboj in uzrl fini obraz svojega podporočnika, ki je ležal nepre-

mično na lirtu. Obrnil je previdno glavo in videl, da leži na robu napol zasute jame, ki jo je izkopal velikanski strel, »Sire«, je poklical tiho častnika, »ste živ?« — »Da.« je odgovoril pridušeno podporočnik, »toda imam prebite noge. Kdo pa ste?« »Desetenik Croxlay, sir. Levica mi ni v redu. Toda,« je nadaljeval, »noge so cele.« John Croxlay je splezal na desnem boku do podporočnika ter nekolikokrat jedrnat zaklek skozi ustnice od bolečine stisnjene. Na poznejše dogodke se spominja pravzaprav le nejasno. Ko je poskušal vzdigniti častnika, je ta gluho zastokal od bolečine in omedlel. Tom je pokleknil in potegnil z desnico na hrbet mlado, ranjeno poročnikovo telo. Potem je vstal in zibajoč se z besnimi, žgočimi bolečinami v levici, ki mu je visela kakor cunjica pri bedru, je odkorakal po razkopanem, z mrlji pokritem bojišču. Šel je kakor brez zavesti, ne da bi opazil okoli cmokajoče kroglice, dokler ni prišel do nasipa jarkov in se zgrudil s krikom: »Primitve, fantje, ne morem več.« Ni vedel čigavi so ti jarki, toda bil je prepričan, da gre proti svojim, dasi bi gotovo baš tako mirno šel proti Nemcem, če bi bil slučajno zavzel nasprotno smer. Ni vedel, toda vodil ga je slučaj ali pa nagon. Šel je kakor v spanju, ne da bi mislil. In je prišel k svojim.

Desetenik Croxlay se je zdravil v Jurjevski bolnici v Londonu. Rana od eksplozivne krogle v levici tik poleg ramena se je že skoro zacelila. Lahko je gibal s prsti, kar je pričalo, da so se pravilno zarastli prebiti žilci in žile. Sveži zrak je zapihal tu in tam v belo dvorano in tiho stresal cvetke v kozarcu na nočni mizici. Današnji dan je bil za Johna Croxlaya dan dvojnega veselja. Zjutraj je obiskal njih bolnico Njegovo Veličanstvo kralj Jurij in je lastnorodno pripel na prsi desetnika Croxlaya v srcaji mal, temen križec s temno sinjim trakom. Stisnil mu je nato roko in rekel, da je ponosen na pogumnost desetnika Croxlaya in da se mu zahvaljuje za rešitev svojega častnika. »Kako se je postaral, ubogi kralj,« je mislil Croxlay, ko je gledal srebrno preprejeno brado kralja Jurija in gosto mrežo gub okoli jasnih, toda utrujenih in obrabljenih oči.

Ko je kralj odšel, so mu vsi čestitali, in sestra prednica je rekla, da je ponosna bolnica na svojega viteza Viktorijinega križca, najvišjega angleškega odlikovanja za človeški pogum. Po kosilu pa, ko so smeli obiskati ranjence njih sorodniki in znanci, sta prišli k desetniku Croxlayu Dita in miss Anny, ki je prinesla velik šopek prijetno dišečih cvetlic. Dita je sedela na stolu poleg postelje, bingljala z golimi nožicami, zvito gledala Johna Croxlaya in nekaj skrivala med stisnjenimi dlanimi. »Ah, veste kaj, mister John,« je rekla končno, »imam presenečenje za vas. Zaprite oči,« je dodala, vstala in se sklonila nad njim. Z otroški-

mi nerodnimi ročicami je pripela Croxlayu na prsa poleg Viktorijinega križca kolajno društva za varstvo živali. »Zdaj lahko odprete oči,« mu je rekla in ga zmagoslavno pogledala. »To vam je preskrbel očka na mojo prošnjo za vaš pogum, ker ste rešili starega konja. Zdaj pa moram iti, sicer bo mamica huda, če pridem prepozno k čaju.« Ob slovesu je vzdignil desetnik Croxlay glavo in pritisnil njeno roko k svojim bodečim brkom. »Hvala, angelček,« je rekel.

John Croxlay je bil v mirnem in dobrem razpoloženju. Škilil je na temni križec, ki se mu je vzdigoval od dihanja na prsih, in na bleščečo kolajno. Zadnja mu je bila še bolj ljuba.

Gliša Koritnik:

Beg v Egipt

Mali Jezus, Jožef in Marija se odpravijo iz domovine, da otmó pred silnikom Herodom, kar so napovedali preroki ljudstvu svojemu na večne čase.

Sivega oslička osedlajo, nalože na hrbet mu pokorni živež, krmo in opremo potno. Zraven gresta Jožef in Marija z Jezusom v naročju, svojim sinom.

Dolga pot se do Egipta vije, mraz pritiska, rezka burja brije, z ostrim peskom so posute ceste, bridke misli spremljevalke zveste. Sedem tednov romajo po kopnem, sedem tednov brodi po morju, osmi teden se šele v daljavi piramide vitki vrh pojavi.

Z uhlji striže ji v pozdrav osliček, Jožef Dete na srce pritiska, a Marija mlada, skrbna mati srebrne plenice razmotava.

Daleč zdaj je pregnanec carstvo, Oziris jih sprejme v svoje varstvo.

Blago je v Egiptu zavetišče vsakomur, ki v njem pomoči išče; žitnica vseh narodov bogata je že marsikdaj odprla vrata. Zlata zemlja, ki jo je dojila živorodna pena reke Nila.

Južna noč razgrne mehka krila, v sen zaziblje potniško Družino — kar na prostem, da živi v spominu: kamen vzglavje božjemu je Sinu.

Oče in sin

O francoskem svetovalcu Henriju Francoisu d'Aguessau, ki si je v zakonodajnem in pravnem oziru pridobil za Francosko velike zasluge, je znano, da je bil v izvrševanju uradnih zakonov skrben in natančen, toda silno počasen. Njegov sin je bil ravnotako jurist. Po svoji izobrazbi pa daleko ni dosegal očeta in je bil zelo nemaren in povprečen.

Nekoč sta se oče in sin v uradu zavoljo nekaterih malenkosti sprla. Sin je hotel očeta malo podražiti in je rekel: »Preljubi oče, vi veste vse in vendar v ničemer ne odločate.«

»In ti, preljubi moj sin,« je dvorni kancelar smehljalje odgovoril, »ne več ničesar in vendar odločuješ vsem.«

»Dobro,« si misli, »vrgel ga bom v reko!«

Oblekel se je in šel k reki. Prišel je potopiti kožuh in se ni hotel pogrezniti na dno. Voda ga ni nikamor nelsa. Kmet je šel domov. »Bom pogledal,« misli, »kakšen čuden kožuh je to.« Kožuh pa je krpa na krpi, umazan, strašno ga je v roke vzeti.

Kmet je odparal krpo, na tla se je vsul denar. Kolikor krp je odparal, iz vsake se mu je vsul denar.

Prišel je šteti, naštel tisoč. Cel tisočak! Kaj hoče s tolikim denarjem? Kmet niti ne ve, kaj bi z njim.

Zgodilo se je, da je šel mimo hiše romar, moder starček. Starček posluša in gleda, moder je. Kmet stopi k romarju, pove mu vse kakor je bilo.

»Kam s tem denarjem?« vpraša. »Vzemim denar,« reče romar, »pojdi na trg, kupi prašiča in ga redi.« Kmet je storil po nasvetu. Kupil je prašiča, pričel ga je rediti. Redi ga eno leto, dve leti, tri

Iz živalskega sveta

Da je mogoče živali, predvsem domače, zdresirati tako daleč, da skušajo posnemati človeške geste in vedenje, je znana stvar. Nihče pa, kdor nima ž njimi posla, si ne more predstavljati, koliko in kako velikega truda je treba, predno se doseže viden uspeh. Pred letom, dvem, smo videli v Ljubljani klasičen film iz živalskega življenja, v katerem nastopajo izključno samo zdresirane živali. Film je žel občudovanje pri starih in mladih, nihče med njimi pa najbrž ni niti slutil, da je porabil režiser, predno je izučil svoje mucke in kučke, putke in peteline in opice in druge ukročene in divje živali toliko, da so bile dobre za film, cela tri leta, in ves ta čas se je pečal izključno samo z dresuro. Treba je pač imeti mnogo časa in denarja in ljubezni, predvsem ljubezni do živali, da je mogoče pri njih doseči uspeh.

Danes prinašamo štiri ljubke slike iz živalskega kraljestva, kakor jih je naš risar posnel po ameriških listih. Da izvirajo baš iz Amerike, ni nerazumljivo, čeprav mi Evropejci Američanom radi očitamo, da imajo smisel in razumevanje le za dolarje in za materialno plat življenja. Saj smo zgoraj omenili, da za dresuro živali ne zadostuje zgolj ljubezen in čas, marveč je treba tudi denarja. In kadar se Američan ogreje za kako stvar, se mu ne zdi škoda ne dolarjev ne časa.

Le ogledajte si, otroci, ljubke živalice! Mar ni fletkan tisti kuček tam, ki igra na klavirju? In kako ponosno zvedavo gleda, češ: ne znate igrati samo vi, mene pogledajte, ki sem še mlad in neroden, pa vendar —! Not seveda še ne poznam in kaj je akord, tudi ne vem — toda i med vami dvo-

nožci jih je mnogo, ki ne vedo, kdaj je treba udariti na belo, kdaj na črno tipko! — Ali druga slika: mucka streže bolni sestrice. Revica je po glavi povezana, gotovo jo je kavsnil zlobni, slabo vzgojeni sosedov pes. Ljubeznivo in sočustvujoče se ozira k njej prijateljica njena. — Na tretji sliki vidimo stara dva neprijatelja, kučka in mucko, v prijateljskem, pristrnem objemu. Čemu bi se neki prepirala in grizla in praskala, ko pa se dá v miru toliko lepše živeti! Oba sta zadovoljna; kučka in sicer sta-

lo precej samopremagovanja in oster je bil boj, ki ga je bil v sruči proti vrhovnim tradicijam, ali zdaj je pozabljen vse. Živel mir, doli z vojno! — Tudi četrta slika prikazuje spravo dveh nekdanj zagrizenih sovražnic: mačke in gosi. Nista se pobotali samo začasno, sklenili sta trajen mir in podkrepili sta ga s sestrskim objemom v vidgu vsem tistim, ki še danes pridigujejo sovraštvo namesto ljubezni.

Oglejte si, otroci, ljubke živalice in radujte se nad njimi!

Računske umetnosti

Recimo, da si misli tvoj prijatelj neko število ter te pozove, da ugani, katero si misli. Uganeš lahko na dva načina, prav za prav tudi na več, a zadostujeta ti za zdaj dva. Recimo, da si misli prijatelj število 50, ki ti ga seveda ne pove.

1. Reci mu, naj ti pove produkt iz onega števila in iz števila, ki je za 1 večje od onega; potem naj ti pove diferenco med tem produktom in produktom, ki ga je dobil, ako je pomnožil število, ki ga misli, s številom, ki je za 1 manjše od tega. Deli to diferenco z 2 in uganil si število, ki ga prijatelj misli.

$$50 \times 51 = 2550$$

$$50 \times 49 = 2450$$

$$100 : 2 = 50.$$

2. Tudi takole uganeš: Pove naj ti vsoto dotičnega števila in števila, ki je za 1 manjše, potem vsoto dotičnega in za 1 večjega števila. Seštei obe vsoti in deli s 4!

$$50 + 49 = 99$$

$$50 + 51 = 101$$

$$200 : 4 = 50.$$

Tako dolgo ne čaka

Kmet je prodal v mestu dva voza drv. S tem se je tako zamudil, da ni kazalo vrniti se še isti večer domov. Sklenil je prenočiti pri »Zlati zvezdi«.

Na krčmarjev nasvet se napoti v gledališče. Ne mine ura, pa se kmet vrne. »Ste že tu?« ga krčmar vpraša začudeno, »kaj je predstava v gledališču že konec?« — »Ne,« odvrne kmet, »odšel sem takoj po prvem dejanju.« — Krčmar: »Zakaj neki?« — Kmet: »I no, na gledališkem listu je stalo: Drugo in tretje dejanje se vrši 14 dni pozneje. Tako dolgo pa ne utegnem čakati, zato sem se odstranil, ker moram že jutri domov.«

Zadovoljenost v družini
vlada samo tkrat ako je redna prehrana
Točno kosilo, večerja in za urok so predpogoji vsakega rednega gospodinjstva zato
si omlilite clmpreje 343a IV

plinski kuhalnik.
Za pojasnila se obrnite na »Nesto« plinarino.

vedal Čas najprej od polnoči proti poldnevu. Na poldnevu se taja sneg, cvetje zvončki, zelene polja; škranjček žvržoli, ljudje gredo na njive. Toda za njima na polnoči odpada listje, brije mrzla burja in se vsiplje sneg. Na poldnevu imajo žetev; sin Časa in Zemeljska vila zaplešeta, toda hipoma srečata raka in morata se vrniti. Gresta proti polnoči in za njima na poldnevu odpada listje, piše mrzli sever in se vsiplje sneg. Z gora na polnoči pa leze sneg, cveto zvončki, poljo ptiči, zeleni polje. In zopet gresta sin Časa in Zemeljska vila — greta, žito rumeni, zopet je vesela žetev; plešeta dalje in dalje — dokler jima kozorog ne zastavi poti.

In tako potujeta še danes od severa proti jugu in od juga proti severu, pred njima je življenje, cvetje in veselje, za njima sneg in led.

Toda ljudje so postali modri in se znajo boriti proti staremu godrnjaču z belo brado — rimsko cesto. Pozimi, ko je vse pod snegom, hodijo drug k drugemu v vas in si pri torki peči pripovedujejo pravice.

Tudi jaz sem bila tam in sem slišala tole pravljico. In kadar zagledate zvončke, poznate, da se vračata k nam sin Časa in Zemeljska vila. To je najboljši dokaz, da je na tej pravljici nekaj resnice.

A. Remizov:

Zlati kožuh

Star, strgan berač je prosil vbojajme. Bil je oblečen samo v kožuh, pa še ta je imel krpo na krpi.

Prišel je berač k kmetu in prosil; kmet je dal beraču miloščino — dober človek je bil, pomagal je revežem. Berač pa prosi za prenočišče. Kmet mu je tudi to dovolil.

Kako ne bi mu dovolil! Kam naj gre bolni starček, če je že noč. Samo kožuh ima, pa še ta je krpa na krpi. Ponoči je postalo beraču slabo, zjutraj še slabše — komaj da je dihal. Legel je, ležal in umrl.

Kaj hoče kmet s kožuhom, kam naj dene tako dragocenost — krpa na krpi, vse umazano!

Kurila se je peč, kmet je vrgel kožuh na ogenj. Peč je ugasnila.

Naproti mu pride popotni romar, modri starček:

»No, kaj je s svinjo?« vpraša romar in izgleda kakor bi se nečesa veselil.

Kmet mu je povedal, kako je bilo. »Vidiš, dete,« je rekel romar, »berač je hodil in prosil, ni delal, skrival je tuje kopejke, nabral denarja, cel tisočak je prištelil, drugim ga je odvzel, zaslužni, grenak denar, zato je moral odgovarjati in vse je pogoralo. Tako zahteva Gospod od nas plačilo za grehe.«

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO?

Še kupite nogavice brez žiga »ključ«, ker eden par nogavic žigom in znakom (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ“

traja tako dolgo kakor stiri pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se!

Božidar Jakac:

V Afriko

Nekdo je potrkal. Zbudil sem se v svojem podstrešju, vrata so se odprla in vstopil je moj prijatelj, rekoč: »Ravno-kar se je odpeljal eden mojih prijateljev v Alžir.«

Čudna misel me je prešinila ob teh besedah, v katerih je tičala posebna privlačnost. Kaj, če bi šel človek enkrat sam pogledat tja doli v žarečo Afriko! Bolj in bolj se je oblikovala ta misel, dokler se ni zgostila v odločen sklep: Pojdem!

Potekli so meseci, a med tem je prišel v Pariz moj prijatelj, mlad komunist iz mrzle Norveške. Kaj hitro sva sklenila oba, da zapustiva brezplodno romanje po pariških ulicah, ki so nama postale že odvratne po svojem lažnjivem blasku. Zhotovelo se nama je svežega življenja proste narave, ljudi brez krinke, ki ne lažejo sami sebi v lastno prevaro.

Čim bolj je dozoreval v nama načrt potovanja, tem večje ovire so se nama stavile na pot. Toda končno so vendar bile vse premagane — in že sva sedela v brzovlaku, ki je hitel z nama proti jugu.

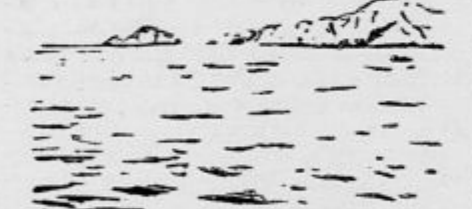
Mrke in neprijazne pokrajine so hitele z neznano naglico mimo naših oči, mesta so izginjala v daljo. Noč se je polagoma umikala; nepregledni oljčni gozdovi so naznanjali solnčne pokrajine južne zemlje in rano jutro naju je pozdravilo v živahnem Marseille-u, ki se že ponaša s tipično južno arhitekturo. To mesto ima že prve znake južnega kontinenta in na ulici se človeka čudno dojmijo redarji s tropskimi čeladami.

Se isti dan popoldne sva se ukrcala na veliki parnik »Gouverneur general Gravy«, ki vozi iz Marseille-a v Tunis, Zamoško je zatulila sirena, stroji so zabneli, in že je polagoma ostajala luka z mestom za nami. — Popoldansko solnce je razsipalo svoje žarke na skalnato belo žarečo obalo, gosto posejano s palačami. Med tem smo že pluli mimo slivnega, od obale komaj 7 kilometrov oddaljenega otoka L'île d'If, ki je znan iz Dumasovega romana o grofu Monte Christu in obala je vedno bolj izvirjala za obzorjem. Solnce je polagoma tonilo v krvavoderčnem žarenju v morje. Nastopala je noč — noč sredi Sredozemskega morja.

Na krovu sva s prijateljem sedela v nekem čudnem občutju; v polzavrednem nemiru sva z očmi sledila oddaljenemu se staremu kontinentu. Nemo sva zrla v mirno morsko gladino, ki jo je motilo le peneče valovje, vstajajoče za hitro prodirajočo parnikovo ostrino.

Krasna južna noč na morju. Na azurnem nebu so se zabliščale v podvojenem žarenju svetle zvezde. Lahen zefir je pihljat preko krova; visoki jambor se je majestetično zibal sem in tja — a meni se je dozdevalo, da se ziblje ves nebeški svod, v katerega sem strmel z nemim občutkom nepremagljivega zamakne-nja.

Mrzlo jutro me je zbudilo iz spanja. Čudovita svežina zraka me je naravnost opajala. Sopotniki vseh mogočih narodnosti so se pričeli polagoma dramiti in jutranje solnce jih je prijetno ogrevalo. Kmalu je nastalo na krovu živahno vrvenje in končno smo bili vsi le ena sama družina. Dan je potekal v skrivnem občudovanju morskih krasot; cela morska gladina je žarela v blestečem solncu, a iz globine je sijala nebesna sijnina vse temnejše in intenzivnejše. — Proti večeru smo ugledali skalnato obrežje Sardinije ter par manjših samotnih otokov, ki so polagoma vstajali za nami. S tem smo zadnjikrat pozdravili Evropo. Adijo!

Nastopila je druga noč sredi morja, a je neznatno se je spreminjala zračna toplota ter nas obveščala, da se vse bolj bližamo Afriki. Že proti jutru drugega dne pa je zatulila sirena, da sem se prestrašen zbudil. Gosta in neprodna megla je ležala nad morjem. Vsi so se zbudili in tekali zbegani okoli misleč, da se je pripetila nesreča. Pa ni bilo nič drugega, kakor da je parnik vsakih par minut moral oddati signal radi drugih ladij ki bi morda vozile v smeri proti nam. Potniki so se polagoma umirili, a še le čez kako uro je megla izginila. Zopet je bilo nebo polno bledečih zvezd in tako čudovito globoko, da se ga človek ni mogel nagledati. Tudi luna, ki je že pojemala, je prilezla izza morja. A neko težko, temno občutje je viselo v ozračju. Zopet sem zaspal in se zbudil šele v nastopajočem jutru. Počasi se je pričelo svetlikati — na obzorju so se jeli odražati temni obrisi gorovja: — Afrika!

Nebo je začelo žareti; vedno jasnejše je bilo videti obal. Potnikov se je polastilo živahno, nervozno pričakovanje. Z nami se je vozil tudi Arabec z ženo in sinom. Vso dolgo pot je imela žena zakrit obraz, le temne oči so talinstveno žarele. Ko pa smo ugledali žarečo afriško obalo, je v vidnem vzdihu snela z obraza pajčolan. Kakor sanjava, opojna pesem je sijal ta obraz svoji domovini v nozdrav.

Vedno zanimivejši je postal pogled. Temna je bila obala, na njej so se belo svetila kockasta poslopja. Polagoma smo jadrili v Tunizijski zaliv in solnce

je ravno poslalo svoje prve žarke, ko smo zagledali v čudovito lahni zlatoredeči barvah L' Marso, Kartagino, in Tunis v ozadju. Vse skupaj je bilo videti tako fantastično, da skoro nisem verjel, da se res bližam Afriki in da sem že tu. Kmalu mo zavili v ozek kanal, ki vodi v Tunizijsko luko. Parnik je vozil počasi in nekako čez eno uro smo pristali v luki: — Tunis.

Pestra množica Arabcev, pomešana z Evropejci, je pričakovala parnik. Videti je bilo najrazličnejše tipe Črncev z rdečimi fesi in Arabcev v snežno belih haljah z nizkimi fesi, od katerih so viseli preko hrta dolgi repovi. Med odraslimi se je gnetla umazana, raztrgana, zagorela otročad ter v svojem veselju sme-hu kazala bele zobe. Precej dolgo je trajalo, da smo se zvrstili pri izhodu z ladje in pasirali carinarnico, pred katero nas je že obkolila množica nosačev, ki se jih seveda ne moreš odkriti. Če mu odkimaš, se nič ne zmeni za to, nasmeje se ter moleduje dalje. Menda so dobri ljudje, toda vsiljivi do skrajnosti.

Že ob prvih korakih na afriških tleh naju je prevzelo čudovito občutje pri pogledu na to svojevrstno pokrajino in te ljudi v ranem jutranjem solncu. Mahnila sva jo s prijateljem po veliki cesti, obrobjeni z dolgo vrsto palm, naravnost v mesto. Srečavala sva Arabce, ki so na dvokolnicah z visokimi kolesi, v katere so bili vpreženi majhni arabski konjiči, vozili živež v mesto. Cela oprema voza in konja je bila izdelana v svojevrstnem slogu, okrašena z različnimi medenimi žrebli. — Končno sva prišla na glavni trg evropskega dela Tunisa, kjer stoji velika, krasna, rimskokatoliška katedrala, v svoji zidavi posneta po mavriškem slogu. Sredi trga je tudi majhen palmov gaj. Trg je bil ozivljen samo od bosih Arabcev, ki so nosili v notranjost mesta živež, a Evropejca še nobenega ni bilo na izpregled. Sedla sva pred veliko kavarno, ter si privoščila prvo okrepčilo na arabskih tleh.

Ker je bilo še tako zgodno jutro, sva jo mahnila nato naravnost skozi krasen mavriški portal, ki veže moderno evropsko mesto s starim arabskim mestom Medino, obdanim krog in krog z obzidjem. Mal trg se je odprl pred nama, a takoj za tem nešteto tesnih ulic na vse strani. Tu se je gnetla množica Arabcev, ki so med seboj mečtarili za vse mogoče stvari. Vsak korak je bil bolj zanimiv, le sloviti smrad po različnih gnilih sadežih in zasmrajenem ovčjem mesu je motil lepoto teh pitoresknih ulic. Šla sva po dolgi ulici, ki se je dvigala navkreber. Na obeh straneh so bile prodajalne, globoke temne luknje, v katerih je nakopičeno najrazličnejše orijentalno blago drugo vrh drugega; a sredi na pragu čepi Arabec in ponuja z veliko vnamo svojo robo. Hiše teh ozkih ulic so vezane z oboki, ki se vrtijo v kratkih razdaljah in tvorijo nekak hodnik. Na nekaterih mestih je ulica popolnoma pokrita z leseno streho, skozi katero pronika svetlobo nekatere majhne odprtine. Tu so ponavadi trgovine z manufakturo. Zopet dalje je bila

ulica popolnoma pokrita z obokom, olupšanim s posebnimi okraski, v daljših presledkih pa so v tem hodniku propuščale svetlobo večje četverooglate odprtine. Te ulice imenujejo Arabci »suk« in v njih so same prodajalne za orijentalne preproge, lesene coklje in usnjate izdelke.

Hodila sva dolgo po teh zverženih ulicah navkreber in končno dospela na vrh hriba, od koder se nama je nudil lep razgled. Pokojno je spodaj ždel Tunis, veliko belo žareče mesto z ravnimi strehami, z nešteti belimi kupolami in širokimi minareti, okrašenimi z bogatimi plastičnimi ornamentami.

Tik pred nama sta stali krasni palači. Na desno bogat dvor Tunijskega beja z marmornatimi kolonadami, spodnji del sten obložen z visokim pasom fayance.

Skozi razkošen vhod, okrašen z arabskimi napisi sva videla na prostrano dvorišče, kjer stoji v sredini čudovito izdelana fontana. Palača je arabsko vladno poslopje in jo Arabci imenujejo »Kasba«. Na levo na stoji trdnjavi podobna zgradba francoske uprave, ki sta jo stražila dva Senegalca v visokih rdečih turbanih, širokih hlačah in z ostrimi nasajenimi bajoneti.

Čudno je razmerje med tema palačama. Na eni strani nekaj prijazen mir in skladna lepota, na drugi pa nesoglasje in hladnost.

Šla sva še na peščen hrib nad mestom, ki je bolj poredkoma zaraščen z mogočnim kaktusovim grmovjem z bodičastimi mesnatimi listi, vmes visoke aloe z 2 do 3 metre visokimi cvetovi. Tu sva opazovala Arabkinje v belih oblačilih, ki so se prikazovale med grmičevjem in zopet izginjale. Solnce je kljub zgodnji uri že močno pripekalo. Pokrajina je bila zaprašena in izsušena, skoro bi dalj podobna Krasu. Od vrha se je odpiral krasen razgled v notranjost dežele proti jugu. Pod nama se je belilo suho slano jezero, v daljavi je ležalo nad pokrajino vse tja do obzorja težko ozračje, nehoče začuti bližino puščave.

Prevroče nama je že postalo v najinih evropskih pokrivalih, zato sva jo urno ubrala zopet nazaj proti luki v francoski del mesta. S strahom sva pričakovala opoldanske vročine in v tem strahu sva stopila v prodajalno ter si kupila bela tropska pokrivala iz plutovine. V začetku sva se le pokrival težko privadila in skoro v smeh sva bila drug drugemu. Toda opoldne naju je humor minil, saj je stalo solnce navpično nad glavo in toplomer je v senci kazal 36 stopinj.

Poiskala sva si prenočišče in na to se je pričelo zopet romanje po mestu. Bilo sva po zverženih neskončnih ulicah do temne noči in groza naju je že navdajala, ko sva videla, da sva le še midva tujca med domačini, ki so naju merili ne ravno s prijaznimi pogledi.

Bila je nedelja, ko sva se vsedla po obedu na električno železnico ter se odpeljala v precej oddaljeno Kartagino, ki leži severno ob morju. Ko sva izstopila se nama je odprlo krasno pobočje, posejano z nešteti palačami evropskih mogotcev, a na vrhu stoji velikanska rimsko-katoliška katedrala, zidana v čisto afriškem stilu. Blizu katedrale je tudi velik muzej, nakopičen s starinami in izkopaninami stare punske zemlje, ki je nekdanji svetla v blagostanju in tekmovala z Rimom. Prostor krog muzeja je obzidan in podoben pokopališču. Tu je nakopičeno vse polno stebrov, kipov in plošč z različnimi napisi. Po teh grobljah se sprehajalo menih v belih plaščih in z obraza slehernega čitaš: memento mori! — Ko sva hodila krog cerkve, je nastala silna nevihta. Velikanski zvon je s svojim silnim bronastim glasom pretreel hrib in v mučnem strahu sva se umaknila v cerkev, kjer sva počakala, da je pojenjalo nenadno neurje.

Od pobočja proti morju vodi lepa cesta, obrobjena z nizkimi, širokimi palmami. Hrib se imenuje »Birsaa«, na njem je stala nekdanja slovita punska Kartagina, največje tedanje mesto severne Afrike, ki bi lahko postalo usodopolno za Evropo in njeno kulturo, da je niso razrušili Rimljani. Ko sva stala na grobljah tega velikanskega mesta, sem čutil vso ono grozo besed, ki jih je izrekel rimski senator Kato: »Ceterum atque censeo, Chartaginam esse delendam!« — In res, le malo je ostankov nekdanje slave! Tu pa tam štrli iz zemlje razbit stebel; na tleh leži razdrapan mozaik, preraščen z osatom, ki ga obdajajo kože in krave. Le malo ohranjen je še del starega kartaginskega teatra: celo marmornato stebrovje je razmetano in razbito.

Zadnji solnčni prameni so objerali pokrajino, ko sva šla dalje preko polja, ki ga je oral rimski bojni plug. Na levo se razprostira neskončna lahna valovita planjava, potasla z redkimi oljčnimi drevesi. Ta drevesa z zverženimi debli in velami se tipično dvigujejo od planjave in ji dajejo slikovitost afriške zemlje. Na desno je temnelo morje v globoki modrini, obrobjeno s krvavečo konturo visokega in razdrapanega obrežja. Šla sva proti belemu mestu, podobnemu jati galebov vrh rdeče skaline.

Sidi-Bu-Said. — Že je legal mrak, ko sva dospela v mesto. Srečala sva starega Arabca, sedečega na oslu, nato kopicu otrok in žene. Ulica se je vzpenjala po bregu navzgor preko malega trga, kjer je sedela pred kavarno množica Arabcev v belih haljah. Iz srede trga se je vzpenjalo široko stopnišče proti morju in na tem stopnišču je gramofon igral arabske pesmi. Radovedni pogledi so naju merili, a midva sva nemoteno stopala dalje. Ulice so bile samotne, le tu pa tam sva srečala kako belo oblečeno žensko s črno masko na obrazu, ki je hitro izginila za vogalom.

Mesto je čisto arabsko, ulice nedotaknjene od evropskih rok, zanimive ter polne originalnih arabskih zamislov. Prišla sva na parobek nad morjem, bele stopnice vodijo strmo navzdol. Parobek je podoben rliču in je posejan z belimi dvorci, z vitkim stebrovjem; na morski strani ga obkrožajo košate ciprese in palme. Celotno ozadje z morjem in hribovitim otokom je tonilo v globoki modrini, le beli dvorci so tajinstveno žareli. Težko sva odtrgala poglede od teh živih sanj in šla dalje po cesti, ki je vodila strmo navzdol. Hiše so se izgubljale, kraj je postajal samotnejši, le trije arabski jezdecji so nama sledili. Ker je med tem nastal že mrak in nama je postalo tesno, sva se vrnila. Nazaj grede sva še občudovala ta tiha, oglata poslopja in njih z bogatimi ornamentami zamrežena okna. Izza belih zidov so visle palmove veje, se vzpenjale visoki cvetovi aloe. Opojen vonj razkošnega cvetja je ležal nad temi domovi.

Bila je že docela noč, ko sva dospela z električno železnico nazaj v Tunis. Do poznih ur sva posedala na terasi evropske kavarne na trgu, kjer je bila zbrana množica najrazličnejših tipov evropskih izseljencev: od različnih kolonijalnih uradnikov pa do pravih poklicnih pustolovcev. Orkester je igral same neznane komade in ta godba je napajala ozračje z zamočilo žarečim južnim vonjem, polnim vročih čustvenosti. Pod razsvetljeno teraso so se pojavljale v palmovem gaju bele postavbe Arabcev. Zrla so z neko, vsakemu domačinu lastno mržnjo v ta razkošni svet vladajočih, in čutil sem krike sovraštva v njih dušah.

Naslednjega dne sva se s prijateljem podala daleč ven iz Tunisa v veliki mestni park »Le Bardo«, ki je krasno urejen. Sama tropska drevesa s čudno velikimi in dišečimi cvetovi. Poti v parku so se vile v elipsastih črtah navkreber. Kmalu pod vrhom griča, od koder se odpira razgled na mesto, stoji arabska palača iz 18. stoletja. Vitko stebrovje podpira male kupole, notranjost, tla in stene so obložene z bogatim fayancam, strop ves plastično ornamentiran, a ornamenti nad stebrovjem so vsi izrezljani in v vdolbine je vloženo barvasto steklo. Solnčni žarki so se razpršili v tem steklu in notranjost je zažarela v mavričnih barvah. Na zadnji strani v palači so v polkrogu bogato izrezljani sedeži, ki so najbrže služili v starih časih za posebne slovesnosti. Iz palače sva končno zamaknjeno zrla na celo mesto Tunis, ki je žarelo v vsem svojem belem blasku.

Popoldne sva dobila dostop v neko privatno arabsko palačo. Dvorišče krog in krog obdano s tenkim stebrovjem, stene visoko obložene z modro ornamentiranimi fayancami. Nad okni in vratmi so vrezani plastični ornamentni cvetlic in posod. Stopila sva tudi v spalnico, ki je bila popolnoma svojevrstna. Eden kot je bil ločen z ornamentalno pozlačeno ograjo in tu zadaj je bila četverooglasta postelja s svilinami pregrinjati ter blazinami vseh mogočih barv. Druga stran sobe je bila zagrnjena, tja ni bilo dostopa. Najrazličnejši predmeti, deloma arabskega, deloma evropskega izvora so bili tu nakopičeni, toda vse v nekaki harmoniji.

Dokaj kasno sva odšla v hotel. V sobi sva legla, da se odpočijeva, a okno in vrata sva radi vročine pustila odprta. Od palmovih vej je prihajala prešerna godba z zabavišč. Nisva je bila posebno vesela, saj sva morala zjutraj rano vstati, da se odpeljeva z vlakom proti jugu.

In res zjutraj sva se odpeljala proti jugu. Mimo nas so hitele v začetku valovite, gorate pokrajine podobne Krasu. Sem pa tja so bile na njih raztresene male skupine oljčnih dreves. Pri postaji B. bou Rekba se nam je odprl pogled na morje na eni strani, na drugi pa na menajajočo se peščeno pokrajino z malimi palmovimi gaji; potem zopet na široko žitno polje in na nepregledne oljčne gozdove. Vedno bolj je pojemala ob-

ljudenost dežele in le kaktusovo grmovje, ki služi za živo mejo, je označevalo posamezna gospodarstva. Za tem so se pričele širiti nepregledne peščene planjave in od časa do časa si zapazil skupino kamel, ki so se pasle ob redkem osatu. Vročina je postajala vedno hujša, a čudno, da je kljub žgocemu zraku zunaj, bil v vozu prijeten hlad. — Vozila sva se med samimi Arabci, ki so naju začudeno motrili.

Dospemo do Sousse, starega trgovskega mesta in križišča železnic, ki vodijo v notranjost dežele. Mesto je zanimivo radi svoje amfiteatralne arhitekture in starinskega nazobčane obzidja. Tu smo se ločili od morja in zavili v notranjost preko puščave, potresene z redkimi vasmimi mesti. Peljali smo se mimo velikega izsušenega slanega jezera Sebkhia Sidi el Hani, ki je bilo žarelo v solncu, in na to mimo mesta El Djem. Tu stoji blizu postaje sredi puščave razvalina velikanskega rimskega koloseja (Thysdrus), ki dominira dolgo, dolgo nad neskončno planjavo. Vlak je drvel dalje preko neskončne puščavske planjave, ki je žarela v solncu. Dolgo, dolgo se je vleklata pot skozi puščavo, spotoma smo srečali le Arabkinjo, ki je jezdila na oslu, zadaj pa je hitel Arabec s palico; popolna slika svetopisemskega bega v Egipt.

Prispeli smo v obmorsko trgovsko mesto Sfax, izhodišče karavanskih cest in križišče železnic. Za to mesto je značilna zopet tipična mavrijska arhitektura. Tu smo presedeli na ozkotirno železnico, ki vodi do Gabesa. Železnica teče ves čas ob Gabeškem zalivu. Kmalu sva se sprijaznila z nekim mladim Arabcem, po vsem videzu odlične rodbine, ki je med potjo čital arabske knjige. Govorili smo o različnih navadah črnčimov, ki nam jih je izredno prijazno razlagal. Soditi je bilo, da je študiral v evropskih šolah, ker je govoril izredno dobro francoski. Ko smo dospeli do mesta Mahres, je mladi mož izstopil, ko se je še preje sveže preoblekel in preoblel. Prijazen se je od naju poslovil in nama podal roko. Precejšnjo množico Arabcev ga je pričakovala na postaji in ga z veseljem pozdravila po domači šegi, položivši prst na usta.

Čudno mesto je ta Mahres. Popolnoma stroga oglata arhitektura brez oken, sredi puščave, brez drevja, da, še celo brez palm. Le v majhnem zalivu je bilo nekaj barvastih ribiških čolnov z dolgimi poševnimi jambori.

Vlak je drvel dalje skozi puščavo in oaze ter se ustavil šele v Gabesu. Postaja je majhna, komaj večja od kake kapelice, z malim pristrajem, ki naj brani potnike pred vročim solncem. — Izstopila sva. Takoj naju je napadel stari apabski vodnik, dobro govoreč francoski in naju pregovarjal, da nama ponese prtljivo ter naju popelje v mesto. Izročila sva mu po dolgem prigovarjanju prtljivo. A mož naju je peljal drugam kot sva hotela. Ker pa nama to ni ugajalo, sva si morala pač sama pomagati, da sva dobila zaželeno prenočišče. Tu sva imela iz svoje globoke izhod na balkon z lepim razgledom na oaze in mesto. Mesto je majhno, leži ob morju in je znano kot izborna kopališče s krasno obalo in okolico. Tu preživijo zimo veliko mrzlih Angležev in Amerikancev, posebno pa francoskih uradnikov, je tudi zadnja železniška postaja, a dalje vodijo glavne karavanske poti skozi Medenine proti Tripolisu ter proti jugu v Saharo, ki je oddaljena komaj 80 kilometrov. Ne daleč od Gabesa se pričena na vzhodni strani velikanske dvorokavno slano jezero Chott el Tedjedj in Chott el Dierid, ob katerem ležita slavni mesti Tozeur in Kebili, znani kot glavni prizorišči raznih kina podjetij.

Gabes sam je nekam čudno mesto, raztreseno, da ga ni niti videti, a je vendar tu. Hiše so majhne in nizke; Arabci stanujejo deloma po razvalinah starega razrušenega obzidja. Mesto leži v oazi, a na eni strani so prostrani, dobro obdelani palmovi gozdovi. Skozi mesto teče majhna potok, ob katerem čepijo črna oblečena dekleta in žene ter perejo oblačila. Krasni tipi ženskih obrazov, temnih žarečih oči, smejočih se, polnih ustnic, med katerimi se svetijo beli zobje. Na licih in na bradi imajo teotvirane male križce, ki jih storijo posebno privlačne. Glave imajo zavite v dolge črne, skoro do tal segajoče rute s širokimi rdečimi progami. Njih hoja je

prežna in živahna. Izraz vsakega tega bitja je sanjaj, ogromen kontrast napram moškemu, ki je trd asket, izklesan in izsušen od neprestanega boja s puščavo in neznošno vročino.

Tu v Gabesu sva s prijateljem preživela par najlepših dni. Kopala sva se v morju, hodila ob robu puščave in morja daleč proti jugu. Nekaj čudovito močnega čuti človek ob pogledu na ta dva neskončna elementa: prvi poln življenja, drugi poln demonskega miru in smrti.

Nekega dopoldne sva šla po cesti, ko se nenadoma privlači proti nama gost oblak prahu in zajela naju je neznošna vročina, da sva se skoro zadušila. Bil je to oblak prahu. Od 36 stopinj vročine v senci, je nenadoma narasla vročina na 47 stopinj. To je bil veter, ki mu pravijo Arabci »džebel«, ali naš »široko«. — Bilo je nama kakor v parni kopeli. Zrak je postal zadušljiv, da so me celo zelena rožena očala žgala v obraz in sem jih moral odložiti. Morje je ob takem vetru gladko kot zrcalo. Arabci so si zavijali v vetru glave v svoja oblčila ter bežali v kolibe. Umaknila sva se tudi midva v hotel, kjer je vladal prijeten hlad in mir ter sva čakala, da se je polegel veter, ki je trajal par ur.

Drugi dan takoj opoldne sva jo malinila v spremstvu malega Arabca v okoličnem Gabesu. Pot je vodila skozi obdelane palmove gaje s krasnimi skupinami. Tu so bile večinoma visoke datljeve palme z dolgimi, drobnimi, narezanimi listi in banane s širokimi, paljajam podobnimi vejami. Zemlja je skrbno obdelana. Preko kanalov in majhnih potokov so položena debela palm. Prišli

smo v vas Chenenni s par obokanimi hišami, pred katerimi je sedela kričava deca. Po samotnih stazah smo srečevali dečke na oslih, ki so jim viseli na obeh straneh pleteni koši. Potem zonet Arabkinjo, ki je šla s fino modeliranim vrčem po vodo. Šli smo kljub vročini dalje mimo globoko tekočega potoka, na katerega so se sklanjale skupine palm, nato mimo starega rimskega mlina, od katerega so ostali le še ogromni kameniti kvadri. V velikem bazenu se je kopala črna deca in nas prosila darov.

Prišli smo na rob oaze. Pogled se je odprl v neskončnost puščave. Tik pred nami je ležala globoka izsušena struga in v njej je žuborel le mal potoček, v katerem je odsevala globoko modra sinjina. Cel palmov gal je bil skrit v tej globini, tako svež in čudovit kakor prave sanje. Visoke skale, ostro izglodane, na katere so vodile strme stopnice, so štrlele iz globeli. Čim dalje bili divja pokrajina se je odpirala pred nami in le še roparskih beduinov je manjkalo, da bi zaživela v svoji polni eroziji.

Vzpeli smo se iz globine na višino puščave in se podali zopet proti oazi. Pot je peljala mimo stare grobnice, ki ima posebno arhitekturo in se imenuje »Marabus«. Videti je kakor večja kapelica v obliki kvadra z malo kupolo. Ko-

losalna arhitektonska emota, ki sijajno harmonira s svojo okolico. Par slokih palm obdala to grobišče. Šli smo dalje ob oazi: na eni strani pogled na peščeno puščavo, na drugi pa nasičeno bogastvo oaze.

Dolga je bila pot in bil je še večer, ko smo izmučeni, ožgani od solca dospeli nazaj v Gabes. — Samo še dva

dni sva ostala tu ter si ogledala še par zanimivosti, posebno tržišče, imenovano »djara«. Štirinoglat, z nizko kolonadno obzidano trg.

Poslovila sva se s težkim srcem od tega prijaznega kraja. Najina želja, prodreti še dalje proti puščavi, se je ponesrečila radi pomanjkanja gnojnih sredstev. Vračala sva se po isti poti do Soussa-a in krenila tod v notranjost dežele proti Kairouanu.

Bilo je pozno ponoči, ko sva dospela v to mesto, in vendar so naju takoj obkolili mladi Arabci, uslužbenci posameznih hotelov. Mislili, da se jih odkrižava, sva šla v prvo kavarno, toda ko sva čez nekaj časa odšla, so še vedno prežali na naju. Ker sva spoznala, da v noči ne bova mogla najti prenočišča, sva se udala ter se pustila odvesti v hotel. Komaj sva stopila v sobo, so se že odprla vrata in pred nama je stal prileten Arabec. Vprašal naju je v lepi francoščini, če ne bi morda želela za drugi dan vodnika po mestu in mošejah. Ker sva imela slučajno naslov nekega trgovca s preprogami, sva ga odklonila. Dejal ni nič, samo nasmejal se je in odšel.

Ko stopiva drugo jutro na plan, je že prežal isti Arabec na naju v palmovem gaju pred hotelom in se nama prijazno predstavil. Enako prijazno sva ga zopet odločila in odšla na lastno pest v mesto. Šla sva skozi velik portal visokega nabochanega obzidja naravnost po glavni ulici. Vedno bolj zanimiv je pogled na te ulice, ki so bile v marsičem različne od tunijskih. V vrvenju Arabcev in prodajalcev nama poda nekdo vizitko in kriči ime nekega trgovca. Čudno naključje je naneslo, da je bil to ravno kričal trgovca, ki sva ga iskala. Takoj naju je vesel peljal po zavijih ozkih ulicah v veliki »suk«, kjer je bila trgovina njegovega gospodarja. Predstavil naju je mlademu šiklastemu Arabcu, ki naju je sprejel z židovsko prijaznostjo, naju posadil poleg sebe ter pogostil. Obenem nama je razkazoval svoje dragoceno blago, ki je bilo res denarja vredno. Nato nama je preskrbel vodnika, a seveda istega, ki sva ga že dvakrat odklonila. Šla sva z njim v veliko mošejo.

Mesto Kairouan je sveto mesto, nekaka Meka severne Afrike. Tu se vrše večkrat krvavi verski obredi ter druge svečanosti mohamedanske vere. Velika mošeja, Sidi Okba imenovana, je velika, znamenita stavba iz 9. stoletja. Krasi jo veliko dvorišče, obrobjeno s kolonadno dvojnimi stebrov. Zanimivo je, da so vse glavice teh stebrov rimskega izvora, večinoma korintške, nabrane na velikih razvalinah starega rimskega templja. Šla sva tudi v notranjost, ki je podobna gozdu stebrov. Pred nama so odgrinjali Arabci slamate preproge, da sva smela do oltarja, imenovanega »Mihreb«. Notranjostina je, kakor povsod, bogato obložena s fayancami. Neke vrste prižnica in dolga lesena stena pa je čudovito izrezljana iz palmovega in cedrovega lesa z najrazličnejšimi vzorci arabskih

okraskov. Šla sva še na vrh minareta in uživala diven razgled na sveto mesto Kairouan. Bledelo je v čudoviti belini, z ravnimi strehami in najrazličnejšimi kupolami nešteti mošej.

Od tu naju je Arabec vodil mimo raznih zanimivosti kairouanskega mesta, bogatih portalo, zopet nazaj k trgovcu, ki naju je povabil na svoj dom in nama razkazal različne arabske ročne izdelke v srebru in zlatu in celo košaro z zlatom in srebrom okovanih cokeli svoje neveste. Silno ponosen je bil na najrazličnejše pester izdelke francoskih steklarskih tovarn, v katerih je bilo vse drugo, le okusa nič. Črna kava, s katero naju je gostil, pa je zares bila fina in okusna.

Po kosilu sva se podala zopet po mestu. Šla sva ob dolgem obzidju mimo raznih arabskih mlinov, v katerih meljejo s konji in voli, ki vrtijo kamen, pritrjen na dolgem drogu. Zopet dalje sva prišla v domačo tovarno preprog, kjer je žena z otroki sedela pred sojalom ter ročno premetavala čolnč z barvastno volno. Malo dekletce z velikimi prosečimi očmi naju je gledalo in prosilo milodara.

Nadaljevali smo pot daleč ven iz mesta. Solnce je žgalo neznošno: pihal je »džebel«. Zastavila sva svo voljo, da dospava do velike mošeje s štirimi kupolami, ki hrani baje najčiste fayance cele Tunizije. Pred mošejo je bila zbrana večja karavana in ženske so hodile na dvorišče, ki je bilo obokano z vitkim zavitim stebrovjem, k vodnjaku. Radi odsotnosti islamskega meniha smo morali oditi nazaj v mesto. Na cesti, obrobjeni do mesta z velikimi kaktusi, je postajala vročina neznošna, in komaj smo čakali, da dospemo v senco. Nama se je sicer žurilo na vlak, a vendar smo si med potjo ogledali še dve mošaji. V eni je grob velikega preroka in vestno shranjen velikanski meč, večji od moža. Ob stenah slone visoke deske z arabskimi napisi prerokovih nauk. — Nekoliko dalje v drugi mošaji pa imajo shranjena tri velika sridra ladij, s katerimi je prijadral preok v to deželo.

Le še malo časa sva imela in posloviti sva se morala od tega vročnega mesta. Šla sva preko velikega nad vse

slikovitega trga, obrobjenega z nabochanimi zidovjem in značilnimi arabskimi stolpiči. Spodaj so bile zamazane stojnice z lesenimi strehami, okoli njih se je gnetla pestra množica Arabcev in črncev. Od tod sva jo udarila naravnost na postajo in se odpeljala nazaj proti Tunisu.

Vožnja je bila zelo prijetna. Odpirala se je popolnoma nova pokrajina. Srečavali smo dolge karavane, bele vasi, oaze in peščene planjave, vmes obdelane pokrajine, kjer so orali s kamelami. Posebno pestra je bila slika ob vodnjakih, kjer je bilo vse polno žensk in otrok; pravekate svetopisemske podobice. Še dalje so se pasle črede kamel.

Počasi je solnce začelo za razbeljenem obzorjem, veliko in rdeče kakor krvava obla. Pozno je že bilo, ko sva dospela v Tunis. Ostala sva tu še par dni, naše premoženje ni presegalo dvajset centimov. Treba je bilo najti novih sredstev. Končno pa sva se ravno na soboto v zadnjih dneh junija ukrcala na ladj.

Čudovito lepo je žarela afrikanška obala v večernem solncu, nama v poslednji pozdrav. Izginjala je mimo nas Kartagina, Sidi-Bu-Said in La Marsa. Le še obrisi gorovja so se dvigali nad obzorjem v polemajoči luči, a končno je izginilo še to in nad neskončno gla-

Radio

Iz ljubljanskega radiokluba

Stopite včasih zvečer proti Ljubljanskemu velesejmu! Tam, v paviljonu D je v torkih, četrkih in sobotah jako animirano življenje. Tam se zbirajo naši radio-amaterji, pregledavajo različne sprejemne aparate, študirajo nove slike itd. Naš radioklub se ni tako obsežen in močan kot njegovi sovrstniki v drugih državah, ki jim si je mogoče solnce državne uvidevnosti. Pa človek se spomni, da raste iz malega velike in se veseli zanimanja in podjetnosti, ki se kaže tu na vseh straneh.

Z današnjim stanjem radiofonije pri nas nismo zadovoljni. Zavedamo se pa, da smo na podlagi vztrajne organizacije, ki jo predstavlja naš klub, zmogli doseči nivo svojih sosedov. Tega se radio klub dobro zaveda in v tem smislu tudi dela. V projektu ima klub več velikih prireditev, ki naj našim ljudem pokažejo radio kot kulturno potrebo današnjega človeka.

Prihodnje leto, meseca maja ali avgusta, namerava radioklub, skupno z upravo Ljubljanskega velesejma prirediti razstavstvo, ki bi se je udeležile tvrdke z radiomaterialom in seveda tudi amaterji, ki bi razstavili svoje lastnoročno izdelane ali sestavljene sprejemne aparate.

Kako velikega pomena so take razstave za razvoj radiofonije v dotični državi, so dovolj jasno pokazale slične prireditve na Angleškem, v Nemčiji in na Francoskem. Upravičeno lahko trdimo, da je šele potom takih razstav prodir radio v najširše ljudski plasti. Je pa to tudi popolnoma razumljivo, kajti le napačna orientiranost glede čen, dela ali doseženih uspehov more pustiti človeka še danes indiferentnega do radiofonije. In ravno napačna orientiranost je ena tistih cokolj, ki najbolj ovirajo razvoj radiofonije v naši državi.

Sporedno z razstavstvom bi se vršil v Ljubljani drugi kongres jugoslovenskih radioamaterjev. Prvi kongres, ki je bil letos meseca septembra v Zagrebu, je že dovršil veliko nalogo s tem, da je vse radioklube naše države združil v Radiosavez. Ljubljanski kongres bi se lahko že mnogo podrobneje bavil s sredstvi in potem, kako dvigniti radiofonijo v Jugoslaviji.

Radioklub pa ima še tretji velikopotezni načrt. Sklicati namreč namerava v Ljubljano mednarodni kongres radioamaterjev. Načrt se zdi na prvi pogled marsikomu precej drzen, klub pa ga vsekar namerava uresničiti, če ne bo kakih nepredvidljivih zaprek.

Mednarodni kongresi radioamaterjev so bili doslej že v Parizu, na Dunaju in v Berlinu. Kakšnega pomena so bili ti kongresi za razvoj radiofonije v Evropi, jasno dokazuje n. pr. kongres v Parizu, kjer se je porodila ideja Mednarodne družbe za radiofonijo, ki je danes odločujoč faktor v evropski radiofoniji. Zasluga te družbe je izmenjavanje programov med posameznimi oddajnimi postajami, poravnavanje nesporazumijem glede valovnih dolžin in energij posameznih oddajnih postaj, ki bi sicer vsled prevelikega števila teh postaj v Evropi gotovo privedla že do anarhije itd.

Dalje bo radioklub priredil tečaj v brezžični telegrafiji in telefoniji, da se bo moglo občinstvo seznaniti z radiotehniko, ki je predpogoj za pravilno razumevanje in ocenjevanje radioaparatur.

Najzabavnejše božično darilo je Radio-aparat,

ki Vam ga dobavi po nizki ceni

Franc Bar, Cankarjevo nabrežje št. 5.

dino morja je legel večer. Vozila sva se s prijateljem v četrtem razredu in se posadila ob strani pod hodnikom, kjer je bilo malo zatišja. V najini bližini je bila francoska družba in neki Šved iz Tunisa, s katerimi smo se kmalu sprijaznili. — Ponoči je nastala nevihta, ostri bliski so rezali ozračje. Mrzel veter je vlekel preko krova in ladja se je pričela polagoma zibati. Noč smo prestali vsi v občutnem mrazu. Edino odejo, ki sva jo imela s prijateljem, sva si izmenjavala ter se medsebojno vrstila v dvignili promenadi. Z jutrom je postal veter močnejši in mraz ni odnehal. Valovi so vidno rastli, bele grive so drvele po razburkani gladini. K sreči se je ladja zibala po dolžini in midva sva bila nekako na njenem pregibalšču, da nisva prehudo občutila nihanja. Proti poldnevju je postalo še hušje. Sprejeli je bilo že vse bočno, ženske in otroci so jokali in tarnali. Naenkrat se je dvignila konica proti nebu in zopet smo se zarezali z veliko silo v globoko kotlino vala, da se je razpenjeno morje razpršilo na vse strani ter nas omočilo. Stal sem in zrl na to grozotno igro razburkanih valov, ki so postajali vedno nevarnejši, podobni živim goram.

Se je, ko smo se bližali Marseillesu, se je morje pomirilo in solnce je zopet zasijalo, kakor da ni bilo ničesar. Zavili smo zopet mimo otoka L' ille d' If in takoj dospeli srečno v Marseille.

In rečem vam, ni mi bilo baš prijetno tu. Tri dni sva s prijateljem živela ob malem kruhu in vodi ter stresla svojo nevoljo nad civilizirano Evropo. Se je tretji dan po izdatnem stradanju se nama je posrečilo dobiti sredstva, da sva mogla dalje v Pariz.

S tem je bila končana pot, ki me je dovela do spoznanja, kako revni smo v Evropi kljub vsej naši tako čislani in visoko stoječi civilizaciji. Le še odurnejši mi je postal Pariz in njegova praznoba me je naravnost tlačila.

Kot posebno nalogo, za katero bo gotovo vsak amater hvaležen klubu, smatra klub doseči pri poštni direkciji, da bi se taksa na sprejemne aparate ne plačevala za celo leto skupaj, temveč v dveh polletnih obrokih. Dasi bodo takse za sprejemne aparate po novem pravilniku nižje kot sedaj, bo vendar, po tem načinu plačevanja pristojbino lažje utrpeli.

Praška oddajna postaja

Instalacija novih oddajnih aparatov praške radiofonije oddajne postaje Strašnice se je precej zavlekla. Vzrok temu so bile velike težkoče pri postavljanju mikrofonom v studiju na Vinohradih. Velike težkoče so se pojavile tudi pri zvezi studija z oddajno postajo. Treba je bilo zamenjati večino starih vodov in drugih aparatov z novimi, pri čemer seveda ni smelo niti najmanj trpeti oddajanje sedanje postaje.

Vsa dela so bila prejšnji teden končno popolnoma dovršena. Vse potrebne aparate za novo oddajno postajo je dobavila ameriška tvrdka Western Electric Company, ki jo s svojimi inženjerji vodila tudi vse instalacije razen gradbe antene, ki jo je izvršila neka češka tvrdka. Oddajala bo nova postaja z energijo 6 Kw. Oddajni aparati so najmodernejšega tipa, kjer je Western Electric izkoristila vse izkušnje zadnjih let radiofonije. V Pragi vsak dan pričakuje novega inženjerja, ki ga je poslala Western Electric, da napravi prve poskuse, ki se bodo vršili gotovo že med božičnimi prazniki.

Oddajno postajo z energijo 1 Kw bodo premostili iz Strašnic v Bratislavo. Vrše se že tudi predpriprave za zgradbo radiofoniskih oddajnih postaj v Libercu in Karlovih Varih. Stara praška oddajna postaja Kbelj pa bo odslej naprej oddajala trikrat na teden programe v nemškem jeziku. Valovna dolžina 1100 m.

Radio in vreme

Zadnja leta se vreme ne ravna več po stoletni praksi, kakor bi se spodobilo zanj. Ljudem seveda ne gre v glavo, zakaj naj bi to prišlo samo od sebe. Vsaka stvar mora imeti svoj vzrok. Začeli so sikati za vzrokom in ga tudi staknili. Hop! Radio je kriv; ga že imamo!

To poditkanje zmešanega vremena brezžičnim napravam je zavzelo v nekaterih državah, kjer je antena že na vsaki strehi, tak obseg, da so nekateri znanstveniki začeli preiskovati, ali je mogoče na stvari res kaj resnice. S tem sta se predvsem počela znana Francoza Branly in Ferrié, ki sta po enem letu intenzivnega študija prišla do točnega zaključka, da je radio popolnoma nedolžen pri nenormalnih meteoroloških razmerah zadnjih let.

Energija, ki jo neprestano izžaravajo tisoči in tisoči anten v ozračje, je v primeri z elektromagnetnim žarjenjem, ki ga v obliki bliskov itd. povzroča narava sama, tako malenkostna, da radio sploh ne pride v poštev pri celotnem učinku, ki ga imajo ta elektromagnetna žarenja na atmosfero. Če bi radio res tako vplival na atmosfero, bi bilo pričakovati najjačjih učinkov v neposredni bližini velikih transatlantskih radiotelegrafskih oddajnih postaj, ki delajo z več sto kilowati oddajne energije. Vendar pa n. pr. ruska stepla, kjer daleč okoli ni ne duha ne sluha o kakih radiooddajnih postajah, ravno tako trpi zaradi muhastega vremena kakor bližnja okolica naunske ali kake druge velike oddajne postaje.

Pri poizkusih in merjenjih so se tudi izjerno bavili z vplivom atmosfere na brezžično sprejemanje. Že omenjena Francoza Branly in general Ferrié sta pri tem zasledila jako interesantne pojave, da perturbacije atmosfere elektrike včasih jako točno

Nenadkriljivo v vsakem gospodinjstvu Brezplačno in neobvezno predvajanje Vam pove kakaj?

Elektro-Lux

Centrala: Zagreb, Strossmayerjeva 8. Prodajalna: Ljubljana, Dunajska c. 22. Telefon 247.

Prvo potovanje največje motorne ladje sveta „ASTURIAS“ 22.000 brutto ton, 32.000 ton nosilnosti iz Southamptona in Cherbourga v Južno Ameriko dne 26. februarja 1926. ROYAL MAIL LINE. Generalno zastopstvo Zagreb, Trg 1 broj 17. Podzastopstvo Ljubljana, Kolodvorska ul. 26, in v vseh večjih mestih Jugoslavije.

posnemajo ritem morzejev. Pri tem se spominjamo, da so se takrat, ko se je planet Mars zadnjič najbolj približal naši zemlji, po časopisih raznesle vesti, kako je neka prejemna postaja sprejela brezžična znamenja z Marsa. Vsak dvom naj bi bil bala izključen, ker se valovna dolžina, ki jo je aparat sprejemal, ni vjemala z valovno dolžino katerekoli druge oddajne postaje, ki bi prišla v poštev. Ferrié je pri svojih poizkusih večkrat naletel na atmosferska motenja, ki so si sledila v takem taktu, da je bila imitacija nekaterih morzejevih znakov popolna. Pri omenjenih znakih z Marsa je šlo tedaj gotovo tudi za taka regularna motenja atmosferske elektrike, ki so sicer redka, a se včasih le pojavijo.

Branly je v debati o vplivu radia na vreme pokazal tudi na dejstvo, ki je po njegovem mnenju važno za tiste, ki kolnejo radio kot povzročitelja slabega vremena, in tudi za one, ki se radi slabega sprejema jeze nad vremenom. Pravi, da igra tu veliko vlogo neracionalno gospodarstvo zadnjih let, ki sistematično iztreblja obširne gozdne komplekse, ki po njegovem mnenju jako blazilno vplivajo na električno stanje podnebja v okolici in na ta način posredno zboljšujejo brezžični sprejem. Danes nam ni znan še noben način za preprečenje moten atmosferske elektrike, ki onemogočijo večkrat vsak sprejem. Iztrebljenje gozdov bo današnje stanje še poslabšalo. Vsako drevo deluje kot strelovod, ki odvaja v oblakih zbirajočo se elektriko počasi v zemljo. V dokaz svojim trditvam navaja Branly nekaj primerov iz Francije, kjer so njegove trditve očitno in izključujejo vsak dvom o njihovi utemeljenosti.

Amerika. Radiofoniska oddajna postaja Shenectady gradi celo vrsto vertikalnih anten različnih oblik. Služile bodo za polkusna radiofoniska oddajanja. Upajo, da se bodo te vrste anten za radiofonijo najbolj obnesle, ker se bodo elektromagnetni valovi razširjali iz teh anten bolj enakomerno na vse strani, kot pri sedaj običajnih oblikah.

Anglija. Angleška družba za izvajanje radio - koncertov bo priredila v torek dne 22. t. m. v dvorani »Olympia« velik elitni ples, kjer se bo plesalo na radio-godbo vse Evrope in Amerike. Godbo za ta ples bodo oddajale oddajne postaje: Pariz, Berlin, Amsterdam, Madrid, San Sebastian in Bruxelles. Ponoči ob 2. bodo plesali na orkester, ki ga bo oddajala ameriška radiofoniska oddajna postaja Shenectady iz hotela Waldorf - Astoria. Ples bo trajal celo noč.

Brezžična ljudska univerza. Dunajska radiofoniska družba Rovag bo potom radiofonije prirejala visokošolske tečaje. Poučevali bodo: angleščino, francoščino in esperanto. Predavali bodo vsesoljski profesorji. Na dalje bodo predavali o umetnostni zgodovini, glasbeni teoriji in elektrotehnikah, o važnih dnevnih in znanstvenih vprašanjih. Priznani strokovnjaki bodo obravnavali javna dela, vprašanja o tekočem razvoju znanosti in industrije. Vsak teden se bodo vršila tudi izjerna predavanja o domovini znanstvu in ljudski izobrazbi.

Že 50 let uživa

svoj svetovni glas kot najboljša krema za čevlje.

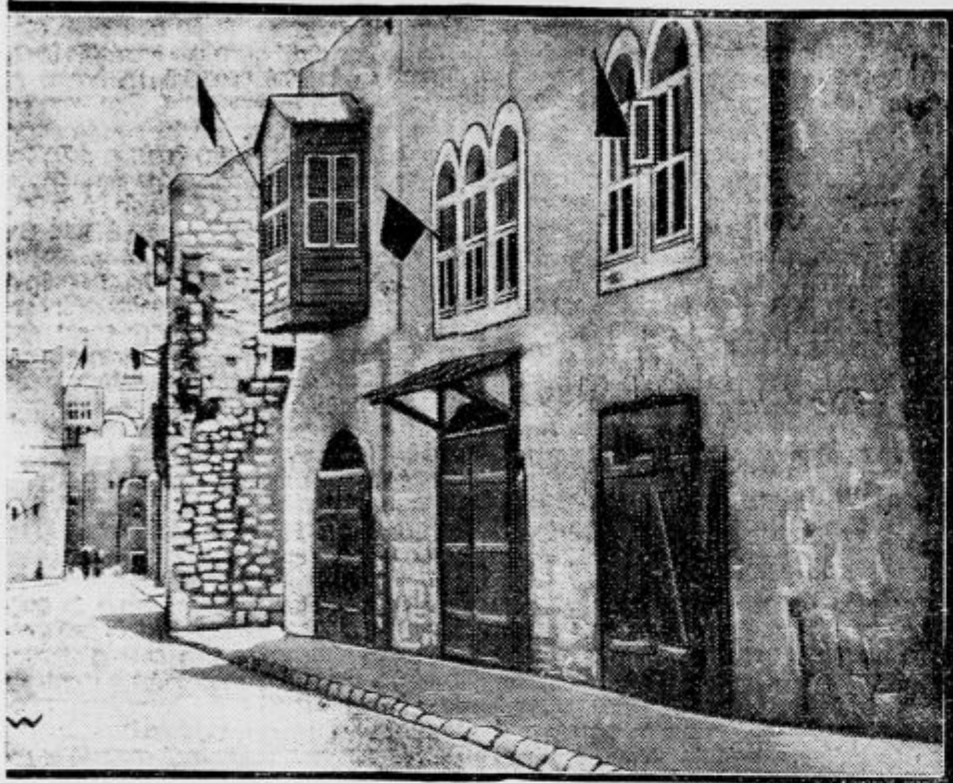
Ona da čevljem globok in trajen sijaj ter hkrati ohrani in vzdrži usnje mehko.

Dobi se v vseh barvah.

Iz življenja in sveta

Jeruzalem

O božičnih dneh uhajajo misli milijonov ljudi zopet enkrat v Palestino, to žudno, mistike in pester realnosti polno deželo. Jeruzalem je sveto mesto židom, mohamedancem in kristjanom vseh konfesij. Jeruzalem je bil v srednjem veku cilj križarskih vojsk, je bil

pozneje in je še danes hrepenenje milijonov vernikov in je v najnovejšem času zopet obljubljena dežela židov, ki si hočejo v Palestini utemeljiti novo domovino, svojo lastno židovsko državo. Tako bo Jeruzalem brez dvoma še tudi v bodočnosti igral veliko vlogo.

Pariško božično pismo

(Božični trg nekdanj in sedaj. — Reveillon du Noel! — Le père Noel. — Božična drevesca.)

17. decembra se postavili po mnogih pariških bulvarjih božične kolibe. V dolgih vrstah stojijo ob tlaku, in z njimi se je odel Pariz v praznično obleko. Vse je nekako v veseljem božičnem razpoloženju, kljub temu, da denarne skrbi tišče državo in posameznike.

Ni zanimivejše šetnje kakor pomešati se zvečer med veselo množico, ki valjuje po bulvarjih. Za Pariz čisto izredni miraz je izginil in prišli so spet topli dnevi. Po bulvarju St. Michelu, sredi staroslavne latickega predmestja, je zvečer posebno živo. Dijaki vseh narodnosti sveta se kretajo tu v veseljih gručali. Ni ti treba dvakrat gor in dol in že srečaš tudi kopo Slovencev. Srbohrvaški pa ti govorijo toliko ljudi, da včasih sošiš, da je vsaj pol Pariza našega.

V kolibah prodajajo sladkarije, čokolado, slike, južno sadje in razne drobnarije, ki niso dosti vredne, a okusno izdelane. Spominjam se časov pred vojno, ko sem bil še dijak in sem kot edini Slovenec, sam ali v francoski družbi, hodil o božiču tu okoli. Silno je vojna spremenila počestno lice ravno v Latinskem predmestju. Včasih je vladalo tako razposajeno veselje, da je bilo kaj! Metali smo si konfetije, se povprek pogovarjali, peli, vsi smo se tikali, čutili se člani velike družbe, ki ni hotela drugega kakor malo požoreti. Na trgu pred univerzo je stal tik pod spomenikom filozofa Cousina velik vrtiljak in vozili smo se in vriskali, da je bilo veselje! Danes vlada tudi veselje, toda stare razposajenosti in živahnosti ni več. Ono južno, skoro bi rekel italijansko veseljačenje je izumrlo. Časi so postali resni. Železna vojska metla je marsikaj pomekla, in treba je poslušati stare Parižane, kako tožijo, da Pariza sploh ne poznajo več, tako se je spremenil.

Na Sveti večer naročijo oni, ki ga ne praznujejo doma, mizo v kaki restavraciji. Reveillon du Noel! Vesela družba prebije vso noč pri dobri jedi in pijači in pri veseli godbi. Seveda stane taka večerja prav lepe denarce; a oni, ki si je ne morejo privoščiti, sedijo na terasah kavarn in od tod opazujejo vrvenje množice pri poskočnih zvokih godbe.

V stranskih ulicah se zbirajo gručice okoli počestnih pevcev, ki prepevajo znane pesmi, ki jih zna vsak Parižan.

kajti čuje jih dan na dan v kinu, na cesti, v kavarni, v varietéju... Človeku kar brnijo po ušesih, da jih je slednjič že kar sit.

Kdor ljubi resno godbo, gre na Sveti večer v cerkev St. Sulpice k polnočnici in cerkveni glasbi. Ta cerkveni koncert je svetovno znan. Igrajo dela prvih mojstrov in sicer tako umetniško, da celo iz Amerike prihajajo ljubitelji glasbe, nalašč, da čujejo ta koncert.

Božični čas pa ni samo namenjen veselju in zabavi, temveč tudi dobrodelnosti. Veliki plakati na vseh oglih, naznanjajo dobrodelne prireditve za reveže, slepce in invalide. Časopisje zbira za revne dijake denar, knjige, obleko, razna druga darila. Nikjer, razen v Angliji, javna dobrodelnost ni razvita v tako visoki meri, kakor ravno v Franciji. Pred vsem Francozi o raznih prilikah ne pozabijo potrebnih otrok; »le bon père Noel« mora priti tudi k najrevnejšim in jim prinese kaj lepega.

Navada, imeti božično drevesce, se tudi v Parizu vedno bolj razširja. Še pred vojno so ga imele samo protestantske rodbine. Vojna je tudi v tem pogledu napravila spremembo. Danes je že cel gozd smrek in smrečice na prodaj na cvetličnem trgu za policijsko prefekturo.

Nekoliko statistike zračnega prometa

Angleška civilna družba za zrakoplovbo je izdala interesantno brošuro, ki prinaša natančno statistiko nezgod civilnega prebivalstva v angleškem in francoskem zrakoplovstvu. Od 1. 1919. do marca lanskega leta so ponesrečile na angleških letalih samo štiri civilne osebe, ki so se zaupale zračnemu ptiču. Ker so zrakoplovi v tem času preleteli 3.698.000 milj, je treba priznati, da je število nesreč naravnost neverjetno majhno. Ena smrtna nesreča pride na vsake 924.000 milj, to je na vsak 37. polet okoli zemlje!

Nekoliko več nezgod beleži statistika od 1. marca 1924. dalje. V tem času je bilo 12 nezgod in ena se je končala smrtno. Še to nesrečo pa je pripisati ne previdnosti angleške »Imperial Airways«, ki je bila radi lanskim božičnih praznikov pri odpravljanju potnikov premalo oprezna.

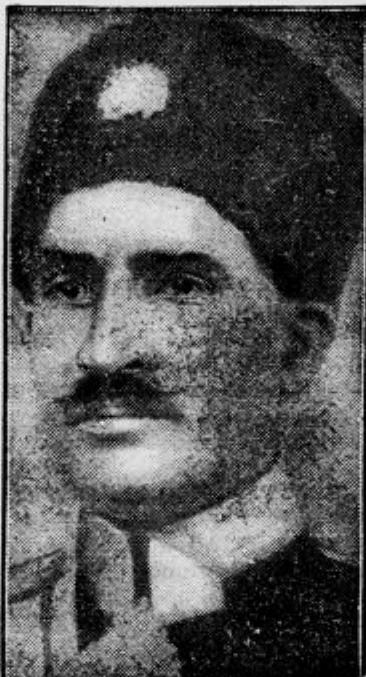
Po statistiki zračnega prometa s civilnimi osebami sodeč, je angleško zrakoplovstvo prvo na svetu. Takoj za

njim pa pridejo Francozi. Njihov zračni promet nenehoma narašča. Francoska aeronavtika vzdržuje številne važne proge. Omenjamo samo nekatere: iz Pariza v London, Amsterdam in Angoro, v Prago in Varšavo, Toulouse in Casablanca, Casablanca in Oran, iz Marseillea v Perpignan, iz Antibesa v Ajaccio, iz Orana v Alicante. V lanskem letu so preleteli francoski letalci na svojih 11.814 poletih 3.647.826 kilometrov ter so prepeljali 16.729 potnikov. Poleg tega so letala prevžala tudi nujne tovore in posebno veliko pošto.

Riza kan — Pahlavi I. novi šah perzijski

Dne 31. oktobra je perzijski parlament odstavil dotedanjega šaha in dinastijo Kadžar sploh, na kar se je Riza kan, voditelj perzijskih nacionalistov, proglasil za novega šaha. Takoj se je izvolila nova zbornica, konstituanta 252 članov, sestala se nemudoma ter slovesno posadila na perzijski prestol Riza kana pod imenom Pahlavi I. S tem je tudi po perzijski ustavi nastop novega vladarja popolnoma v redu.

Riza kan Pahlavi I. se je pred dvema letoma poročil s princeso Kadžar. Njegovi otroci se bodo mogli tedaj ponašati, da so ne le po očetu, marveč tudi po materi šahovskega rodu.

Riza kan je napravil pač sijajno karijero. Rodom z gora v provinci Masenderan je služil v perzijski vojski, in sicer je bil leta 1921. še podčastnik v kosaški diviziji, ki jo je bil šah uredil po vzorcu ruske carske garde in ki so jo do novembra 1920 poveljevali ruski častniki.

V februarju 1921 je vodil Riza kan vojaško revolucijo, na čelu oddelka 2500 kozakov, zavzel perzijsko prestolnico ter postavil v Teheranu novo nacionalistično vlado, v kateri pa je moral na intervencijo angleškega poslanika prepustiti vodstvo nekemu Zia Eddinu, žurnalistu, dočim je sam prevzel vojno ministrstvo. Trdi se, da je v tem prevratnem gibanju odločilno sodelovalo angleško poslanstvo. Nova vlada je obstajala le sto dni, potem pa je Riza kan prisilil svojega tekmeča Zia Eddina, da je moral zapustiti Perzijo. Odslej je Riza kan neomejeno vodil perzijsko politiko. Pred vsem je temeljito organiziral perzijsko vojsko in jo opremil z vsem modernim orožjem; vrhuncem teh reformi pomeni nov zakon v splošni vojaški obveznosti, ki ga je sprejel perzijski parlament dne 6. junija 1925.

Z modernizirano armado je mogel zmagovito zatreti vse provincijalne upore, ki so sicer v Perziji na dnevnem

Plesne obleke

frak, žaket, smoking v prvovrstni najmodernejši izdelavi, iz finega angleškega sukna preskrbi najhitreje in po znano solidnih cenah tvrdka

DRAGO SCRWAB, Ljubljana.

redu; med njimi je bil najopasnejši upor v Arabistanu, provinci, ležeči ob spodnji Mezopotamiji; vodje upornikov so hoteli združiti provinco z Irakom, kar bi bilo za Perzijo izredna škoda, ker je to naibogatejša provinca, odlikujoča se osobito po velikih petrolejskih vrelcih. Riza kan je zatrl upor in se vrnil 1. januarja 1925 kot triumfator v Teheran. Bil je faktični gospodar v državi. A želel je biti tudi formalno. Zato je poskusil že v marcu 1924 uvesti republiko, kar pa mu je izpodletelo; prav tako je brezuspešno končal njegov drugi slični poskus, da bi parlament proklamiral republiko.

Toda odnehal ni. Dal si je podeliti polnomočje kot regent in administrator armade. Toda njegovi nasprotniki niso mirovali, marveč so delali na to, da se vrne šah iz Pariza. Nastala je v septembru 1925 celo revolta v Teheranu, v korist šahovemu povratku in proti diktatorju, toda Riza kan jo je naposled obvladal in malo nato je sledila detronizacija odsotnega šaha in Riza kan je dobil kot novo proklamirani šah Pahlavi I. naposled tudi formalno osnovo svoji oblasti.

Z njegovim nastopom stopa Perzija nedvomno na novo, imenitnejšo politično pot.

Pariz v snegu

Danes imajo tudi v Parizu bržčas toplo in južno vreme kakor pri nas, četudi prav gotovo ne take luže in takega blata, kakor jut gazimo po naših mestih. A pred tedni je tudi nad francosko metropolo padel sneg in pokril z nedolžno belo odejo razkričane grehe tega mo-

dernega Babilona. Veliko je bilo veselje mlade in stare dece, saj je prinesel sneg spremembe in razvedrila vsem, ne le srečnim milijonarjem. Seveda pa je bilo veselje le kratko; že v par dneh so pometali sneg v Seino.

Pomotoma obsojen na smrt

Zanimiv proces pred vojaškim sodiščem v Trstu.

Te dni se je vršil pred tržaškim vojaškim sodiščem proces proti tržaškemu prostovoljcu Eziju Bernardiju, ki ga je vojno sodišče četrte armade 23. decembra 1915 in contumaciam obsojilo na smrt zaradi dezertacije in prehoda k sovražniku.

Bernardi je kot italijanski državljani neposredno pred izbruhom vojne z Italijo odpotoval iz Trsta v Benetke, kjer je stopil kot prostovoljec v italijansko vojsko. V Trstu je pustil svojo mlado ženo, Bernardijo, ki je poznal kraje in znal tudi nemški, je vojaška oblast uporabljala za volunsko službo na fronti.

Prišel je dan 9. oktobra 1915. Bernardijev 25. pehotni polk je bil tedaj v prvih vrstah na višinah okoli Tolmina. Avstrijske črte so bile oddaljene od italijanskih okrog 200 m. Italijanski poveljnik se je hotel prepričati o stanju in pripravah avstrijskih čet, zato je dolžil Bernardijo, naj se približa avstrijskim jarkom in naj skuša dognati, kaj nameravajo Avstrijci. Poveljnik mu je obljubil, da ga bo povabil in da ga pošlje v oficirsko šolo, ako se vrne s točnimi poročili. Bernardi je vzel s seboj dva tovariša. Njegova pot je bila zelo nevarna zaradi bližine sovražnih jarkov in odkrite očne, na katero je sijalo sonce. Tovariša sta se kmalu uprla in nista hotela iti naprej. Bernardi ju je pustil v majhni dolinici ter se je plazil sam proti avstrijskim črtam. Od tedaj ni bilo o njem ne duha in ne sluha. Vojno sodišče ga je proglasilo za ubežnika in ga obsojilo na smrt z ustrelenjem. Avstrijci so Bernardija ujeli in ga zaprli. Bernardi se je po vojni nastanil v Gradcu, kjer je dobil primerno službo. Ko pa je pred par meseci zvedel, da je obsojen na smrt, se je nemudoma vrnil v Italijo. V postojni so ga pričakovali karabinjerji in ga aretirali.

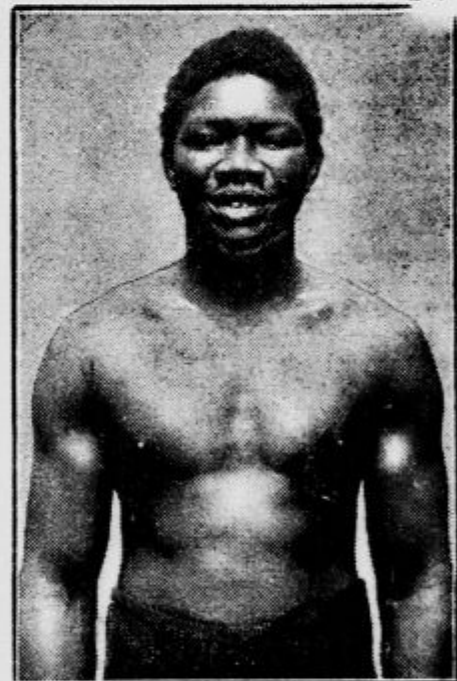
Pri razpravi je Bernardi natančno orisal potek njegovega pota usodnega dne. Ko se je namreč bližal avstrijskim črtam, ga je nenadoma vrela avstrijska patrulja, ga razoročila in zvezala. Bilo je zlasti zanimivo, kaj je bilo za ugodno izpovedale zanj. Pričal je tudi njegov poveljnik, ki je izjavil, da se dobro spominja, da ga je poslal na polizvedova-

nje. Pohvalil ga je kot dobrega in hrabrega vojaka.

Po kratkem posvetovanju je vojaški sodni dvor izrekel oprostilno razsodbo nad Bernardijem, ki je vidno vzhičen objemal in poljubljal svojega zagovornika, svoje otroke in svojega že starega očeta, ki je nestrono čakal na izid procesa.

Battling Siki redivivus?

O boksařju in pretepačju smo poročali, da so ga tedavno jutro v Njujorku našli ustreljenega na cesti, v bližini njegovega stanovanja. Strel je padel iz zasede, ko se je Liki po kroku vračal domov. A zdaj že prihaja nova vest, da Siki ni izdihnil, marveč zopet izvrši enako avanturo kakor poleti, ko so ga enako našli na ulici vsega ohlajenega;

bolnici so takrat dvomili nad njegovim okrevanjem, a tretji dan je Siki že sam pobegnil iz bolnice. Tudi zdaj se mu je vrnilo življenje in policija je že zopet na nogah za črnim pretepačem. Battling Siki je namreč radi svojih neprestanih ekscesov izgnan iz Amerike, toda pred policijo se zaa izborno skrivati. Njegova odpornost je sicer zavidanja vredna, toda njegova športna kariera je že zapčatena: Battling Siki je propalica.

L. N. Andrejev — J. Vidmar: Iz življenja kapetana Štembala

Skozi okna, ki so bila zanesena z ivjem in z dijamantnimi jekami pokrita, so prodirali jutranji žarki zimskega solca in so s hladno toda veselo lučjo napolnjevali dve veliki, visoki in goli sobi, ki so s kuhinjo vred tvorile stanovanje kapetana Nikolaja Ivanoviča Štembala in njegovega sluga Kukavice. Očitno je bilo, da je mraz po noči narastel, kajti na oknih so nastali v kotih križev ledeni narastki in pri dihanju se je videla sapa v hladnem zraku, ki se je ponoči očistil od tobačnega dima.

— Kukavica, — ze kriknil s hripavim baritonom Nikolaj Ivanovič, med tem, ko je srkal iz kozarca vroč, močan čaj. Kozarec je bil postavljen v srebrni podkozarečnik, ki je po vzorcu žice počrnel in ki je tvoril s srebrno žličko vso izbiro dragocenosti, kar jih je bilo v kapetanovi posesti. — Kukavica!!

Vstopil je sluga, ki se je pri tem rahlo zaletel v vrata. Bil je oproščen četne službe zavoljo neprimernosti, kakor se je izrazil narednik. Majhna glava z velikimi lopatastimi uhlji mu je

žalobno tičala na dolgem in suhem životu, ki je drage volje navzel vsak položaj razen tistega, ki ga je bilo treba.

— Ti si pa res pravi štor, moj dragi.

— ga je krotko pokaral kapetan. — Če te kličem, imaš takoj priti!

— Čujem, — je mračno zamrmral Kukavica in je zavrtel oči.

— Ti si pa res bedak, prijatelj. Kaj pa delaš take obraze? Ali si bil pijan?

— Nas eden nimaj za kaj piti.

Ker ni hotel kvariti razpoloženja, je Nikolaj Ivanovič molče skomizgnil z rameni in je velel podati vode in pri grizka in zakuriti v peči.

— Kaj pa je to? — je pokazal kapetan na pisano čaino škodelico, ki je bila očitno Kukavičina last in ki jo je sluga prinesel s steklenico vodke in s sardinami. — Šilce? — je pogledal kapetan v tla.

— Tako je.

— Ti bedak ti tak. Izposodi si ga pri gospodinji.

Med tem, ko je imel sluga pri peči čepo opravka z ognjem in se obžigal, ko je z brezovim lubjem skušal podpaliti vlažna, na koncih s snegom pokrita drva, je Nikolaj Ivanovič na vse strani premislil svoje načrte za jutrišnji večer. Bližajoči se prazniki so zahtevali od kapetana česa prazničnega in jutri, na

božični večer je sklenil kapetan prirediti pojedino, ki, po množini pijač sodi, očitno ni bila namenjena za ženski spol. Sicer pa ženski spol že dolgo ni imel več mesta v kapetanovih računih; kajti oficirskih dam, s katerimi je igral karte, soloh ni štel za ženske, z drugimi pa ni prišel v stik. Kapetan je sestavil spisek pijač in prigrižkov in ga je z čustvom zadovoljstva izročil slugi. Ta pa je mesto, da bi izrekel pričakovano odobravanje, odgovarjal kakor papiga: »Čueme, čueme,« toda čim dalje je »ču«, tem bolj raztresen in mračen je postal izraz njegovih oči. Kapetan bi dejal, da se v njih svetlika celo ironija, če ne bi dobro vedel, da je Kukavica neumen in ironije nezmožen. Nakupiti je bilo treba za kakih deset rubljev, kapetan pa je imel samo petindvajset rubljevko, ki jo je slugi tudi izročil. Ker še vedno ni izgubil upanja da bo Kukavico oživel in da bo zbudil v njem bolj aktiven odnos, napram resničnosti, mu je Nikolaj Ivanovič ponudil šilce vodke, kar je utemeljil s tem, da je zunaj mraz. Kukavica se je pokrižal, izpil vodko, ni pa ne zakrhehal ne pljunil, ne se zahvalil, kakor bi bil po svoji že vpeljeni navdi dolžan storiti, marveč si je samo tako silovito otrl ustnice, kakor da bi hotel uničiti vsak sled

svoje sramotne popustljivosti. Čez par minut je z vso silo zaloputnil kuhinjska vrata.

»Kaj ga je neki včepnilo?« — je pomislil kapetan. »Saj je bil čisto pripraven fant, zdaj je na kakor da bi bil prismojen. Prednočnim je bil celo nesramen. Gospodinja se pritožuje. Sicer pa, zlodej ga vzemi. Raje bom premislil, kako veselo in prijetno mine jutrišnji večer.«

Nikolaj Ivanovič je izpil še dve šilci vodke, stopil po sobi gorindol, se zagledal v zamrznjeno okno, s katerega se je zdaj že cedila voda, nato pa je vzel majhen kovček in sedel nanj k prasketajoči in hrumeči peči. Od odprtih vrat je dihnila vana vročina. Prasket je potihnil in rumeni jeziki plamen so se leno nagibali in oblizavali zoglenela polena.

Minilo je dvajset let, odkar je Nikolaj Ivanovič prav tako sedel na kovčku pri peči. Tedaj je šele pravkar prišel v to zoperno gnezdo in v to nesrečno divizijo, kjer so oficirji tako trdoživi in človek tako počasi napreduje. Tedaj ni imel pleše in tega rdečega napihnjenega obraza. V drugačem jeziku mu je tedaj govoril tale ogenj, ki mu veje tako prijetno toploto v obraz. Oni jezik je bil manj razumljiv čem da-

našnji; bil je nesparten in smešen jezik. Govoril je o akademiji, kamor pojde Nikolaj Ivanovič študirat; tiho in zagonetno je govoril o neki lepi in dobri deklici ki ga bo vzljubila; risal mu je žive slike vesela in šumnega plesa, na katerem on, postaven, tesno prepasan oficir spretno pritrkava takt mazurke in vodi duhovit in zajemljiv pogovor. Plesi! ... Kakšna smešna stvar ti plesi!

Nikolaj Ivanovič je ogledal svoj zaočrtni život in se je nasmešnil, ko si je predstavil samega sebe, da pleše z gospodinjo.

— Mar zdaj ni dobro? Prav gotovo, da je! — je odvrnil kapetan nekemu in je v dokaz, da mu je dobro, izpil še šilce vodke. Toda k peči ni več sedel. Pokazalo se je, da je bolj pametno hoditi po sobi. Prihajale so mu navadne, mirne, lene misli, — da je Žid Abramka poročniku Iljinu pokvaril lakaste škornje, koliko bo prejemal denarja, ko bo postal četni poveljnik in da je računski častnik dober človek, čeprav je Poljak.

Zadnja leta si je moral Nikolaj Ivanovič s silo dokazovati, da dobro živi, toda pač, kakor je treba, Toda dokazi so se mu upirali, dokler si ni našel mogočnega zaveznika — pijače. Ko je zid-

272.2 stopinj C pod ničlo

Uspeh holandskega fizika.

Holandskemu fiziku Kamerlingu Onnesu se je, kakor poročajo listi, pred kratkim posrečilo doseči v laboratoriju temperaturo 272.2° C pod ničlo. Kamerling Onnes je s tem svojim uspehom postavil rekord, ki ga je tem bolj ceniti, če pomislimo, da znaša najnižja temperatura, ki pa je praktično ne bo mogoče nikdar doseči, 273° C pod ničlo. Mraz pod 273 stopinj sploh ne eksistira. Onnes je dosegel 272.2° na ta način, da je s pomočjo hlapov tekočega vodika pretvoril plin helij v tekočino in tekoči helij izhlapeval.

Kamerling Onnes se že 35 let bavi s proizvajanjem nizkih temperatur. Zgoraj omenjeno metodo je učenjak našel že pred desetimi leti, toda takrat se mu je posrečilo doseči »le« 271.95 stopinj Celzija pod ničlo. Potreboval je torej polnih deset let, da je znižal temperaturo za slabe 4 desetinke stopinje živosrebrnega termometra. Dobri dve leti za vsako desetinko stopinje! Uspeh Kamerlinga Onnesa je neprecenljivega pomena za znanost, davi zaenkrat v praksi ne pride v poštev.

Odličnega fizika je v priznanje njegovega znanstvenega dela francoska Akademija te dni imenovala za svojega člana. — Eksperimenti za dosego nizkih temperatur so zvezani z velikimi nevarnostmi. Onnesu se mora šteti v posebno priznanje, da se v njegovem laboratoriju tekom 35 let, kar deluje na tem polju znanstvenega raziskovanja, ni pripetila še niti ena nezgoda.

Najdražja ulica na svetu

Pred kratkim je slavila newyorška cesta Fifth Avenue prvo stoletnico svojega rojstva. Če hočemo ta svojevrsni jubilej razumeti, se moramo malce spustiti v zgodovino največjega mesta na svetu.

Fifth Avenue je Kaaba ameriške Meke, kolikor v kronske juvelij ameriških mest. Yankeeji jo radi primerjajo s pariško »Rue de la Paix«, z londonsko »Bond Street« in z berlinsko »Unter den Linden«, toda slehena teh primerjeb, zakaj Fifth Avenue je še razmeroma zelo mlada in pozna le malo zgodovine. Vendar pa ima svoje posebne odlike, ki so jo ameriških pomislili mnogo višje kakor prednosti vseh evropskih vele mest skupaj. Naj jih kar naštejemo:

Fifth Avenue je dolga 17 kilometrov; vrednost zemljišč, ki leže ob njej, znaša 522 milijonov 736.500 dolarjev (30 milijard dinarjev); tretjič stanuje na njej več milijonarjev kakor na katerikoli drugi aglomeraciji na svetu, in četrtič so nameščene na njej največje in najdragocenejše trgovine in izložbe. In vse to skupaj je staro jedva sto let. V poletju 1824 ni bila v načrtu mesta New York Fifth Avenue niti omenjena, in ko so v jeseni istega leta prenavljali regulacijski načrt mesta in krstili srednjo cesto z imenom Fifth Avenue, je le-ta štela komaj sedem blokov hiš. New York je imel leta 1824. 125.000 prebivalcev in 13. cesta je tvorila severno mejo trgovske četrti. Dalje na sever si namreč previdni trgovci niso unali. Na 42. cesti, kjer stoji danes velika biblioteka in mogočni centralni kolodvor, so se takrat pasle krave. Nekaj let pozneje so si izbrali prostor med trinaisto in trindvajseto cesto bogati Newyorčani za svojo četrt. Mesto je naraščalo in se širilo vedno bolj proti severu, toda še pred petnajstimi leti je tvorila 35. cesta najskrajnejšo točko, preko katere se trgovski krogi niso hoteli naseljevati. Med 5. in 6. avenijo je še dolgo časa žuborel idiličen potoček. Mestni očetje pa so se slednjič idile naveličali, dali so teren izravnati in zgraditi ceste. Tako so jeli polagoma rasti iz tal kompleks hiš in prvotna slika se je popolnoma izpremenila. Se vedno dalje proti severu se je širilo naseljevanje. Zakaj? Ker je polotok Manhattan zelo ozek in ga je mogoče izbrati za naselbine le v dolžinski smeri.

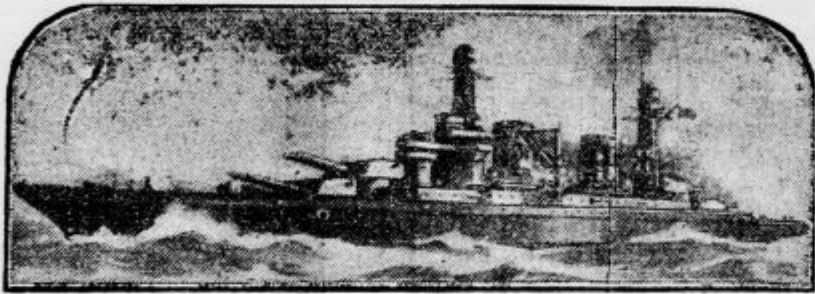
Trgovci v New Yorku pazijo strogo na to, da je njihovo privatno življenje ostro ločeno od poslovnega. Vsled tega skušajo svoja stanovanja kar mogoče separirati od kupčijskih lokalov. Zlasti se to opazja na Fifth Avenuei. Tu se je naselila newyorška aristokracija, mož-

je, ki so se v potu svojega obraza povzpeli do bogastva in poročili hčere z angleškimi lordi, francoskimi markiji in laškimi vojvodi. Fifth Avenue je pozabila na svojo preteklost. Od časa do časa spremeni ulica svoje lice, palače se prenavljajo in modernizirajo, tako da Fifth Avenue nikdar ne izgleda stara in konservativna. Ostala je vzlic svojim 100 letom nova in moderna, pa tudi lepa. Trgovine in izložbe se stalno prilagujejo aristokratski sosesčini in vsakdanje življenje se skriva za bronco, marmor in brušeno steklo. Ko se je pred dvajsetimi leti pojavilo novo prometno sredstvo — avtobus —, je Fifth Avenue utrpela marsikako stopnišče pred palačami, arhitektonske prizidke, vrtove in slične naprave, ki so se morale umakniti pred prodirajočim, fantastično naraščajočim prometom. Proti temu vandalizmu so se čuli ostri ugovori z vseh strani, toda avenija se je

razširila za pet metrov in danes nihče več ne misli na prejšnje stanje. Trgovine in izložbe zdaj niso več skrite, in v njih najdeš vsakovrstne dragocenosti iz starih časov, pa tudi najnovejše iznajdbe in umetniško izvršene predmete.

Za 60 holandskih goldinarjev je odkupil leta 1626, Peter Minuit polotok Manhattan od Indijancev. Brez dvoma je bila ta svota naiproduktivnejša aaložena denar vseh časov in narodov. V treh stoletjih je iz tega majhnega koščka sveta vzkliela ena izmed najbogatejših pokrajin na vseh zemeljskih obli. Fifth Avenue je v malem merilo za razvoj celega mesta. Vedno je šla v razvoj pred svojo dobo. Če kreneš iz nje v katerokoli stranskih ulic, ki se izlivajo v »Peto cesto«, boš mislil, da si naenkrat zašel v novo, docela drugačno Ameriko. Bogzna, bo li Fifth Avenue kdaj dobila sebi vredno konkurentinjo?

Ameriški vojni aeroplani

Zednjenim državam severnoameriške neprestano pridigajo ostalemu svetu, kako je treba omejit oboroževanje in preiti celo k sistematičnemu razoroževanju. Kljub temu pa same mrzlično izpolnjujejo svojo armado, zlasti vojni mornarico, ki bo postala, ako bo šlo v tem tempu naprej, kmalu naimočnejša ja celem svetu. Posebno veliko pozornost posveča ameriško armado vodstvo zrakoplovstvu vseh vrst. Na razpolago ima več velikih zrakoplovov tipa Zepelin in več tisoč aeroplanov od največjih do najmanjših: samo letos so jih zgradili 500. Ker je ameriška armada politika usmerjena predvsem na pomor-

stvo, je tudi zrakoplovstvo v prvi vrsti postavljeno v službo mornarice. Zednjenen države imajo posebne ladje-vodnice, ki služijo na morju kot pristan za balone in aeroplane: vse večje ladje imajo na krovu vsaj od dva aeroplana in zadnjem času so spustili v ladije novega tipa, ki so nekak kombinacija torpedovke in aeroplanske matic. Ameriška admiraliteta si obeta od njih velike koristi.

Naša slika predstavlja vojni ladijo »Sartoga«, ki je tudi urejena kot dobro utrjeno morską pristanišče za aeroplane. Ladija ima 33.000 ton in lahko doseže hitrost 60 km na uro.

Nuncij, kardinal Ceretti

Kakor znano, je bil na zadnjem tajnem konzistoriju med drugimi imenovan za kardinala tudi papeški nuncij v Parizu msgr. Ceretti. V ponedeljek 21. t. m.

je bil novemu kardinalu svečano izročena kardinalski klobuk. Ceremoniji sta prisostvovala predsednik republike Doumergue in ministrski predsednik Briand, opravič pa jo je pariški kardinal Dubois. Zgodilo se je prvič po ločitvi cerkve od države v Franciji, da so največji državni funkcionarji uradno prisostvovali cerkveni slovesnosti, zato je ta dogodek vzbudil med levčarskimi strankami tudi veliko nevoljo in bi bržčas ne ostal brez posledice, ako bi v Franciji danes ne imeli drugih večjih skrbi.

Kardinal Ceretti je že več let nuncij v Parizu in je znal s svojo spretno diplomacijo znatno ublažiti nasprotstva, ki so se vedno znova ponavljala med Vatikanom in Parizom. Zadovoljni sta zato z njim obe stranki: papež ga je v priznanje in zahvalo imenoval za kardinala, francoska vlada pa mu je ob tej priliki podelila še s svoje strani visoko odlikovanje.

Galoše, snežne čevlje

in copate koristno božično darilo,

kupite najugodnejše pri

„Voizka“ nasproti Mesnega doma.

Vlomilci zmrzujejo

Ne le bogataši, tudi vlomilci imajo svojo sezono. Tatvine v trgovinah so poleti drugačne kakor pozimi ali v kakem drugem letnem času. Letos, ko je v vseh deželah nastopila zgodnja zima, so se vlomilci vrgli posebno na kožuhe. V eni sami noči je bilo berlinski policiji naznanjenih osem takih tatvin. Kriminalni organi so aretirali 30 tatov ter jih zaprli. Tatovi so nastopali v tako zvanih »vlomilskih kolonah«, t. j. po natančno napravljenem načrtu, ker so se na ta način nadejali sigurne sreče.

Med aretiranci je posebnj zanimiv neki petdesetletni vlomilec, znan v tatinskih krogih pod imenom »Maks z milijoni«. Dobil je ta priimek zato, ker je nakradel za več milijonov zlatih mark dragocenih predmetov. Neki oddelek varnostnih organov je zalotil v trgovini z žensko obleko skupino uzmovčev, ki se je odpravljala domov z mastnim plenom 30 tisoč zlatih mark. Toliko so namreč bile vredne bluze in krila, katerih so se tatovi polastili in katere so malone odnesli, da jih ni v poslednjem trenutku zasačilo oko postave.

Drago slovo

Veliko potniško smojo je imela dama, ki se je nedavno odpeljala z brzovlakom iz Berlina. Poiskala si je mesto v kupeju tik pred odhodom vlaka in ko je v naglici odložila svojo prtljago, je položila na sedež ročno torbico, v kateri je bilo 100 zlatih mark nemškega denarja, 20 angleških funtov, razna zlatnina in nekaj dragocenosti iz platine, vse skupaj vredno okoli 15 tisoč mark. Dama, ki se je bala, da ji vlak ne uide, je takoj, ko je odložila prtljago, pogledala skozi okno. V tem hipu se je začel voz pomikati. Ob trčnicah so stali sorodniki odhajajoče katerim je vnel zadnji pozdrav. Rutica je zavihrala v večernem vetriču, dama je z alo še enkrat zamahnila, pokimala z glavo, pozdravila z roko in ko je vlak začel voziti hitreje, je sedla na svoje mesto.

Prišel je sprevođnik in zahteval vozovnico. Dama je segla po ročni torbi-

ci, a te ni bilo nikjer. Prestrašena je pogledala na tla, kjer je ni našla. Končno je moral sprevođnik napraviti zapisnik, ki je prišel v roke berlinski policiji.

Ta je začel iskati morebitnega tatu in ga je res našla. Tat je bil 29letni brezposelni rotnik Albert Pohl. V trenutku, ko se je dama nagnila skozi okno in podala roke sorodnikom, je prišel mimo kupeja, urno pograbil torbico in smuknil iz vlaka. To je izvršil tako spretno, da ni nihče opazil njegovega dejanja. Toda imel je nesrečo, da je baš usodnega dne imel detektivsko službo na peronu kriminalni uradnik, ki si je izvršeno zapomnil vse ljudi, katere je srečal. Spomnil se je tudi Pohla in ga dal aretirati. Pri njem so našli le še koščke platine, ki jih je Pohl hotel še prodati; ostalo je že vnovčil in denar pognal. Kako nepreviden je bil po izvršeni tatvini, kaže to, da je zapravil denar na debelo, kar je tudi pripomoglo k temu, da je tako hitro prinesel svojo grešno vest v milin človeške pravice.

Goljufije in beg peštanskega advokata

Nepopisno senzacijo je povzročila v Budimpešti vest, da je z nekim francoskim parnikom izginil v Ameriko zastopnik denarne centrale v Budimpešti, dr. Zoltan Nemesz. Zapustil je več milijard dolgov, med oškodovanci se nahaja več prvih budimpeštanskih bank ter več najboljših zasebnih eskonterjev. Nemesz je izvršil svoje goljufije na ta način, da je ponarejene menice predlagal v pokritje denarnim zavodom, ki so mu nato izplačali zahtevane vsote. Ker je veljal v Budimpešti za uglednega moža in poštenjaka z neomejenim zaupanjem, so mu vse manipulacije srečno uspеле.

Dr. Nemesz je bil v inflacijski dobi eden prvih borznih spekulativ in si je nagrabil ogromno premoženje. Ob borzneni dolomu pa je tudi on izgubil ves denar, s katerim se je navadil živeti zelo razkošno in potratno. Kljub izgubam je ostal pri starih razvadah. Obdržal je svoj avtomobil, podpiral dve operetni zvezdi, katerima je uredil razkošna stanovanja ter jima kupoval dragocene nakite, avtomobile in drugo. Denar, ki ga je potreboval v ta namen, je že dve leti dobival samo z opisanimi sleparskimi manipulacijami. Ob svojem begu iz Budimpešte je naznanil najtežje prizadeti denarni centrali, da odhaja v Ameriko, ker nima poguma, da bi izvršil samomor. To pismo je denarno centralo osupnilo, a smatrala ga je le za slabo šalo. Ko pa so se pojavili unišniki s terjatvami, je vodstvo uvidelo, da je zadeva presneto resnega značaja.

Nemesz si je že pred časom preskrbel vizum za ameriške Zednjenen države ter se je dne 9. decembra vrčkal v fran-

coski luki Le Havre na parnik »Rochambeau«. Sedaj se že nahaja na ameriških tleh, pričakovati pa je, da be kmalu tudi v luknji.

× **Belgijska kraljica kupuje v Parizu za Božič.** Znano je, da imajo tudi kronane glave svoje težkoče, ki pa so seveda drugačne kakor skrbi navadnih umrjelih ljudi. Blizajo se božični prazniki, za katere je treba nakupiti mnogo stvari. Ker kronano glavo vsakdo pozna, najbolj seveda doma v deželi, se je belgijska kraljica odločila, da gre kupovat v Pariz, kjer upa, da bo lahko delala po mili volji, ne da bi jo kdo nadgledoval. Spremljata jo samo dvorna dama grofica Caraman-Chimayev in kraljev hlevar. Kraljica se je za več dni nastanila v enem najboljših pariških hotelov pod drugim imenom. Tako živi v Parizu za par dni popolnoma inkognito in nihče je ne spozna. Kraljica hodi po trgovinah in nakupuje vse kar potrebuje za Božič in že mnogo več. Da se nahaja v Parizu, ni bilo naznanjeno niti belgijskemu poslanstvu, ki je šele po zaupnikih zvedelo, kdo tako pridno poseča elegantno trgovino in si daje odnaski cele gore najrazličnejših zavojev, zabojev in druge šare.

× **Bombe v bližini londonskega dvora.** V Londonu blizu kraljeve palače je policija odkrila tajno skladišče bomb, pusk, samokresov, drugega orožja in vsakovrstne municije. Policijsko ravnanje meni, da gre za zaroto proti angleškemu kraljevskemu paru. Zarotnikom so že na sledu.

× **Samomor sodnika radi razprtij v zakonu.** V Bukarešti je izvršil samomor eden najvišjega madžarskega sodišča, sodnik Aleksander Szekeres. Pokojnik je bil eden izmed najuglednejših madžarskih sodnikov ter si je vzel življenje radi večnih razprtij z ženo.

× **Težka avtomobilska nesreča v Lubčku.** V nedeljo jutraj ob 3. se je pripetila na nekem mostu blizu nemškega mesta Lubbeck težka avtomobilska nesreča. Sneg se je vsipal na zemljo v debelih kosmih in sofer, ki je vodil avtomobil, ni videl rdeče svetilke na mostu, ki je bil dvignjen ter katerega bi moral pasirati. Pognal je avtomobil naprej ter vozilo popolnoma razbil, ker je bil most dvignjen. Sofer je bil težko ranjen, trije gospodje, ki so se vozili v avtomobilu, pa so bili na mestu mrtvi.

× **Prazna krsta.** L. 1916. je umrla v Turkuheimu v Alzaciji 18letna hči mestnega uradnika Luiza O. Pokopana je bila v domači grobnici na pokopališču. Te dni pa je umrl Luizin stari oče. Pokopati so ga hoteli zraven svojcev. Ko so odprli grobnico, so našli lepo ohranjeno krsto Luizino. Toda ko so jo zlozo bili presenečeni vsi, ko so ugotovili, da je bila krsta popolnoma prazna. Kaj se je zgodilo s truplom? Tega nihče ne ve! Grobar in mizar, ki je zabil krsto, sta oba mrtva. Uvedla se je preiskava, ki bo raziskala vse, kar se šepeta o tem čudnem dogodku.

Romantična slika iz Sirije

Da delajo razpoloženje za francosko akcijo v Siriji, objavljajo pariški in drugi francoski listi dan za dnevom številne ilustracije, ki kažejo deloma življenje francoskih vojakov v Siriji, deloma zanimive in lepe motive iz te historične pokrajine. Znano je, da je Sirija domovina ene naštetih kultur, ki je sicer že davno propadla, katere ostanki

in vplivi pa so vidni še danes. Arabci so v teh pokrajinah zgradili ležajoče stavbe kakor kierkoli drugje. Zlasti občudujejo potniki še sedaj lepa mestna obzidja, ki so tudi v arhitektoničnem oziru dovršena. Po pariškem »satinu« prinašamo gori sliko obzidja sirskega mesta Sueda.

trajal popil dva-tri šilca vodke, mu je vse postopno lasno in preprosto. Ni ga presenečala umazana, prazna soba s svojim uboštvo, ni opazal, da je postal tudi on sam nečeden in nemaren; da si cele tedne ne preoblačil perila, da se mu ne ljubí snažiti nohtov, če pa je to opazil, si je pa takoj vse ovrgeel s treznim ugovorom: »saj nimam namena lažiti za gospodinjami!« Pa tudi služiti je bilo lažje v taki brezbriznosti; niti to ni bilo tako žaljivo, da je pri petdesetih letih še vedno kapetan, medtem ko so nekateri njegovi tovariši že polkovniki in celo generali. Jeno! ga je grizti brezplodno kesanje, da je zabil četrto stoletja za brezsmiselno ekserciranje in da je v malenkostnem pehanju za jutrišnjim dnem v tem času polagoma razmetel svojo dušo. Lahka, prijetna meglica se je zibala pred Nikolajem Ivanovičem in mu pred očmi zagrinjala vse, kar ni spadalo k četrtri četi Horonskega rezervnega bataliona z njenim židom Abramom, s preferanco za majhne denarje, s polkovniki povelji in z drugimi vsakdanjimi interesi.

Toda kake dvakrat na leto se je kapetanov zaveznik spremenil v njegovega najhujšega sovražnika. Z mučno jasnostjo in bolečino je vstajala pred njimi zavest grozne brezsmiselnosti njegovega

ga življenja. — in tedaj se je Nikolaj Ivanovič popolnoma zapil za celih štiri-riinašt dni in je posedal doma v samem perilu s podplutim in zariplim obrazom. V ptičnih solzah je tožil tovarišem, da je izgubljen, ko pa so ga tovariši podivjanje in od alkoholnega strupa na pol blaznega zapustili, je kapetan postavil slugo k podboju in mu je med poslednjimi poizkusi ohraniti svoje dostojanstvo s surovim glasom govoril, da je on, kapetan, dober, toda nerazumljen človek. Ko je še sluga zapustil blazno »blagorodje«, je blagorodje položilo glavo na mizo in je jokalo samo, ne da bi vedelo, zakaj joče, zato pa tem bolj grenko, tem bolj iskreno in tem bolj trpeče. Ko je pianost minila, se kapetan, ki ga je bilo sram spomniti se nanjo in govoriti o nji, ni mogel izbežati nejasnih in težkih spominov. Eden izmed njih, najmanj težak, je bil spomin, da mu je Kuvavica nekako pomagal in da je sočustvoval z njim. Ali je bil trdnjši v nogah kot drugi sluga in je lahko dal sprejemati kapetanove izlive (ki so včasih letali vani v obliki kozarcev in drugih predmetov, kar je pač priroč kapetanu pod roke), ali je s čim drugim pokazal svojo skrbnost za kapetana, tega si Nikolaj Ivanovič ni znal natančno pojasniti, vendar pa je bil Kuvavici hva-

ležen. Zato še doslej ni zapodil Kuvavice in je imel potrpljenje z njegovo uradno priznano neumnostjo in z njegovim popolnoma negativnim pomenom v kapetanovem gospodarstvu: česar Kuvavica ni mogel razbiti, je pokvaril na kak drug bolj ali manj bistroumen način. Kapetanova naročila pa je tolmačil tako narobe, da so se celo drugi slugi smejali.

Nikolaj Ivanovič je izpil še šilce in se je odpravil na obisk k znanecm. Ključ in skrb za stanovanje je prepustil gospodinji, ki je stanovala čez vežo. Vrnil se je ob poznem večeru, toda Kuvavice še ni bilo nazaj. Minila je noč, za njo naslednji dan. — Kuvavice pa od nikoder.

Kuvavica je vtaknil kapetanov spisek za rokav in stopil na cesto. Ko ga je obiel krenak mrzel zrak, je nehoté pospešil svoj gosli korak, zavoljo katerega so ga poslali iz čete. V mrazu se je toplota izpite vodke posebno občutila, toda bo mu ni izboljšalo volje. Nad žensko, ki se je zadela vanj, je poklical pomembno število hudičev, ona pa mu je nekako spošljivo dala vedeti, da tako dolgega satana še ni videla. Nato je Kuvavica demonstrativno prestopil cesto tik pred nosom na vso moč

dirjaljočega filakerskega kljuseta in je na zabavljivo izvoščkovo opazko dejal za njim:

— Kam te pa hudič nosi, škatlja pordrta!

Vse, kar je potem Kuvavica srečal na cesti, je vzbujalo v njem protest in zbadljive opazke. Čim spodobnejši, čim bolj sit in praznično veselo-skrben je bil obraz, ki ga je srečal, s tem večjim sovraštvom ga je gledal. »Si se preobzrl, pes mastnik!« — je pozdravil v mistlihi kupci, ki je sedel v širokih saneh in kije je od učenčka prevzemal zavetje in zavoj. »Kaj še nimaš dosti; poglej no, kako si si danko poredil!« Misel o tem, da ga je kapetan poslal na drugi konec mesta, kakor da bi tu ne bilo dobrih trgovin, je napolnila Kuvavico s popolno mržnjo do ljudi. »Od same sitosti ne ve, kaj bi rad, — pri Motikinu kupi slanikov, slišiš?« — je oponašal kapetana in je z gnusom izpljunil.

— Pa če stopim v štarijo? — je vprašal Kuvavica nekoga, ki mu ni dal mira, in je s prezirnom brcnil v omaščena štarijska vrata ter vstopil.

— No, pa sem stopil in izpil! — je svečano potrdil, ko je stopil iz krčme in je izdihnil curek smrdeče sapa. Kuvavica se je pretegnel, kakor da bi izzivil celi svet na boj, in se je ponosno

ozrl. Ugledal je častnika in ga pozdravil.

Treba mu je bilo iti po strmem klanec navzdol na most. Na oni strani reke se je videlo v daljavi za vrsto mestnih dimnikov, iz katerih so se dvigali gosti, beli in ravni stebri dima, belega polje, ki se je lesketalo v soncu. Kljub daljavi je bilo razločiti cesto in na nji dolgo neprimerno vrsto voz. Na desno se je kakor plavkasta meglica razprostiral gozd. Ob pogledu na prostorno snežno polje je burni in grenki protest z novo silo udaril Kuvavici v nemirno glavo. »Ti pa tukaj sedi!« — je dejal z jezo in z obunom hkrati.

Pred kakimi tremi tedni je Kuvavica srečal na bazari nekega sovaščana, ki mu je povedal vse novice iz Pasie vasi in ki ga je s tem potopil v začarani svet vaških interesov. Te interese je bil Kuvavica že napol pozabil, toda že lahkega spomin nanje je razgaljal njegovo kmetiško kri, ki ga je klicala k težkemu mišičnemu delu — k zemlji in k plugu. Sosed mu je tudi povedal, da se je njemu, Kuvavici, rodila hči, da pa je mlada bolna in da ne doji otroka sama. Potem se je pokazalo, da oče sam z bratom Ivanom, brez delavca ne zmore gospodarstva in da je popolnoma oslabil; manjkalo jim bo kruha in okoli

Kraljestvo mode

Kult lepote

(Božična beseda vsem zvestim čitateljem pa tudi čitateljem modne rubrike.)

Pred več kakor tisoč leti je staro-egiptovski modrihan Tahhetops napisal na papirus: »Ako hočeš ugajati možu, mazilj svoje ude z oljem in poskropi svoja oblačila z dišečo vodo!« Ta papirus egipčanskega modrihana je poleg drugih dokazov dovolj važen dokument o tem, koliko važnost so že stari Egipčani pripisovali kulturi telesa.

Vprav Orijent je prvotno izhodišče kulta lepote, ki se je v dobah vseh nadaljnjih tisočletij razvil do današnjih modernih izpolnitvev.

Prvi pogoj kulta lepote je vsekakor zrak in sonce. Lepota bazira vedno le na zdravju. A ne samo zdravje telesa, marveč tudi zdravje in vedrost duha morata biti kolikor toliko neoporečna. Pred vsakršno uporabo kateregakoli kozmetičnega sredstva je treba upoštevati stanje svojega zdravja in v službi tudi najmanjše potrebe konzultirati zdravnika. Ki vsekakor najbolj ve svetovati sredstva, primerna konstituciji telesa: sport in telovadne gibe. Ni vsak spor in vsaka vezba za vsakogar. S pretiranim udejstvovanjem v tel ali oni sportni panogi se radi štrpaca zlasti pri ženskah mesto svežosti pričenejajo javljati znaki starikavosti. Čemur se je seveda izogniti v kar največjem loku.

Velevažni so nadalje pri kulturi in higieni telesa: voda, počitek, spanec. Premalo se upošteva korist teh pogojev. Človek ni vedno v položaju, da bi ustrezal svoje utrujenosti, ali kadarkoli je mogoče, naj se temu odzove; zlasti ženskam je to priporočati. Spanec je najvažnejše lepoto obraza. Koliko grešijo ljudje sami nad seboj, ker si preko mere pritrjujejo spanec! Zdravniški nasvet se običajno glasi: »Najkasneje ob 10. v posteljo!« Vsaka prikrašava spanja po polnoči je pa težko popravljiva. Ponočevanje, skrb in duševno trpljenje so najhujši uničevalci obraza in mladosti.

Življenje je pač za vsakogar več ali manj težavno in skrbno, vendar pa ni potrebno, da bi skrbi in notranje težave vedno in vsakomur očito razbičevale obraz. V največ primerih je v interesu stvari, nedvomno pa glede na zunanost in svežost obraza vedno najboljše, ako si nadenemo vedro masko brezskrbnosti, na makar za ceno, da ti prisodijo lahkomišelnost. Vedrost duha in lahkovno prilagajevanje razmeram sta dve vrlo važni lastnosti glede na lepoto in mladost. Iznašljivost v odvratanju težkih misli mora biti neizčrpna. Vedrost duha gladi gube. Skrb, jeza, čmernost, malenkostnost pa režejo brazde.

Najprvo zdravje telesa in vedrost duha, nato šele kozmetika! To je skrivnostni eliksir mladosti in lepote. Moderna doba je to uganilo dobro razrešila. Najmanj za desetletja je danes z modernim, razumno nego telesa mogoče ohraniti mladost in lepoto, seveda ako se s tem pravočasno prične. Vse tekoni tisočletij nabrane preizkušene tajne, čudotvorne in blagodejno učinkovite kopeli, solnce in zrak — vse to je današnjemu človeku na razpolago. Ne samo oni srečniki, ki razpolagajo z močnimi sredstvi in udobnimi prostori, marveč vsakdo, tudi človek tesnih razmer, se lahko bavi s kulturo svoje zunanosti, ako ima voljo do tega in razum in smisel. Vsaka ženska lahko toliko prišteje na čas in denarju, kolikor potrebuje za razumno negovanje same sebe.

Nekoliko denarja, previdnosti in časa je seveda že treba žrtvovati za kult telesa. Zlasti vprašanje časa marsikomu povzroča preglavice. Toda razumna ženska si bo že znala pridobiti čas, ne da bi pri tem trpelo kaj drugega. Dobro pomniti pa je treba, da se čas, ki ga ženska uporablja za svojo zunanost in za svojo toaletno, bogato pomnožen in obrestovan odračunava na videzu njene starosti.

Kopalnica, toaletna soba, toaletni kotiček, to so mala svetišča, kjer se upravlja kult telesa. Tu smo nemoteni, tu je naš čas, ki služi izključno le negovanju lastne osebe in ki ne sme biti za ta velevažni kult nikdar prekratko od-

merjen. Kakor ne sme biti časa premalo, tako ne sme biti sredstev preveč. Vobče so kozmetična sredstva zelo delikatne stvari, katerih se je glede na njihove lastnosti in na lastnosti svoje polti posluževati z največjo previdnostjo; nasvet zdravnikov je tudi tu zelo umesten. Vendar naj bo vsakomur prvi in naizanesljivejši svetovalec lastna individualnost, ki jo mora vsakdo brez-pogojno dobro poznati do podrobnosti, ker je sicer sleherni prizadevanje brez-pomembno, če ne tudi škodljivo. Skala telesnega negovanja je vsekakor zelo obsejna, kakor je pač tudi poim lepote zelo različen.

Današnji ideal telesne lepote je vitkost. To je gracičen rezultat dolgotrajnega treninga v gimnastiki, sportu in plesu.

Definicija lepote obraza pa je težavna reč, akoravno služi klasično antična lepota še vedno kot vzor tudi v današnji moderni dobi. Vsekakor pa zdrava

duša v negovanem telesu vedri obraz in snuje individualno eleganco: če že ne višek lepote, pa nedvomno zdravo, očitno vabljivost in privlačnost. Zdravje, moda in lepota gredo roko v roki.

Ker ni verjetno, da bi gospodje kratkoma ignorirali modno rubriko, še njim par vrstic. Niso sicer v zgornjih vrstah obrazložene tajnosti iz brevirja o kultu ženske lepote in o vsebini lepote arzenala toaletne mize, vendar smemo reči, da mora tudi toaletna miza gospoda vsebovati to ali ono kosmetično sredstvo. Dasi so ti predmeti za marsikatero gospoda včasih kaj defilisti, vendar so zani neizogibni, ako upošteva modo in lenoto.

Vsekakor mora tudi vsak časovec in širokoumen gospod razpolagati s potrebnim časom in razumevanjem za kult moči in lepote: in ta kult mora imeti isto bazo kakor pri ženski, ker tudi pri gospodih igra ta značaj in razpoloženje svojo veliko vlogo. Ako so gospodje poleg notranje plemenitosti tudi še takole mirno in distilgavirano elegantni, in zares moško kavalirski, jim je nedvomno zagotovljen marsikak

uspeh — ne samo v damskem krogu, marveč vobče v življenju.

Marija Šarčeva.

Čipka, moda in domača čipkarska obrt

Čipka, ta delikatni okrasek damskega perila in toalet, za katerimi ženska danes hlepi s prav občutno povečanimi željami, ni produkt samo široke tuje industrije, marveč je tudi izdelek pridnih rok našega domačega ženstva. Tehnika in kvaliteta materiala je pri nas toliko napredovala, da se ni treba bati inozemske konkurence, marveč je naša čipka celo v inozemstvu vzbudila prav veliko zanimanje.

Jasno, da je to velikega gospodarskega pomena. Ustreza pa domača čipkarska obrt tudi tistemu našemu žensstvu, ki želi lepega, trpežnega, a ne dragega okraska, katerega se drži privlačni pridevek »ročno delo«. »Prstna čipka« itd., in pa tistim številnim marljivim ženskim rokam, ki skušajo v težki eksistenčni borbi poleg gospodini-

skih del z izdelovanjem čipk reševati težke probleme tekočih izdatkov. Kako blagodejna je možnost zasluzka, ki ga je lahko doseči v zatišju svojega doma, kjer se da združiti opravljanje gospodinjstva in pridobitost z domačo obrtjo, to ve marsikatera naših pridnih žen in deklet.

Da pa se bo mogla nuditi možnost domačega zasluzka ne le naši deželjanki, marveč v večjem številu tudi meščanki, v to deluje Osrednji državni čipkarski zavod za žensko domačo obrt s tem, da vzbuja interes za naše čipke v inozemstvu, kar se mu je doslej že sijajno obneslo.

Največ interesov si je zavod pridobil v Franciji, kar obeta, da postanejo Francozi eni najboljših stalnih odjemalcev. Dovolj povedano pa je tudi za hvalitelo naših čipk, ako so si pridobile pariški odnosno francoski trg.

Novost, ki ji zavod zdaj posveča svojo veliko pozornost, je svilen in zlat barvasta klekljana čipka za toaleta, ki se izdeluje po najnovejših pariških direktivah. Ena največjih pariških čipkarskih hiš je poverila zavodu večje na-

Dve skupini elegantnih kožuvinastih plaščev in kratkih jopičev

Letošnjo zimsko sezono je kožuvinasta moda v vsesplošnih časteh. Velikomodni svet ne štedi sredstev, a modnim atelejem ne zmanjka konceptov za vedno novo pomnoževanje kožuvinaste garderobe. Sobolovina, hermelin, astrahan, žrebetina (follen) v črni in naravni barvi, nadalje takozvani »Breitschwanz« (ki mu tudi Francozi ne vedo drugega imena), kolinski in fee (ruske verice), vse to služi za enotne ali kombinirane kreacije modnih zimskih plaščev, dočim sta sealskin in panter vrlo prikladna tudi za kožuvinaste jopiče. Za ovratnike, obrobla in zapestnice pa se predvsem uporabljajo razne dragocene lisice (modra, alaska), avstralski opossum, skunks, činčila, moufflon... a pri gospodih: sealskin, astrahan, opossum. Imitacij je nebroj, vendar pa so mnoge tako posrečene, da naravnost varljivo nadomestujejo pristojo kožuvinasto. Naši današnji dve sliki predločujeta v dveh skupinah izbirko letošnjih dragoc. kožuvinastih tvorbi, sledeč po vrsti od leve na desno, zgoraj: 1.) plašč iz sealskina s činčilo, 2.) jopiča iz sealskina s hermelinom, 3.) kombinacija bizama, vzporejenega v nasprotujočih si progah.

Spodaj: 1.) originalen kolinski; 2.) seali - jopič, 3.) fee (ruske verice) in 4.) žrebetina (Follenjacke).

Modni atelije M. Šarč

Plašči — Kostumi — Toaleta

Ljubljana, Kongresni trg 4/L

božiča treba vzeti pri Iliji Ivanoviču na posodo, če bo hotel dati. »In lepo prosijo ljubega sina Petruša, naj pošlje kaj denarja, če ne jim bo poginili.« Kukavica je poslal po sosedu rubelj, hkrati je pa popolnoma obupal. Pred njegovo razburjeno domišljijo je visela kričeva podoba grenke domače revščine in čim bližji so bili prazniki, tem bolj kričeva in bolj trda je postajala. Služini možgani, ki niso bili vajeni premišljevanja, so se okorno premikali in so osredotočevali vse svoje sile, da bi zapopadli fakt, ki je bil skrit v preprosti primeri: »doma sede brez rok in brez kruha, jaz pa pri Motikinu kupujem nizozemske slanike«.

In sedaj je Kukavica razmotrival ta fakt v vsej njegovi goloti in ker premišljevali ni znal, je plaval in je brezplodno protestiral z vsem svojim bistvom, kar ga je samega navdajalo z začudenjem in celo z neko užalenostjo, kajti to stanje se mu je zdelo neretno in kakor da bi mu bilo od nekdaj zunaj vsiljeno. Prve čase je mislil na pobeg, toda pobeg bi bil tako nesnameten, da je bil Kukavica cela dva dni po teh mislih posebno ironičen napram kapetanu in da je od svojega tovariša, sluga Tutkina, predčasno zahteval, naj mu vrne dvojlačo: ko pa mu je ta iz formalnih

razlogov ni hotel dati, ga je obpsoval s kmetavzom in barabo.

Kukavica se je bližal trgovini, ko ga je pri spominu na denar v notranjosti nekaj silovito presunilo in kakor prenelica iz trave je skočilo predenj vprašanje:

— Kaj pa, če bi ukradel?

— Bog pomagaj! — se je prestrašil Kukavica in se prekrizal. — V vsem rodu ni bilo tatov, jaz pa da bi ukradel. Že za misel zasluži, da bi ga obesili. Kaj vse ne pride človeku na um, — se je neiskreno nasmešnil Kukavica in je pospešil korak. Toda petindvajsetica je migljala v žepu, v notranjosti ga je pa nekaj suvalo — in je izdregalo odgovor:

— Porečem, da sem izgubil.

— Bog pomagaj! — se je še enkrat vzkliknil Kukavica in je prestrašen planil skozi prva vrata, ki jih je našel. To so bila vrata krčme.

Iz življenja kapetana Štembala.

Razsrjeni in vznemirjeni Nikolaj Ivanovič je sporočil častnikom, ki so imeli priti k njemu, da je njegov sluga z denarjem izginil in je našel izgubljenega Kukavica, ko se je vrnil domov, v kuhinji. Kukavica je sedel na klopi, se majal, motovilil z nosom in z vneino loščil kapetanov škorenj.

— Kod pa si se klatil, falot? Ali si pijan?

— Nik-kak-kor ne, vašbrodije.

— Kakor čep... Kako pa se upaš napiti se? a?

— Saj sem za svoje pil, ne za vaše.

— Kaj? nesramnost? Kje pa imaš stvari? In denar?

— Zgubil sem ga. Bog mi je priča...

Kapetan je plosnil z rokama in je molče uprl svoja zalita očesa v slugo. Če je kapetan ta trenutek spominjal na Napoleona, je bil Kukavica ocean, ki brez strahu prenaša poglede vladike sveta. Motne slugine oči so gledale v kapetana s krotkim mirom po nedolžnem užalenega človeka.

— Si ukradel? Govori!

— Pa me naznanite. Morebiti, sem jih. Krivico storiti človeku je kaj lahko.

— Kukavica se je zjokal.

Kapetan je čutil, da ga duši jeza in je zasikal skoz zobe:

— Spat se spravil, govečina, jutri na raport.

— Kakor hočete, ampak jaz trpim po nedolžnem.

Kapetan je zatepel z nogo in je stopil iz kuhinje. Kukavica pa se je skušal znova lotiti škornja, ker na ni pri tem vračunal sile vztrajnosti, za je

vrlo v smeri za ščetko in zavalil se je na klop.

Kapetanova jeza je dosegla največjo napetost in se vlila v ploho vzklikov. Kmalu pa je utonila v številnih šilcih vodke in na njenem mestu se je pojavilo čuvstvo grenke užalenosti. »Niti praznika ne dajo človeku krščansko prebiti.« — je tožil kapetan in je s pogledom preletel svetlo sliko veselice, ki je ni bilo, in slika je postala nekako motna. »Toda jaz dokazem, da bi bilo lepo!« — je vzkliknil kapetan in je pričel dokazovati. Toda čudo: čim siloviteje je kapetan dokazoval, čim bolj pogosto je vtilval vase argumet iz steklenice, tem bolj dvomljiva je postajala resnica.

— Prijema me! — je z grozo pomislil Nikolaj Ivanovič, toda v istem trenutku se je ta groza spremenila v radost. — v radost človeka, ki se je vrgel v prepad, da bi se iznebil vrtoglaviosti. Kakor da bi se raztrgale verige, v katerih so bile uklenjene, so se pred kapetanom zavrtelo podoba, mračne, težke in mučno-tegobne. Podoba mile deklice, ki bi morala osrečiti kapetana, je vstala pred njim čista, čudovita. »Draga!« — je nežno potožil Nikolaj Ivanovič svoji debeli ustnici drugo na drugo. Za njo so jele vstajati druge. Kapetan je

sedel na bregu te reke, ki je odnašala v brezno njegove nade in sanje o človeški sreči. In postajalo mu je vedno huje in vedno več usmiljenja je imel s samim seboj. Vodka je steklenici je zmanjkovalo in prevarjala se je v čustva, kakršna ji je redko dano buditi v človeški duši: v čuvstva usmiljenja, ljubezni in kesanja. On, kapetan, ni nikomur potreben; nikomur se ne razjasni v duši pri pogledu na njegov tolsti, pijani in umazani obraz. Okrog njegovega debelega, mrtvoudnega vratu se ne ovijejo mehke otroške ročice, nežno ličice se ne pritisne k njegovim bodeči bradi. Drugi ljudje imajo vsaj pse, ki jih imajo radi, in ki so jim udani. Po čudnem preseku misli se je kapetan domislil Kukavice. Zakaj na naj ga ima Kukavica rad? Kukavica... kaj pa je prav za prav ta Kukavica?

Kapetan se je težko dvignil s stola, vzel svetilko s seboj in se namenil v kuhinjo. Sluga je spal, glava mu je visela s klopi. V levi roki je še držal škorenj, težka desnica pa je visela od nje. Njegov obraz je bil blede in bolan. Kapetan je prvič videl kako Kukavica spi in sluga se mu je zazdel drug človek. Prvič je opazil na tem mladem, brezbradem obrazu gubice in ta obraz z gubicami in z nekoliko dvignjeno obrvjo se

ročilo modernih barvastih klekljanih čipk: to govori dovolj.

Naše dame si bodo lahko ogledale zbirko modernih klekljanih čipk na razstavi, ki jo zavod v kratkem priredi. Priporočati je predvsem lastnicam naših modnih salonov, da si ogledajo čipke Osrednjega državnega zavoda za žensko domačo obrt, ki je nastanjen na Turjaškem trgu 6/II. A žetli je seveda tudi, da si naš modni damski svet poljubno nabavi čipke v harmoničnih toaletnih barvah.

Izredno priljubljene so v inozemstvu tudi garatire klekljanih čipk za zavese ob oknu, za posteljna pregrinjala in milije. Finejša čipka pa služi za perilo. Tudi filet-čipka spada v naše čipkarstvo vendar pretežno tvori našo domačo obrt le klekljana čipka, ki se zdaj kar vidno razvija. Naj služijo te vrstice našim damam in našemu žensktvu vobče v kratko informacijo in primerno upoštevanje. M. S.

Nekaj novega za naše dame

Moderno novo podjetje za žensko perilo v Ljubljani.

Ze nad mesec dni opažajo pasanti, kako mizarji in zidarji, slikarji predelavajo vežo in dvorišče Souvanove hiše v Selenburgovi ulici šte. 1. V uvozu ni veži se nastale velike moderne izložbe, ki kažejo, da si tu pripravljajo lepe in praktične obratne prostore moderno podjetje. In res, gre za moderno organizirano združno podjetje za izdelavo damskega perila, vezenin in raznih načinov izdelave ročnih čipk. Gre za podjetje, zamišljeno po angleškem združnem sistemu s pomočjo katerega se bo to podjetje brez dvoma zelo dobro obneslo, posebno pa še, ker se je v našem mestu posrečilo že danes organizirati veliko število prvovrstnih vezilj, šivilj in čipkaric, katere bodo dobivale po zadnji preskrbovano delo, na dom tako, da bode v tej stroki marsikateri pridni, a sedaj brezposelni delavki dana možnost solidne eksistence, a na drugi strani pa bo nudila zadruga vse, kar si v pogledu damskega, namiznega in posteljnega perila more najbolj razvijeno žensko srce zažele. Novo čisto domače podjetje ima že sedaj bogato zalogo krasnih izdelkov te stroke, ki se ne ustrašijo nobene inozemske konkurence.

Vodstvo podjetja, katero se nahaja v rokah preizkušnega strokovnjaka, bo razpečevalo združne izdelke izključno le konzumentom s pomočjo moderno urejenih, lično izdelanih periodičnih ilustrovanih cenikov, poleg tega pa bo

zadruga imela takoj od početka dve svoji prodajalni in sicer eno v Ljubljani, Selenburgova ulica šte. 1 in drugo v Mariboru, Slovenska ulica šte. 20. Obe prodajalni se otvorita takoj z novim letom, zelo lepo aranžirana razstava izdelkov v lastnih velikih izložbah pa še pred božičnimi prazniki, nakaar se še posebej opozarjajo vse cenjene čitateljice.

Novo podjetje, katero si je naredilo naslov »LEDA« domača tvornica damskega perila in vezenin r. z. z o. z., se pri nakupu najtopleje priporoča in bo zadruga pod sedanjim agilnim načelstvom gotovo dosegla najboljših uspehov.

Volna

Volno je moda že opetovano zavrgla, pa se zopet vrača k nji. Ni čuda, saj so mehki, lahki in trpežni jumperji, svitri, plašči ali obleke iz volne tako priljubljeni, da bi se bilo težko za vedno ločiti od njih. Malokatero blago nam nudi tako bogato izbiro v barvnih niansah, kakor volna.

Volnene obleke najnovejše mode so se po kroju prilagodile sukninim oblekam, volneni kostumi in plašči so praktični tudi za šport in izlete. Svitri in pulloverji so pa sploh naši zimski prijatelji, da jih ne more pogrešati nobena dama.

Deci naredimo za zimo tople volnene obleke, čepice ali jopice, sami pa si omislimo volneni pullover k volnenemu krilu, ki nam nadomesti vsakdanjo obleko za pisarno ali domače opravke. Poleg tega nam služi taka praktična obleka tudi za zimski šport, ki jo izpopolnimo s šalom enake barve in volnenimi nogavicami. Moda ne dela v tem primeru razlike med damsko in moško obleko. Moški sviter je po kroju in barvi enak damskemu.

Naša deca se zadnje čase pridno peča s športom. Zato je potrebna nekaka uniforma, obstoječa navadno iz enobarvnih dolgih volnenih hlač in pestrega svitra, ki je tem lepši, čim bolj pestre, kričeče so barve. K taki dečji obleki spada čepica. Šal in rokavice enake barve. Modeli volnenih oblek so čimdalje lepši, kar nam dokazuje, da so zavzele volnene obleke svoje stalno mesto v garderobi moderne dame.

Znižane cene
do božičnih praznikov v moderni konfekciji
Jos. Rojina - Ljubljana

Termometer slave

Urednik za dopise velikega ameriškega magazina »Motion-Picture« je našel vrlo zabaven način informiranja široke javnosti o stopnji popularnosti ameriških filmskih igralcev. Njegova metoda obstoji v tem, da si skrbno izpiše iz vsakega pisma, naslovljenega nanj oz na list, imena filmskih igralcev, ki so omenjena v pismu ter si zabeleži njihovo število. In potem sporoči, ko list izide, svojim čitateljem, da je bil na primer igralec X omenjen štokrat, dočim je bil igralec Y, njegov konkurent, omenjen le petdesetkrat. In da vsa stvar izgleda lepše in modernije, objavlja na čelu svoje rubrike sliko termometra, razdeljenega na 100 delov, poleg njih pa imena številkam odgovarjajočih igralcev.

V eni poslednjih številk magazina se je na primer čitala sledeča tabela: na prvem mestu je figuriral igralec Ben Lyon s številko 63, za njim Richard Dix (56) in na tretjem mestu Gloria Swanson (50). Ostali igralci so se vrstili v sledečem redu: Ramon Novarro 43; Rodolfo Valentino 42; Norma Talmadge in Ricardo Cortez 36; Colleen Moore 34; Mary Pickford 33; John Gilbert 29; Betty Bronson 28; Constance Talmadge, Lloyd Hughes 26. — Od 25 do 15 omemb so dosegli igralci in igralke: Richard Barthelmess, Douglas Fairbanks, Norma Shearer, Viola Dana, Douglas Junior, Antonio Moreno, Conrad Nagel, Aileen Pringle, Virginia Corbin, Pola Negri, Thomas Meighan, Tom Mix, Bébé Daniels, Mae Murray, Marion Davies, May Mac Avoy, Rod la Rocque, Warren Kerigan, William Collier. — Od 15 do 12 omemb pa: Lois Wilson, Ronald Colman, Harrison Ford, Betty Compson, Alice Terry, Percy Mount, Conway Tearle, Mary Brian, Anna Qu. Nilsson, Leatrice Joy. — In od 12 do 10: Richard Talmadge, Milton Sills, Clive Brook, Fred Thompson, Pauline Garon, Patsy Roth Miller, Eleanor Boardman, Doris Kenyon, Dorothy Mackall in Mary Prevost.

Seveda je ta »termometer slave« precej kuriozen in izpremenljiv kakor vreme od tedna do tedna, vsled česar njegove indikacije ponajveč močno dufferajo od faktičnega stanja. Priobčili smo ga le kot kuriozum.

Jackiejeva cigara

Jackie Coogan dobi čisto posete svojih občudovalcev, ki bi ga radi videli pobliže. Jackie je s svojimi gosti zelo ljubezniv in skuša vsakemu ustreči po svoji moči.

Nekega dne že proti večeru naznanijo malemu Jackieju, da želi z njimi govoriti neki stavec. Njega je globoko ganila Jackiejeva ljudomilost in prijaznost, ki jo je mladi zvezdnik izkazal v nekem filmu napram bolehnemu starčku-beraču. Pozni obiskovalec je prošil samo za dovoljenje, da sme Jackieja obiti. Leta mu te ponižne želje seveda ni odrek. Potem sta se še pogovarjala o tem in onem, naenkrat pa izvleče starček iz žepa veliko cigaro in jo s posvem resnim obrazom ponudi malemu umetniku. Ali Jackie Coogan je vzle svoj svetovni slavi, kakor znano, še mlad pobič, star jedva trinaest let in ne sme kaditi. Toda da ne bi darežljivega posetnika razžalil, je Jackie cigaro vzle, se zanj lepo zahvalil in izjavil, da jo bo pokadil po večerji. Starček je bil ves vesel, da je Jackie tako prijazen deček, ki se niti cigare ne brani. In ko se je poslovil od slavnega igralčka, je neprestano zatrdel, da je Jackie Coogan še mnogo bolj simpatičen in prikljuživ fantek, kakor si ga je bil prej predstavljal, ko ga je poznal samo iz filma.

Kaj igrajo drugod?

V Zagrebu:

Pat in Patachon kot muzikanta. — Oficirska čast (First National; film ljubezni do domovine: Richard Barthelmess, M. Evans). — Grbec iz Notre-Dame (Lon Chaney (Clovek, ki dobiva kľofute). — Borba za obstanek (drama v 7 aktih).

V Beogradu:

Morski vrag (First National; borba z elementi; za glavni vlogi: Milton Sills). — Izgubljeni svet (First National; po romanu C. Doylea). — Sovražniki žensk.

V Gradcu:

Lava (kulturni film v sedmih aktih). — Lepa neznanka (npravstvena drama iz new-

v oknih kapetanove liše se še sveti luč in meče rmen odsev na sneg... — Torej praviš, da ti denar posla domov?

— Tako je, vašbrodije, Vašbrodije, povr...

— No, 10! Bodi no tiho!

Kapetan je pilnihi cigaretni dim, se globlje posadil v raztrgani naslanjač in je blaženo zaprl oči. Kukavica je sedel na robu stoliče in je z napol odprtimi usti lovil vsako kapetanovo kretinjo.

— Torej misliš, da bodo veselji?

— Lepo vas prosim, vašbrodije, to je zanje, sam Bog...

— Da, da.

...Dolga in temna je zimska noč, toda tudi ona se umika sili zmogostne svetlobe... Na vzhodu se dani...

Kapetan in sluga legata snat. Kukavica mu slači škornje in v svoji vneimi vlači s postelje še kapetana. Kapetan se upira in premaguje slugino vnetje. Kukavica težno stisne k sebi škornje, ki sramežljivo gledajo v svet s preklunjanim podplatom, in po prstih odhaja.

— Kakaj... Torej praviš, da je hči?

— Tako je, vašbrodije. Avdotja.

— No, le pojdi le.

Čudno, da so grenke misli, ki so napovedovale začetek popivanja, to pot lagale: kapetan se ni zapil ne prihodnji dan ne pozaje.

Kino

yorške družbe: Corinne Griffith, Conway Tearle, režiser Griffith). — Rosta (Mary Pickford). — Mož o polnoči (Heila Moja, Olaf Fjord). — Grof Charoleis (Eva May, Eugen Kľofper). — Krik v pustini (nemški senzacijski film; v glavni vlogi atlet Marko). — Noči groze (Conrad Veidt). — Mrtvaška princesa (drama iz zgodovine Aztekov; Geraldine Ferrar). — Spoštuj svojo mater! (življenjska drama v 12 dejanjih). — Ljubav ob zvokih trombe (veselolgra; Harry Liedke, Lilian Harvey).

Na Dunaju:

Zgodba njene ljubezni (Gloria Swanson). — Zena z dvema dušama (ameriška družabna drama; Barbara la Marr). — Zname-

nje štirih (po istoimenskem romanu Conna Doylea). — Pariške metrese (režiser Charlie Chaplin). — Doživljaji Alice Rendla (Douglas Fairbank). — Forro (Douglas Fairbanks). — Gösta Berling (po romanu Selme Lagerlöf). — Gospodar nad življenjem in smrtjo (avanturistična drama v 7 aktih; v glavnih vlogah Milton Sills in Viola Dana). — Seviljske ljubavne noči. — Potepuhovi spomini.

V Parizu:

Bedniki (Les Misérables). — Brandolero (Pedro de Cordoba in Renée Adorée). — Amazonka (Marion Davies). Razsipni otrok. — Madame Sans-Gêne (Gloria Swanson). — Knock (Triumf medicine; po drami Julesa Romainsa ufilmil René Hervil). — Lov za zlatom (Charlie Chaplin). — Salammbô (po romanu Gustava Flauberta).

Henny Porten

je še vedno popularna filmska diva, obenem pa že tudi srečna majka. Ta, ki ga ima v naročju, je njen najmlajši, dočim je najstarejša hčerkica že fletna kratkokrila, ki namerava naslediti ka-

rijero svoje lepe mame. Priznati je treba, da je Henny Porten morda najbolj simpatična filmska zvezda, ki se navzlic svojemu lahnemu zatonu lahko ponaša z najdostojnejšo reklamo.

Paberkri

Fuzija. V naši filmski rubriki smo svoječasnó že omenili, da se nameravata poznani dve ameriški filmski družbi Metro-Goldwyn in United Artists fuzijonirati. Pravkar pa čitamo, da se je proti tej fuziji najodločneje izjavil Charlie Chaplin, ki je eden izmed najvplivnejših članov Artistov. Zdi se pa, da ne bo uspel.

Nita Naldi, poznana iz vloge Sally v »Desetih zapovedih«, je prišla v Evropo in bo nastopila v Münchenu pri Emelko-filmu. Igrala bo v filmu »Gorski orlov; njen partner bo Bernhard Goetzke.

Carpentier, znani francoski boksar in bivši boksarski šampion, je odpotoval v Berlin, kjer bo nastopil v nekem filmu. Dempseyev vzgled?

»Zabranjeni raj« (režija Lubitsch), ki smo ga videli tudi v Ljubljani, zanje ogromne uspehe v Berlinu. Glavne vloge igrajo, kakor znano, Pola Negri, Rod la Rocque in Adolphe Menjou.

Eric Stroheim, do sedaj režiser pri Metro Goldwyn, je pristopil k Paramountu. Prvi njegov film bo »Poročni marš«.

»Ljubezni ene noči« je naslov dobro uspele filmske komedije, prirejene po znamenit delu mladega francoskega pisatelja Paula Moranda. Film je režiral Paul Bern. Znamenitost filma so posnetki šestdnevne biciklistične dirke. Kot glavni igralci v uspehi satiri nastopajo Raymond Griffith, Adolphe Menjou in Viola Dana. Kritika hvali predvsem posrečeni kreaciji Griffitha in Adolpha Menjouja, ki ga označuje kot dva antipoda v načinu igranja.

Ali filmske divje lahko izhajajo s svojo gažo? Vprašanje se sicer zdi nekam čudno, pa vendar ni tako paradokso kakor se vidi na prvi pogled. Pač filmskih zvezd sicer niso majhne, ali tudi njih izdatki niso preveč malenkostni. Neki ameriški filmski list, ki hoče biti v vsem točno informiran, navaja številke, iz katerih odseva, da tudi pri filmu ni vse zlato, kar se sveti. Evo, koliko potroši boljša filmska zvezda na teden: 100 dolarjev za avto, 150 za ličila, parfeme in kopanje (takozvana »beauty culture«), 25 za cigarete, 35 za reklamo, 350 za nakite, 250 za toalete, 65 za fotografije, 100 za pošiljanje slik in avtogramov, 150 za dinije in supije, 200 za ostale izdatke. Torej po priliki 1400 dolarjev na teden. Razen tega da vsaka diva 100—200 dolarjev na teden v hranilnico za stare dni. Skupno izda potemtakem kakih 150 dolarjev na teden, dočim znaša tedenska plača 1000—2000 dolarjev, redko 2000—3000 dolarjev gaže, spajajo že med najboljšie igralke, in njih se ta statistika ne tiče. Manjše zvezde pa, kakor vidimo, ne stoje tako sijajno, kakor bi kdo mislil. No, pa so še vedno vredne zavida.

Ako preračunamo dolarje v naše dinarje.

Številke. Filmska industrija zavzema v Ameriki zelo odlično mesto in diktra vsej svetovni produkciji. Danes je film v Ameriki osma industrija, pred tremi leti je bil celo na četrtem mestu. Toda naidec je le

Lepe dame so nevarne

Kako se jih obvarovati...?

Poduk najdemo v vefilmu

»Luksuzne ženice«

relativen in ga je pripisati jakemu porastu ostalih industrij. Na prvem mestu je železna industrija, na kateri je udeleženi 5 in pol milijard dolarjev kapitala (300 milijard dinarjev), na drugem je tekstilna (5 milijard), na tretjem strojna (5), na četrtem kemična (3 in pol), na petem konzervna (3), na šestem avtomobilna z istotolikim kapitalom, na sedmem lesna industrija (2 in pol) in osmem filmska industrija z 1 in pol milijarde dolarjev (85 milijard Din). Potem šele pridejo kožna, premogova, kavičukova in papirna industrija. Leta 1924. je bilo pri filmu zaposlenih 500.000 ljudi in izdelanih je bilo okoli 800 filmov; publika je plačala za vstopnice okoli 520 milijonov dolarjev, od 250.000 dolarjev, kolikor je šlo povprečno na en film, je bilo plačanih 25 odst. igralcem, 10 odst. režiserjem in operaterjem, 10 odst. za scenarije, 18 odst. za glavnice, 3 odst. za kostume, 20 odst. za kopiranje in izvršitev filmov, 8 odst. za transporte in 6 odst. za surovine. Od dohodkov plača filmska industrija samo 3 odst. davka. In ta malenkostni davek pojasnjuje morda najbolj, zakaj v Ameriki filmska industrija tako bohotno cvete.

Zena Paramountovega režiserja Lubitscha Leni namerava igrati v filmu.

Pola Negri ostane še nadalje pri Paramountu. Podpisala je novo pogodbo, ki jo veže za več let.

Kino in svinčeni vojaki. Avstrija pripravlja velik historični film, v katerem naj bi bila nazorno prikazana udeležba Avstrije na svetovni vojni. Režija filma je bila poverjena posebnemu štabu obstoječemu iz nekdanjih generalštabnih častnikov. Najoriginalnejša na tem filmu je ideja, nado mestiti ogromno armado vojakov-statistiov s svinčeniimi vojaki, kakršni služijo otrokom za igrače. Tako vedo vsaj povedati avstrijski listi. V koliko je ta ideja izvedljiva, bomo videli.

Za praznike preskrbeli smo si enega najboljših modernih francoskih filmov

»Drzni Morin«

kateri film je poln komedije in šal. Vsled izredno dobro uspelega humorja, res pristne in pikantno-ti in najmikavnejših scen se je ta film predval v Parizu neprenehoma skozi en mesec v enem največjih kin. Da je ta film dosegel rekord je popolnoma umevno, ker je glavni igralec neprekosljivi umetnik

NIKOLA RIMSKI

Prdvaša se na Božič in Stefanovo dopoldne ob 1/211., popoldne ob 3., 1/25., 6. 1/28. in 9 v

Kino Ideal

Dve razkošni pariški plesni toaleti

je zdel kapetanu neznan toda bolj blizek kot tisti, ki ga je videl vsak dan, kajti bil je človeški obraz. Vtis je bil tako nov in nenavaden, da je Nikolaj Ivanovič po prstih odšel iz kuhinje in da se je ves začuden ozrl po sobi: zdelo se mu je, da tudi soba ni njegova.

Minilo je pol ure. Po sobah se je razlegel gost klic:

— Kukavica!

Toda v hrupnem glasu so zveneli novi, neznanzi zvoki.

Kukavica se je premaknil in je po novem klicu stopil previdno ropotajoč s petami v sobo. Obstal je s povešeno glavo na pragu in otrpnil. In na tega ubogega človeka se je kapetan mogel jeziti!

— Kukavica!

Slugini prsti so nalahko zamigotali in spet otrpnili.

— Ali si ukradel denar?

— Ukradel... ne... ne...

Kukavica glas je zatrepetal in prsti so mu zamigljali hitreje. Kapetan je molčal.

— To se pravi, zdaj te bomo sodili?

— Vaše blagorodje... Ne ugonobite me.

Kapetan je hitro skočil na noge, stopil h Kukavici in ga prijel za rame.

— Bedak ti, nemumli. Ali misliš, da zares govorim? Eh, ti! — Kapetan je pahnul Kukavico od sebe, se okrenil in stopil k oknu, kakor da bi v tej temni

božični noči bilo mogoče kaj videti na cesti. Toda kapetan je videl; dvignil je roko k obrazu in je otrl nekaj, kar mu ni dalo, da bi še bolje videl.

— Vaše blagorodje...

V sluginem glasu je bilo slišati isto, kar je tako spretno otrl kapetan. Zavajeni kapetanov hrbet je ostal nepremičen.

— No kaj? — se je votlo zaslišalo od okna.

— Vaše blagorodje... Kaznujte me.

— Kaj bi prazno slamo mlatil.

Nikolaj Ivanovič se je okrenil. Kukavica pa se je vrgel na kolena in mu je hotel objeti noge. Kapetan ga je iz razazom zadrževal, trpljenja in ganotja na podplutem rdečemo brazu dvignil, ga nerodno poljubil na naježene lase, mu ruval roko od ustnic in ga ves v zadregi šaljivo odrival.

— Izgini, izgini!... Ali sem pop ali kaj? Natoči no vodka v steklenico! Hitro! En korak tja, drugi nazaj.

O, groza! Trebušno steklenico, ki je deset let zvesto in pošteno služila kapetanu, je prišla spretna Kukavičina roka, jo vrgla v zrak, da se je pokazala svoje vroče dno, potem se je nekaj časa sukala okrog roke, se končno odločila, padla in se razletela na kosce.

— Nič hudega, bratec. Pa veliko prinesi!

...Dolga in temna je božična noč. Krščanski svet že zdavnaj počiva. Le

Sokolstvo

Organizacija vsesokolskega zleta v Pragi

Vsa dela za zlet so osredotočena v slavnostnem odboru, katerega člani so vsi člani predsedstva ČOS in predsedniki vseh odsekov. Razen tega so v slavnostnem odboru dva zastopnika praške občine, ki je prevzela protektorat nad zletom in zastopniki telovadnega društva češkoslovenskih profesorjev. V slavnostnem odboru je 45 članov. Za reševanje nujnih zadev, ki se ne morejo odlagati in v svrhu priprave za seje slavnostnega odbora je izvoljena posebna prezidijska komisija. Predsednik slavnostnega odbora je dolgoletni starosta ČOS br. dr. Scheiner, kot tajnik posluje brat Schwarz. Tehnično vodstvo je v rokah načelnika dr. Vanička in načelnice sestre Male. Zletna pisarna je združena s pisarno ČOS ter se nahaja v prostorih Tyrševga doma.

V propagandne svrhe bo imel Vestnik ČOS posebno zletno prilogo, v kateri bodo točno poročila o pripravah za zlet. Razen tega bodo prinašali poročila o zletu dnevni časopisi, ki so se stavili na razpolago zletnemu odboru. Posebnega zletnega vestnika odbor ne bo izdal. Nov način propagande izvrši odbor potom Radiojournala, da uporabi novo tehniško napravo za odposiljanje zletnih poročil po vsem svetu. V zletnih dneh bo pomagalo Sokolstvu pri delu gasilstvo, ki je v najožji zvezi s Sokolstvom. V reklamne svrhe se poslužuje odbor tudi kinematografov, v katerih predvaja filme o pripravah za zlet.

Mnogo neumnega dela in sokolske energije zahteva priprave za zletišče. Zletišče bo pripravljeno na Petřinu pri takolimenih Strahovskih lomih, ki spadajo v območje Bele gore. Ta prostor je last države, ki ga hoče pripraviti za stalni stadion za razne telovadne in sportne prireditve. Sokolstvo je dobilo ta prostor od države v najem za eno leto ter mora plačati v to svrhu najemnino v znesku 550.000 Kč. Na zletišče za zletišče je izdelal brat Čížek. Zletišče zavzema ploščino 320.000 kv. m, prostor za telovadnice za 14.400 telovadcev znaša 46.656 kv. m, prostor za orodje 62 tisoč 620 kv. m, tribune bodo pripravljene za 129.543 gledalcev. Na celotnem zletišču bo imelo pristop 160.000 ljudi. Vsa naprava zletišča bo stala do 7 milijonov čeških Kč. Tribune morajo biti gotove do konca februarja 1926. Ker leži novo zletišče izven običajne komunikacije reže električne železnice, bodo izvršene nove proge do zletišča tako, da bo električna železnica preplezala na zletišče vsako uro 36.000 oseb.

Sokolstvo bo nastanjeno v skupnih prenočiščih, ki bodo razdeljeni po raznih šolah. V prenočiščih bodo deloma slavnostne, deloma same slavnostne. Tekmovalci bodo imeli prenočišča na zletnem prostoru. Prehrana ne bo skupna, temveč bo razdeljena po gostilnah, zlasti bo pa dovolj priložnosti za prehrano na zletišču samem, kjer bodo namene številne restavracije.

Največje težave povzročajo odboru finančno vprašanje. Odbor se je postavil na stalnišče, da ne prosil podpore niti države, niti druge ustanove, temveč da priredi Sokolstvo ves zlet s svojim lastnim delom. Uveden je zletni davek na člana 10 Kč, ki mora biti izplačan v dveh obrokih. Kako visoko ceni češko Sokolstvo to svojo prireditev, je dokaz, da so vsa društva plačala v predpisanim roku ta zletni porez, ki znaša za prvo polovico 1.696.555.— Kč. Drugi vir dohodkov so zletni koleki, katerih je bilo razprodanih skoro do 2 milijona. Dalje je izdal odbor zletne razglednice, katere društva in župe marljivo razprodajajo. Dalje bo izdal odbor zletne legitimacije in zletne odznake za članstvo in za naraščaj. Zletni plakat še ni dovršen, ker predloženi predlogi niso bili sprejeti.

Odbor pričakuje, da se udeležijo zleta okoli 120.000 Sokolov. Tudi tujina se živo zanima za VIII. vsesokolski zlet ter je priljubljen velik število gimnazistov, predvsem pa se udeležijo zleta v kar največjem številu jugoslovensko Sokolstvo. Do sedaj so bili vključeni na zlet vsi člani Mednarodne Telovadne organizacije, ki so se povečini vabili odzvali. Tako postane zlet ne samo vseslovanski sokolski zlet, temveč svetovna prireditev.

Jugoslovensko Sokolstvo je proglasilo VIII. vsesokolski zlet v Pragi, za svoj zlet ter se ga udeležijo v kar največjem številu. V to svrhu se vršijo marljive priprave v vseh društvi, izmed katerih je večina ustanovila zletne fondе, v katere zbirajo prispevke za zlet. V telovadnicah se marljivo vežbajo proste vaje in se pripravljajo članstvo za tekmo v vseh oddelkih, predvsem pa za prvenstvo. Ker smo proglasili VIII. vsesokolski zlet v Pragi za naš zlet, je naša naloga, da storimo vse, da bo naša udeležba čim bolj številna in po nastopu. Zato, bratje in sestre na delo!

Starešinstvo JSS.

Zletna smučarska tekma ČOS

Smučarska tekma češkega Sokolstva, ki spada že med zletne tekme VIII. vsesokolskega zleta — obsega tekmo v smučanju in v skokih. Vršila se bo v Jilemnici v Krkonoših, in sicer dn. 21. januarja 1926 v smučanju na 50 km, dne 23. januarja v smučanju na 18 km in dne 24. januarja v skokih. Vrh tega je na vzporedju se združena tekma v smučanju na 18 km in skokih. Tekmovalci se bo po tekmovalnem redu ČOS, ki ga razpošlje vsem svojim društvom. Priprave se k tekmam morajo društva potom svojih žup vpisati do 12. januarja načelniku ČOS na posebnih prijavnih, ki se dobijo pri ČOS. Tekmovati smejo samo člani, ki so že najmanj tri mesece pred tekmo člani onih sokolskih društev, ki jih prijavljajo k tekmam.

Tajno žrebanje o vrstnem redu tekmovalcev bo dne 15. januarja v Pragi. Zanesljivo in skušene sodnike naj javijo društva potom svojih žup do konca tekočega leta v praški tekmovalni komisiji.

Slovanska Sokolska Zveza

V zvezi z nedavno odborovo sejo ČOS je izšel v »Narodnih Listih« zanimiv informativni članek o Zvezi vseslovanskega Sokolstva. Članek se glasi:

»V realizaciji vseslovanskega programa je doseglo Sokolstvo že pred vojno zelo lepe uspehe. Ustanovilo je Zvezo slovanskega Sokolstva, v kateri so bili združeni poleg Čehov tudi samostojni slovenski, hrvaški, srbski, bolgarski, poljski in ruski sokolski savezi. Toda že leta 1912, ko je bil VI. vsesokolski in obenem prvi vseslovanski zlet, se je pokazalo, kako napeti so postali mednarodni odnosi. Zleta se niso udeležili Poljaki, in sicer zato, ker so se v velikem številu odzvali Rusi. Vojna je lepo napredovala delo popolnoma uničila. Zveza je sporočila avstrijskim oblastem, da je njeno delovanje prenehalo, policija je zaplenila vse, kar je našla, in z vstopom Bolgarije v vojno na strani centralnih držav je bil razkroj končan. Zveza slovanskega Sokolstva je prenehala obstajati.

Pe vojni so nastale povsem nove razmere. Z našim osvobođenjem in z osvobodjenjem Slovaške izpod krutega madžarskega jarma se je razširilo Sokolstvo tudi na Slovaško, kjer je bilo ustanovljenih sedem novih žup skupaj s Podkarpatsko Rusijo. Tako je bila ustanovljena Češkoslovenska obse sokolska, z ustanovitvijo močnega jugoslovanske kraljevine je prišlo do ujedinjenja Sokolstva v vseh treh historičnih deželah, samostojni slovenski, hrvaški in srbski sokolski savezi so bili na zahtevo vsega članstva razpuščeni in ustanovljen je Jugoslovanski Sokolski Savez. Jugoslovenci so dali inicijativno za ustanovitev novega sokolskega Saveza skupno s ČOS. Kot najzvestejši in najboljši Tyrševi nasledniki so jugoslovanski Sokoli izrazili željo, naj bi jih ne vezala z našimi Sokoli samo sokolski krog in telovadba, marveč tudi sokolski idejni program, kakor sta ga določila Tyrš in Fügner. Tako je bil ustanovljen Češkoslovaško-jugoslovanski sokolski savez.

Drug razveseljevalni dogodek je bil ta, da so izrazili tudi Poljaki željo, da bi se zblížili z ostalim Sokolstvom in da so se udeležili zborovanja v Zagrebu tudi zastopniki poljskega in ruskega Sokolstva. Poljaki so obenem prosili dovoljenja, da bi smeli sklicati prihodnje zborovanje s snuječo se nove zveze v Varšavi. Tam so bili predloženi tudi statuti bodoče zveze. Zastopnikom slovanskega Sokolstva je bilo naročeno, naj obveste o tem svoje Saveze in sporoče, kakšno stališče so zavzeli. Prvi so bil zopet bratje Jugoslovenci, ki so se statute v načelu sprejeli, pa tudi Rusi (emigranti) so dali svoje soglasje. Zbor ČOS, ki se je vršil 12. in 13. decembra, je moral zavzeti svoje stališče napram temu predlogu. To je bil trd oreh, zakaj naši odnosi napram Poljakom niso bili po prevratu baš najboljši. Referent in obenem udeleženec posvetovanj o ustanovitvi Zveze slovanskega Sokolstva v Zagrebu in Varšavi br. Štefanek je imel težko nalogo. Kljub temu je znal predlog tako jasno in utemeljeno, da je zbor ČOS sprejel naštati statutov ter pozval načelstvo, naj delo za ustanovitev Zveze nadaljuje. Br. Štefanek je v svojem referatu med drugim izjavil:

Naš poset v Varšavi nas je prepričal, da razen Jugoslovenov in ruskih emigrantov izven ČSR ni pravih Tyrševih Sokolov. Poljakom je dala sokolska misel ljubezen do domovine in telovadbe, manjka jim pa naš napredni duh. Katoški verski čut je pri njih splošen in njihovi prapori nosijo po večini sliko Čenstohovske Matere božje. Toda Poljaki hočejo biti ob naši strani. Razmišljamo malo o njih. Od bitke pri Grunwaldu se niso sprli z Rimom, ves čas, o kar so živeli pod tujim jarmom, jim je bila katoliška vera zaščita proti drugi cerkvi, za čenstohovskim praporom so šli opetovano v boj in pod njim so umirali. Za duhovno evolucijo doslej sploh niso imeli časa. Tyršev Sokolstvo se je pri njih kmalu ločilo od našega, kolebalo je med vojaštvom in skavtizmom in je tudi oficijelno sprejelo drugačne statute. Ali naj odbijemo ponujeno roko? Po treznem prevdaru sem se prepričal, da tega ne smemo storiti. Hočemo z njimi skupno delati v prid sokolske ideje in blagor obeh narodov.

Zdaj ostane samo še Savez poljskega Sokolstva, ki mora sprejeti statute. Pogoj za sprejem v Zvezo vseslovanskega Sokolstva je, da se sprejme dotični Savez soglasno. Dosedanje izkušnje so jasno pokazale, da se z glasovanjem ne da doseči niti zaupanja, kaj šele ljubezni do novega člana ali jamstvo za obstoj Zveze same. Član Zveze ne more biti nobena politična, verska ali stanovska organizacija. Cilj Zveze je sodelovanje in vzajemna podpora v dosegu čim večje telesne in moralne popolnosti lastnega naroda na temelju Tyrševih idej. Organ Zveze je občni zbor (po 3 zastopniki vsake organizacije) in predsedstvo, ki ga voli občni zbor. Sedež Zveze je vsakokratno bivašče predsednika.

Olimpijski kongres v Lizboni

Za mednarodne telovadne in sportne tekme obstojita sedaj dve veliki organizaciji, in sicer Mednarodna telovadna zveza, ki ji predseduje gosp. Ch. Cazalet v Bordeauxu na Francoskem (podpredsednik je starosta ČOS br. dr. Scheiner v Pragi), in predsedstvo olimpijskega odbora. Obe prirejata tekme na vsake štiri leta v raznih krajih. Mednarodna telovadna zveza, katere član je tudi JSS, prireja telovadne tekme, ki pa obsegajo tudi panoge iz lahke atletike. Te tekme so vsestranske, vsak tekmovalci mora obvladati poleg glavnih telovadnih orodij še razne lahkatletične panoge. Olimpijski odbor, zastopnik Jugoslavije in tem odboru je Jugoslovanski olimpijski odbor v Zagrebu, pa presoja le sportne tekme in smatra telovadbo kot sportno panogo. Tekmovalci na olimpijadah tekmujejo samo v posameznih panogah in celo telovadci si pri-

porijo prvenstvo na posrednih orodjih. Zednita tekma Mednarodne telovadne zveze je bila 1. 1922 v Ljubljani ob priliki I. jugoslovanskega vsesokolskega zleta, prihodnja pa bo 1926 v Lyonu. Zadnja olimpijada je bila 1. 1924 v Parizu, pri kateri je dosegel br. Stukelj svetovno prvenstvo.

Dve mednarodni organizaciji — kakršni sta sedaj — sta odveč, ker se tekme vršijo že na dve leti, kar je prebogosto, pa tudi izdatki za te prireditve so dvojni. Zato se je sprožila misel, da naj bi se osnovala ena sama mednarodna tekmovalna organizacija, ki bo prirejala tekme vsako četrto leto, in sicer za telovadno in za vse sportne panoge. Vrh tega ima Olimpijski odbor za telovadno tekmo nepraktično prirejen tekmovalni red, ki ne odgovarja željam in potrebam telovadnih organizacij.

Kakor kaže, bo mogoče prišlo do ustanovitve enotne telovadne in sportne mednarodne organizacije. Prihodnje leto v maju bo imel v Lizboni izvršilni odbor za olimpijske igre svoj kongres. Na kongresu bo na dnevnem redu tudi vprašanje ene mednarodne zveze za telovadbo in za vse sporte. Da pride ta zadeva v razpravo, je za sluga g. Cazaleta, ki je koncem novembra t. l. v Parizu pri izvršilnem odboru za olimpijske igre pokrenil to vprašanje in dobil zagotovilo, da se bo o njem razpravljalo.

O tem je obvestil predsednik Cazalet tudi JSS ter izrazil željo, da bi se tega kongresa

udeležil tudi zastopnik JSS.

Istočasno poroča g. Cazalet, da so priprave za 8. mednarodno tekmo, ki bo koncem maja 1926. v Lyonu v dobrem poteku in da so doslej prijavile udeležbo na tekmi sledeče države: Francija, Rumunija, Holandska, Danska, Italija, Anglija, Švica in Luksemburška.

Po teh prijavah sklepajo, bo boj precej težak, zakaj Francozi, Švicarji, Italijani in Čehi, ki se tekme tudi gotovo udeležijo, imajo priznane dobre telovadce.

Jugoslovanska Sokolska župa v Chicagu poroča JSS, da je vzela v svoji seji dne 1. novembra 1925. z zadovoljstvom na znanje poročilo vrste, ki je priredila izlet v domovino ob priliki sokolskega zleta v Zagrebu. Soglasno je bilo na seji sklenjeno, da se izreče zahvala JSS za sprejem v Ljubljani kakor tudi za bratsko naklonjenost pri skupni konferenci, ki se je vršila po zagrebškem zletu v Ljubljani. Odbor Jugoslovanske Sokolske župe v Chicagu smatra za svojo sveto dolžnost, da izreče bratom jugoslovanskega Sokolskega Saveza iskreno zahvalo za izraze bratstva obenem z željo, da bi se Sokolstvo v domovini čim prej prerozdilo in znašlo pri skupnem sokolskem delu, ker brez te skupnosti vse sokolske vrste znatno trpe. Zato upa, da se situacija razčisti in da se ustvari enotna sokolska fronta v Jugoslaviji.

Sport

S „Hajduk“ v domovino Tutankamna

»Hajduk« in egipčanski sport.

Z velikim uspehom je splitski Hajduk pred dvema letoma absolviral svojo prvo turnejo po Afriki. Pred par dnevi je Hajduk odšel na novo afriško turnejo, topot v državo Faraonov, v državo najstarejše človeške kulture, v lepi Egipt. Proti tej turneji so se slisali razni glasovi, ki so poudarjali, da »provincialno« moštvo ne sme oditi na težje turnee, ker s tem samo škoduje našemu nogometu. Vendar pa to za Hajduka ne more veljati, saj je v zadnjem času postal eden najboljših naših klubov. Že v Padovi se je pokazalo, da je naš savezni kapetan premalo upošteval njegovo moštvo. Domači uspehi in zlasti uspehi moštva na Malti niso ostali neopaženi niti v Egiptu, ki je kmalu pozval naše splitske nogometaše na gostovanje. Ti so poziv sprejeli ter pred dnevi odpotovali v Egipt. Brezdvomno jih spremljajo želje vseh naših pravih sportnikov, ki želijo, da bi naš sport, pa naj ga zastopa ta ali oni klub, v tujini častno odstopal.

Na svoji prvi turneji v Afriki in na Malti je Hajduk moral nastopiti proti do sedaj docela neznanim klubom. Danes je precej drugače. Danes nam je znano, da stoji nogomet v Egiptu kakor ves ostali sport v tej deželi na precejšnji višini. Zadnja olimpijada je zato nudila dovoljne dokaze. Po raz enega od favoritov pariške olimpijade, Madžarske, po egipčanskem moštvu s 3:0 je bil ena največjih senzacij v olimpijskem nogometnem turnirju. Nogomet se igra v Egiptu že 25 let ter se smatra za narodno igro. Rodovitna ravnina Nila je polna nogometnih igrišč in vsako malo mesto ima svoj sportni klub. Egipčanski nogometni savez, kateremu je častni predsednik sam angleški prestolonaslednik, ima štiri lige (Su- ez, Aleksandrija, Kairo in Port Said), ki imajo skupno nad 300 klubov. Od evropskih moštev je do sedaj gostoval v Egiptu edino dunajski Hakoah, ko je bil prvak Dunaja. Zmage, ki jih je doseglo to dunajsko moštvo, niso bile dosežene baš težko, vendar pa je Hakoah doživel tudi en poraz, in sicer v Aleksandriji, v Kairu pa je revanžno tekmo igral le neodločno z 1:1. Brezdvomno bo moral Hajduk napeti vse svoje sile, ako hoče z uspehom zastopati v tej deželi jugoslovanski nogometni sport. Vendar pa upamo, da mu bo to uspelo, ker nam je znano, da se je »majstor s mora« v dvome-sečem treningu dobro pripravil ter dokazal, da je v izborni kondiciji. Hajduk bo v Egiptu nastopal v oni postavi, v kateri je v Zagrebu porazil s 3:1 Gradjanskega.

Nekoliko Hajdukovih zgodovine.

Hajduk je bil ustanovljen leta 1911 ter bo prihodnje leto slavil 15-letnico svojega obstoja. Dobil je za trenerje Čeha, ki so dosegli prav lepe uspehe. Že leta 1914 se je Hajdukovo moštvo posrečilo, da je dosegel proti praški Sparti časten rezultat 0:1. Vojna je prekinila daljnji napredek. Takoj po vojni je Hajduk stopil v prvo vrsto naših vodečih moštev.

Za napredek moštva ima največje zasluge klubov trener Luka Kaliterna. Njegov sistem za trening je idealen ter ne zaostaja za sistemom najboljšega angleškega trenerja. Njegova beseda je pri moštvu sveta ter vsak ga spoštuje kakor očeta.

Na turneji v Egipt je odšel tudi nam ljubljanačom dobro znani napadalec Šime Poduje, ki igra za časa svojega bivanja v Ljubljani, kjer študira, za barve SK Ilirije. S turneje bo pošiljal »Jutru« redna poročila.

Odhod Hajdukovega moštva.

Kakor smo že poročali, je moštvo pred dnevi odpotovalo iz Splita. Po dosedanjih propozicijah bo odigralo nastopne tekme: 24. decembra v Al- andriji proti reprezentanci tega mesta, 25. in 27. decembra v Kairu proti reprezentanci Kaira, 29. decembra v Port Saidu proti reprezentanci Port Saida, 1. januarja proti reprezentanci Egipta ter 3. januarja v Aleksandriji zopet proti reprezentanci Aleksandrije. Po teh tekmah odpotuje Hajduk na Malto, kjer bo odigral štiri tekme.

Pri odhodu je bilo na splitskem kolodvoru zbranih 17 članov egipčanske ekspedicije, in sicer Gazzari I. in II., Bonafide I. in II., Poduje I. in II., Benčić, Kurvi, Radič, Bačević, Rodin, Duimović, Markovina, Marič, trener Luka Kaliterna ter voditelja potovanja inž. Fabjan Kaliterna in internacionalni

tajnik Božidar Jankov. Na kolodvor je prišlo tudi obilo drugih splitskih sportnikov, da pozdravijo svoje nogometaše. Potovanje je šlo preko Ogulina in Reke v Trst. Razpoloženje med igralci je bilo izvrstno, a že po trdni vožnji, ko so prispeli v Kairo, jih je čakalo prvo razočaranje. Vlak radi velikega snega ni mogel dalje, kar bi bilo lahko postalo usodno za vsa turneja. Vedno in vedno so jih železničarji zatrjevali, da bodo kmalu odšli naprej, vendar jim ni mogel nihče zagotoviti, da bodo pravočasno dospeli v Trst, kjer jih je čakal Lloydov parnik »Helouan«. Zato so sklenili, da so vrnejo v Split ter se od tam odpeljejo s parnikom »Petka« do Trsta. Se pravočasno so dospeli nazaj v Split ter takoj z železnice odšli na parobrod.

Sedaj je sledil drugi čin te tragikomedije. Treba je bilo dospeti pravočasno v Trst. Kapetan ladje je dal vsa potrebna navodila, da se kolikor mogoče pospeši hitrost parnika. Igrači so bili kakor na žerjavici. K sreči pa je burja, ki je še dan poprej brlila z izredno močjo, ta dan nekoliko pojevala in Splitčani so prispeli v Trst res še pravočasno. Ako je šlo tudi naprej vse po sreči, se sedaj že solnčijo v faraonskem solncu.

Občni zbor SK Ilirije

Naš najstarejši in najmočnejši sportni klub je imel nedavno svoj občni zbor. Klub stopa sedaj v petnajsto leto svojega delovanja in hoče ta jubilej praznovati s serijo sportnih prireditev.

Predsednik g. Gorec se je v otvoritvenem nagovoru spominjal med letom umrlih članov Hilleja, Lojzeta Komarja in Frana Učaka.

Tajništvo poroči, ki ga je podal g. Jerala, povdarja, da se je delo kluba vršilo v upravnem odboru in v 8 sekcijah. Upravni odbor je imel 52 rej, na katerih je pripravil vse tekme, gostovanja, organiziral mitinge itd. Postavil je na igrišču pokrito tribuno, renoviral in moderniziral teniške prostore, uredil igrišče za lahko atletiko, hazono, oskrbel drsalisce itd. Na vseh teh storitvah se je v raznih sportnih panogah udeleževal približno polovica vsega članstva, t. j. okrog 400 članov izmed 835. Sportni uspehi kluba so prav lepi. V petih panogah ima Ilirija državno prvenstvo, v 14 panogah prvenstvo Slovenije.

O nogometni sekciji, ki šteje 93 članov in 40 naraščajnikov, je poročal g. Betetto. Sekcija je iznela v pretekli sezoni 65 tekem, od teh odpade na pr. o moštvo 34, z razmerjem: golov 123:46, med njimi 12 mednarodnih z razmerjem 25:19. Tudi letos je obdržala sekcija prvenstvo Slovenije. Mednarodne tekme so v splošni m za nas jako težke. Dunajska in praška moštva n. pr. veljajo po 25'00 Din in še več, pa so tekme z njimi zato skoraj nemogoče. Finančno stanje sekcije je zato precej nepovoljno in izkazuje okrog 20.000 Din deficita.

O lahkatletski sekciji je poročal g. Vodišek. Sekcija šteje 48 atletov, si je priborila pa eno Slo-nije v cro-v countryu, v petobojih in akademskem petoboju, zase dila v lahkatletskem prvenstvu Slovenije drugo mesto ter dosegla častne rezultate pri državnem prvenstvu v Vel. Bečkereku. Priredila je dobro uspešni nacionalni miting, ki so se ga udeležili poleg domačih tudi zagrebški klubi. Na 5000 m ima g. Tržaj jugoslovanski rekord. Tudi ta sekcija je finančno pasivna.

O damski sekciji je poročal g. Baltezar. Šteje 37 članic, goji hazeno in lahko atletiko. Sekcija se je v preteklem letu razmeroma najbolje razvila. V hazeni si je priborila prvenstvo Slovenije, je nastopala izven Ljubljane v Mariboru, Zagrebu, Trstu, Murski Soboti ter v celotni državi 17 tekem z razliko golov 124:52. Še večji uspeh znanja muje sekcija v lahki atletiki, v kateri si je priborila v Vel. Bečkereku prvenstvo države, in v Ljubljani prvenstvo Slovenije. Nastopila je tudi v mitingu ASK in Gradjanskega v Zagrebu. Pri državnem prvenstvu si je priborila od 90 dosegljivih točk 73 ter 9 prvih, 7 drugih in 2 tretji mesti, pri prvenstvu Slovenije pa od 90 točk 47 ter 4 prva, 5 drugih in 7 tretjih mest. Gdč. Omanova ima jugoslovanski rekord na 100 metrov s 13.1 sek., ki zaostaja za svetovnim rekordom le za 0.3 sekunde.

Plavalna sekcija (poročevalec g. Jerala) šteje 31 tekmovalcev in tekmovalk. Najlepeše uspehe je dosegla v skokih, kjer si je g. Kordelič priboril jugoslovansko prvenstvo

s 5 in 10 m, v Firenci pa zlato kolajno. Tekem za prvenstvo Slovenije se ni udeležila. Sekcija nujno rabi lasten prostor za treniranje.

Teniška sekcija (poročevalec prof. Senig) je v gotovih ozirom samostojnejša od drugih sekcij, a dela vendar strog v okviru kluba. Na svojih prvovrstnih prostorih je nudila članstvu vse ugodnosti. V prvenstvu Slovenije sta si priborila prvi mesti gdč. Šepetačeva v damski in g. Bleiweis v moški igri. Sodelovala je sekcija v turnirjih za prvenstvo države v Zagrebu, pri mednarodnem turnirju na Bledu ter pri drugih prireditvah v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu. Sekcija lepo napreduje in je vzgojila že mnogo igralcev in igralk. Tudi ta sekcija izkazuje 14.000 Din deficita.

O smučarsko-sankaški sekciji je poročal g. Vrančič. Šteje 71 članov in 24 članic ter je po moči druga v državi. Ima državno prvenstvo v smučskih skokih in v damskem smučanju ter je dala v letošnji vojaški nastavniški zbor 6 svojih članov. Sekcija je priredila tekmo zime 22 izletov, za tekme pa ni bilo pripravnega vremena. Iz istega vzroka je počivalo tudi sankanje.

Drzalna sekcija (poročevalec g. Vodišek) je lepo napredovala in je danes žal še edina sekcija v državi, ki smotrno goji sportno drsanje. Priredila je mladinski in juniorsko tekmo ter tekmi za prehodni darilo g. Fuchsa in S. Ilirije. Na lastnem drsalisku je nudila možnost drsanja tudi v dneh, ko to ni bilo v nobenem drugem ljubljanskem drsalisku mogoče.

Blečajniško poročilo za cel klub je podal g. Rabič. Klub je imel v preteklem letu 963.248 Din denarnega prometa, za kar je seveda potrebno skrbno na trgovskih načelih urejeno knjigovodstvo. Od nogometnih tekem je imel klub 105.000 Din inkasa. Povprečno pride na eno tujko tekmo 620 obiskovalcev, na domače pa celo samo 236. Vse sekcije skupaj izkazujejo okrog 60.000 Din primanjkljaja. Tudi za bodoče leto sestavljeni proračun, ki predvideva le najnujnejše, neobhodne izdatke, izkazuje skoraj 70 tisoč Din deficita, za katerega bo treba najti kritja na kak izreden način.

Ko je podal g. Mahkovec se poročilo gospodarja o obsebnem klubovem inventarju, je predlagal g. Bežek v imenu revizijskega odbora absolutorij vsem funkcionarjem. Absolutorij je bil soglasno sprejet.

Dolgoletni podpredsednik g. Širčelj je bil v priznanje za svoje nesebično požrtvovalno delo imenovan za častnega ustanovnega člana. Dosedanji predsednik g. Gorec je izjavil, da radi preobremenosti z delom ne more dalje obdržati svojega mesta. Občni zbor je vzel njegovo izjavo z obžalovanjem na znanje in mu izrekel priskočno zahtevalo. Izvoljen je bil nato z. g. dr. Berčec na čelu nov odbor, ki je bil v »Jutru« že objavljen.

Ako primerjamo obsežno delovanje kluba, ki je razvidno iz zgornjih poročil, s pešiči onih mladih idealistov, ki so pred 15 leti osnovali SK Ilirijo, je treba priznati, da je bil idealizem te pešice res velik, ker ni utemeljil samo razvoja kluba, ampak tudi razvoj vsega ostalega sporta v Sloveniji. Nemogoče je opisati trud in požrtvovalnost, o katerih priča minuli 15 let dela in lepega razvoja. Ako bo znal klub delovati tudi v bodoče v znamenju idealizma svojih ustanoviteljev, bo njegovo delo rodilo lepe sadove ne samo zanj, ampak tudi za telesno kulturo vsega naroda. Da se to čim bolj posreči, agilni »Iliriji« ob njeni 15-letnici iz vsega srca želimo tudi mi.

Razpis jubilejnih drsalnih tekem SK Ilirije

Kot uvod v jubilejno petnajsto leto svojega obstoja priredi S. K. Ilirija v Ljubljani v soboto in nedeljo 9. in 10. januarja 1926. na svojem drsalisku sledeče tekme:

I. Tekma za prehodno darilo dr. Gilberta Fuchsa je dostopna pri JZSS verificiranim drsačem vseh saveznih klubov, ki so jugoslovenski državljani. Prijavnina znaša 25 Din. Obvezni liki (glej tabelo tekmovalnega pravilnika): spirala št. 7 (nazaj na ven) in 8 (nazaj na noter); okret št. 31 in 32 (začeniš naprej na ven); dvojna trojka št. 47 (naprej na ven) in 48 (na noter); zanka dvojna trojka št. 103 in 104 (začeniš na ven); dvojna trojka vijuga dvojna trojka št. 90 in 100 (na ven). — Prosto drsanje: 5 minut.

II. Tekma seniorjev za jubilejni pokal S. K. Ilirije je dostopna vsem verificiranim drsačem, ki se ne udeležijo tekme za prehodno darilo dr. Fuchsa. Prijavnina 20 Din. — Obvezni liki: liki v osmici št. 3 (nazaj na ven); trojka št. 10 in 11 (np v in np n); zanka št. 14 (np v) in 15 (np n); vijuga dvojna trojka št. 67 in 68 (začeniš np v). Prosto drsanje: 3 minute.

III. Tekma dam za jubilejni pokal S. K. Ilirije je dostopna verificiranim članicam vseh saveznih klubov. Prijavnina 20 Din. — Obvezni liki: spirala št. 5 (np na ven); trojka št. 12 in 13 (np n in np v); vijuga št. 18 (desno np v n) in 19 (levo isto); dvojna trojka št. 47 in 48 (kakor pri tekmi II). — Prosto drsanje: 2 minuti.

IV. Tekma juniorjev je dostopna vsem verificiranim juniorskim drsačem vseh saveznih klubov v Sloveniji. Prijavnina 10 Din. — Obvezni liki: liki št. 3 (nazaj na ven); trojka št. 12 in 13 (glej III); spirala št. 5 (np v) in 6 (np n); osmica na eni nogi št. 22 (desno np v n) in 23 (levo isto). — Prosto drsanje: 2 minuti.

Spolna določila: Razpisane jubilejne nagrade se izročijo zmagovalcem dotičnih tekem. Nadaljne nagrade se podelijo ob odgovarjajoči udeležbi v smislu § 9. tekmovalnega pravilnika tudi na 2., 3. in 4. mesto valnega pravilnika tudi na 2., 3. in 4. mesto. — Tekmuje se po tekmovalnem pravilniku JZSS. Zaključni prijavi rok je 8. januar, za naknadne prijave je položiti dvojno prijavnino. V prijavah, katere je naslovili na Sportni klub Ilirija, Ljubljana, Miklošičeva c. 13/III, mora biti navedeno: 1.) označba tekme, na katero se nanaša prijava; 2.) ime prijavitelja; 3.) ime

starost in državljanstvo tekmovalca oz. tekmovalke; 4.) priložiti je prijavnino.

Program: v soboto, 9. I. ob 14.30 obvezni liki seniorjev (tekma II), ob 15.30 obvezni liki juniorjev. V nedeljo 10. I. ob 9.30 obvezno drsanje dam (III), ob 10. obvezno drsanje seniorjev (I), ob 11. prosto drsanje vseh skupin.

Likovne skice k razpisu so razvidne na drsalnici S. K. Ilirije, istotam daje drsalni odsek kluba interesentom vsa pojasnila. — S. K. Ilirija.

Cross country

Nedavno smo priobčili v »Jutru« mnenje zdravniškega odseka Jugoslovenskega sokolskega saveza, ki se izreka proti gotovim sportnim tekmam in konkretno zlasti odziva takrat razpisana teka preko ljubljanskega Gradu in preko Rožnika. Zdravstveni odsek JSS je bil mnenja, da ste ti dve tekmi zdravju škodljivi, in je zato sveril sportnike-Sokole pred udeležbo. Na to izjavo smo dobili iz vrst aktivnih sportnikov več dopisov, ki pobijajo naziranje zdravstvenega odseka in povdarjajo sportne argumente, ki govorijo v prilog obeh omenjenih dopisov. Prostor nam ne dopušta, da bi objavili vse dopise, čas pa ne, da bi naredili iz njih enoten izvešček. Pač pa objavljamo v naslednjem dopisu, ki nam ga je poslal eden naših najboljših sportnikov-tekačev g. dr. Stanko Perpar, ki je tudi sam zdravnik in lahko torej tembolj avtentično govori o spornem vprašanju. G. dr. Perpar pravi med drugim:

«Glede teka preko ljubljanskega gradu se ne morem spuščati v razpravo, ker nimam pred seboj tozadavnega razpisa. Opozorjam le, da so to progo v začetku sezone že enkrat tekli in da so jo tekmovalci absolvirali brez najmanjše izčrpanosti in brez vsakih škodljivih posledic. Kar pa se tiče cross countryja, mi je mnenje sokolskega zdravstvenega odseka skoro neumljivo. Tek čez drn in strn po prosti naravi je vendar priznan kot izborni kondicijski trening za čez mrtve sezone in ne zahteva od tekačev nikakih abnormálnih naporov. Nasprotno celo lažji je od monotonega teka na dolge proge na tekaških, kjer tekač avtomatično teče svoj tempo in ima dovolj časa, da prevzdravi dolžino proge in napor, ki ga še čaka; pri teku čez drn in strn pa so vse njegove misli osredotočene na pažnjo, kam bo najboljši stopil. Kako bo najlažje premagal zapreko itd. Zato je ta tek ena najbolj priljubljenih panog in najvažnejši trening za vse sportnike od boksarjev do tekačev specializator. V vseh sportnih centrih kulturne ga sveta se vršijo cross countryji nedeljo za nedeljo in udeležuje se jih po sto in sto tekačev. Iz lastne izkušnje vem, da je n. pr. tek na 400 metrov na lepem gladkem tekaškem mnogo bolj naporen za telo in duh, kakor pa parkilometerski tek čez drn in strn. Kdor ne verjame, naj poskusi, pa se bo uveril, da je tako. Tudi mi še ni znano, da bi si kdo pri cross countryju pokvaril srce ali si nakopal kako bronhitis ali polihyarchitis. Vrh tega je treba pomisliti, da telesne odpornosti treniranih sportnikov ne gre primerjati z ono povprečnega človeka. Saj zato vendar gojimo sport, pazimo na svoje telo, se vzdržujemo vina, nikotina in Venere, da zmore naše telo in zmorejemo naši živci več od povprečnosti.»

Na potu k Dempseyu

Po svojem uspešnem in primeroma lahkem boju dne 1. decembra z nemškimi mojstrom Breitenstracterjem si hoče Paolino priboriti nič manj kot svetovno mojstrstvo v težki teži. Kdo se mu bo kot imetelj najvišje boksaerske časti nasproti postavil, se danes še ne more reči, ker lahko traja leto in dan, predno se bo ta boj izvojeval ter je mogoče, da Dempsey takrat ne bo več aktiven borec, ampak le še historična figura. Pot, ki jo ima Paolino pred seboj, je pač daljša kakor tistih 6000 km, ki ločijo Paolino od Dempseyja.

Upoštevati pa je treba, da je tako rutiniran manažer, kakor je Descamps, stavil denar in zaupanje na Paolina, ki ga smatra kot naslednika slavnega Francoza Carpentiera in namazani Descamps bo že vedel, komu žrtvuje čas in denar. Iz tega pa moramo sklepati, da Paolino v Berlinu ni pokazal vsega svojega znanja. V boju z Breitenstracterjem ni bil Spanec nikdar v nevarnosti, ni pokazal nikake utrujenosti, njegove vesele oči niso nikdar spremenile svojega prijaznega izraza. Ves drugačen boji pa bo, ko se snide Paolino z Italijanom Spalio in ta boj bo pokazal, če je imel Descamps prav, da je Paolino zaupal.

Vremensko poročilo. Dočim je Velika planina 16. decembra najavila nov sneg na staro podlago in ugodno smuko, so vremenska poročila zadnjih dni z višjih leg popolnoma neugodna. Tako javlja danes Boh. Bistrica + 11. deževno in popolnoma brez snega. Kranjska gora + 5 in dež. Po teh vesteh za božične praznike ni mogoče misliti za smuške ture. JZSS.

Zimski sport na Holandskem

Kdor pride prvič na Holandsko, se čudi drsalkam, ki jih tam uporabljajo. Nizozemci namreč ne poznajo visokih železnih drsalk, ki so pri nas v rabi, ampak se poslužujejo majhnih, pločnatih lesenih plošč, ki imajo na sredi ozko železno ploščev ter se privezujejo na čevlje ali pa kar pod nogavice.

Da Holandci rabijo take drsalko, zahteva značaj dežele, ki ni drugega kakor velik travnik, preprežen s kanali in jarki. Ker ti snovi nikdar širši kakor 3-4 m, se je mogoče drsati samo po dolgotni. Radi tega ima Holandska pač dosti brzotekačev, da je malo umetnih drsalcov. Bili so časi, ko so se nizozemski tekači merili z najboljšimi Švedi in Norvežani. Tako si je pred nekaj desetletji priboril Jaap »dens trikrat zaporedoma svetovno mojstrstvo. Znani Harlemer je na svojih lesenih drsalkah dosegel v teku čase, ki jih današnji tekači na svojih aluminijastih drsalkah še vedno niso dosegli, kamoli prekoračili.

Škoda je, da postanejo skoraj vsi tekači profesionalni, to pa radi tega, ker zasluži v sezoni tedensko 3-400 goldinarjev. Mnogi tek profesionalov bi dosegli kot amaterji mednarodni sloves. Tako je na pr. znani tekač Gnuss Schilling kljub svojim 45 letom še vedno eden najboljših tekačev Holandske.

Če bo mogla Holandska še kdaj postaviti svetovnega mojstra, je vprašanje, ker prestopa, kakor rečeno, večina dobrih tekačev k prof. ijonalom, mladina boljših slojev pa ne vidi v drsanju sporta, ampak samo zabavo.

Afera sportnega novinarja. Nedavno je Sarajevski nogometni podsvez izključil za šest mesecev sportnega poročevalca »Večernje Pošte« Luko Popovca, ker je ta v svojem listu kritiziral delovanje podsveza. Ker se je g. Popovac radi tega pritožil na JNS, je podsvez zvišal to kazen na 12 mesecev. JNS je nedavno razpravljal o pritožbi g. Popovca proti kazni podsveza, ki se je očividno hotel maščevati nad novinarjem, ter razveljavil izrečeno kazen. JNS je utemeljil svojo očitovitev predvsem s tem, da se proti Popovcu kot poklicnemu novinarju ni smel uporabiti kazenski pravilnik, ker odgovarja g. Popovac za svoje pisanje in kritiziranje (v kolikor je morda neresnično in tendenciozno) le v zmislu tiskovnega zakona.

Zimska olimpijada 1928. Švicarski olimpijski komite se je bavil v zadnji seji v Bernu z vprašanjem o kraju, kjer se naj bi vršila zimska olimpijada. Kakor znano, se potegujejo mesta St. Moritz, Davos in Engelberg za to čast. Ti trije zimskosportni kraji bodo do 31. decembra 1925. predložili olimpijskemu komiteju svoje pogoje, na kar bo končnojavno rešeno to vprašanje.

Praška Sparta v Ameriki. Praška Sparta je dobila iz Chicaga povabilo, naj bi v desetih tednih absolvirala v Zedinjenih državah 12 do 15 tekme. Za to turnejo bi prišli v pošte meseci maj in junij ali septembar in oktober.

Zasedanje FIFA, ki se je vršilo prošle nedelje v Parizu, ni prineslo bistvenega razčiščenja nesoglasij, ki vladajo v FIFA. Kakor smo že poročali, je imelo to zasedanje nalogo, da vsaj deloma omili nasprotja, nastala vsled raznih stališč posameznih držav v vprašanju amaterstva. Izdal se je daljši komunik, čigar najvažnejša določba je ta, da se morajo vsi državni savezi do prihodnjega kongresa v Rimu strogo držati v Pragi sklenjenih določb. Poravnal se je spor s savezi Velike Britanije z izjavo, ki priznava International Boardu popolno avtoriteto.

Mednarodna sportna razstava v Curihu. Curiška mestna občina je nameravala leta 1926 prirediti veliko mednarodno sportno razstavo. Vsled neugodnega gospodarskega položaja se je prireditev te razstave odgodil do leta 1927, vendar pa je razstavi odbor že pridno na delu. Udeležba merodajnih sportnih korporacij in savezov raznih držav je že zagotovljena.

Coppa Florio 1926. Kakor znano, si je avtomobilska trdka Peugeot letos definitivno priborila Coppa Florio. Trdka pa se ustano telju tega darila cav. Florio dala zope na razpolago ta pokal, da se bodo mogle te nemive avtomobilske dirke vršiti še nadalje. Sedaj se je izdelal pravilnik za te dirke, ki vsebujejo nastopne določbe: Coppa Florio lo prehodno darilo. Dirke se bodo vršile vsako leto v Siciliji ali v Franciji. Leta 1926 se vrši dirka za ta pokal v Siciliji. Leta 1927 se vrši dirka v Franciji, ima trdka Peugeot pravico določiti progo, ki mora biti dolga vsaj 400 km. Trdka, ki zmaga, dobi za eno leto pokal v svojo posest.

Stadion v Kölnu. Stadion v Kölnu je eden največjih na svetu. Ves prostor meri 550.000 kvadratnih metrov. Vsebuje velik prostor za nogometne tekme in lahko atletiko ter prostore za 60.000 gledalcev s 3100 sedeži; istemu namenu služita še dva manjša prostora. Dalje je prostor za hockey, potem oddelek za kolesarske dirke s 400 m dolgo in 6 m široko progo, pri kateri znaša višina krve 241 m. Težki atletiki je odmerjen prostor, ki sprejme lahko 10.000 gledalcev. Tudi za plavanje je izvrstno preskrbljeno. Za plavalne tekme je namreč do ločen basen 100 m dolg, 25 m širok in 1,5 do 2 m globok; poleg tega basena je drugi za skakalce z globino 5 m in 10 m visokim skalnim stolpom; sprejme lahko 6000 gledalcev. V stadionu se nahaja dalje 5 globoko ležečih in s terasami obdanih tenisprostorov za 4000 gledalcev. Jahaalni turnirjem in konjskim dirkam služi 450 m dolga in 8 m široka proga s prostorom za 5000 gledalcev. Slednjič se nahaja na tem ogromnem prostoru več prostorov za solne in zračne kopeli.

Nekoliko statistike nogometa v Nemčiji. Letos je imel nemški nogometni savez 6719 klubov z 823.425 člani. Od teh jih je 34.411 pod 14 leti. V tekočem letu je pridobil 43.000 novih členov.

Nov rekord Arne Borg. Arne Borg je nedavno pristopil kot član k Illinois A. C., čigar član je tudi Johny Weissmüller. V sredo 16. decembra je Borg startal v Clevelandu (Ohio) na 40 yardov ter jih preplaval v 4:56,6. Dosedanji rekord je torej zboljšal za štiri desetinke sekunde.

Največja plavalna arena sveta se bo zgradila v Berlin-Reinickendorfu. Plavalni bazen bodo obdajali od vseh štirih strani trije prostori, ki bodo v obliki arene stali eden nad drugim. Bazen bo 100 m dolg in 35 m širok. Dnevno se bo uvajalo v kopališče 6000 kubičnih metrov sveže vode, ki bo poprej filtrirana. V kopališču se bo lahko nankrat kopalo 3.000 ljudi. Največja globina bo znašala 1,6 m. Bazen bo obdajal 8 m širok pas, na čevlji debelo posut s finim morskim peskom, kjer bo torej obilno preskrbljeno za zračne in solne kopeli.

Bojot črncev boksarjev v Švedski. Radi škandalov, ki jih je povzročil zamorec Jack Townmund v boju proti Harry Personu, zahteva večina švedskih sportnih listov uvedbo »Coloured Lines«, ker je tudi Larry Pains črnce iz Kölna, izzval v Stockholmu

velike izgrede. Časopisje izjavlja kategorično, da ne bo več podpiralo bojev proti črnim boksarjem.

Zanimivo težkoatletično tekmovalje se je vršilo zadnjo nedeljo v Parizu. Tekmovalci so: Francoz Arnaud, Švicar Jacquenod in Nemec Reinfrank, vsi lahke teže. Jacquenod je zboljšal lastni svetovni rekord v potegu z levico od 72,5 kg na 74 kg, v celotnem dviganju pa je bil prvi Reinfrank s

Moderna tehnika

Varjenje z električnim oblikom

Iznajdba varjenja kovin s pomočjo toplote, ki jo razvija električni oblik, datira že iz prošlega stoletja, vendar te metode varjenja do pred kratkim niso uporabljali, ker je za to delo treba posebne izurjenosti in poznavanja električnih naprav. Varjenje se je dosedaj vršilo po večini pod klavdom ali avtogenskim potom, to je s posebnimi gorilnikom, v katerem gori acetijski plamen v kislovi struji.

Električno varjenje se vrši tako, da tvori kovina, ki jo varimo, en pol, oglje ali jeklo v zvezi z različni dodatki pa drugi pol, ali pa ste obe elektodi iz oglja ali kovine. Oblik, ki ga tvori električni tok obstoja iz samih malih razbeljenih delcev vareče se tvornine in pri tem razvija toliko toplote, da se kovine talé in zvarijo.

Za varjenje vporablja po večini istomeri, včasih tudi izmenični tok. Za 150-200 Amperov uporabljamo elektrode v debelini svinčnika.

Električno varjenje je na mestu predvsem pri popravilih in skoro povsod, kjer so uporabljali doslej nate. Liti predmeti, kolih površina je neenakomerna, porozna, se dajo z lahkoto popraviti potom električnega oblika ki zapuša povsem gladko in homogeno površino, še celo počene livarske produkte zamore včasih rešiti varjenje z oblikom.

Pred kratkim so pričeli zlasti v Italiji nadomeščati komplicirane livarske produkte z odgovarjajočimi iz kovanega železa, ki so zvarjeni potom oblika. Taki komadi so cenejši, ker odpade vse delo na formi, a tudi visoki riziko, ki ga ima o livarski produkti. Komadi iz kovanega železa so pa tudi manj krhki in se dajo lažje popraviti.

Dalje poskušajo z varjenjem sestavljati vse mogoče strojne dele, kar se je pri večini teh strojev in aparatov, na primer pri kotlih, cilindrih, cevah ogradij za mostove etc. izborno obneslo.

Za varjenje, kakor se vrši povečini v livarskih, ključavničarskih, instalaterskih in mehanikarskih obratih, je tok, ki služi razsvetljavi neuporaben. Šele posredno, ako staknemo strujo preko reostata dobi primer ne napetosti. V samem oblika je napetost 20-30 voltov, ker je pa roka tudi izurjenega delavca več ali manje nemirna, in se oddaljuje včasih od elektroda bolj včasih manj od drugega pola je potrebno da je tok tako močan, da daje eventualno tudi 60 voltov. Slaba stran električnega varjenja je ravno v tej nesigurnosti roke. Neizurjenemu varilcu se nešteto krat odtrga oblik in začne ti mroza vna. Preden pa dobi zopet primerni stik, se navadno ohladi kovina že toliko, da mora začeti z varjenjem od vsega početka.

Nevarnosti pri tem varjenju ležijo v izžarevanju oblika. Zarki povzročajo vnetje oči, koža pa se ožge kakor na soncu in snegu. Nadaljna nevarnost so utrinki, ki ogrožajo varilčeve roke. Proti vnetju uporabljajo vazelin, pomešan z barijevim sulfatom in zeleno-rmena očala, proti iskram posebne rokavice.

Magična senca

Iznajdba ruskega inženjerja.

V zadnjem času ne mine skoraj dan, da ne bi listi vedeli poročali o tej ali oni epohalni iznajdbi na polju tehnike. Zal ostanejo slične »epohalnosti« le prečesto kratkotrajne in efemerne (kakor na pr. to slavljeno Mathewsovi peklemski žarki). Tudi tako znana »magična senca« (the magic shadow) spada po vsej verjetnosti v isto vrsto iznajdb. Vendar je ne bomo obsodili vnaprej, čeprav se zdi na prvi pogled še skoraj bolj senzacionalna in neverjetna kakor oni pest veliki akumulator ruskega iznajditelja, ki shranjuje baje v sebi toliko energije, da bi mogel goniti težak avtomobil več dni brez presledka.

»Magična senca« je torej čuden aparat, ki ga je pred dnevi razkazoval neki ruski inženjer v Newyorku pred tehniškimi strokovnjaki in povabljenimi gosti. Aparat je jedva tolkšen kakor škafja za cigare in ima to čudovito svojstvo, da požene v tek tudi velik stroj — zglj na gih roke. Stroj pa zopet lahko v trenutku ustavimo, če zasenčimo kovinsko tupo, ki je skrita v aparatu. Da ne bo kdo napak razumel: mik z roko je treba vzeti doslovno. Mehaniku ni treba priklopiti električnega toka, ni mu treba pritiskati na vzvod — le en mig iz primerne daljave, in kolesa se začno vrteti ter ne prestanejo prei, dokler ne pade senca ukazujoče roke na ozko odprtino na kovinski cevki.

Iznajditelj tega čudovitega aparata je ruski emigrant dr. Sworkin, ki je po boljše-viškem prevratu ostavil Rusijo in se podal v Ameriko, kjer deluje v laboratorijih newyorské Westinghouse Company. Svoj aparat, ki mu je nadel ime »magična senca«, je skonstruiral že pred leti, a šele sedaj je došel tako daleč, kakor pravi, da je iznajdba zrela za praktično uporabo.

Prvi poskus z »magično senco«, je po časopisnih vesteh izpadel zelo povojno. Sworkin je spojil aparat z dinamom in obsesil nad njim električno svetiljko. Čim je svetlobni žarek prodiral skozi ozko spranjo v notranjost aparata, je nevidna sila pogrnala dinamo v tek; ko pa je dr. Sworkin zasenčil odprto aparata, se je v istem trenutku ustavilo tudi kolesje dinama.

Sworkinova iznajdba (seveda če ni zgoli

725 točkami proti Jacquenodu (717) in Francozu Arnaud (695).

Preplavanje Niagare. Po dolgem času se je zopet posrečil poizkus preplavati Niagaro tik nad slapom. Drzni poizkus je izvršil 40 let stari Amerikanec William Hill, oče 6 otrok, v prisotnosti 22.000 gledalcev, in sicer vmočnem stranskem stlu. Znani kapitan Andrew Webb je svoječasno pri istem poizkusu utonil.

humbag) bi imela veliko praktično vrednost v prvi vrsti pri signalnih napravah proti vlomilcem. Tako bi se na pr. dala »magična senca« namestiti na ključavnici wertheimске blagajne. Še predno bi se vlomilec dotaknil ključavnice (zadostovalo bi že, da bi slabotni žarek njegove žepne svetiljke padel na oklopna vrata) bi se že oglasil signal alarmnega zvonca in preprečil nameravani vlom. Istotako bi se dal aparat namestiti na vratih avtomobilske garaže, kjer bi popolnoma nadomestil portirja. In tako dalje. Skratka: aparat je vrlo praktičen.

Iznajdbe na polju anilinskih barvil

Prvo umetno barvilo, ki so ga uporabljali za barvanje tkaninskih vlaken je bila pikri nova kislina, ki so jo pripravili l. 1849 iz karbolne kisline in mureksid, ki so ga pridobivali iz karbamida. Ta dva produkta moremo smatrati za predhodnike katranskih barvil.

Leta 1856. je našel Perkin, da se tvori pri oksidaciji nečistega anilina vijoličasto barvilo in ga je nazval z ozirom na njegovo nijanso mauvein. To odkritje je tvorilo temelj tehničnemu razvoju v pridelavi anilinskih barvil. Poskušali so, da bi na druge načine, n. pr. potom primerne oksidacije anilina in njemu sorodnih kemikalij pridobili še druga barvila, in res se je posrečilo l. 1859. sintetizirati fuhsin. Analiza fuhsina je pokazala pot do številnih barvil in ves današnji gigantski sestav anilinskih barv bazira na tej sintezi.

Odkrili so celo vrsto barvil do tedaj neznané lepote, ki so bila tudi praktično jako uporabna. Njih vrednost ne tiči le v njih živi barvi in mnogoterosti, marveč tvorijo tudi v znanstvenem oziru važen mejnik, kajti njih raziskavanje je rodilo končno do Kekulejeve benzo-teorije. Ta teorija, čestudi danes le še deloma priznana, je razložila na mah in jako enostavno vse pojave, ki se vršijo ob učinkovanju raznih kemikalij na benzoilu. S Kekulejevo teorijo je stopila izdelava anilinskih barvil v novo fazo; mesto prejšnjega skoraj izključno empiričnega iskanja gre odslej za usmerjeno in že vnaprej zarisano pot k sintezi barvila. Kakor prvo primero navedem sintezo umetnega kraprudčega (l. 1869, alizarinsintez po Graebe in Lieber annu). Naravni krap je služil že zdavna v harvstvu; letni pridelek je znašal 70.000 ton v vrednosti 80 milijonov frankov, dokler ni cenejša umetna metoda pridobivanja popolnoma izpodrinila naravni pridelek, tako da so jeli okoli l. 1875 opuščati velikanske nasade krapa, ker se niso več rentirali. Podobno se je godilo indigom. To barvilo, ki so ga prej nabavljali predvsem iz Indije, Bengalije in Jave in čigar letni izplen je imel vrednost 2 in pol milijonov funtov sterlingov je umetni indigo čimdalje bolj nadomeščal. Iznajditelj umetnega indiga je Bayer (1860). Zanimivo je, da umetni produkt ni le cenejši, marveč tudi še uporabnejši in čistejši. Sinteza indiga je naravnost klasičnega pomena in kemija se je začela od tedaj intenzivno baviti z barvili.

L. 1884. je bilo sintetizirano kongo-rude, če, prvo substantivno barvilo, to je barvilo, ki ga je bilo možno aplicirati na vlakno brez čimže. Za prejšnja barvila je bilo namreč treba blago na poseben način pripraviti in kopati najprej v čimži, odtod je prišlo šele v barvno kopel. Kongo-sintez je sledilo nešteto drugih.

Ogromno število novonajdenih barvil je dalo možnost, izbrati izmed njih najuporabnejša. Pri tem se je oziralo predvsem na živost barve, sicer pa so izbrali tudi manj žive barve, če so bile obstojnejše. Vse

stremjenje se je vrglo za tem, da bi našli barvila, obstojna napram luči, milu in kloru. S tega vidika so nastala antrakoni: in žveplove barvila, ki jim pa žal primanjkuje živosti. Koliko važnosti so polagali takrat na dobra žveplove barvila priča preko 500 patentov, ki so bili takrat prijavljeni.

Ze je kazalo, da obstojna barvila nikoli ne bodo dosegla mavrično živih barv neobstojejih anilinskih barvil, in izgledalo je, da je polje barvne kemije izčrpano, kar se je pojavilo leta 1906. prof. P. Friedländerjeva sinteza rubečega indiga. To odkritje je dalo barvni kemiji novega impulza in kmalu se je pojavila bedenska barvila (Kupferfarbstoff), predvsem thio-indigo in helindona barvila, ki imajo danes velik pomen in združujejo v sebi živost barve z veliko obstojnostjo.

Indigo, ki spada tudi k bedenskim barvilom in ki ima še vedno svojo polno veljavo je tvoril v zadnjem času izhodno točko za nadaljni napredek na polju katranskih barvil in temelj iznajdbi, ki nje dalekosežnost danes niti z narodnogospodarskega, niti industrijskega stališča ne moremo še popolnoma oceniti.

Zasluga za to gre profesorju Marcelu Baaderju in njegovim sodrudnikom, ki so prevedli v vodi netopljivi indigo in druga bedenska barvila v topljivo formo. To omogoča lažjo in praktičnejšo uporabo teh barvil, predvsem pa daje možnost barvati ne le pamuk, ampak tudi druga tekstilna vlakna, n. pr. volno.

S tem je dobila barvna kemija zopet novo smer; a ne le barvna tehnika, tudi tekstilni industriji je olajšano delo, odkar se da mrzlim potem barvati najrazličnejša vlakna enakomerno in obstojno. Te barve imajo vrhu tega še prednost, da so presnetljive žive in se dajo krasno nijansirati.

F. L. Y.

Stavbna mehanika

Nova strokovna knjiga

Te dni je izšla v založbi tiskarne Maksa Hrovatina nova strokovna knjiga pod naslovom: Stavbna mehanika; avtor knjige je avtorizirani inženjer in profesor Tehniške srednje šole v Ljubljani ing. R. Skof. Delo, ki obstoji iz dveh delov, t. j. iz teksta in iz mape s slikami in raznimi tabelami, je namenjeno predvsem učencem stavbnih oddelkov tehniških srednjih in obrtnih šol. Ker je pa knjiga pisana dosledno iz praktičnega vidika, bo zelo dobrodošla vsem v praksi delujočim stavbenikom, zidarskim in tesarskim mojstrom, ti bodo našli med mno goštevilnimi primeri in zgledi, zajetimi direktno iz prakse, bogat vir in strokovno navodilo, kako se enostavno, smoteno in ekonomično dimenzionirajo razne stavbne konstrukcije, kot n. pr. nosilci, oporni zidovi, tovarniški dimniki, železne in lesene strešne konstrukcije itd.

Knjiga je pisana v lahko umljivem slogu, v nazorni ter zelo pregledni obliki; teorija stavbne mehanike je obravnavana le v toliko, kolikor je to za lažje razumevanje praktičnih primerov neobhodno potrebno. Vse kakor pa se zahteva od čitatelja znanje glavnih in osnovnih pojmov aritmetike in geometrije. Zato bi bilo želeli, da najde to lično delo kar najširši krog čitateljev med našimi stavbnimi tehničnimi in obrtniki, ki naj v čimvečjem številu posežejo po knjigi, da s tem dajo marsikateremu strokovnjaku še nadaljnjo spodbudo za izdajo pravih strokovnih knjig. Kajti polje naše strokovne literature leži še skoro popolnoma neobdelano; če se pa dobe idealni delavci, ki skušajo to stroko po svojih močeh obdelati, ne bi smelo biti nobenega stavbnega tehnika ali obrtnika, ki bi se hotel odreči s trudom pri delanem sadovom. Tudi s terminološke strani je delo zelo zanimivo. Nudi namreč celo vrsto novih strokovnih izrazov; tako bodo imeli tudi jezikoslovci, oz. oni, ki si bodo nadeli nalogo zbrati našo tehnično terminologijo, bogat vir in besedni zaklad že postoječih terminov na razpolago. Nedvomno je, da bo prava naša strokovna terminologija prišla na dan le s pospešitvijo izdaje strokovnih knjig, ne pa le s kovanjem izrazov brez vsake zveze. Zato je treba tudi s tega stališča presojati novo izšlo strokovno knjigo. Delo, obsegajoče 166 strani tiskanskega teksta ter v mapi 404 litografičnih slik in 16 tabel se dohva in naroča direktno pri avtorju v Ljubljani.

To je veselje, taka pena!

Kdor uporablja „GAZELA“-milo, ima prijetno delo in je hitro golov. laz ne perem nikdar z drugim kakor z „GAZELA“-milom.

Zdravstvo

Ozeblina

Sedaj pozimi so rdeče, razpokane in ozebe le roke nekaj vsakdanjega. Motil bi se pa, če bi mislil, da mora za te boleznij pasti temperatura globoko pod ničlo, da mora vladati hud mraz. Nikakor ne! Če v zgodnji jeseni, ko so jutra in večeri že hladni, ko se solnce še le pozno v dopoldne prerije skozi meglo in že radi segamo po površini, se pojavljajo ozeblina. Torej že takrat ko krvavi jerebika iz se zelenega grmičevja, ko si nadevje glog skrlatist in jesen zlat plašč, ko se vitka bela breza zlati v solnčnih žarkih, se prikažejo prve ozeblina. Nasprotno pa v hudi zimi, če je suha in brez vetra, čeprav se pomiče srebrna nitka na barometru proti —20°, ni tako nevarno, da ozebemo. Mnogo lažje nastane ozeba, če je zima mokra, vlažna in vetrna. Kuharice, hlapci, točarji, trgovci in drugi poklici, ki imajo mnogo opraviti v mokrem, radi ozebejo, akoravno ni bogve kaj nizka temperatura. Vлага in mokrota in vetrno vreme pospešujeta ozebo. Znano bo vsakemu turistu ali smučarju, da nevarnost ozebe, na gorah ni tako velika, kakor bi mislil lajik. Tam gori je solnce močnejše, izžarjevanje solnčno večje, in solnčni žarki se ne poraze gube, ker jih sneg odbija. Mi poznamo moč ultravijoličnih žarkov! To veselje nad solničnim bisernim bogastvom, nena- vado gorkoto, daje vsakemu turistu močnejše utripati srce. Ali gorje mu, če ga zasči vihar, če zaide v snežne zamete. Takrat so deli, ki so najbolj oddaljeni od srca, uhlji, brada, nos in prsti, v nevarnosti, da ozebijo; vsi so mali oziroma veliki, mraz hitro prevzame; mali telesni deli z relativno veliko površino, z veliko in naglo oddajo toplote.

Ozeblina pozna vsak; so majhne in večje svetlordeče, malo vbočene lise, ki jih je v asih težko razločiti na splošno rdečevij- njavosti. Paciente pridejo k zdravniku z napol odprto ulanjo in tožijo o bole- cinah in delavnosti. V prvem štadiju ozebe so prsti bledi, otrpli, neobčutljivi (žile so v kontrakciji), a na gorkom, v za- kurjeni sobi, v postelji ali ob južnem vre- meru neha prvotni krč v žilah, kri se na- vali v ozeble prste, ki otečejo, nezmožno srbe in bole. Lise postanejo pri nadaljnjem mrazu večje, v sredini vpljele in visljevka- ste, mehke kot testo. Navadno se ob hudem mrazu vzhodijo in vzpenje v krvave me- hurje. Njih koži- se odrgne in prikažejo se žrnikaste rane, katere dajo zdravniku in bolniku mnogo opravka. Po dolgem gno- jenju in vestni brigi se še le zacelijo. Ozeb- line zginejo šele v pozni spomladi in se vr- nejo v jeseni, če paciet ni niškar ukrenil proti njim.

Najhujša ozeba je suhi prisad, pri kate- rem odpeka celo telesni del, kar smo vi- deli večkrat v svetovni vojni. Ozeblina ni vsak v enaki meri podvržen. Ozebejo najraje slabotni, slabokrvni ljudje, slabe konstrukcije, katerih žile in srce je že po rojstvu malo razvito. Ozebejo raje slabo hreni — lj- dje, starci, otroci in alkoholi- ki, kakor krepki, zdravi ljudje močne narave.

Kako se jih ubranimo? Roke in noge — ti pridejo v celotno v postev — morajo biti d- zavarovali. Čevlji prostorni, da gih- lomo lahko prste, ne pretesno zavezani, da se kri svobodno pretaka, in volnene nogav- ice. Volna je vsled obilnega zraka, ki je v njenih vlaknilih in med njimi, slab pre- vodnik, ki zadržuje telesno toploto in nas obvaruje prehlade. Mi cenimo tem bolj ka- ko blago, čim več zraka ima v sebi. Bolj redko in grobo tkano volneno blago je za nas najdražje. Rokavice morajo biti tudi volnene ali podložene, prostore, da je gi- banje prosto, neovirano. Sedanja moda, ki dovoljuje voluminozne rokavice, ustreza se- danji zimi. Z mokrimi rokami, z mokrim obrazom bi ti ne svetoval na mraz, ravno- tako ne v mokrem delati kje zunaj ali v ne- zakurjenih prostorih, ker mokrota in vlaga bi pospešili ozebo. Se bolj previden v opre- mi mora biti turist ali smučar.

Zdravljenje ozeblin je dvojno. Splošno moramo gledati, da zmanjšamo nagnenje k ozeblinam; slabotni in slabokrvni naj jem- ljejo arsen, železo ali ribje olje, da se utr- de, naj izvajajo razne sporte; jemljejo vsaj solnčne in vodne kopelji; toplo jim pripo- ročamo umivanje zjutraj in zvečer s hladno vodo.

Z lokalnim zdravljenjem skušamo doseči, da se krvni obtok oživi, da postanejo žile zopet prožne, žive in da se otekle poraz- gube. Priporočljivo so prav toplo ročno ko- pelji, katerim pridenemo lahko malo otrobi, galuna ali hrastovega lubja, na kar masiraj- mo prste od nohta proti srcu. Na rane de- vamo razna mazila ali razne obkladke, ka- kor pač zahteva stanje.

Pri popolnoma zmrzjenih delih se mora z ogrevanjem prav previdno postopati. Prav polagoma mora kri prodrati vanj. Pre- vidno drgnjenje s snegom v neprevčehi proti sobi more rešiti zmrzjeni del.

Dr. I. Demšar.

O zastrupljenju z ogljikovim oksidom

Zimo za zimo se ponavljajo zastrupljenja s svetilnim plinom in s plini, ki uhajajo iz pokvarjenih železnih sobnih peči. Element, ki povzroči zastrupljenje, je v obeh slu- čajih isti; ime mu je ogljikov oksid. Svetilni plin je zato tako škodljiv pljučam, ker vse- buje ogljikov oksid. Sestava svetilnega pli- na je zelo komplicirana; za razsvetljavo in kurjavo prihajajo v postev le ogljikovo- diksi, dočim je v plinu ogljikov oksid le ne- kak nepovabljen gost, ki ga je nemogoče pri destilaciji docela odstraniti. Sreča je le, da uhajanje plina lahko vedno takoj zazna- vamo, ker se v njem nahajajo močno diše- če sekundarne sestavine, kakor na primer bencol. Toda ta moment velja za nas le, dokler smo budni. Večinoma nastanejo za- strupljenja s svetilnim plinom, kadar spi- mo.

Plini, ki uhajajo iz železnih peči, so po- večjem delu sestavljeni iz ogljikove kisline in iz ogljikovega oksida. Medsebojno raz- merje teh dveh plinov zavisi od jakosti go- renja. Kadar v peči močno gori, če »dobro vleče«, kakor pravimo, prevladuje ogljiko- va kislina, sicer pa ogljikov oksid. Pri pe- čeh, ki naj nas grejejo, gledamo na to, da ekonomsko izrabimo vse gorivo, to se pravi, mi skušamo gorenje zavlačevati, da na- ta način čim dalje ohranimo toploto v peči, hogač se, da bi nam sicer prezagodaj ušla v dimnik. Vsled tega so take železne peči ta- ko opasne; imenovali bi jih skoraj po pravi- ci generatorje ogljikovega oksida.

Če peč dobro »vleče«, izginja ogljikov oksid po naravni poti skozi dimnik na pro- sto, in opasnost zastrupljenja je enaka nič- li, vsaj teoretično. Toda v praksi je značil- tok v dimnikih pogosto slaboten, ker se dimniki od počasnega gorenja le malo ogre- jejo. Zakaj značilni tok je močan le takrat, kadar gorivo neprestano izgoreva, to je, če je peč neprestano zakurjena. Takozvane prenosne peči so zato mnogo bolj opasne kakor stalne, ker se mora dimnik ob vsa- kem prenosu na novo segreti.

Dalje je treba omeniti še eno dejstvo, ki igra pri železnih pečah veliko vlogo. Ka- dar se namreč peč zelo segreje, postanejo nj- ne stene (ki so običajno iz litega žele- za) porozne, luknjčave kakor kaka goba (seveda ne tako močno izrazito) in propu- škajo plin, predvsem baš ogljikov oksid.

V ozračju, pokvarjenem s plini, uhajajo- čimi iz železne peči, se nahajata, kakor smo zgoraj omenili, predvsem dva plina: ogljikova kislina in ogljikov oksid. Oglji- kova kislina ne prihaja resno v poštev; vsled svoje teže ostaja vedno pri tleh. Plju- čam ni baš koristna, strupena pa tudi ni. Nasprotno pa je ogljikov oksid zelo lahek in napolni takoj vsi prostor. Je silno stru- pen. Opasno je vdihavati zrak, ki vsebuje pol odstotka ogljikovega oksida, da celo manjše količine tega plina utegnejo škodo- vati. Če je v zraku manj kakor ena deset- tisočinka ogljikovega oksida, pravimo, da je zrak sicer pokvarjen, ni pa neposredno nevaren pljučam.

Ogljikov oksid nima duha. Človek torej nikdar ne ve, kdaj ga vdihava, razen če- peč slabo vleče in uhajajo iz nje poleg nje- ga še drugi neizgoreni plini (ogljikovodik), nastali pri destilaciji premoga. Male a stal- ne količine ogljikovega oksida v zraku po- vzročajo glavobol in slabokrvnost. Zakaj

plin učinkuje v prvi vrsti na krvna telesa, ki jih zamori in jih počasi razkroji ter jim vzame zmoglost absorbirati iz zraka kisik, kar je, kakor znano, bistveni akt funkcije dihanja. Čeprav tako zastrupljenega pone- srečanca takoj prenesemo na sveži zrak, je smrt neizogibna, če je imel ogljikov ok- sid dovolj časa uničiti večino krvnih teles. Pravimo, da je bolnik umrl na notranjem zastrupljenju. Taki slučaj nastopijo takrat kadar je nesrečen vdihaval strupen plin v spanju, ne da bi se tega zavedel. Posledi- ca je smrt, ki preseneti človeka po večini v spanju. Po večini, pravimo, zakaj večkrat se zgodi, da se nesrečen vsled hudega gla- vobola zbudi in tedaj se mu zdi, kakor da bi se njegovo telo trgalo na kose. S težkim naporom vstane iz postelje in hoče odpreti okno, ali napol otrple noge mu klečejo in bednik se zgudi hropeč na tla pod oknom, kjer ga najdejo drugo jutro. Te vrste sa- monor torej ni baš priporočljiv.

V takih slučajih je treba ponesrečencu puščati kri, da mu odvzamemo čim več po- kvarjenih krvnih teles, obenem pa mu vzbrijamo v žile kri zdravega človeka (transfuzija) in pod kožo mu injiciramo ki- sika. Dalje priporočamo injekcije kafeina in etra ter ritmično gibanje jezika. A vsa ta sredstva le prebogosto nič ne zaležejo; bolnik spi in dvanajst do štirindvajset ur pozneje ga dohiti smrt.

Če pa se posreči, ponesrečenca ohraniti pri življenju, se pokažejo težke posledice zastrupljenja: bolniku sicer ne preti smr- ta nevarnost, zato pa ga mučijo druge več ali manj kronične bolezni, ki so se porodile kot posledica zastrupljenja krvnih teles. Tako na primer: anemija (slabokrvnost), neprestani glavobol, živčni napadi, histerič- ni napadi (ki se pojavljajo zlasti pri lju- deh, ki so bili že poprej nagnjeni k histeri- ji, zlastenica in pogosto celo duševne bo- lezni. Vsekakor traja precej časa, predno bolnik popolnoma okreva.

Zastrupljenje z ogljikovim oksidom je posebno zato tako pogosto, ker je vrlo tež- ko plin pravočasno zaznati. Zato svetujemo nekateri, da preizkusimo čistost zraka z različnimi tehničnimi pripomočki kakor n. pr. s kemičnimi papirji, z električnimi napra- vami itd. Vsa ta preventivna sredstva so več ali manj nezanesljiva. Najenostavnejše sredstvo, čeprav dokaj kratko, imamo v ptič- kih (kanarčkih itd.), ki poginejo, ali pa po- stanejo vsaj nemirni, čim se nahaja v zra- ku 0,000005 odstotka ogljikovega oksida, torej tako malo, da ga človek še daleč ne more čutiti.

Po slovanskem svetu

Kulturno pismo iz Prage

Praga, sredi decembra.

Kakšno je danes stanje češke umet- nosti, zlasti literature? Na to vpraša- nje je mogoče dati samo en odgovor: češka poezija se nahaja, odkar je umrl Jiří Wolker, v krizi. Dobo od 1919. do 1924. leta ni lahko imenovali čas kolek- tivnih želja in tendence. Takrat so se pojavili obrisi nove poezije, socialne umetnosti, katere začetnik je bil pre- rano umrl Jiří Wolker. Njegov pojav je prinesel v češko slovstvo dih nove- ga življenja, močnega gibanja. Ko je Wolker umrl dne 4. januarja 1924., je zapustil lep in uspeh poskus za polaga- nje temeljev novi slovstveni umetno- sti. Z njegovo smrtjo pa je bilo tudi konec njegove smrti. Po Wolkerju ni nihče prevzel duševne dedščine. Mlada generacija ni imela nobenega, ki bi bil enako močan kot je bil Wolker in ki bi bil vreden njegovega nasledstva v li- teraturi. Današnji pisatelji se bolj in bolj oddaljujejo od pravca Jiřika Wol- kera in ne pokazujejo nobne tendence pisati tako, da jih bo razumela množica.

Praško gledališče je preživljalo letoš- njo jesen v znamenju jubileja skladatel- ja Zdeňka Fibicha. Lani Smetana, letos Fibich, Fibichov cikel je sedaj zaklju- čen in javnost užiba, kakšno pot bo se- daj ubrala češka opera, ko je oficijelnih in neoficijelnih proslav konec.

Boli razveselili, kakor stanje literat- ure, je položaj češke znanosti. V ospred- ju tozadevnih debat stoji še vedno prezidenta Masaryka delo »Svetovna revolucija«. To delo smatrajo Čehi za glas življenjske modrosti ter za formu- lacijo češke politične in narodnostne tradicije. Ne brez zveze s tem delom je bilo izdane Angleža Steeda »Tride- set let novinarstva«. Ki je izšlo v če- ščini. Ugled te publikacije je posebno povzdignilo dejstvo, da ji je natisel uvod sam Masaryk. V vrsto spominskih del moramo dalje vrstiti delo češkega zgodovinarja prof. Šuste »Svetovna po- litika«. To delo ima z Masarykovim ka- ligo posebno zvezo; tam, kjer je nehal Šusta s svojo zgodovino, nizeži dozd- ke, je pričel opisovati Masaryk svoje osebne doživljanje. Albert Pražak, profesor na Komenskoga univerzi v Brati- slavi, je dal na svetlo publikacijo »Če- škoslovaški narod«. Pisec dokazuje v tem delu edinstvo češkoslovaškega na- roda. Velikansko pozornost je vzbudila v češki javnosti knjiga prof. Niederleja »Slovanske starožitnosti«. Praški ter iz- venpraški tisk je to delo živahno ko- mentiral. Končno se nahajata natis nove- ga dela prof. Murka, za katero vlada takisto izredno zanimanje. Knjiga ho- imela naslov »Rukovet slovanske filo- logije« ter izide v najkrajšem času.

Slovanske starine. Iz Leningrada po- ročajo: Zavod za belorusko kulturo je pričel raziskovati stare slovanske gro- bove v okolici Minska. Izkopavanja v bližini vasi Rilovščine je dalo presenet- livo rezultate. Zlasti bogato je gradivo iz VIII. stoletja. Slovanski rodovi so pokopali takrat mnogo mrtvecev na gričih ob rekah. Nasipi tvorijo običajno

obliko zvezde, na sredi pa je visoka gomila. Našli so se tudi ostanki pogreb- nih poledin: lovske in ptičje kosti ter lončene črepinje. V velikih gomilah sta bila navadno pokopana po dva mrliča. Maški ležijo na južni, ženske pa na se- verni strani. Te najdbe so velikega po- mena, ker potrjujejo domneve prof. Nie- derleja o pokopavanju mrtvecev v po- ganski dobi stari Slovanov.

Prof. Miljukov v Pragi. Pred par dnevi se je pripeljal v Prago znani ru- škí politik prof. Miljukov. Njegovo po- tovanje je v zvezi s ciklom predavanj o Rusiji in njeni emigraciji. Miljukov ostane v češki prestolnici dva tedna in se nato vrne v Pariz.

Jugoslovenski dijak na Poljskem. Varšavski listi: Rzeczpospolita, Kurier Czerwony ter Express Poranny so zad- nje dni prinesli fotografije jugosloven- skih študentov, ki študirajo na poljskih visokih šolah. Vsi poljski listi ob tej pri- liki z veseljem ugotavljajo, da pohajajo naši dijaški poljske visoke šole v iako častnem številu. V Varšavi je sedaj vsaj 36 visokošolcev. V Poznanju 40, v Lvovu 58, v Krakovu na 38. V vseh teh mestih imajo naši dijaški svoja društva ali vsaj dijaške krožke in klube.

50letnica poljskega igralca. Zasliži poljski igralec, sedanjí ravnatelj var- švske drame Ludovik Solski, je pred časom obhval 50letnico svojega gleda- liškega udejstovanja. Ob tej priliki je ustanovil poseben odbor poljskih pi- sateljev in igralcev štipendij, ki nosi ime Solskega ter se bo nodelovala mladim, talentiranim gledališkim naraščainikom. Obenem je bilo naznanično v časopisih, da izide posebna knjiga o Solskem. Vsporedno s proslavo se je vršila tudi razstava gledaliških oblik, slik in foto- grafij, ki prikazujejo jublanta v nje- govih najboljših vlogah tekem 50letnega delovanja na odru.

Mickiewiczova hiša. Magistrat v Kovnu (Litva) je sklenil kupiti nekdanjo hišo znamenitega poljskega pesnika Mickiewicza in v njej prostori ure- diti mestni muzej. Poljsko društvo »Po- chodnia« se je zamen trudilo, da bi ostalo poslopje v poljskih rokah. Radi licitacije se je dvignila cena hiše od 8 na 22 zlatih litov (lit je skoro enak do- laru). Zavoilo tega je nastalo med Li- tavci in Poljaki napeto razmerje, ki še vedno ni likvidirano.

Varšava se podira. Mrzlični razvoj Varšave po vojni je povzročil živahno stavbno gibanje, ki na se je vršilo zelo naglo in mu je radi tega nedostajalo potrebne solidnosti. Poročajo namreč, da se je pred kratkim udarilo več strel- v novozidanih hišah bankirja Rotwan- da. Zadnja nesreča se je pripetila ob 11. zvečer. Stanovlaci so se dogodila tako prestrašili, da so kar napol oble- čeni zbežali na ulico. Tudi v rastlinja- ku grofa Potockeja se je pripetila po- dozna resreča. Radi tega so odredile policijske oblasti, da se morajo vsa varšavska poslopja pregledati. Sumljive stavbe se porušijo. Na vrsto pride naj- preje sedem hiš, ki tvorijo podaljšek Ka- rolkove ulice. Sto rodnih bo s tem po- stavljenih na cesto. Rdeči križ v Varša-

vi je naprosil poljsko vlado za pomoč, da se nesrečniki nastanijo vsaj v ba- rakah.

Spomini Stanislavskega. V Moskvi so pred kratkim izšli spomini K. Sta- nislavskega, slavnega ruskega režiserja in umetnika, ki je docela preobrazil ruski oder v zadnjih 30. letih. Knji- ga je izšla z naslovom »Moje umetni- ško življenje« (Moja žiznj v iskustve). Knjiga je razdeljena na štiri dele. V pr- vem obravnava pisec svoja otroška le- ta, v drugem dobo naraščainštva, v

tretjem življenje mladeniča in v čet- rem dobo moža. Knjiga obsega nad 600 strani velike osmerke in jo krasi tudi številne slike.

40letnica ruskega romanopisca. Znani ruski romanopisec V. Versaiev je obhval letos v decembru 40letnico svo- jega literarnega udejstovanja. Versa- jev živi v Moskvi in velja za pesnika revolucionarnega pokreta. Njegov zad- nji roman »Zagata« je sovjetska cen- zura zabranila, ker slika razočaranje nad rusko sedanostjo.

Filatelija

Koliko različnih poštih znamk je na svetu

O tem zanimivem vprašanju razpravlja v svojem listu »Briefmarkensammler« prvak nemških filatelistov Lindenberg. Držav in poštih uprav sploh, ki so udeležene pri iz- daji znamk, je v Evropi 173, v tem številu pa so izdaje različnih ruskih vojnih edinic kakor tudi različnih poljskih mest računane le z eno številko, ker jih je radi očitne speku- lacije le težko računati med pravilne emisi- je. Večina teh držav in poštih uprav je izgi- nilo in danes obstoji le še 49 držav v Ev- ropi z lastnimi znamkami. Kot celotno šte- vilo popolnoma pravičnih znamk navaja Sen- fow katalog za Evropo 27.262 različnih. Med temi je 24.540 frankovnih, 1573 portovnih, 927 službenih in 222 raznih drugih znamk kot železniške (pakete) znamke, katerih ima sama Belgija 155, nadalje računane in posebne znamke za poštne nakaznice i. dr. Frankovne znamke ima vseh 173 držav itd., portovne samo 59, službene 18, ostale pa 7 poštih uprav. 49 držav oziroma poštih uprav je izdalo po več kot 100, 5 pa po več kot 500 različnih znamk. To so Nemčija s 523, Madžarska s 532, Grška s 553, Avstri- ja s 596 in Turčija s 874 znamkami. Tem državam so po številu najbližje Romunija s 480, Portugalska s 429 in Švica s 407 zna- mkami. Vrstni red se je posebno premaknil radi velikega števila v vojni in po vojni iz- danih znamk. Če upoštevamo samo pred vojno izšle znamke, je vendar še Turčija s 304 na prvem mestu, nji pa slede Grška z 286 in Romunija z 273 znamkami, Avstri- ja z 216 in Madžarska s 177, posebno pa Nemčija s 111 znamkami so daleč zaosta- jale za drugimi državami. Manj kot 10 znamk je izšlo le v 17 državah in če ne ra- čunamo nekaterih zasedenih ozemelj, jih je izšlo najmanj v Meklenburg-Strelitzu, nam- reč 9, v Bergedorfu 5 in na Jonskih otok- ih le tri različne znamke.

Slovenija je izdala brez ozira na tisk, barvo, papir in zobčanje 35 različnih fran- kovnih, 10 časopisnih in 14 portovnih znamk. Če se pa ozirom na vse imenovane razli- ke in prištejemo tudi provizorije v Belin- cih, Dobrovniku, Ljubljani, Mariboru 1 in 2, na Bledu 1 in 2, Grosupljem, Vuzenici, Mu- ti, Sent Jurju ob j. Z., Gorenjih Gorjah, Be- gunjah pri Cerklju itd., pridemo do števi- la, ki najbrže prekaša vse države po pre- vratu. Bosna ima po prevratu v Michelo- vem katalogu 50 frankovnih in 26 portov- nih, Hrvaška 48 frankovnih in 9 portovnih znamk. V Srbiji in Črni gori so se takoj po prevratu rabile srbske znamke takome- nane krške izdaje z 12 vrednostmi fran- kovnih in 5 vrednostmi portovnih znamk, vendar je bilo za vsako vrednost po več različnih znamk. Od ameriških znamk, torej prve skupne izdaje, do danes, imamo pa v naši državi 43 frankovnih in 20 različnih portovnih znamk ne glede na manjše razli- ke. Po malem številu znamk skupne izda- je bi sodili, da naša država ne špekulira z znamkami, če bi ne vedeli za transakcije, katere so odločujoči gospodje napravili z ogromnim ostanikom in posameznimi vred- nostmi znamk, ki so še v veljavi, pa jih nikler ni mogoče dobiti razen pri proteži- ranih trgovcih.

Če pa računamo k velikim državam tudi znamke za njihove pošte v inozemstvu in zasedenih ozemljih, je na prvem mestu Francija s 1373, za njo Nemčija s 1369, Av- strija s 864, Rusija z 860, Italija s 658 in Poljska s 461 znamkami. Če primerjamo te številke s številom vseh znamk, kolikor so jih izdale vse države in države nekda- njega nemškega cesarstva do 1. januarja

1868., torej do ustanovitve severnonemške- ga poštnega okraja, nam izredno nizko šte- vilo 341 različnih znamk najjasneje doka- zuje, da takrat države se niso mislile na dobre kupčije z zbiralci kot danes vse brez razlike.

Po raznih poročilih je l. 1925 izšlo na ce- lem svetu 2167 tipov raznih znamk tako, da je število naraslo na 43.279 tipov raz- nih znamk od njih začetka pred 85 leti. Od tega števila pride na Evropo 12895, Azi- jo 7940, Afriko 9924, Ameriko 7320, Avstra- lijo in Oceanijo pa 2355 tipov raznih znamk. Z največjim številom različnih znamk v na- ši državi se gotovo ponaša naš stari zbi- ralec g. Tschurn v Ljubljani, čegar znanje in zbirka slovita daleč preko mej naše do- movine.

A. G.

Reklamne table za znamke je vpeljala Švica na svojih poštah. V vsakem uradu namreč visi tabla z vsemi znamka- mi, katere lahko zbiralci tam kupijo, seve- da tudi portovne in celo take, ki niso več v prometu. Pri nas pa niti ne vemo, kaj je s filatelističnim okencem, in na poštah celo ni dobiti znamk, ki so v prometu. Izozemski trgovci so pa boljše založeni z našimi stvarmi kot domače pošte.

Ogromno filatelistično razstavo v New Yorku prireda tamošnji bogati zbiralec od 16. do 23. oktobra 1926. Odbor, ki razpo- laga z ogromnim fondom, je k udeležbi po- vabil vse filateliste sveta, tako da bo iz- ložba gotovo daleč presejala vse doseda- nje prireditve kar se tiče obsejnih prostoro- v, udeležbe in bogatega materiala. Raz- stavljalec in obiskovalec obmeine obla- sti ne bodo pri prihodu delale nikakih zaprek, ker jih ne bodo smatrale za dose- ljence. Razsodišče bo razen drugih razde- lilo 12 častnih palm ali velikih zlatih me- dailj najodličnejšim zbirkam ne glede, če so bile že prej odlikovane ali ne. V od- delku za klasične znamke pred l. 1870. s rednimi pododdelki bodo razstavljene naj- večje rednosti v parih, trakovnih, blokih in na pismih. Tudi trgovcem je določenega dosti prostora. Vse za razstavo prilašene zbirke v vrednosti čez 100 dolarjev je treba prilašiti carinskemu uradu in pred- ložiti konzularno deklaracijo. Carinarnica bo pregledala razstavljene predmete v raz- stavnih prostorih. V rozsodišču bodo za- stopani vsi veliki narodi s svojimi najbli- žimi strokovnjaki. Programe in pogoje za udeležbo na tej gigantski razstavi razpo- šlja Charles M. Ams, 101. Park-Avenue, New York City. Zadnji čas je, da naše organizacije ne zamude tudi te prireditve, ker Slovenija na tej svetovni razstavi mora biti častno zastopana.

Mednarodna razstava v Frankfurtu a. M. o veliki noči obeta postati največja izložba prihodnjega leta v Evropi. Za razstavo zbir- ke je namenjenih 1800 m² površine. Za varnost objektov je preskrbljeno prav do- bro, ker neka zavarovalna družba zavaruje zbirke od dneva pošiljave do dneva vr- nitve v roke lastnika za malo premijo 1 pro- mille. Vodstvo razstave obeta, da bo raz- sodišče pri razdeljevanju daril posebno vpoštevalo take zbirke, ki še nikdar niso bile odlikovane, kar naj opogumi tudi naše zbiralce. Pojasmila daje g. Hermann Schloss, Frankfurt a. M. Seilerstr. 41. Če hočemo našim znamkam pridobiti veljavo in pri- znanje, kakršno zaslužijo, bi morala naša društva gledati na to, da bi bila Slovenija zastopana na vseh veljih razstavah, ker tudi najboljši opis nikdar ne zaleže toliko kot že mala a dobro in pravilno urejena zbirka.

Roman La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga »Jutrovi« čitatelji čitali z iz- redno napetim zanimanjem

je izšel

Naroča se ga v upravi »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Broširan stane ..... Din 45.—
Vezan v polplatno ..... Din 55.—
Vezan v platno ..... Din 65.—

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda mo- dri njen svet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čitvu orose naše oči, in tudi debelo kožnejši bralec ne more knji- go odložiti neprebrano. Slovenski prevod bo- je idanašnji dobi, ko je tako malo zare- dobrega čitva, trikrat dobrodošel, tembolj, ker je za obirno, pa zelo okusno iza- delano in bogato ilustrirano knjigo cen- prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naro- čite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

Peko
Original Goodyear
ČEVJI SO
NAJPOPOLNEJŠI IN
NAJČENJEŠI
DOMAČI IZDELEK
ZAHTEVATE POVSOD.
TOVARNE
PETER KOZINA & K.
TRŽIŠČE SLOVENIJA.
LASTNE PRODAJALNE:
LJUBLJANA — BEOGRAD
(BEOGRAD: ALEKSANDROVA C. 1 — KNEZ MIHAILOVA 44.)
ZAGREB
RAČKOVA UL. 3.

ADRIA prebrsk za pečeno vanilijo in krompir

Edino pravi in zanesljivo

Dr. Alojzij Trstenjak:

Po Kami in Volgi med revolucijo

Slike iz vojnega vjetništva v Rusiji.

Ko se je začetkom marca 1917 ruski narod otreseel spon carskega samodržja in je zavladalo »vremeno praviteljstvo« (začasna vlada), sestavljeno iz najodličnejših narodnih poslancev Gosudarstvene dume, se je izpremenila tudi usoda vojnih vjetnikov v Rusiji v marsičem na boljše. Pred vsem se je spomnila začasna vlada vojnih vjetnikov slovanskih narodnosti, katere je Nemcem prijazni carski režim zapostavljal onim nemške in madžarske narodnosti ter jim skušala zboljšati njihov položaj. Med tem, ko so bili Nemci in Madžari v lepih in prijaznih krajih južne Rusije, je bil del naših vojnih vjetnikov srbsko - hrvaško-slovenske narodnosti v neudobnih taboriščih na mračnem in hladnem severu. V mislih imam one jugoslovenske vojne vjetnike, katere je usoda zanesla v Zgornje Mule, majhno kmetско selo blizu Perma v severnem delu Uralskega pogorja, med katerimi sem se nahajal tudi jaz, in ki smo živeli pod najstrožjim carskim režimom, odrezani od življenja skoraj celi dve leti. V teh razmerah se nas je spomnila začasna vlada ter nas sklenila premestiti v Astrahan na Kaspijskem morju, a tamkajšnje oficirje nemške in madžarske narodnosti pa spraviti v naše taborišče v Zgornjih Mulah.

Bilo je koncem avgusta 1917, ko smo zapuščali Zgornje Mule. Bil je vroč poletni dan in cesta prašna, radi česar smo se držali gozdne pešpoti ob njej. Spremljala nas je ruska straža. Hiteli smo v Perm na pristan, da bi ne zamudili parnika, ki bi nas imel prepeljati iz Perma v Astrahan. Toda njega ob določeni uri ni bilo in mi smo morali čakati nanj do večera.

Krog 5. popoldne smo se vkrcali na potniški parnik »Knez Igor«, ki nas je kmalu nato odpeljal po Kami proti jugu. S tem se je začela prijetna vožnja po Kami in Volgi, daleč tja do sinjih bregov Kaspijskega morja, tekom katere smo se navžili radostne miline veličastnih rek, obenem pa tudi do dobra spoznali od besnih revolucionarnih valov razburkano Rusijo. Potovali smo v celim 11 dni ter prevozili iz Perma do Astrahana v celim 2880 km. Po dnevu smo se vzdrževali na parniku, ki je bil jako razkošno opremljen, spredaj na palubi, ter se naslajali na krasnih prizorih slikovitega Pri-kamja in romantične severne pokrajine. Skoraj ves čas vožnje po Kami so nas spremljali veličastni smrekovi gozdi, a na obrežju, sedaj položnem, potem zopet hribovit, mestoma tudi pustem, zopet zarastlem z gostim smrečjem, je počival praznični mir, rekel bi skoraj, še nedotaknjene narave. Redko je bilo videti kako streho, toda tudi ta je kmalu izginila v skrivljenih in gozdnatih hribovih. Med njimi in daleč tje

po valoviti goli planjavi pa smo opazovali obširna kmetška polja, travnike, njive in pašnike. Med Sarapuljem in Elabugo (dve večji mesti ob Kami) je Kama posebnost slikovita (Pijani bor. Tihe gore — dve klimatični zdravilišči). Njena struga je ozka in globoka, strmi hribovi padajo naglo proti reki, mogočne saure in temni sibirski listovci se dvigajo nad njeno gladino. V bližini se nahaja tudi nekaj mineralnih vrelcev in globoko v smrečju se skrivajo letne vile raznih bogatih prikamskih meščanov. Tokrat je bilo videti v teh krajih mnogo elegantnega občinstva, ki se je v prosti sveži naravi neprisiljeno in brezskrbno zabavalo in kratkočasil.

Na pristanih, katerih je na Kami cela vrsta, nam je nudilo tamkajšnje pestro življenje tudi mnogo novega in zanimivega. Tu so vstopali in izstopali potniki raznih turško - tatarskih in finskih plemen, ki se niso izginili v ruskem morju, prebivalstvo iz okolice je trgovalo z živili, otroci pa so razpečevali med potujočim občinstvom dnevne brzojavne vesti in časopise.

Vožnjo po Kami nam je nekoliko ovirala majhna voda. Struga je bila mestoma preplavljena in parnik ni mogel pluti mirno in brezskrbno naprej. Moral je venomer tipati in meriti dno. Stroji so med tem stali in parnik je bil prepuščen samostojni vztrajnostni sili in vodni struji. Enkrat smo trčili ob kup blata in peska, katerega je napravila voda na dnu. Razum močnega sunka na parniku ni bilo dalje ničesar. Potem je zopet enkrat običal tik pred nami buksirni parnik (Sleper) s tremi barkami. Struga je bila ozka, voda majhna in mi nismo mogli naprej. »Knez Igor« se je zadržal in čakal, dokler mu niso zveleli teh bark s poti drugi manjši parniki, ki so prišli buksirnemu na pomoč. To nas je zadržalo celih pet ur.

Enkrat jutraj nas je ustavila izven pristanih tudi gosta megla, vsled česar se je parnik zadržal, njegova sirena pa je med tem neprenehoma delovala in dajala znamenja. Čakali smo, da je megla izginila. Preteklo je zopet več ur, predno smo se mogli peljati naprej.

Se en slučaj z letoviščarji. Nedaleč od Perma, na desnem bregu Kame, se nahajajo v smrečju letne vile bogatih Permčanov. Samo elegantno občinstvo se je ob vodi in smrečju brezskrbno sprehajalo. Prekrasno idilo življenja v kristalno čisti in sveži naravi so mu dopolnjevali majhni rečni čolni in kopališča. Tudi tokrat so se nekateri vozili v čolnih in ko je priplul naš parnik mimo, sta dva dečka naperila svoj čoln na valove, katere je delal »Knez Igor«, da bi jih s svojo ladico prerežala in se na njih zibala. Toda njun čoln pride med valove in

se prevrne. Dečka padeta v vodo, vendar se hitro okleneta vsak na enem koncu svojega čolna ter jezditja na njem, dokler niso prišli drugi ter ju rešili. Tudi naš parnik je spustil v vodo rešilni čoln in se pri tem zakasnili za približno dve uri.

Na Kami se nam je pripetilo potemtakem mnogo nepričakovane, vendar to še ni bilo vse. Dne 27. avgusta smo prišli v Bogorodskoe, kjer se Kama izliva v Volgo. Tu bi morali prestopiti in se odpeljati naprej po Volgi z drugim parnikom. Ker pa smo se do sedaj že precej zamudili, ni naš »Knez Igor« izkrcal blaga za Volgo, ampak je opravil le najnujnejša tovarna dela ter hitel naprej po Volgi nazvgor proti 74 km oddaljeni Kazani. Parniški kapiten je z ozirrom na to odredil, da se peljemo i mi v Kazan, na drugi strani pa je tudi parnik, s katerim bi se morali odpeljati po Volgi, itak že odšel, a prihodnji pa je bil še bogve kje.

Bil je lep poleten dan. Parnik je hitel mimo pustih in golih, deloma tudi zarastlih in jako skrivljenih Privolžkih hribov naprej proti severu. Iz palube smo opazovali okolico in zanimive prijazne kmetške vasi, ki so se skrivale v gostem sadnem drevju na bregovih Volge. Krog 2. popoldne zagledamo v daljavi Kazan in čim bližje smo prihajali, tem razločnejše smo videli mogočne stavbe pravoslavskih cerkev, turško - tatarskih mešer in druge zgradbe. Mi že delamo načrte, da bi si ogledali to nekdanjo tako slavno stolico tatarskih hanov, saj časa za to bi imeli do večera več ko dovolj. Parnik se je že približeval svojemu pristanu, kar naenkrat opazimo iz palube, da se je kake 3 do 4 km (morebiti tudi manj) za pristanom dvignil kvišku silen plamen, nato zagrmil, da se je streslo nebo, in veličastni steber gostega dima se začne širiti na vse strani. Naš parnik je med tem že pristal. Eksplozije sedaj močnejše, potem zopet slabše se slišijo venomer iz bližnje daljine. Že smo na tem, da bi izstopili, kar naenkrat pridri cel množica ljudstva iz mesta nesreče. Ljudje so bežali in kričali, kakor brez pameti ter se rinili na pristan in parnik. Nastala je velika zmešnjava in na izkrcanje ni bilo več misliti. Med tem parnik ob pristanku odmakne in odide s polno paro. Kmalu nato se zopet dvigne kvišku veličastni plamen in vnovič nas zagluši grozen tresk silne eksplozije. Zračni pritisek nas je — bili smo deloma na palubi — pritisnil k steni, na parniku so se polomile dveri in na oknih popokala stekla. Panika nastane tudi na parniku, a na bregu Volge so ljudje kričali in iskali rešitve na pristanih, toda parnikov že ni bilo. Bežali so moški, bežale so ženske in otroci, da bi jih ne zasule razvaline. Prizor je bil strašen, trenutki grozni in občutki nepopisni.

Časopisje je pisalo pozneje o kazanski katastrofi, toda kako velika je bila povzročena škoda, o tem ni poročalo. Kakor smo pravilno domnevali, je bil kriv strašne nesreče nemški denar, s katerim se je tekom

tega poletja storilo v Rusiji s pomočjo brezdomovinskega laži - socializma že toliko nesreč, bede in zmešnjav v vsem javnem življenju. Tamkajšnja skladišča topničarskega streliva in smodnika je požgala požupljena roka. Eksplozije so prehajale iz enega sklada na drugega, nastal je veličastni požar, ki je tekom par dni uničil vse bližnje tovarne: državno smodnišnico, tovarno za izdelovanje orožja in streljiva, nekaj manufakturnih tovarn, zalogo nafte, kemično tovarno z velikanskimi skladi žveplene kisline i. dr. Govorilo se je tudi, da je prišlo pri prvih eksplozijah okoli 10.000 ljudi ob življenje, večinoma baje vojnih vjetnikov, ki so delali v tovarnah, koliko je na tem resnice, nisem mogel dognati.

Da bi se omeil požar, na to sprva ni bilo niti misliti in kdor je mogel, je bežal. Mi smo na parniku celo popoldne samo o tem govorili. Ljudje so se vozili k nam v čolnih ter nam prinašali o nesreči vedno nove vesti.

Krog 10. ponoči smo se odpeljali nazaj proti Bogorodskemu. Bili smo še vedno na palubi ter govorili o strašnem dogodku. Tu in tam je še vzplamtel v splošnem morju ognja visoko k nebu ognjeni steber žarečega dima. Ogenj se je vidoma širil in še 30 do 40 km proč od Kazana smo opazovali žareče nebo in krvave oblake gorečega dima, ki se je razprostiral nad mestom.

V Bogorodskem smo ostali ves prihodnji dan. Je to navadna kmetška vas z več tisoč prebivalci, kjer se ljudstvo bavi tudi s sadjarjo in trgovino. Krog lesenih kmetških hiš so bil videti lepi sadonosniki.

Parnik iz Kazana se je zaradi že omenjene veličanske nesreče tudi precej zamudil. Bil je »Veliki knez Ciril«, jako lepo in udobno urejen parnik, na katerem smo potovali po Srednjem in Nižjem Povolžju celih pet dni. Na tem veličastnem prostoru od hladnega severa do solnčnih in zagreljih Pri-kaspijskih pokrajin se je vedno izpreminjalo podnebje, menjalo se je tudi rastlinstvo in bogati žitni kraji Srednjega Povolžja so prešli končno v bedno in od solnčne vročine zagorelo Prikaspijsko stepo. Ruski »kazipot po Volgi« slika naravne lepote in miline Volge, kar se mi dozdeva sicer nekoliko pretirano. Severna Kama je lepša in slikovitejša, bolj romantična in zanimiva. Seveda ne prištevajo zastoj tudi mogočne in veličastne Volge k najlepšim rekam Rusije. Značaj njenih bregov se neprestano menjuje: na desnem bregu jo spremljajo ves čas do Kaspijskih nižin pusti in strni Privolžki hribovi. Njih obronki so goli, včasih tudi zarastli z lesom in se mestoma spuščajo počasi proti reki. Na nekaterih so bili videti zemeljski rovi in razvaline starodavnih bivališč. Naivšjo točko dosegajo Privolžki hribovi v Zigulskih gorah, ki so čisto planinskega značaja. Ruski pesniki in pisatelji hvalijo čisto njih krasote in planinsko prido. Levi breg Volge je skoraj sama nepregledna ravnina z bogatimi žitnimi polji,

zelenimi travniki in pašniki. Nižje Saratova se dvigajo nad mogočno reko slikovite majhne kamenite pečine s strmimi obronki raznih barv, ki izgledajo od daleč liki razvaline trdnjavskih stolpov in zgradb. Rečne nižine pokrivajo goste šume, mesta in vasi so slikovito razpoložene sedaj na eni, potem na drugi strani reke. Šumna mesta in živalni pristani Srednjega Povolžja pričajo o precejšnjem blagostanju kraja. Tu je sedaj trgovine z žitom in lesom ter raznih industrijskih podjetij. V zeleni okolici večjih mest so bila videti ob Volgi lepa letovišča.

Nižje Kaspica se razliva Volga po nepregledni ravnini in otoki jo drobijo na razne in manjše struge. Njeni bregovi so nizki in pusti, rastlinstvo postaja vedno bednejše in redkejšo. Ne daleč od Astrahana se razširi njena gladina in bregi izginjajo: Volga že spominja na morje.

Zivljenje na parniku je bilo tokrat jako zanimivo in prijetno. Volga je na nas blagodejno vplivala. Njen mir in veličanstvo ter čuvstvo radostne miline in veselja so osvetovali dušo in telo. Elegantno občinstvo I. in II. razreda, ki je potovalo z nami, je bilo nampram nam jako vladno in prijazno ter se z nami ljubeznjivo razgovarjalo. Ob večerih so prirejali operni igralci, ki so se vozili po Volgi, potujočemu občinstvu cele koncerte, a svetle in sanjave lune noči so zapeljivo vabile na palubo, kjer smo kramljali pozno v noč, parnik pa je plul med tem mirno naprej ter rezal razburkane in šumeče valove Volge...

Bilo je v nedeljo dne 2. septembra popoldne, ko se je naš parnik približeval kaspiskim stolici, starodavnemu Astrahanu. Videli smo ga že od daleč in čim bližje smo prihajali, tem bolj je bilo na vodi živahno: stotine in stotine najraznovrstnejših ladij in parnikov je rezalo na vse strani razburkano rečno gladino; na pristanih smo videli brezštevilne jarbole lesenih bark in jadrnic, a v ozadju so se dvigale vedno bolj razločno nad morjem liš mogočne stavbe pravoslavskih cerkev in druga javna poslopja. Ko smo prihajali, so ravno gorele na Volgi tri velike barke s premogom in naš parnik je v velikem polukrogu zaokrožil mimo njih k svojemu pristanišču. Približeval se mu je od južne strani in predno se je ustavil, je še pritisnil neko perzijsko ribiško barko ob stoječi bližnji parnik ter jo zdrobil. Nekoliko trenutkov še in mi smo izstopili: ena/dnevne vožnje po Volgi je bilo konec. Bili smo očarani nad pestrim življenjem, ki je bilo pred nami na ogromnem prostoru pred pristaniščem. Bilo je živahno liki v čebelnem panju in veličastno množice ljudstva raznih azijskih tipov, kakoršnih do tedaj še nismo videli, so se rinile po svojih delih na tem prostoru.

V Astrahanu so nas Rusi razmestili v prostorišč 5. armenske višje začetne šole. Tu smo doživeli boljševiški prevrat in 14-dnevno bratomorno klanje med boljševiki in kozaki.

Iv. Bonač

trgovina s papirjem in pisarniškimi potrebščinami
priporoča

za novo leto cenj. podjetjam
vse pisarniške potrebščine

črnilo tu- in inozemsko navadno, kopirno hektografično, barvo in blazinice za štampiljke, svinčnike Kohlnoor, Faber, polnilna peresa, indigo in karbon papir, razmnoževalne aparate, velike in male stroje za šiljenje svinčnikov in šivanje aktov, lujkaje, praktične podložne mape, tntnike vseh vrst, stojala za pisma, pisemske vage, kopirne preše, vse vrste trgovskih, kopirnih in preplnih knjig, ameriške jurnale, kontokorrente, pisemski papir v manah in kasetah, koverte s in brez tiska, strojni in razmnoževalni papir, registratorje, vložne mape, podpisne mape, predurejevalce za kor-spondenco, navaden in skten karton, privezne etikete, blagajniške bloke i.t.d. — **POTREBŠČINE ZA TEHNIČNE PISARNE**, negativni, pozitivni papir tu- in inozemski, pavsno platno, risalna orodja, ravnila, trikotke, fine barvne svinčnike, merila i.t.d.

Ovojni papir, papirne servijete, toaletni papir.
Koledarje vseh vrst, žepne, bloke z velikimi številkami, podložne na pivniku.
Sprejemajo se v tisk vse tiskovine in knjižice.

HAVRE-NEW YORK samo šest dni čez morje.

108-a Francoska linija (French Line.)
- Cie. Gle. Transatlantique in družba Chargeurs Reunis za pomorske vožnje -
v severno in južno Ameriko, Avstralijo ter Kanado

Ekspresni parniki: »Paris«, »France«, »de Grasse«.
Dobra hrana in pi-jaca brezplačno.
Vozne listke in tozadevna pojasnila daje:
Ivan Kraker
zastopnik v Ljubljani
Kolodvorska ulica 41

švedske galoše in snežni čevlji 12719 a

„TRAPEZ“

absolutno najboljši in zato tudi po gornjem angleškem izreku najcenejši. Dobivajo se v trgovini:

Anton Krisper, Mestni trg 26

Jaz nisem tako bogat, da bi mogel kupovati poceni stvari! Ta lepa angleška trgovina jasno prica, kako praktični Angleži mislijo o poceni stvareh. Ni poceni ono, kar se proda po nekoliko nižji ceni, ampak poceni je ono, kar je kvalitativno najboljšo. Redko bi se mogel danes najti kdo, ki bi ne priznal, da so rusko-

PLETILNI STROJI

nemškega izdelka »Ideal« z jamstvom za nogavice, jopice, svitarje in vsakovrstne pletenine nudijo vsakomur najboljše in sigurno ekstenzo. V zalogi s poukom, ki je jako lahak in po potrebi tudi s stanovanjem edino le pri

Franu Kosu, Ljubljana, Židovska ul. 5
generalni zastopnik 12737-a

Vodne TURBINE

avtomatične regulatorje, zatvornice itd. izdeluje in dobavlja

ING. F. SCHNEITER, ŠKOFJA LOKA.
Konkurenčne cene. Privrstne reference. 593
Zahtevajte ponudbe.

Nakupovanja. Prodajne ponudbe. Prošnje za zastopstva. Ponudbe za zastopstva.

Vprašanja za proizvodne viire v Italiji pri posredovalnici dvojezičnega trgovskega lista

„Commercio Italo-Jugoslavo“

Naslove, blago kupujočih in blago ponujajočih tvrdk, dajemo samo stalnim naročnikom in interesentom našega lista in sicer brezplačno. Vsem drugim interesentom za vprašanja pa preskrbimo samo točno odpravo vložnih ponudb. Kot pristojbino za odpravo vsake ponudbe je priložiti znesek Din 10.—.

Vprašanja po proizvodnih virih, za ponudbe blaga, prošnje za zastopstva ter ponudbe itd. objavljamo v našem trgovskem listu za naročnike in inzerente brezplačno. Nenaročniki in inzerenti pa plačajo za vsako v listu sprejeto vprašanje pristojbino z znesku Din 12.—.

Cenjene ponudbe nasloviti na:

Publicita G. Čehovin, Trieste, Viale XX. Settembre 65/1

Najfinejša Najnovejša kožuhovina. Stanislav Matté

Prodajalna: **Ljubljana** Sodna ulica št. 5
Tovarna: **Kamniška ul. 20**

se priporoča za razna krznarska dela. — Vsa v zalogi nahajajoča kožuhovina po znatno nižjih cenah, posebno jopice iz krtovine, siel^{ele}trik i. t. d.

Prevzamem tudi vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Industrija pločevinastih in litografiranih ambalaž

TEODOR KORN, LJUBLJANA
Poljanska cesta št. 8 (preje Henrik Korn) 73a73

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar — Instalacija vodovodov — Naprava strelovodov — Kopališke in klosetne naprave — Izdelovanje posod iz pločevine za firme, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škallo) za konzerve.

Stanje vložnega denarja preko 160 milijonov dinarjev ali 640 milijonov kron.
Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.
Zlasti plačuje za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Mestna hranilnica ljubljanska (Gradska štedionica) V LJUBLJANI

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je **denar popolnoma varen.** Hranilnica daje posojila po nizki obrestni meri na posestva in menice.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še **mesto Ljubljana** z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi **sodišča** denar mladoletnih, **župni uradi** cerkveni in **občine** občinski denar.

Sax Rohmer:

Rdeči detektiv

Slednjič se je iz popolne teme pokazala medla luč. V njej so se nejasno začele črtati oblike. Ko je postala luč bolj močna, je bil učinek ta, da se ji je zdela stena pred njo prosojna. Za njo v drugi sobi je sedel človek na masivnem stolu iz ebenovine. Možak je bil Orientalec, imel je dragoceno oblačilo in bel turban. Njegove nežne, dolge roke, ki so imele barvo stare slonove kosti, so slonele na stranskem naslonjalu stola. Na kazalcu desnice mu je žarel velik talismanjski prstan. Obraz sedečega možaka je bil nagnjen, toda izpod košatih obrvi so strmele abnormno velike oči, ki so jo nepremično gledale.

Luč je svetila tako slabo, da ni bilo mogoče jasno razločevati podrobnosti, toda čudovite oči možaka so bile izredno lepe.

Bil je Kazma, razlagalec sanj, in čeprav ga je gospa Irvin že poznala, jo je ta neprimični pogled globoko presunil.

Kazma je počasi dvignil roko v pozdrav: veliki prstan se je zableskal v motni luči.

— Povejte mi vaše sanje, je dejal čuden, zasmehljiv glas; in razložiti vam hočem njihov pomen.

To je bil navadni stavek, s katerim je Kazma pričel vse pogovore. Govoril je z mehkim, muzikaličnim naglasom. Spet je dvignil roko, toda z očmi, ki so strmele v obraz, žene ni gani. Gospa Irvin si je ošlinila ustnice in dejala:

— Sanje? Kar vam imam povedati, se ne tiče sanj, temveč resničnosti. In trpko se je nasmejala.

— Dovolj dobro veste, čemu sem tu.

Umolknila je.

— Zakaj ste tu?

— Saj veste! Saj veste! Njen glas je bil naenkrat čisto histeričen. Vaši gledališki triki ulmalo name prav nobenega vpliva. Vem, kaj ste! Ogleduh — ki prisluškuje in pazi, pazi! Toda šli ste predaleč! Svarim vas! Šli ste predaleč! Jaz sem že snotoma obupana — ali razumete — popolnoma obupana. Govorite! Zganite se! Odgovorite mi!

Toda Kazma se ni zganil na svojem sedežu.

— Razburjeni ste, je dejal. Žal mi je. Toda zakaj prihajate k meni s svojo povestjo o obupu. Hoteli ste me videti — tukaj sem.

— In vi se igrate z menoj in me zasmehujete!

— Zdravilo je v vaših rokah.

— Zadnjič vam povem, da tega nočem storiti. Nikdar, nikdar, nikdar!

— Zakaj se potem pritožujete? Če nimate toliko sredstev, da bi plačevali za svoje zabave in se nočete pogoditi na navaden način, zakaj očitano to meni?

— O, moj Bog! Zganila se je in obupno vzdihnila. Usmilite se me! Kdo ste, kaj ste, da ste v stanu uničiti žensko, zato ker...

Davilo jo je v grlu in hripavo je nadaljevala:

— Dvignite glavo. Dajte, da vidim vaš obraz. Nebo mi je priča, da sem uničena... uničena!

— Jutri...

— Ne morem čakati do jutri...

Ta pretresljivi, hripavi krik je razodeval njeno obupno, vročinsko razburjenost. Skrivnostni Egipčan je takoj spoznal položaj, kajti počasi je dvignil svojo roko in dejal naglo:

— Hočem ostati z vami v zvezi... Pojdite v miru!

To je bil običajni stavek, s katerim je zaključil vsako seanso. Njegova roka se je povesila. Srebrni gong je spet zazvenel in motna luč je začela pešati.

Tu pa je nesrečna žena prešla k dejanju: slednjič je prišel dolgo zadržani izbruh. Naglo je stopila k prozornemu pajčolanu, za katerim je sedel Kazma. Raztrgala ga je in skočila proti možaku, ki je sedel na črnem stolu.

— Ne boste me prevarili! je siknila. Ugodite mi, ali pa grem naravnost k policiji, pa takoj — takoj!

Ker se Kazma ni ganil, ga je zagrabila za roko.

V tem trenutku je nastala popolna tema.

Iz nje pa se je izvil rezek, strašen klic — za njim še eden, glasnejši... slednjič blazen, dolg krik... poln groze, podoben kriku človeka, ki se je dotaknil spavajoče kače...

4. poglavje.

Zaprta vrata.

Pet minut pozneje je zavil avtotaksij v Old Bond Street. Iz njega je skočil Quentin Gray in tekkel v vežo, iz katere so vodile stopnice h Kazmi. Mudilo se mu je tako zelo, da se je z vso silo zadel v majhnega moža, ki je postopal v veži.

— Vraga! je vzkliknil Gray jezno. Oglejte vendar, kje hodite!

Pogledal mu je v obličje in takoj spoznal dolgi, zakrivljeni nos in zelo majhne, rjave oči.

— Kaj? je nadaljeval Gray. Danes se že drugič zadenem ob vas.

Spoznal je možaka, ki je bil sledil njemu, gospe Irvin in Siru Lucienu pred četrto ure po Old Bond Streetu.

Na blestem obrazu neznanca se je pokazal nasme. Skušal se je opravičiti:

— Oprostite, gospod, prosim.

— Že drugič! se je jezil Gray. Če bi imel časa, bi vas dal aretirati kot nevarnega postopača...

Zaklical je šoferju, naj počaka in hitel po stopnicah v drugo nadstropje. Pred barvanimi vrati, na katerih je stalo Kazmino ime, se je ustavil. Ker se pa vrata niso odprla, je nepotrpežljivo udaril z nogo ob tla, a brez vsakega uspeha.

Ker ni bilo na vratih tolkača ali zvonca, je začel trkati, toda nihče ni prišel odpret.

— Halo, čujte! je klical. Odprite vrata! Pyne! Rita!

Začel je razbijati po vratih — a zaman. Potem je prenehal, pritisnil uho na vrata in prisluškoval, toda ni mogel razločiti nobenega glasu ali šuma v notranjosti. Stiskal je pesti, stal razkoračen pred zaprtimi vrati. Kri mu je izginjala iz lic in postajal je blede.

— Prokleta! je divje vzkliknil. Lepo me je povlekel.

Bil je strasten, odločen človek, in divja jeza ga je stresala. Niti trenutek ni dvomil, da si je Pyne izmislil ta trik s privoljenjem Rite. Njegov pasivni odpor proti temu možaku se je spremenil v odkrito sovraštvo. Na žensko ni mislil. Že dolgo je smatral Siru Luciena za tekmeča, toda nerednost njegovega lastnega zanimanja za ženo drugega je zmanjšala njegove občutke.

Spet je pritisnil uho in vrata in pozorno prisluškoval. Morda sta bila še notri. Morda je bil ta šarlatan Kazma njen pomočnik, ki ga je Sir Lucien plačeval. Morda je bil to skriti kraj za sestanke.

V svoji slepi jezi je prišel na take misli. Spoznal je, da zanj ni pomoči. Počasi je šel po stopnicah navzdol. Zadnji upi so mu splovili po vodi, ko je pogledal na desno in levo po Old Bond Streetu.

a nikler ni zapazil dvojice, ki jo je iskal.

Šofer ga je vprašal: — Kje?

— Ne rabim vas, je dejal Gray in stisnil možaku pol krone.

Šel je zamišljen naprej in ni opazil možaka, ki se je skrival za stebrom arkad, ki vodijo od Old Bond Streeta v Albemarle Street.

Čakajoči tujec pa tudi ni hotel vzbuditi Grayeve pozornosti. Večnina prodajalcev v ozki ulici je bila že zaprta, izvenmisi svetilčarje na oglu. Tulec je stopil v temni kot za vrati te prodavalne in študiral poteze Grayevega obraza, na katerega je svetila luč cestne svetilke.

Gray je neodločno stopal naprej, potem pa se je obrnil v smeri Piccadillyja. Majhni možak se je previdno prikazal iz svojega

ZLATOROG

terpentinovo milo

Pesnik mu je dal lepo ime,
kemik pa idealno sestavo!

Terpentin je že od nekdaj znan kot izvrstno sredstvo za čiščenje madežev in ga uporablja kot tako vsaka gospodinja.

Kakovost Zlatorog mila je povsod znana, kar dokazuje njegova splošna uporaba in priljubljenost.

Ta dva mogočna čistila sta združena v

Z-L-A-T-O-R-O-G
terpentinovem milu

v neprekosljivo pralno sredstvo. Napravite tudi Vi poskus in kupite to idealno — milo v vsakem tisočem komadu je vprešan zlatnik po 10 frankov. — Mogoče, da imate ravno Vi srečo in najdete cekin!

JAKOB PERHAVEC

tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov
Maribor, Meljska cesta 3

prilporeča svoje najfinije likerje vseh vrst, dezertna vina, kakor Vermuth, Marsala in Marsalet. Istotako je v zalogi vedno pristna šljivovica, brinjevec, rum ter konjak

Prva slovenska izdelovalnica perila

priporoča

za Božič
perilo za dame

belo in barvasto. Kombinacije vseh vrst.

Perilo za gospode

po nizki ceni. Frak, smoking in športne srajce le po meri in naročilu.

M. ALEŠOVEC, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1, I. nadstropje.

Gospodinja, šivilje, obrtniki!

Dosledni neoporek!

KÖHLER z desetletnim jamstvom

se dobe v najmodernejših opremljavih za rodbino, šivilje, krojače in čevljarje pri trdnosti

IVAN AUERHAMMER, Ljubljana, Kolodvorska ulica šte. 3.

Zaloga za Gorenjsko: **Lovro Rebolj** v Kranju

Prodaja se tudi na obroke!

Transmisije nagrobni križi, vrtno ograje iz litega železa, vsi odlitki iz sive železne litine od Din 5 za 1 kg dalje.

K. & R. JEŽEK, tovarna strojev, livarna železa in kovin
Maribor, Melje 103.

ALUMINIJ: Najboljše darilo!

DIN 300

Kompletna garnitura, 12 kom. kakor na sliki. roti predplačilo ali povzetju franko na dom.

Cerkveni zvonovi, armature, surovi odlitki.

INŽ. J. H. BUHL Kovinska industrija **MARIBOR**

Najboljše in najcenejše
kekse, čajno in božično pecivo
dobite v parni pekarni
VILJEM BIZJAK,
Gospodsvetska cesta 7.
Podružnica: Marijin trg šte. 3.

POZOR! Direktna prodaja iz tvornice v Rogoški Slatini.

Božična in novoletna darila

galanterija, parfumerija, srebrnina, usnjati izdelki, perilo, trikotaža, itd.

Gaspari & Faninger
oddelek: Detali
Maribor Aleksandrova cesta 23

Kdor si poželj
dobre hrane in novega sladkega Pekrčana ter 4 leta starega vina iz Kalvarije naj pride v Narodni dom in Štajersko klet v Mariboru.

Moderne naslanjače, garniture, divane, otomane, žimnice in tapetniške izdelke nudimo najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik, Ljubljana, Krekov trg 7.

Vesel a vsi kipci, Bolezni pa beže, Ker stopi je na dan Zdravilni 1295

Edina prva izdelovalnica: **Rastlinska destilacija S. Juras in drug Ljubljana-Moste.**

Brinjevo olje
kupi po najvišjih cenah drogerija **A. KANC**, Zidovska ulica.

Špedicijsko podjetje „Jugoport“
Zastopstvo Slavije in Čehoslovije.
LJUBLJANA, Tavčarjeva ulica šte. 3.
s podružnicami na Sušaku, Jeseniacih in Raketu se pri poroču vsem cen, trgovcem in industrijalcem za vse špedicijske in carinske posle. Za selitve so pohištevni vozovi na razpolago. Vsakojake in termoteje brezpłatno.

skrivališča in gledal za njim. Iz temne veže, deset korakov naprej, pa se je pokazala krepka postava in sledila Grayu. Majhni možak je zadovoljno pokimal in se vrnil v Kazmino vežo.

Ko je Gray prišel na Piccadilly, je obstal za trenutek na oglu, ne meneč se za množico, ki je zadevala vanj. Slednjič je šel preko ceste in stopil v restavracijo Prince's. Pogledal je na uro v zapestnici. Kazala je sedem in petindvajset minut.

Odpovedal je mizo, ki jo je bil naročil in zamišljeno gledal proti vходу. Nenadoma so se vrata odprla in vstopil je možak, ki je naravnost hitel k njemu, mu ponudil roko in dejal:

— Veseli me, da te vidim, Gray. Kaj si tako zamišljen?

Quentin Gray je začudeno pogledal prišleca ter z zadovoljnim in veselim glasom vzkliknil:

— Seton! Seton paša!

Slaba volja mu je izginila z obraza in s prisrčnim glasom ga je pozdravil. Prišlec pa mu je odgovoril:

— Reci samo Seton. Otomanski naslovi niso več moderni.

Seton je bil prav zanimiv možak. Bil je srednje velikosti, a zelo krepak. Obraz mu je bil temno zagorel, a ne od medlega zimskega angleškega solnca. Nosil je kratko brado in brke, imel je svetle, sive oči in temne lase. Videti je bil tako samozavesten, da se je Quentin Gray čutil nekako osramočenega, ko je videl njegove ostre izklesane poteze. Vedel je, da Seton paša nikoli ni odjenjal pri svojih načrtih in vnaprej je spoznal, da mu bo povedal vso povest svojega ponižanja in da mu bo odkrito povedal svoje mnenje.

— Dragi moj, mu je dejal, mi boš že oprostil, če se bom včasih spozabil in te imenoval tako, kot te imenuje ves London, ki te je predobro pozna. Toda povej mi, ali si sam?

— Da, Davi sem šele prispel v Anglijo in nočoj v London.

— Ali si hotel tu večerjati?

— Ne, videl sem te, ko sem šel mimo vhoda. Upam, da si nocoj prost. Ali hočeš večerjati z menoj?

— Imenitno! je vzkliknil Gray. Počakaj trenutek. Upam, da je moja miza še prosta.

Odhitel je živahno kot otrok. Seton ga je opazoval z mirnim nasmehom.

Miza je bila še na razpolago in tu sta oba možaka izborna večerjala ter se nemoteno pogovarjala. Gray se je polagoma pomiril in se je začel razgovarjati o stvarih splošnega zanimanja. Nato je nekaj časa molče opazoval tovariša in mu slednjič dejal:

— Ali veš, Seton, da si ti edini človek v Londonu, kojega družba mi nocoj ni nezgodna?

— Torej sem prišel kot nalašč?

— Ti prideš vedno prav, je odgovoril Gray in občudovaje gledal Setona.

Seton pa je ravnokar dvignil čašo vina in gledal skozi njo. Potem pa je rekel:

— Ali morda poznam damo, ki ni prišla nocoj na sestanek in koje odsotnosti se imam zahvaliti, da sem v tvoji družbi?

Quentin Gray ga je debelo pogledal.

— Zares občudujem te, Seton. Ali sem ti povedal, da sem imel sestanek s kako damo?

— Moj dragi Gray, če vidim možaka, ki si grize nohte in zija skozi vhod restavracije na Piccadilly, si sam staviš vprašanje. Ko sem zvedel, da si ravnokar odpovedal mizo za dve osebi, sem že imel odgovor na to vprašanje.

— Čuj, Seton, kadar sem s teboj, se vedno čutim proketo mladega.

— Res?

— Občutek mladosti je lepa stvar, toda ni prav, če je človek mlad osel. In jaz sem eden izmed njih. Le poslušaj...

Sklonil se je preko mize, tako da mu je luč zasenčene svetilke padala naravnost v lice. V zadregi je pričel pripovedovati svojemu staremu prijatelju o »umazanem triku« — kot se je izrazil — s katerim ga je povlekel Sir Lucian Pyne. Končal je z besedami:

— Kaj bi storil v takem slučaju, Seton?

Seton ves čas ni znil besede. Hladno računajoče, skoraj brezobzirno mu je strmel v oči in zamišljeno udarjal ob svoje zobe z zlatim robom monokla, ki ga je uporabljal edino v ta namen.

Približno ob istem času je mogočen dolg avto švignil mimo vrat restavracije, izginil v prometu ter se ustavil na oglu Piccadillyja in Old Bond Streeta.

Iz voza je izstopil Monte Irvin, rekel vozniku, naj počaka in je šel naprej. Ni napravil deset korakov po Bond Streetu, ko je srečal majhnega moža, ki se je izluščil iz teme za vrati neke prodajalne. Luč cestne svetilke je pokazala ostro izklesani orlovski nos in majhne rjave oči Brisleya, uradnika Spinkerjeve detektivske agencije.

Monte Irvin se je ustavil in vzkliknil:

— A. Brisley, ravno sem vas iskal. Ali sta oba še notri?

— Skoraj gotovo. Tovariš Gunn mi je pravkar povedal, da nihče ni prišel ven v času, ko sem vam telefoniral.

— Vsa stvar se mi zdi bedasta. Ali niso morda v onem bloku hiš uradi ali prodajalne, kjer bi se mogla sestati?

— Sam sem videl Mr. Graya, Sira Luciana Pynea in gospo

ženo, ko so šli v Kazmino stanovanje. Ob onem času, bilo je že deset minut pred sedmo, so bile vse ostale prodajalne skoraj že eno uro zaprte.

— Ali je popolnoma nemogoče, da sta odšla, ne da bi ju vi videli?

— Izključeno! Ne bil bi si upal vas motiti, če bi bil v dvomu. Evo Gunna!

Old Bond Street je bil sedaj temen in zapuščen. Rumena megla se je spremenila v tenak dež in Gunna je drgetal ter tiščal roke v žepih, ko se je šetal pod arkadami. Njegovo lice je bilo skrlatasto nadahnjeno. Nosil je dva površnika, kar ga je napravljalo precej rejenega. Krajec mehkega klobuka je imel povezen globoko na oči.

— Še sta notri, je hripavo, a zaupno šepnil Irvinu v uho, tako da je tega kar pretreslo.

— Vodi me gor, je dejal kratko in osorno.

— Da, gospod! Kar za menoj. Pazite na stopnice. Duri so še odprte in kot sem zvedel, se šele pozno ponoči zaprejo... Smo že tu, tale vrata na desni.

Na stopnišču je bila skoraj popolna tema, toda Gunn je posvetil svojo žepno svetilko na bronasto ploščo, kjer je bilo vrezano ime Kazma. Dotaknil se je s prstom in dejal:

— Tička sta tu notri... Vi pa kot mestni in sodni svetnik imate pravico, da pokličete policijo...

— Držite jezik za zobmi! je zakričal Irvin. Pijani ste in prav nič ne morem verjeti vašemu blebetanju.

Vodene oči ozmerjanega možaka so se nenaravno svetile.

— Pijan? Jaz pijan? je zamrmral.

Brisleyev noslajoči glas ga je prekinil. Dejaj se Irvinu:

— Oprostite, gospod, toda jaz odgovarjam za Gunna. Znan je v agenciji kot zanesljiv uradnik, dela z nami že tri leta in še niti enkrat nam ni napačno poročal.

— Pijan? je spet zamrmral vinjeni Gunn.

— Prosim vas, je rekel Irvin, in glas mu je razburjeno drhtel, posodite mi svojo svetilko. Naravno, da sem razburjen. Bodite tako prijazni in idite dol. Če vaju rabim, vaju pokličem.

Možaka sta ubogala. Gunn je Brisleyu hripavo nekaj mrmral. Monte Irvin pa je ostal v drugem nadstropju pred vrati in počakal, da so se njuni koraki oddaljili iz veže. Slonel je ob vratih nekaj trenutkov, z glavo ob levico, med tem ko mu je desnica visela navzdol. V njej je krčevito stiskal svetilko, ki je sijala na tla.

Ustnice so se mu pregibale in komaj slišno je izrekel ime svoje žene.

**Sneg
Sneg
Sneg**

kupite še danes snežne čevlje „Wimpassing“

Pazite na zaščitni znak.

Pazite za zaščitni znak.

IVAN ZAKOTNIK
MESTNI TESARSKI MOJSTER

LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 46
Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, osirešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene egaje i. t. d. Građa lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

G.

Tovarna furnirja.

Pozor!

Pozor!

Za božične praznike in Novo leto se točijo pristna dalmatinska vina samo v gostilni pri Anžoku v Sp. Siški, Vodnikova cesta 17, po sledečih cenah:

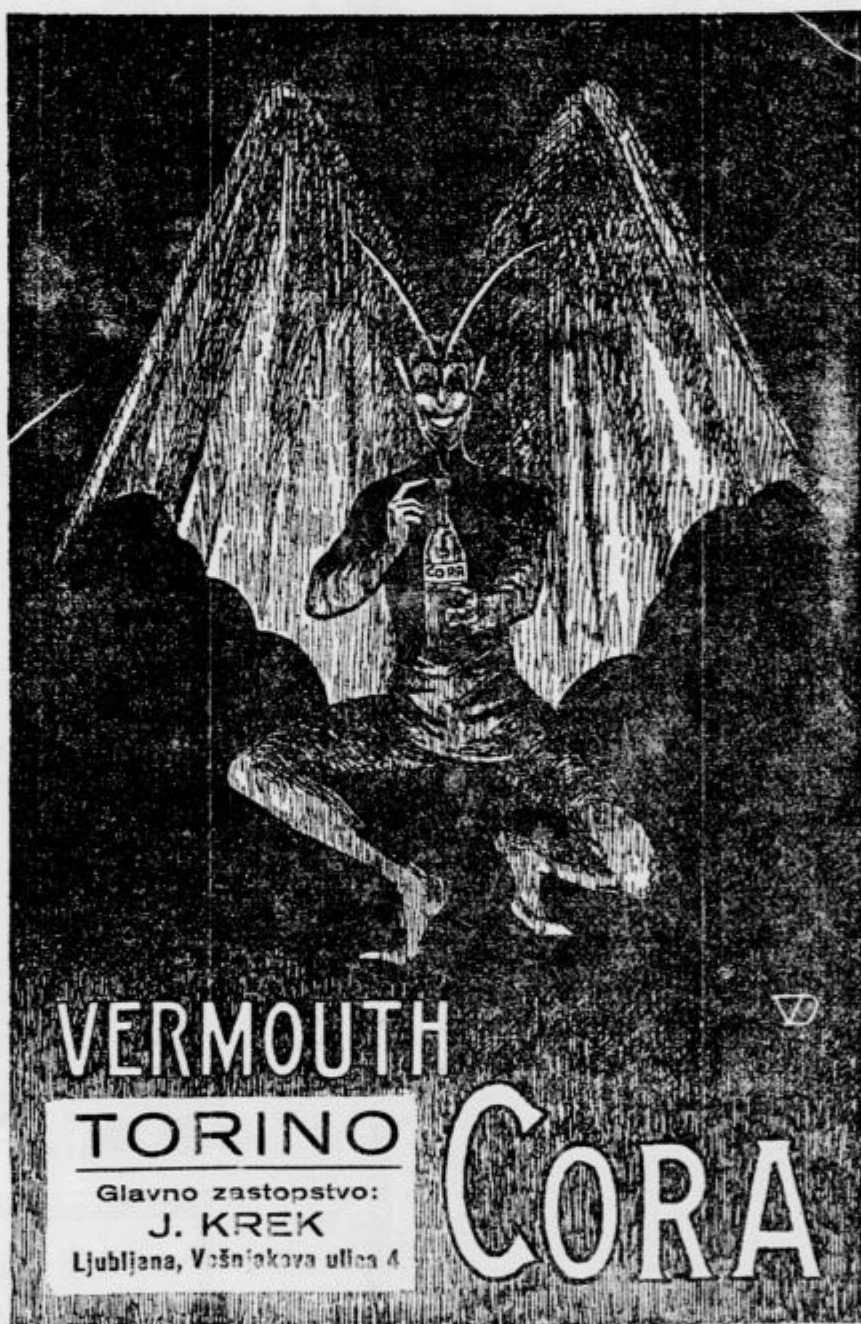
črno liter Din 9 — opolo rdeče liter Din 10 —
opolo belo i Din 11 — viško črno i Din 13 —
marashtina od suhih jagod Din 30 — viški prošek Din 30 — tropinovec Din 38 — olivno olje Din 24 — vinski kis Din 6.

Kdor pije naša vina, se mu ogrejejo lica in ušesa.

Vsem odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto!

Braća Lasan.

Zahtevajte povsod

**VERMOUTH
TORINO**

Glavno zastopstvo:
J. KREK
Ljubljana, Voštnikova ulica 4

CORA

Iščemo za nastop 15. januarja ali 1. febr. 1926

korespondentko

starejšo moč, ki obvlada popolnoma slovenski in nemški jezik, slovensko in nemško stenografijo in strojepisje. Začetna plača Din 2000, oziroma po dogovoru. — Dopise s prepisi spriceval o šolski izobrazbi in praksi prosimo nasloviti na „Korespondentka št. 111“ na upravo „Jutra“.

2 vprašanji prosim!

Ali so Vam znane

velike ugodnosti naše božične reklamne prodaje?

Ali ste se iste že udeležili?

Ako še ne, storite to nemudoma. Uverjeni smo, da bodo naše pošiljke napravile Vam kakor Vašim dragim neizmerno veselje. Tudi Vi boste prijetno presenečeni kakor vsi oni, ki so naše parfume že naročili, o čemer nam priča nebroj priznanih dopisov, od katerih nekatere spodaj navajamo.

Da seznamimo širšo publiko z našo izborno specijalitetom parfov, aranžirali smo božično reklamno prodajo, katera nudi udeležencem izvanredne ugodnosti. — Udeležba pri naši reklamni prodaji upravičuje vsakogar, kdor naroči

6 steklenic najfin. „ODEON“ parfuma lepo sortiran v kartonu za **samo Din 65.** — (namesto Din 90—) za sledeče:

1.) **Na udeležbi** pri razdelitvi 60. velikih nagrad po nastopnem nastavku:

1 nagrada v skupni vrednosti	Din 50.000
2 nagradi po Din 10.000	Din 20.000
4 nagrade po Din 5.000	Din 20.000
2 nagradi po Din 2.000	Din 4.000
10 nagrad po Din 1.000	Din 10.000
41 nagrad po Din 500	Din 20.500

2.) **Na razdelitvi** 5000 posebnih nagrad v skupni vrednosti **Din 450.000** na ta način, da mora povprečno vsaki tretji naročnik dobiti posebno nagrado; razven tega pa v ugodnem slučaju lahko odpade nanj še ena izmed velikih nagrad do 50.000 Din.

Pošljite tedaj takoj po nakaznici ali v denarnem pismu znesek Din 65 (naroči se lahko tudi več kartonov naenkrat), nakar dobite obratno našo lepo zbirko 6 steklenic „ODEON“ parfuma. Vsaki pošiljki je priložen kupon s tekočo številko ter razdelilni načrt za nagrade, s kojim se smatra stinjavajočim se vsak naročnik. Vlaganje ozi. porazdelitev kuponov za velike nagrade se vrši pod nadzorstvom kr. notarja.

Kako pišejo naši naročniki:

V časopisu sem brala Vaš oglas za nagrade. Ker sem se pri svojih znanih prepričala, da so Vaši parfumi, kljub nizki ceni res fini, naročam en karton. 65 dinarjev Vam pošiljam posebej... Z. S. Hrušica

Vaša pošiljka mi je napravila v resnici velike veselje. — Tako lepe izbire 6 steklenic za samo 65 dinarjev nisem pričakovala. V enem ovitku sem našla priznanico za posebno nagrado. Pošljite mi, prosim še dva kartona po 6 steklenic. Znesek Din 130— prilagam... M. P. Ljubljana.

Zelo veliko srečo sem imela. Pri prvi pošiljki sem dobila priznanico za posebno nagrado. Ko sem vnovič naročila 2 kartona pa sem našla v enem zopet 1 priznanico. Pošljite mi prosim takoj še dva kartona. Tudi več mojih prijateljev se je odločilo za naročilo... B. L. Beograd.

Naročite torej nemudoma, kajti naša reklamna prodaja traja samo do **27. decembra**. Tudi Vi boste z našo pošiljko zadovoljni!

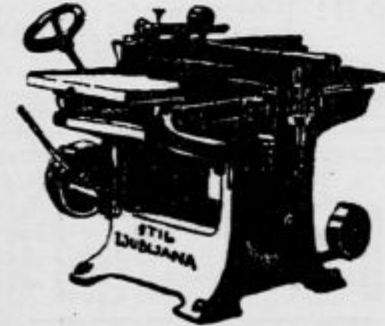
„ODEON“, tovarna kosmetičnih izdelkov in parfov
Ljubljana, Vegova ulica št. 8/a.

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana
Zelezolivarna * Zvonarna * Kovinolivarna

IZDELUJE

**Stroje za
obdelovanje lesa
Transmisije**

IZDELUJE

**Železne
konstrukcije
Turbine**

**Zvonove * Mline * Rezervarje * Armature
Sesalke * Brizgalne**

**Velika prodaja
damskih plaščev!**

Tršečni šporini Din 400—,
modni ševlot 550—, Velour
la 600—, Velour la 720—,
glethi, sukneni 800—, fini
modno sukneni Din 900—

MODELI

Velour s. Biberette krožo 1020
modno sužno z „Electric“ Din
1330—, Eskimo Velour s. Pan-
terkanin 1650—, nainovejši
modli s. Chinchilla Opousem
2800—3000— v veletrgovini

R. Stermecki, Celje 20.

Cenik zastoni. — Vsaki kupec dobi darovnico.

Opozarjamo

vse interesente, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravištvo pismeno reši, brezpogojno priložiti poštino in manipulacijsko pristojbino v znesku Din 2—. Posebno opozarjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od „malih oglasov“ bodo romale v koš, ako ne bo priloženih

Din 2—

BOŽIČNA

Za »Jutrove« mlade prijatelje in prijateljice napisal Jože Bekš, uglasbil Lucijan M. Škerfanc.

Pojem in nežno

Glas

Klavir

plan - cel - ci bo - ži - sko - z - ben - ca zla - ta sip - je - jo be - le ko - snu - če na

plan - cin cin cin dva mu ko - nji - ca cin - gla - ta, san - ke be - že čez sne - že no ra - van

Božič nocoj se po zemlji spreha,
v koške pobira kosmičev srebr,
ko pa jih stresa marljivim otrokom —
čudiš se — samo pecivo sladko...

Čudo nebeško! Se pravkar popotnik,
Dete se majno zdaj v jaslih smehlja —
in kar po snegu cingljaje brzelo,
vse je lepo pod drevescem doma.

Ah, noč božična, kako si ti sladka!
Če smo vse leto marljivi bili,
tudi ovseni! Je kruhek pozrača —
Jezusček ljubi nam vse osladi...

Lucijan M. Škerfanc

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Četrtek, 24.: Zaprt.

Petek, 25.: ob 3.: »Zimska pravljica«. Mladinska predstava po znanih cenah. Izv. Sobotna, 26.: ob 3.: »Pegica mojega srca«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Sreda, 27.: ob 8.: »Periferija«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Nedelja, 27.: ob 3.: »Vdova Rošinka«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ob 8.: »Druga mladost«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 28.: Zaprt.

Torek, 29.: »Veronika Deseniška«. D. Sreda, 30.: »Za narodov blaga«. F. Četrtek, 31.: Zaprt.

(Začetek predstav, ako ni drugače označeno ob 8. zvečer.)

Ljubljanska opera

Četrtek, 24.: Zaprt.

Petek, 25.: ob 8.: »Prodana nevesta«. Gostovanje Mane Zaludove in Zdenka Knittla. Izv. Sobotna, 26.: ob 3.: »Orfej v podzemlju«. — Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Nedelja, 27.: ob 3.: »Rigoletto«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ponedeljek, 28.: Zaprt.

Torek, 29.: »Sreča iz lešca«. »Poziv na ples«. »Capriccio espagnol«. Pantomimični basleti. B. Sreda, 30.: »Eva«. C. (Začetek predstav, ako ni drugače označeno, ob pol 8. zvečer.)

Marijonočno gledališče »Athena« v Narodnem domu v Ljubljani.

Sobotna, 26.: »Razbojnik Moroz« (M. Jarc). »Snežulčica« (dr. I. Lah). Nedelja, 27.: »Tri želje«, »Zakleti kalif« (Benndorf).

(Začetek ob 8. in ob 6.)

Marihorskogledališče.

Četrtek, 24.: Zaprt.

Petek, 25.: ob 15.: »Trnčulčica«. Ob 20.: »Vesela vdova«. Kuponi. Sobotna, 26.: ob 15.: »Zakleti grad«. Kuponi. Ob 20.: »Stambulski rožar«. (Prvič v sezoni.) Nedelja, 27.: ob 15.: »Gorenjski slavček«. Kuponi in znižane cene. Ob 20.: »Sumljiva oseba«. (Kuponi).

Božični repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

O božičnih praznikih uprizori ljubljansko gledališče pet dramskih in tri operne predstave. Drama bo igrala: na Sveti dan ob 3. popoldne Shakespearjevo »Zimsko pravljico« kot mladinsko predstavo, na Stefanov dan ob treh do sedem najhujšo uspešno veseligo »Sezone« »Pegica mojega srca« z gosposo Šaričevico v naslovni uloži, zvečer ob 8. uro »Srečanje« in slikovito češko dramo »Periferija« z gg. Nablocko in Rogo-

»Tri želje«. Začetek predstav je oba praznika ob treh popoldne in ob šestih. Vstopnice pred malo dvorano Narodnega doma na dan predstave od 10. do 12. in pol ure pred predstavo. Cene prostorom od 10 do 3 Din.

Popoldanske predstave za okolice Maribora. Za božične praznike bodo v Mariboru prve popoldanske gledališke predstave v tej sezoni. Te predstave, ki so večinoma ljudskega značaja, se vprizore predvsem zato, da bodo imeli tudi mariborski okolici priložnost ogledati si gledališke uprizoritve. — Uprizorilo se razen otroške igre »Trnčulčica« (v petek 25.) na Stefanovo ob 15. Menčeva romantična igra izza časa kmečkih pntov »Zakleti grad«, v nedeljo 27. ob 15. pa domača opera »Gorenjski slavček«, ki se vrši pred 100 leti med gorenjskim ljudstvom.

Božični prazniki v mariborskem gledališču. Da bodo imeli tudi izvenmariborski prijatelji gledališča priložnost ogledati si letošnje uspele komade, se vrši predstava Remčeve romantične drame »Zakleti grad« v soboto 26. t. m. ob 3. popoldne. Zabavna in lepa Foersterjeva opera »Gorenjski slavček« se bo pela v nedeljo 27. t. m. ob 3. uri popoldne. Na božični dan (25. t. m. ob 3. uri popoldne) se poanvija otroška pravljica »Trnčulčica«, istega dne zvečer ob 8. uri pa »Vesela vdova« (nalspeleša Leharjeva opereta). Na Stefanovo (26. ob 8. zvečer) je prva letošnja predstava operete »Stambulski rožar«, a v nedeljo zvečer (27. t. m. ob 8. uri) velezabavna Nušičeva veseliga »Sumljiva oseba«.

Uspeh naše grafične umetnosti v Parizu

Pariški mesečnik »Papyrus« je posvetil posebno, bogato ilustrovano številko Mednarodni razstavi dekorativnih umetnosti. Sestavek o jugoslovnski grafični umetnosti je okrašen z dvema gravurama našega novomeškega rojaka Božidarja Jakca, enim lesorezom iz »Ljubavnih pisem« Alojzija Gradnika in enim ex librisom.

Članek pravi, da ni uspeh grafične Jugoslovenov nič manjši kot ostalih narodov. Naš paviljon da je dobro stiliziran, urejen kot majhen muzej, izložbene omare so spretno aranžirane in v njih se nahajajo prav lepe knjige, nekatere kaligrafirane z roko na lep papir ali pergament, druge pa okrašene z lesorezi ali kamnorezi, tiskanimi z roko, vezane v originalne platnice iz usnja, batika, kretona ali pa v kovano železo. Vse so zelo estetične in imajo podisi pokrajinski, bodisi lokalni značaj.

Da se Jugosloveni zanimajo za grafično umetnost, kažejo najbolj številne revije, ki so posvečene umetnosti knjige. Pogled na razstavljene lepe izdave zadostuje, da človek spozna, kako visoko stoji ta umetnost v Jugoslaviji.

Članek nato hvalevredno omenja srbske in hrvatske umetnike. S ponosom smemo beležiti kritiko, ki jo je napisal o Božidarju Jakcu:

»Oni pa, ki mu je v tej množici mladih zagotavljen bodočnost, je brezdvomno mlad slovenski graver Božidar Jakac iz Novega mesta. Njegovi lesorezi in njegova grafična kompozicija za »Ljubavna pisma« Al. Gradnika napravi! je na nas globok vtis radi svoje duhovitosti in mogočne izrazitosti, ki karakterizirajo velike mojstre.«

Med manj razkošnimi izdajami omenja »Papyrus« izdajo slovenske narodne pesmi o kralju Matjažu, izdaje knjigarne Vasič, Mirko Breyer (knjigo Kostije Strajniča o Tomislavu Krizmanu); med vezavami: zelo originalne vezave slikarja Toneta Kralja v rdečem marokenu s črnimi okraski in drugo, popolnoma črno vezano izdajo knjige »Življenje«, kakor tudi Plečnikove vezave.

Stoletnica Janeza Wolfa

Dne 26. decembra mine sto let, kar se je rodil v Leskovcu pri Krškem poznejši znameniti slikar in učitelj naše mlajše generacije, Janez Wolf. Bil je kot nezakoniti sin domačinke Jere Payer in geometra Janeza Wolfa že vnaprej določen za romarja, kateremu pomanjkanje nikdar v življenju ni dovolilo nezakrenjenega trenutka zadovoljnosti. Po leskovski ljudski šoli je prišel l. 1836 na novomeško gimnazijo, kjer je takoj pokazal izreden talent za risanje; a že l. 1839 je pobegnil iz šole in po nemirnem potovanju se je vrnil na materin dom. Odtod je prišel v Gorenjsko slikarsko delavnico v Novem mestu. Njegov prvi poskus v praksi, v cerkvi sv. Ane v Leskovcu, je za mladeniča čudovito uspel. Kmalu nato odide v Ljubljano k slikarju Burji, kjer se je seznanil s poznejšim prijateljem Borovskim. Slikal je dekoracije, v prostih urah pa občasno v Langusom, Egarterjeu in Goldensteinom. Pozvan v Linc, je poslikal tam neko cerkev, takoj nato pa je moral (l. 1845) v vojsko k 17. pešpolku. Vojni dogodki so ga privedli v mesta severne Italije, ki so mu z zbirkami umetnin utrdili hrepenenje po popolnejši slikarski izobrazbi. Med tem je postal častnik, a moč notranjega poklica je zmagala: l. 1854 je dal v Benetkah slovo vojaškemu stanu.

V začetku ga je spremljala beda, a premagal je težke razmere in pričel obiskovati beneško slikarsko akademijo. Tovariša sta mu bila Dunajčan Canon in Gorican Anton Rota, 1855 se je prijatelj z Anzelmom Feuerbachom ter sodeloval pri nekaterih njegovih delih. Še pozneje sta si dopisovala. Wolf se je pri starih mojstrih marljivo učil, kopiral je znamenite Benečane in sam komponiral. V beneški čas pada doba njegove ljubezni do Nežike Sernečeve, meščanske hčere v Ljubljani; na njeno prigovarjanje je odšel l. 1858 iz Benetk v Ljubljano, kar je pomenilo zanj začetek boja za obstanek in za razumevanje med lokalnimi rodoljubi.

Kmalu po vrnitvi se je oženil z Nežiko in se naselil v St. Vidu pri Ljubljani. Prvi otrok je kmalu umrl, drugorojena hčerka Josipina živi še dandanes, sin Alojzij je bil kot dete po nesreči zgorel. Ta dogodek je zmešal Nežiki um, tako da je Janez

Wolf stal poslej sam v življenju.

V domovini se je Wolf posvetil cerkvenemu slikarstvu. Imel je dovolj tehnične znanja še iz starih delavnic, umetniško se je spopolnil v Benetkah. Al fresco je izvršil dolgo vrsto figuralnih kompozicij, počenši s trnovsko cerkvijo v Ljubljani. Večje cikle njegovih fresk hranijo cerkve v Velikih Laščah (1861—62, Trbovljah (1863), Strazišču (1865), Štjaku (1866), Vrhniki (1867), St. Jakobu v Ljubljani (1869), Vrabčah (1869), Črničah (1870), ljubljanska stolnica (1872), cerkev v Vipavi (1876—77), v Ribnici (1880), Zagorju ob S. (1880—84) in frančiškanska cerkev v Ljubljani. Vmes je nastalo mnogo manjših fresk, križevih potov in oltarnih podob. Izredna Wolfova plodnost mu v onih časih nerazvitega umetniškega čuta ni prinašala pričakovane blagostanja. Bil je pač cenjen, a bolj v tujini, kot doma. L. 1873 je Wolf obiskal Feuerbacha v Ljubljani; še istega leta je šel Wolf s svojim učencem Janezom Šubicom na Dunaj, kjer se je dogovarjal s Feuerbachom za sodelovanje pri njegovih slikah za akademijo. A Feuerbach je moral oditi z Dunaja in Wolf se je vrnil v Ljubljano.

Janez Wolf je bil po svojem slikarskem značaju učenec nazarske smeri, a imel je pred njim neprecenljivo prednost: svoj kolorit. Dasi je često uporabljal vzorce, se je dvignil v lastnih kompozicijah do izredne umetniške višine. V svoji delavnici je vzgojil Janeza in Jurija Šubica, S. Ogrina in mnogo drugih ter končno Antona Ažbeto. Zaradi njegovega plemenitega značaja in resnične odkritosrčnosti so se ga vsi učenci še dolgo hvaležno spominjali. Niemu se imamo zahvaliti, da je rešil naše slikarstvo pred poginom v rokodelstvu in ga privedel v tekmovalno z zapadom.

Wolf je umrl od kapi 12. dec. 1884. Prvi dostojni spomenik mu je postavil prihodnje leto Fran Levce v ljubljanskem Zvonu, njegov življenjepis je objavil 1910 Viktor Steska v Domu in Svetu. Čas bi bil, da bi Wolfu narod izkazal svojo hvaležnost, ko ga je zgodovina postavila med njegove najboljše može.

Viljem Bode 80 letnik

Generalni ravnatelj berlinskih muzejev, znameniti organizator in reformator Viljem Bode je dopolnil 10. dec. osemdeseto leto. Ob priliki njegovega jubileja prinašajo v prvi vrsti nemški, pa tudi drugi umetnostni časopisi članke v njegovo čast in berlinski »Kunstwanderer« prinaša cel zbornik s prispevki vseh pomembnejših evropskih in ameriških umetnostnih zgodovinarjev. Viljem Bode je danes vsakemu izobražencu znan kot avtor dela »Rembrandt in njegovi sodobniki« ter cele vrste monografij posameznih umetnikov in dob v umetnosti. Glavne zasluge pa si je pridobil kot ravnatelj berlinskih muzejev, ki so rasli pod njegovim vodstvom v svetovne zbirke in obsegajo danes vrsto stavb na takozvanem »Muzejem otokov«, kjer prednjači izključno Bodejeva tvorba: muzej cesarja Fridrika. Dasi je imel ravnatelj v državnem

Za božične praznike
„BISCOT,
kralj bioklistov“
v kino »Dvor«

Gospodarstvo

Ob koncu jubilejnega leta

Sveto leto 1925 poteklo h kraju in skoro že bi svoj večni mešček v povestnici slovenske minulosti. Našemu gospodarstvu v celoti jubilejno leto ni bilo leto blagoslova. Povzročeno so vesti iz vseh delov našega kontinenta za razdobje, ki tone v preteklost. Mrka konjunktura je obsila gospodarstvo in ga žilavo držal v neodnosenih vlečah. Le malo je strok, ki se lažje giblje. Iz prvih poveljnih časov lahkega zaupanja v blagovni in denarni kupčiji je čudovito naglo prišel prevrat v normalne prilike trde resnosti. Metode vojnih in po vojnih gospodarskih zvezd so odrekale nepričakovano hitro. Resno delo in solidnost izmaguje in se uveljavlja. Prevrat je presenetil tega in onega, ki se je prezaupljivo ogledal v zapeleto okolje. Blaga je na svetu v obilju. Prodajalec zopet išče kupca, dvori mu in zopet ga vahi prijazno in sludno v svoje prostore. Za tržišče je trda borba. Vsa trgovska iznajdljivost je na delu. Da spravi v denar obilno blago. Mnogi, ki preveč silijo o blago kupcu, samo da več premečejo, rače izgubijo. V mnogih strokah je pritisk konkurence silen. Slovo je bilo treba dati časom tolstih in gotovih zaslužkov. Trdo delo je potrebno v obrtu in industriji. Potrebna je preorientacija. V zmoti trgovatno vztrajati bi bilo po-
gubno. Časi so drugi. Kupčija na debelo je naglo izvirala prihajajo. Osebnost sposobnost in individualna spretnost prihajata do veljave. V kupčiji na drobno gre razvoj umerjenjši, pa tudi v tem poslu se kosi neustojljivega gospodarskega kosa, ali pa reče ravnotežni srp. Mladi tvorijo brez hrbišč in nahrkov iz boljših dni tekoče odole trdim prilikam. Sredi žalostnega propadanja ostane objektivnemu motrilcu bodreča tolažba. Da podjetja z zdravim jedrom kljubujejo viharju, ki čisti neizposnejše nego so mogla politična sredstva. Sposobnost, pridnost, štedljivost, stara solidnost, razumno gospodarstvo in preudarno vodstvo prebrojijo tegobe in težave sedanjih suhih časov.

V teh težavnih časih bi bilo neodpušljivo plesti nove blice s škorpionji in izmisljati nove muke za trgovino in obrtnost s postavnimi naredbami o pobljanju draginje. Mnenja sem, da bi bilo umerjenjše prav resno študirati vprašanje o čimprejšji uvedbi carinskih kreditov. Zastoj na nekaterih carinarnicah gre odločno na rovač carine, za katero treba polagati ogromne svote v gotovini. Naša uprava sama ima prehov dovolj. Čas je, da si izpraša vest za generalno izpoved, da obudi trden kes in v delih pokaže spokojenje. Reda treha. Čista odgovornost. Odnehati morajo pristojbanske, takse, carinske, tarilne in davčne krutosti. Zamudno plačevanje državnim dobaviteljem, zadrževanje velikih svot je notranje posolilo države svoje vrste, vzelo via facti. Namesto proračuna je topil provizorji v dvanaestih, ki so le slabe upravne proteze. Obratoma država sploh ne polaga. Nehati mora izigravanje erega predela proti drugim. Za Slovenijo ne prosimo milosti, zahtevamo pa pravičnost. Pogrešno bi bilo izvajati občutek, da plačujemo volno odškodnino pod drugim naslovom. Črnilni sistem, ki se je zajel in se še širi, treba zlomiti za vsako ceno. Država sama po sedanjem načinu najdražje kupuje, pa pri tem žal ne velja, da je drago plačano po ceni kupljeno. Javne naprave, osobito prometne, morajo krediti v drugo smer. Muke, ki jih prestaja danes naša industrija in trgovina, so neznosne. Igranje z interesi gospodarskih krogov mora nehati. Kdo bo sicer še hotel pri nas tvežati in vlagati denar v nova podjetja? Samo živa kupčija in zdrava podjetnost more pri nas ustvarjati nove prilike za delo in zaslužek. Ako mora trgovec in obrtnik polovico svoje energije izgubljati, da premaga nepotrebne ovire, na katere namerja na vsak korak, kako bo vztrajal v kupčijski borbi, ki se dan dan ostri? Naš trgovec in obrtnik ni mehkužen in ni razvajen. Nikdar mu ni bila s cvetjem posuta gospodarska pot. Ali dandanes ima doma vsakdanji neprikljotliko, da se mora poznavalec dejanskih prilik dejansko čuditi, odkod jemljejo ti ljudje dela svoje živce, da ne omagajo in se jim ne zagosti delo. Zgoditi se mora konečno vendar nekaj, da preneha potre-

ba večnih križevih potov za razne drage intervencije iz daljnih krajev do centralnih uradov. Celi uradi so nastali v Beogradu samo, da posredujejo za navadne tekoče posle in da priganjajo rešitev nujnih poslov. Ali vse te upravne abotnosti s svojimi posledicami morda vodijo do pocenitve produkcije in trgovine? Potreba močno razširitve delokroga provincialnih upravnih mest, političnih in finančnih, je neopisna država in gospodarska potreba. Izgubili smo v Ljubljani tretjo inštanco s hitro likvidacijo oddelka za trgovino, onstran Sotle pa deluje dalje.

Na denarnem trgu je tekom leta 1925 močno popustila napetost. Dobili smo statistiko vlog v Slovenijo. Za slovenskega gospodarja dandanes ni srečna, ker jo proti nam izrabljajo in utrjujejo bajko o slovenskem bogastvu. Denar je blago svoje vrste. Če vse tišči za njim, je z njim kakor z drugo robo. Kdor ga ima, ga obrne tam, kjer najbolje kaže in izbira med dolžniki. Zgledi v vseh državah s slabo valuto po svetu pričajo, da je ondot posebno drag, kjer vstopa v denarne kupčije nadležen aleatorni moment: spriči negotovosti, kakšna bo mednarodna vrednost nacionalnega denarja ob času vračila. Mednarodni kapitalist je visok in šteman, kadar posoja v kraje, kjer se zibljejo temelji valute. V Italiji se je do vstopa ministra Volpija to tako jasno pokazalo. Naše gospodarstvo je preživelo trde čase krute denarne draginje. Naletelo je bilo onim gospodarskim krogom, ki so iskali za živahnega denarnega valovanja malih in srednjih kreditov. Razumljivo je, da so postajale v takih časih vedno glasnejše zahteve po organizaciji kredita za obrtnika in poljedelca. Prizadevanja za ustanovitev posebnih stanovskih zavodov pa nameravalo klub močni pocenitvi denarja na vedno nove težave. Resitev vprašanja se grdo zavlačuje. Ali tu velja francoski: Mieux tard que jamais! Za naše številne obrtnike v Sloveniji je praktično največje važnosti, da Narodna banka čimprej poviša obstoječe neznatne kredite v celoti ter uvede za posamezne obrtnike posojila večje izmere. Krediti do 5000 Din so v resnici preneznatni. Poleg kreditne strani treba osluniti za naše prilike v Sloveniji, kjer je položaj številnega obrtniškega stanu največje važnosti za zadovoljiv gospodarski razvoj, vsepovsod povdarjati potrebo strokovno dobro izvežbane obrtniškega.

Skrb nas mora biti, da vzgajamo dober obrtniški naraščal. To pa je mogoče, ako se posveča strokovnemu doživljanju in solidnosti našega obrtnika in rokodelca največjo pozornost. Obrtno pospeševanje pospeševanje je pri nas jako pereča vprašanja. Sredstva, ki jih ima naš obrtno-pospeševalni zavod na razpolago, so malenkostna. V tem pogledu treba odločne akcije vseh naših vodilnih mož. Izposlovati treba za to koristno in praktično napravo kredite, ki bodo omogočali smoteno in preudarno zasnovano delovanje. V Sloveniji s močno razvitim obrtniškim stanom, ki šteje okoli 24.000 samostojnih gospodarjev, ne moremo čakati, da pride čez leta od pomoči iz centralnega pospeševalnega urada ki je naravno in stoprav na početku svojega dela.

Markatno oznako našemu gospodarstvenemu življenju daje letos stabilizacija dinarja, uveljavljenje nove avtonomne carinske tarife, koje osnovo je pa takoj prebrila pogodbeno tarifa z Italijo in Avstrijo, nova železniška tarifa ter delstvo, da je oslabela naša eksportna trgovina zlasti v žitaricah ob naraslem uvozu zlasti v tekstilni stroki.

Tekoče leto smo v Sloveniji praktično začutili nevarnost one nesrečne gospodarske politike, ki gre za tem, da bi demontirali v Sloveniji industrijo, ki naj služi narodni obrambi.

Fantastični problem, zastopan doslej v knjižni in prihodnih izrekih, se je začel v praksi izvajati na eni strani tako, da imajo težave nova podjetja, na drugi strani tako, da bijejo carinopolitično po železni industriji. Poznamo inšitatorja te ideje. Kdor je sicer tako dober človek in ima pogled mi kakor Marijina ptica, o njem ne morem misliti, da dela iz zlobe, kar dela. Ali gre za tako vitalne interese naše zemlje, da mora-

mo z vso odločnostjo braniti stvar ne glede na duhovnega očeta problema. V prvi vrsti gre proti železu. Podjetje na Savi je pa za prilike orjak, ki meče svojo senco daleč po dolini, kjer teče naša Sava. Ko bi prenehale pričati tovarniške sirene o življenju te industrije, bi bil udarec za Gorenjsko hujši ne go si ljudje mislijo, ko gre bežno ta glas po deželi.

Tej industriji so naprtili za surovine letno nove carine za težke milione, carine na finalni produkt pa žrtvovali v avstrijski pogodbi. Zaslužki nameščencev in delavcev znašajo pri tem podetju celo sedaj, ko je delo le jako omejeno, mesečno mogoče svote. Kam pojdejo potem ti ljudje? Koliko prevoza bi izgubila železnica, ki je končno državna, koliko davkov država in občine! Ne gre danes za to, kdo je delničar, ki ni zavidanja vreden, ker so te delnice glasom borznih poročil padle pri komadu za več nego 2000 Din. Gre tu prvič za koristi naše zemlje in prebivalstva, ki bi zapadlo bedi in slomastru, če ustavilo delo. Gre pa tu tudi za načelo. Danes ubijajo železno industrijo v Sloveniji, jutri pridejo druge stroke na vrsto. Nove podjetnike itak že čaka časa odganjajo od naseljevanja v naši zemlji, ki ima

ugodno lego in spretno delavce. Proti temu početju da stoji naše vrste v Sloveniji strnjeni Soglasno je obsodila to gospodarsko destruktivnost plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo po odličnem govoru našega industrijalnega dojena gosp. Jos. Lenarčiča in predsednika Zveze trgovskih gremiljev gosp. Ivana Jelačiča. Zveza industrijev je že razpravljala o tem in sklenila, da skliče gospodarski zbor proti započetemu uničevanju industrialnosti v naših krajih. Te dni sem imel priliko govoriti z gospodarskimi vodniki v Zagrebu in mislim da smemo upati na njih solidarnost v tem kardinalnem vprašanju naših obmejnih krajev, ki ne smejo postati gospodarska smodilca.

Mehki naš Stritar je ob času ljubljanskega potresa pel: Slovenec nima sreče. Gospodarske prilike, katere so nastale zadnje leto za Slovenijo, bi mogle zavesti v depresijo, toda pesimizmu se ne smemo udati. Vigilantnost inur! In ncessarili unitas! Bodoče leto bo padla mnoga važna odločitev tudi glede socialnih naprav. Ostati moramo čudeli in odhijati vsako nameravano gospodarsko pomlajanje. Ta naša mala, ali tako divna slovenska zemlja, ta naša dobra mati, lepa v snegu in cvetju, nam bo dajala tudi v borbi za kruh vedno novih energij, kakor jih je dajala mati Zemlja sinu Anteju.

Mi se ne damo!

Dr. Fr. Windischer.

Gospodarske razmere v Sloveniji

Gospodarstvo Slovenije je preživljalo leto težke čase, k temu je v posebnem veliki meri pripomogla davčna preobremenitev Slovenije, kjer pride v vseli državi največja svota neposrednih davkov na eno osebo. Precej pregledno sliko o sedanjem stanju gospodarstva v Sloveniji si moremo ustvariti iz poročila o delovanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani v dobi od 1. maja do 10. decembra 1925, ki ga je podal na javni seji zbornice 11. t. m. zbornični tajnik z. Ivan Mohorič. Vsebinska poročila je v glavnih obrih naslednja:

V preteklem polletju je za Slovenijo med zunanepolitničnimi dogodki najvažnejša zaključitev gospodarskih pogajanj glede Trga s kraljevino Italijo, da se zaključitev trgovinske pogodbe in raznih drugih gospodarskih konvencij z Avstrijo ter nadaljevanje gospodarskih pogajanj z Madžarsko. Obsežen kompleks vprašanj, ki se tičejo ureditve odnošajev med našo državo in reškim ozemljem, je urejen z oettunskimi konvencijami.

V notranlegospodarskem oziru karakterizira drugo polovico leta nadaljnji porast dinarja, ki znaša celotno v letošnjem letu 42%, in s tem otežčenje konkurence domače produkcije napram inozemskim tržiščem. Poleg tega pa sta postopno izterjavanje davkov in davčna preobremenitev, ki je dosegla v tej dobi odlično svoj vrhunec, znatno poostriila naš gospodarski položaj.

V dobi od maja je zabeležiti za naše gospodarske razmere dva važna mehanika in sicer: uveljavljenje nove carinske tarife, ki je stopila na podlagi sklepa ministrskega sveta 19. junija 1925, v veljavo. In izvedba železniškotarifne reforme, ki je stopila s 1. oktobrom v veljavo.

NOVA CARINSKA TARIFA.

Z novo carinsko tarifo se je ukinil naš industriji in obrti znaten del ugodnosti carine presteza uvoza orodja, sirovin in obratnih potrebščin ter se je na ta način podražila tudi produkcija. Obenem se je odpravila z novo carinsko tarifo luksuzna teksta s tem, da se je deloma povišala uvozna carina na dotične predmete.

Povišanje carinskih postavk v naši tarifi pa je bilo le prehodnega značaja, ker je finančni minister že sredi julija znižal carinski ažio in se je obenem z novo carinsko tarifo uveljavila tudi že lani meseca avgusta v Beogradu sklenjena carinskotarifna pogodba med našo kraljevino in Italijo.

TRGOVINSKE POGODBE.

Takoj po uveljavljenju nove carinske tarife so se tudi obnovila pogajanja za trgovinsko pogodbo z Avstrijo. Takoj, ko so prišle prve vesti o prekomernem popuščanju pri uvozu carini na razne fabrikate železarske, lesene, papirne in kemične industrije, kjer smo v stanju z domačimi produkti kriti potrebo, je zbornica napela vse sile, da doseže remediuro. Kljub vsemu prizadevanju pa se je ratificirala in s 15.

septembrom uveljavila neizpremenjena carinskotarifna pogodba z Avstrijo v oni obliki, kakor je bila dogovorjena v začetku meseca julija na Dunaju.

Skupščinska razprava o predlogu zakona o splošni carinski tarifi še ni zaključena. Pododbor za proučevanje zakona o carinski tarifi je dosedaj sklenil nad 50 sprememb, med njimi najvažnejše za nas: povišanje carin na izdelke čevljarstva obrt in industrije.

Z definitivnim sprejetjem carinske tarife v Narodni skupščini dohimo končno definitivno bazo za sklepanje trgovinskih pogodb z inozemskimi državami. Po dosedanjem razporedu se ima najprej skleniti pogodba s Češkoslovaško, nato s Francijo, Anglijo, Nemčijo in Albanijo. Zbornica je pričela z nabiranjem gradiva in sestavljanjem predlogov za te pogodbe že meseca septembra. Po sprejetju carinske tarife bo treba izvršiti revizijo carinskega zakona in carinskega postopka ter sestaviti nov komentar k carinski tarifi, ki bi bolj odgovarjal trgovinskim navadam ter poslovnim potrebam in za katerega zbornica tudi že nabira gradivo ter predloge.

Za naše razmere odlično važnosti bo zaključek bo-že glede carine na sirovo železo, ki je in obstoj in za nadaljnje obratovanje naših železarn naravnost življenjskega pomena.

V carinsko-administrativnem oziru beleži zbornica v zadnjem času v zmislu svojih prejšnjeletnih predlogov izvedbo znatnih reform. Predvsem je opaziti uveljavljenje načela decentralizacije v tem, da so se osnovala centralne carinske blazine s carinskimi komitiji ter carinskimi inspektorati in se je izdal nov pravilnik o carinskih posrednikih.

ŽELEZNIŠKOTARIFNA REFORMA.

Dalekosežne važnosti za naše obrtno in industrijsko produkcijo kakor tudi za trgovinski promet je železniško-tarifna reforma. Z njo smo dobili končno edinstven sistem računanja tarif za celo državo in se je končno odpravilo ločeno računanje tarif preko glavnih prog bivše južne železnice kakor tudi preko prog privatnih lokalnih železnic.

V blagovni klasifikaciji smo se približali po večini mirodobni razvrstitvi blaga. V koliko se to še ni zgodilo, nabira zbornica potom pismene ankete podatke za nadaljnje predloge za deklarifikacijo. Tudi novi baremi železniških tarif so se prilagodili bolj zlati pariteti in so se baremi za brzoovozno blago kakor tudi za kosovno blago znatno znižali.

Za našo minarsko industrijo je v novi tarifi predvidena izjemna tarifa za dovoz žita v milino, tako da se jim omogoči konkurenca z mlino v žitornednejših krajih.

Nova železniška tarifa predvideva posebno ugodnostno vozarino v prometni smeri na srednji dalmatinski luke Split in Šibenik. Vozarinski stavki v tej smeri so na razdalje preko 200 km tako znižani, da pomenijo za izvozni promet Bosanske Kraljevine, Like, Bosne in Hrvatske v smeri na

Split napram izvoznemu prometu iz Slovenije preko obmejnih železniških prehodov izredno favoriziranje. Tako znaša tovarnina za rezan les iz Ljubljane do Splita za 10 ton pri razdalji 541 km 1170 Din, dočim znaša tovarnina za isto množino preko Postojne do Trsta, kjer znaša razdalja samo 125 km, pri sedanjem kursu lire 1100 Din.

V posebno neugoden položaj je prišla zavoljo tega v Sloveniji cementna industrija, ker stane prevoz splitskega cementa do Ljubljane 1460 Din, dočim mora Trboveljska cementarna plačati za prevoz do Ljubljane za 52 km 505 Din. Splitski cement pride v Maribor na razdaljo 604 km za 1620 Din, dočim mora cementarna v Dovjem plačati tovarnino do Maribora za razdaljo 234 km 1190 Din.

Zato je zbornica priredila anketo o položaju cementne kakor tudi lesne industrije o novi tarifi in s spomenicami opozorila merodajne faktorje na težak konkurenčni položaj, v katerega smo prišli zaradi teh odredb.

V železniško-prometnem oziru so se v leseni ponovile prejšnjeletne represalije odredbe ter je bila še itak poprej na štirikratni iznos povisana ležarina v tem povisšanem iznosu še enajstkратно povisana; obenem se je povišala ogromna stoltna za neiztovorjene vagonne, in sicer za prvih 6 ur po 5 Din na uro od vagona, za nadaljnjih 6 ur po 20 Din, pozneje pa za vsako uro po 30 Din na vagon.

V jesenski sezoni se je pojavilo tudi znatno pomanjkanje vagonov za eksport lesa Zbornica je zato z uspehom posredovala na vseh merodajnih mestih ter je situacijo glede dostave vagonov pričetkom tega meseca postala zopet normalna.

Znatno novo breme za industrijo pomenja nova naredba o pristojbinah za industrijske lire. Nova obremenitev gre pri posameznih podjetjih do letnih 350.000 Din ter je zbornica tozadevno naslovila na prometnega ministra obširno spomenico, v kateri je predlagala, da se izvede revizija pretranih pristojbin.

Po uveljavljenju stockholmskih mednarodnih poštih konvencij je stavila zbornica ministrstvu pošti in brzojavov predlog, da se čimprej otvori mednarodni poštno-paketni promet s povzetji, kar je v železniško-tovornem prometu že več let v veljavi, dalje da se otvori poštno-nakaznični in poštno-čkovni vilmanski promet ter se tako omogoči in pospeši posebno drobni trgovinski in obrtni stik z inozemstvom.

Koncem novembra je bil dograjen drug telefonski vod med Ljubljano ter Zagrebom in tekom zime se pričakuje, da bo končana tudi montaža avtomatne poštne centrale v Ljubljani.

Zbornična lanskoletna akcija za zgradbo železniške zveze Rogatec-Krapina je imela popoln uspeh in je, zgradba te zveze sprejeta v program gradbenih del za prihodnje leto. Nova železnica bo za razvoj naših letovišč in gospodarstva na južnem Stajerskem velikega pomena.

MONOPOLNE ZADEVE.

Pri osnovanju oblastnih inspektoratov monopolne uprave se finančni minister kljub intervencijam zbornice ni poslužil pooblastila, da bi osnoval namesto uklenene monopolne oblastne direktije samostojen oblastni inspektorat za Slovenijo v Ljubljani. Zbornični protest proti podreditvi Slovenije pod zagrebški inspektorat ni imel uspeha. Novo izdani pravilnik glede dobave denaturirane soli je izpadel znatno na škodo obrtništvu. Zato je zbornica intervenirala pri Upravi monopolov, da se tozadevni predpisi izpremenijo.

Na vesti, da namerava Državna hipotekarna banka ustanoviti podružnice v važnejših gospodarskih centrih, je zbornica priredila anketo interesiranih krogov ter sklenila resolucijo, v kateri naglašala potrebo, da se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani. Upravni odbor banke je na to spomenico obvestil zbornico, da ne namerava osnovati v prečasnih krajih nikjer svojih podružnic, dokler se ne stekajo vsi javni fondii in pupilarni papirji izključno v Državno hipotekarno banko.

OBRTNOKREDITNA POLITIKA.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi nov spremenjen načrt o Državni obrtni banki. Ker predvideva ta zakonski osnutek samo ustanovitev glavne podružnice v Zagrebu, a pozneje po potrebi le zastopstva v Ljubljani in v drugih mestih, je zbornica intervenirala pri ministru trgovine, da se že v zakonu zalagati ustanovi-

P. M. Dostojevskij:

Božično drevo in poroka

Te dni sem videl poroko... toda ne! Raje vam bom pripovedoval o božičnem drevescu. Poroka je bila krasna in mi je hudo ugajala, a o božičnem drevescu je lepše. Sam ne vem, kako se spominjam božičnega drevesca, ko sem videl poroko. To se je zgodilo takole:

Pet let je od tega, ko so me povabili na otroški ples. Oni, ki me je povabil, je bil v kupčiskem svetu prav dobro poznana osebnost, ki je imela svoje zveze, poznanja in kovarstva, da smo mogli misliti, ta sestanek je samo preteza za starše, da se sestanejo, pri čemer naj se na prav nedolžen način razgovore o raznih zanimivih stvareh. Jaz sem bil tujec in nisem imel nobenih interesov, zato mi je bilo vseeno, kako preživim večer. Razen mene je bil tu še gospod, ki ni poznal niti gospodarja, niti ni imel stikov z rodbino, kakor se mi je zdelo, in ki ga je prav tako kot mene privelo v ta rodbinski krog... on me je zanimal pred vsem drugimi. Bil je visok, mršav mož, zelo resen in jako dostojno obločen. Videti je bilo, da se tu ne počuti domačega; ako se je umaknil v ta ali oni kot, ste opazili, da se ni nič več smehljati in da so se mu črne, goste obrvi gu-

bančile. Razen hišnega gospodarja ni poznal žive duše na plesu. Po njegovem vedenju se je videlo, kako se dolgočasni, vendar je vselaj junaško zdržal do konca. Končno sem izvedel, da je bil iz provinc, a se je preselil v glavno mesto radi nekega vrata in kupolnatega posla. Naš gospodar ga je povabil iz vljudnosti. Kar je bilo na njem zanimivega, so bili njegovi zalizci, ki jih je venomer gladil. Božal pa jih je tako brižno, da ste nehoti mislili: najprej so se rodili zalizci, potem pa možak zraven, da jih gladil in boža.

Razen tega človeka, ki se je udeležil prireditve, da se udeležuje rodbinske sreče gospodarja, sem postal pozoren na gospoda, ki je bil povsem druge čudi. To vam je bila osebnost. Imenoval se je Julijan Mastaković. Takoj se je videlo, da je to časten gost. Gospodar in gospodinja sta ga obsnala z ljubeznivostmi, mu dvorila in mu predstavljala goste, dočim on ni bil predstavljen nikomur. Opazil sem v očeh gospodarja solzico, ko je Mastaković izjavil, da se redko kje tako dobro počuti ko tu.

Meni ni ugajala družba tega človeka. Ko sem se nazljal otrok, sem zapustil dvorano in krenil v mali salon, ki je bil prazen, in sedel v cvetlični paviljon gospodinje, ki je zavzemal skoro polovico vsega prostora. Otroci so bili izradno

ljubki in niso hoteli biti niti najmanj podobni odraslim. Hipoma so oplenili božično drevo do zadnje slaščice in razbili vse igrače, še preden so vedeli, komu so namenjene. Posebno mikaven se mi je zdel črnok deček, ki je neprestano streljal vame s svojo leseno puško. Splošno pozornost pa je uživalo enajstletno dekletce, krasno kot amoretta, pri tem mirno, zamišljeno, blede, z velikimi očmi, v katerih se je zrcalila duša. Otroci so jo bili nekaj razžalili, zato je odšla v kabinet, kjer sem slučajno sedel jaz, in se bavila tu s svojo punčko. S spoštovanjem so zrl vsi navzoči na njenega očeta, bogatega trgovca z žganjem, in govorili, da jo že čaka dota tristo tisoč rubljev.

Ko so delili darila, se nisem mogel načuditi prekanosti gostitelje. Deklica z doto tristo tisoč rubljev je dobila največjo in najlepšo punčko. Potem so sledili darovi po višjem ali nižjem činu roditeljev. Zadnji je bil desetleten deček, malhen, mršav, rdečelas in pegav. Prejel je le knjižico z gniljivimi povestimi brez slik in celo brez vinjete. Deček, sin domače guvernante, uboze vdove, je bil boječ in plah. Ko je vzel svojo knjižico, je s koprnečimi pogledi ogledoval darove svojih srečnejših tovarišev. Tako rad bi se bil z njimi igral, a si ni unal; očividno je razumel svoj položaj. Ko ga je opazila mati, ga

je pokarala in mu ukazala, naj se ne meša med druge otroke. Dečko se je odpeljal in se izmuznil v isti salon, kjer je bila bogata deklica. Jela sta lišpati punčko, ki jo je dobila deklica izpod drevesca.

Sedel sem v paviljonu kake pol ure in sem že skoro zadremal. Ko sem poslušal razgovor dečka in lepote s tristo tisoč milijoni, je nenadoma stopil v sobo Julijan Mastaković. Stal je tu premišljano kot človek, ki računa na nrste. »Tristo... tristo... je šepetal. »Enajst... dvanaest... trinaest, in tako dalje. Šestnajst... pet let! Ako vzamemo po štiri za sto... dvanaest, petkrat — šestkrat, no... recimo, to znese v petih letih — štiristo. Hm! Toda ta lonov ne dela za štiristo! To je jemlje zagotovo osem ali celo deset za sto. No, petsto. postavimo petsto tisoč, najmanj, to je gotovo; in pa ostalo... hm...»

In je končal svoja razmišljanja, se odkihal in hotel oditi iz sobe. Ko je nenadoma opazil deklico in dečka. Mene za cveticami ni videl. Zdelo se mi je, da se trese od vznemirjenja. Do skrajnosti pa se je stopnjevalo to stanje, ko se je odločil ostati, in je svoji bodočo nevesto ošinil z očmi. Ogledal se je in stropical proti otroku, ki ga je poljubil na glavo.

Dekletce, ki kaj takega ni pričakovalo, je preplaščeno vzkliknilo,

»Kaj pa delata tu, ljubo dete?« je zašepetal in pobožal dekletce po licu.

»Igrava se.«

»Ah, s tem tu?« Julijan Mastaković je poškilil na dečka.

»Toda ti, dušica, pojdi vendar v dvorano,« mu je dejal.

Deček je molčal in ga gledal odkrito. Julijan Mastaković se je zopet previdno ogledal in se sklonil k deklici.

»Kaj pa imate tu? Punčko, ljubo dete?«

»Punčko,« je odvrnila deklica. Govorila je vho in plaho, čelo se ji je nagubilo.

»Punčko? Ali veste, iz česa je narejena?«

»Ne vem,« je odgovorila in povsila glavico.

»Ej, iz capic, ljubo dete. — Ti, dečko, pojdi vendar v dvorano k svojim tovarišem!« je vzkliknil Julijan Mastaković jezno. Deček in deklica sta se pri tem zvezvolila, prišla sta se za roke in se nista hotela izpustiti.

»In veste, zakaj so vam podarili to lepo punčko?« je vprašal Julijan Mastaković in znižal glas.

»Ne vem.«

»Ker ste bili ves teden tako pridno in marljivo dete.«

Pri teh besedah se je Julijanu Mastakoviću tresel glas, ozrl se je in zamolklo vprašal deklico:

tev popolne bančne podružnice v Ljubljani in v Mariboru.

Poslovanje z dovoljevanji obrtniških kreditov pri podružnici Narodne banke v Ljubljani in v Mariboru se vrši v splošnem gladko. Dosedaj je prosilo v okrožju ljubljanske podružnice 156 obrtnikov za posojilo, v okrožju mariborske pa 211 obrtnikov.

Obrtni odsek zbornice se je med drugim pečal s proučevanjem načrta zakona o polnjenju alkoholizma, s pravilnikom glede ogleda klavnih živali in mesa, z vprašanjem zaščite obrtnikov pred čumjari in pred nedopustno konkurenco, s pravilnikom o nošenju strojnega orožja, s pravilnikom o gostilnah in kavarnah ter z vprašanjem zopetne uvedbe omejenih stavbenih koncesij.

ZADRUŽNA STATISTIKA IN TEČAJI

V svrhu poživljenja zadržnega delovanja je priredila zbornica letošnje poletje z velikim uspehom en tridnevni poučni tečaj za zadržne funkcionarje v Ljubljani in v Mariboru. Tečaja v Ljubljani se je udeležilo 60 funkcionarjev za 38 zadržnih in 3 gremialne organizacije, tečaja v Mariboru pa 51 funkcionarjev za 39 zadržnih in 10 gremialnih organizacij.

Po statistiki, katero je sestavila zbornica glede strokovnih obrtnih zadrž in trgovskih gremijev, se nahaja v zborničnem področju 26 trgovskih gremijev in pet trgovskih zadrž, dalje 52 kolektivnih obrtnih zadrž, 19 skupinskih zadrž, 11 strokovnih zadrž za celo Slovenijo, 14 pokrajinskih, odnosno oblastnih zadrž ter 111 ostalih zadrž, torej skupno 236 strokovnih stanovskih organizacij obrtniškega in trgovskega stanu. Najštevilnejše obrtne strokovne zadrže so gostilničarske (50), čevljarke (13), mlinske-zagarske, (11) in krojaške (10), skupinske pa za oblačilne stroke (6), za prehranjevalne stroke (4) in kovinarje (4). Zvezit obrtnih zadrž sta 2, vse pokrajinske, zveza trgovskih gremijev 1 za celo Slovenijo.

STROKOVNO IN NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Povodom vesti, da se namerava vse strokovno šolstvo podrediti pod ministrstvo prosvete, je zbornica poslala ministru trgovine in industrije kakor tudi ministrskemu predsedstvu spomenko s prošnjo, da se trgovsko in obrtno šolstvo ne podredi prostovoljnemu resoru, marveč da se v ministrstvu trgovine in industrije osnuje zanj poseben oddelek ter da se proračunski krediti za šolstvo izdatneje dotraja. Osnovanje posebnega oddelka je sedaj že uzakojeno v dvanajstinskem zakonu.

Zbornica je izvedla obširno anketo o stanju in potrebah strokovno-nadaljevalnega šolstva in ugotovila, da so glavni nedostatkoli poleg nezadostne finančne podpore od strani države tudi pomanjkanje kvalificiranih učiteljev in nezadostna oprema šol za modernimi učili.

Da se temu odpravi, je zbornica pokrenila akcijo za prireditel tritedenskega posojnega tečaja za učitelje na strokovno-nadaljevalnih šolah.

TRGOVINSKE ZADEVE

Trgovski odsek je proučeval vprašanje inozemskih trgovskih potnikov in načrt vinskih zakonov za celo državo.

V trgovskem seznamu je bilo na novo protokoliranih v II. četrtletju 20 posameznih tvrdk, 5 javnih trgovskih družb, 14 družb z omejeno zavezo in 15 zadrž. V III. četrtletju pa je bilo protokoliranih 21 posameznih tvrdk, 2 javni trgovski družbi, 12 družb z omejeno zavezo in 2 delniški družbi ter 2 zadrži. V istem času je bilo izbrskanih 27 tvrdk, od česar odpade 14 na posamezne tvrdke, 8 na javne trgovske družbe, 6 na družbe z omejeno zavezo in 9 na gospodarske zadrže.

V obrtniškem katastru zaznamujemo v II. četrtletju pri trgovskih obratih 493 prijav in 398 odjav, tako da čisti prirastek znaša samo 95 obratov, ali povprečno 1 odstotek sedanega staleža trgovstva v Sloveniji. V III. četrtletju je znašalo število prijav in odjav prijav 330, število odjav 280, tako da je prirastek padel na borih 50 obratov.

GOSPODARSKA PROPAGANDA

Gospodarski propagandni v Imozemstvu posveča zbornica stalno pozornost in je sodelovala tudi v preteklem polletju pri novih izdajah vseh večjih mednarodnih adresarjev, kakor so Didot-Bottin, Materjev adresar eksporterjev in importerjev v Hamburgu, svetovni adresar ABC v Berlinu, nado-

bi pri italijanskem letopisu za izvoz in uvoz v Rimu ter pri Kellyjevem svetovnem adresarju v Londonu. Poleg tega je zbornica zalagala z adresnim materijalom tudi domače adresarje ter sama izdala obilni letopis za leto 1923, ki se je začel razmerno stabilizirati, vidimo, da število prijav trgovskih obratov radi težkih poslovnih prilik vedno narašča.

Kongresi in ankete. Od druge polovice meseca avgusta je priredila zbornica poleg mnogobrojnih pismenih še 22 ustnenih anket nadalje se je udeležila kongresa zbornic v Sarajevu (referat o reformi železniških tarif), potem III. gospodarskega kongresa v Beogradu (referat o glavnem vzroku in posledicah izlova suhih gob) končno ankete o valorizaciji, o obdavčitvi družb z javnim poslaganjem računov itd. V dobi od 1. maja do vključno 1. decembra je izdala zbornica 1059 uvoznih potrdil, 951 izvoznih spričeval, 159 potrdil o dobavi sposobnosti in 143 raznih potrdil. Zbornično predsedstvo daje ob zaključku poročila izraza svojemu pričakovanju, da se bodo naši predlogi pri bodočih trgovinskih pogodbah kakor tudi za definitivno ureditve železniških tarif uvaževali, predvsem pa pri sestavi finančnega zakona, da se s današnjo notranjo preobremenitvijo Slovenije z davki dovede v sklad s poslabšanim obrtnim položajem in dohodninskimi razmerami.

Mariborski trg

Včeraj so pripeljali slaninarij 62 voz z mesom, ki se je prodajalo po 10.50 — 27 Din kg. Slanina se je trgovala po 20 — 25 Din kg. Zaklanih svinj je bilo na trgu 121 po 15 — 18 Din kg. Krompirja so pripeljali 8 kmetije 8 vozov in ga prodajali po 1 — 1.50 Din kg.

Ostale cene: Perotina: kokoši 45 — 50, piščanci 16 — 39, rade 35 — 40, gosi 80 — 100, purani 65 — 125 Din komad. Domači zajci: 15 — 40 Din komad. Zelenjava: sveže zelje 1 — 3, endivija 0.75 — 1.25 Din, komad, česen 12 — 18, ohrovt 1 — 5, kislje zelje 3, kislje repa 2 Din kg. Sadje: jabolka 5 — 8, bruske 6 — 10 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 4 — 5, smetana 14 — 16 Din liter, sirovo maslo 50, kuhano 50 — 60 Din kg. Jela: 2.25 — 2.50 Din komad.

Krma se je trgovala: seno po 75 — 80, slama po 40 — 45 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (23. t. m.) Turščica: baška, stara, 1 vagon 165; sremska sušena, 10 vagonov 155; baška, za marc-april, 3 vagoni 125. Moka: »a«, srem ska, 1 vagon 440. Otrubi: baški, 2 vagona 127.50.

Zagrebski tedenski sejem (23. t. m.) Dogon srednji. Promet slab. Cene zaklanih telom so propustile za 1 Din, a svinjina od 1 — 2 Din pri kg. Nekaj volov in konj se je nakupilo za Italijo ter nekaj živih svinj za Maribor. Notirajo za kg žive teže: voli I. 10 — 11.50, II. 8 — 9, III. 7 do 7.50, bosanski I. 8.50 — 9, II. 7.50 — 8, III. 6 — 7, krave domače I. 7.50 — 8.50, II. 6 do 7, III. 4 — 5.50, bosanske II. 5 — 6, III. 3 — 4, teleta živa 7 — 10 (zaklana 10 do 12), svinje domače mesne 11 — 12.50, ptane 12 — 13.50, sremske žive 13 — 14 (zaklana domače 11.50 — 14, sremske 15 do 16.50) Din. Krma: seno I. 90 — 100, II. 75 — 77, detelja 120 — 150, slama 60 do 100 Din za q.

Dunajska borza za kmetijske produkte (22. decembra.) Ameriški kurzi so zopet nižji. Na Dunaju razpoloženo za nakupovanje izredno majhno. Cene skoro vsem predmetom malo nazadovale. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine za 100 kg v šilinskih: pšenica: domača 39.50 — 40.50, madžarska pšenica 44 do 46; turščica: nova 32 — 33; oves: domači 28.25 — 30.25.

Dunajski svinjski sejem (22. t. m.) Dogon 16.348 komadov; od tega iz Jugoslavije 1562. Debele in pozneje mesne svinje so se pocenile za 10 — 15 grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže: debele svinje I. 1.85 do 1.95 (izjemno 2), srednjetežke 1.80 do 1.95, kmečke 1.60 — 1.90, stare 1.60 — 1.75, mesne 1.55 — 2.15 (izjemno 2.20) šilinga.

Obrestna mera pri slovenskih regulativnih hranilnicah. Na sestanku Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani, ki se je vršil te dni, se je v večini glasov sklenilo priporočiti hranilničnim upravam, naj od 1. januarja 1926. do preklica sklenejo obrestovanje vlog na knjižice brez odgovodi vidno prizadet radi moje dozdnevne nedostojnosti.

Pred kratkim sem šel mimo*** cerkve. Moja pozornost je vzbudila oblika voz in občinstva. Bil je vlažno-mrzel žalosten dan. Preril sem se skozi množico do cerkve in videl ženo: majhnega, okroglega, zavalega možička. Ko so privedli nevesto, sem zagledal pravo lepoto, omlad, ki je pravkar vzkli. Tudi bila je blede in potirta, zardeli oči, kot da je pravkar plakala. Poteze antične strogosti so dajale nienemu obrazu resno svečanost, skozi to strogost in veličastnost pa so silale nedolžne, otroške oči. Nekaj zavalega, mladostnega, omahujočega je sevalo raz to obličje, nekaj kar je brez besed prosilo za odpuščanje in usmiljenje.

V moji bližini je nekdo pripovedoval, da ni bil komaj šestnajst let. Ko sem si ženska ogledal pozornost, sem spoznal znanca v njem, Julijana Mastakoviča, ki ga baš ni let še nisem videl. In ko sem se ozrl nato na nevesto... Moji Rogl Naglo sem se izrinil iz množice. Čul sem še, ko so govorili, kako je nevesta bogata, da ima petsto tisoč rubljev dote... in še kaj...

Torej račun se sklada! sem si mislil in stopil na cesto.

po 5 odst., vlog v tekočem računu proti trimesečni ali večmesečni odpovedi po 6 odstotkov, a obresti hipotekarno zavarovanih posojil naj bi znašale 10 odst., meničnih posojil pa 12 odst. Dalje se je sklenilo opozoriti hranilnice, da obresti 7-odst. državnega posojila niso podvržene obdavčenju in jih torej pri napovedi dohodkov za l. 1925. ni prijaviti.

Konsum sladkorja v naši državi znaša 8 kg na osebo letno, kar je zelo malo, ako pomislimo, da znaša v Češkoslovaški 25 kg. V Češkoslovaški je konsum sladkorja tudi v primeri z raznimi drugimi državami precej velik. Le v Angliji in Zedinjenih državah pride na eno osebo letno več sladkorja kakor v Češkoslovaški.

Produkcija premoga v Sloveniji je znašala meseca oktobra t. l. 171.057 ton proti 169.170 tonam v septembru t. l. in 168.007 tonam v oktobru 1924. Skupno je produkcija premoga znašala v prvih 10 mesecih v Sloveniji t. l. 1.518.621 ton proti 1.564.081 tonam v enakem času lanskega leta in 1.378.370 tonam v enakem času l. 1923.

Slavenska banka d. d. Na sedmem rednem občnem zboru delničarjev, ki se je vršil dne 23. decembra t. l., so se vzela na znanje poročila upravnega sveta, nadalje zaključni računi za leto 1924. kakor tudi poročilo nadzorstvenega sveta in se je upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo naknadno. V upravnemu svetu podelil absolutorij. Nato je bil odobren predlog upravnega sveta, da se delniška glavica od Din 100 milijonov potom konverzacije zniža na Din 60 milijonov, in sicer tako, da se pet starih delnic zamenja za tri nove. S tem v zvezi je tudi sprejela izprememba pravil. Občni zbor je nadalje pooblastil upravni svet, da pristopi k povišanju delniške glavice na prvotno višino Din 100 milijonov in se rok, modalitete in tečaj emisije določijo nak

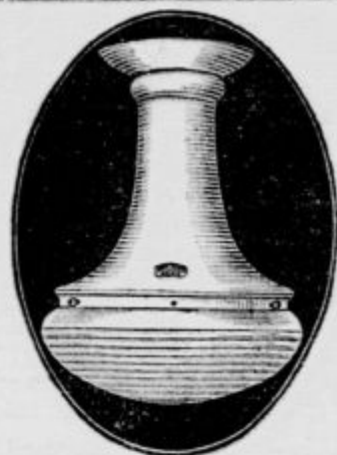

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaje vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits ltd. ltd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 805 in 806

Velike prednosti

nove Zeissove zrcalne svetilke, armirane z mlečnim steklom in s široko vzbočeno zaklopno skodelico iz močnega stekla. Odpadajo vsi deli armature, ki bi ugnili delati senco (resnično dokončna izbira luči) Intenzivno razsvetljuje prostore in trge ob dalekosežnem izžarivanju svetlobnih žarkov in direktnem osvetljenju stropa obenem. Zadnji napredek na torišču razsvetljevanja z zrcalno razsvetljavo. Zahtevajte ilustrirani katalog „Bel“ 402.

ZEISS

zrcalna luč

pomeni največje izobilje luči ob istovremnem prihranku toka za izločena okna, razstavne in prodajalne prostore, pisarne, čitalnice, delavnice, lope, restavracije itd.

Zastopnik:

Fernand Bove, Beograd,
Knez Mihajlov Venac 13/14.

L. Mikuš
LJUBLJANA, Mostni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih pallo
Stari dežniki se nanovo preoblikujejo.

Ugodna prilika za nakup

Radi preuredbe gospodarskega obrata ima na prodaj **Franc Košak, posestnik na Grosupljem**, več lepih plemenskih in molznih krav (tudi s teleti) in telic lastne reje od izbranih staršev. Proda se tudi 1 zelo lep plemenski bik, 2 in pol leti star, simodolske pasme in 1 par lepih, težkih, vseskozi zanesljivih konj (pramov konj in kobila). Istotam je naprodaj tudi več dobrih, težjih sank, več lojterskih in drugih gospodarskih voz, 1 nov samski voziček (zapravljivček) in 1 lep koleseli, nekaj novejšega poljedelskega orodja, kakor njivskih bran in Sackovih plugov ter drugega gospodarskega orodja. Vse si je treba na mestu ogledati.

Javna agencija in gospodarska pisarna

dr. EMIL GAJ

Ljubljana, Selenburgova 7/I - Telef. 956

pravno zastopstvo in intervencije v
upravnih zadevah, davčnih zadevah
informacije, nepremičnine, posojila

Kupci, pozor!

Proda se lepa zbirka raznih zabavnih in znanstvenih knjig, med temi „Valvazor“ ter več letnikov „Ljubljanskega zvona“ in „Dom in svet“. Istotam je tudi naprodaj dobro ohranjen harmonij. Cene ugodne. Natančnejša pojasnila se dobe pri g. Ivanu Debelaku, načelniku gasilskega društva v Skofji Loki. 12738

Vesele božične praznike in veselo novo leto
želi vsem cenj. gostom in potujočemu občinstvu
Restavracija pri kolodvoru, Kranj.

Med. Univ. dr. Milan Perko, zdravnik,
naznanja, da je otvoril splošno prakso
v **Novem Vodmatu, občina Moste**
Društvena ulica števil. 38

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic

Brojavi
Hipotekarna
v Ljubljani
Telefon
173

(prej Kranjska deželna banka)
izvršuje vse bančne
posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice
in tekoči račun proti naj-
ugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakovrstne kredite in predujma.
Nakup in prodaja valut in deviz.

Prometni zavod za premog, d. d. v LJUBLJANI

prodaja premog iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

in znanjski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta števil. 15/I.

Vesele praznike in srečno Novo leto
želi
Kati Ovsec-Deržaj
trgovina z mešanim blagom, vinom in žganjem, Ljubljana, Florjanska ulica.

Slavka Gorjanec

kolodvorska restavracija Grosuplje
želi vsem cenjenim gostom

Veseli Božič

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi surovi in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska c. 85.

Damske
kožuhovinaste
plašče

in jope ter vsa
modna krzna pri

L. ROT

sedaj Mostni trg 9
nasproti trdnici Kenda.

Strojenje, barvanje, izdelava kožuhovine

RENAULT- AVTOMOBILI

— danes neprekosljivi —

za avto-takse in kot osebni, za zdravnike in potnike, tovorni in avtobus-vozovi, ker so najsolidnejši, na trpežnejši in najcenejši pri uporabi.
Zastopstvo za Slovenijo: **A. Lampret, Ljubljana,**
Dunajska cesta 22.

iz korotanske zgodovine je zajet roman

Angelin Hidar

Spisal Ivan Lah.
Cena vezani knjigi Din 32, po pošti Din 1-50 več.
Izdala:
Tiskovna zadruga v Ljubljani.

PREGANJANJE SLOVENCEV ZAČETKOM SVETOVNE VOJNE
POPIŠUJE DR. IVAN LAH,

KNJIGA SPOMINOV I. DEL

BROŠIRNA VELJA DIN 35.—, V CELO
PLATNO VEZANA 45.—, POŠTNA 2 DIN.

NAROČA SE PRI KNJIGARNI TISKOVNE ZADRUGE V LJUBLJANI.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

NARODNA TISKARNA

IZVRŠITE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽI: NI IN SICER URADNE TISKOVINE, CENIKE, KUVERTE, RAČUNE, HRANILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE, POROČNA NAZNAVNA VABA, LA CIRKULARJE, VSTOPNICE, ETIKETE, MARIJAŠKA NAZNAVNA, ZAVITKE, ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO-STROKO SPADAJOČA DELA OKUSNO IN CENOSNO. NAROČILA SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA, PREŠERNOVA ULICA, ŠTEVILKA 7.
TELEFON - ŠTEV. 309

LJUBLJANA KNAFLJEVA UL. 5

Tvrška **IVAN DOGAN**, zaloga pohištva
LJUBLJANA, Dunajska cesta števil. 17.
želi svojim cenjenim odjemalcem
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
12825-a in se priporoča!

TVRŠKA „**MATERIAL**“, DRUŽBA Z O. Z.
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 36
želi svojim cenjenim odjemalcem
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
12726-a in se priporoča!

Kie kupite najcenejšo in najtrpežnejšo opeko?

POSESTNIKI! V slučaju potrebe po dite v **CELJSKO OPEKARNO**

ki vam nudi najlepšo priliko, da si nabavite zanesljivo najboljšo opeko po izvanredno nizki ceni. V zalogi je vedno: Zidna opeka, navadna strešna opeka - in zarezana strešna opeka.

Tovarna: Celje, Spodnja Rodinja * Pisarna: Celje, Razlagova 4
12762-a

Poslovne knjige.

P. n. bančnim zavodom ter industrijskim podjetjem dobavljam poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v fini in trpežni vezavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica in čitalnica

A. Janežič, Ljubljana
Florjanska ulica 14

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je danes ob 16. po dolgem, mukopolnem času preminula naša ljubljena dobra mamica, stara mati, teta itd., gospa

Marija Počivavšek roj. Pačnik

v 67. letu starosti.
Pogreb zemeljskih ostankov blagopokojnice se vrši v četrtek, 24. decembra ob 15. iz hiše žalosti na župno pokopališče v Vidmu.

Večni mir njeni duši!

Stara vas pri Vidmu, 22. decembra 1925.

Žalujejo ostali.

Zahvala.

Vsem tistim, ki so nas v bridkih urah naše bolesi ob izgubi naše matere in gospe

Marije Peharc

lekarnarjeve soproge

na kakršenkoli način tolažili, izrekamo svojo najglobljejšo zahvalo. Iskrena zahvala tudi za darovano cvetje na poslednji poti naše nepozabne pokojnice.

Žalujejo ostali.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naš iskreno ljubljani sin, brat, svak in stric, gospod

JULIJ BLAS

uradnik okrož. urada za zav. delavcev v Ljubljani

v cvetu svojega življenja včeraj t. j. 23. t. m. zjutraj ob 2. ponoči nenadoma preidden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnega bo v četrtek, 24. t. m. popoldne ob 3. iz hiše žalosti Wolfova ulica št. 8 na pokopališče k Sv. Križu.

Predragega nepozabnega priporočamo v molitev in blag spomin,
Ljubljana, 24. decembra 1925.

Rodbine: Blas, Šturm, Marčič.

SLAVENSKA BANKA d. d. podružnica Ljubljana,

Obreštuje vloge na knjižice in v tekočem računu najpovoljnejše. — Obavlja vse bančne posle najkulantnejše.

5063

Trgovci!

zahtevajte cenik in vzorce,

čudežnih sveč za božič,

edini slovenski izdelek, najcenejši in najboljši, bengalske žveplenke, bengalske sveče.

Bengalski ogenj

v vseh barvah brez žvepla in smrada za mlade večere in gledališke odre. Lovski pa trone vseh kalibrov v različnih bengalskih barvah. Aparat proti vplomu, za vinograde in drugo. Cenik ognjemetnih predmetov pošlje se na zahtevo.

Pyrota, prva jugoslov. pyrotehnična tovarna v Celju.

Švedski „Viskafors“ snežni čevlji

so letos najprimernejša božična darila.

Dobe se pri trdki

M. TREBAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6.

Tehničnega poslovanja iščemo.

Reflektiramo samo na popolnoma izkušeno moč in samo na take, ki so že več let delovali v enakem obratu. Starejši, naobraženi nadmlinarji in uradniki, ki so dovršili mlinarsko šolo imajo prednost.

Ponudbe, katerim je priložiti prepeše izpričeval in z navedbo zahtevane plače je poslati na:

Sjedinjeni paromlin d. d. Bjelovar, Hrvatska.

KOZHOVNA

Carinsko posredništvo Just Piščanec, tel. št. 723, javlja, da se je preselila v nove prostore Miklošičeva cesta št. 36 (poleg lekarnje).

Posestrima: Carinsko posredništvo Josip Jaklič, Maribor, Mojška cesta 1, tel. št. 347. 12675 a

Obavljajo vsa v carinsko stroko spadajoča dela, kakor: carinjenje, nakarovanje, reklamacije, prilaže, zastopanje, kspediranje itd. najvestneje, zanesljivo in po zmernih cenah ter se p. n. občinstvu vpladno priporočajo. — Vsem našim častitim komitentom voščila

srečen Božič!

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želi vojaki na službi v Štabu Slovenske Divizije v Zagrebu in to:

A. Trampuš, M. Valant, F. Močorlo, J. Brendl, J. Beziak, J. Horvat, P. Mitč, L. Preš, A. Lampret, A. Zakeček, H. Korel, D. Ilincik, D. Stainer, J. Pančur, Ljubljana, L. Cestnik, V. Roter, A. Kozuh, R. Pokrič, A. Levar, F. Žrnko, F. Vnase, F. Žagar, J. Pernat, R. Vabšek, I. Kerštain, A. Narel, J. Čamer, L. Ahac, M. Kovac, I. Štine, A. Drešar, J. Andolšek, J. Šrceli, M. Koričnik, J. Strnat, F. Spreitzer, T. Antur, I. Nagode, Hotešica, I. Vrbovšek, I. Nagode, Žirše, A. Pavlič, J. Dimec, A. Eržen, J. Gohar, V. Petercel, J. Zupančič, A. Kuder.

Što. 531.

Razglas.

V nedeljo, 10. januarja 1926, se bode prodajala potom javne dražbe na Humu velika baraka, last družbe „Bitumen“ d. d. v Zagrebu. Baraka je zgrajena iz desek, ima dvojne stene, ter je zgrajena tako, da se da lahko razdreti in ponovno postaviti na poljubnem kraju, ter je sposobna tudi za stanovanje. Baraka obsega 8 sob ter se je za gradbo iste porabila 4 vrstne lesnega materiala. 12756 a

Javna dražba se prične točno ob 2. (14.) uri popoldne na licu mesta.

Pogoji dražbe so na vpogled pri podpisnem okr. zastopu v Ormožu, ter se bodo objavili na licu mesta. — Na zahtevo se pogoji naznanijo. ORMOŽ, 16. decembra 1925.

Odobor okrajnega zastopa v Ormožu

Za naše dame! Veleinteresantno! Zanimanja vredno!

Opozarjamo vse velecenjene dame

prav posebno pa tudi cenjene gospodične in neveste, — ki si pripravljajo opreme — na

otvoritev trgovine „Leda“

špecialne trgovine za žensko, namizno in posteljno perilo,

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

otvoritev dne 2. januarja 1926.

Ob tej priliki pa vljudno sporočamo, da se hkratu otvori velika, elegantna in za dame prav zanimiva razstava raznih, v to stroko spadajočih del in to v lastnih izložbah v Šelenburgovi ulici št. 1 (veža).

Podjetje, ki je zamišljeno po angleškem, modernem združnem sistemu, se bo pečalo z izdelovanjem damskega perila, vezenin, zaves, postelnega perila, namiznega perila in z raznimi načini izdelave ročnih čipk ter takozvane mrežaste čipke (venezijanske).

Vzdrževalo bo svoj lastni, vsem zahtevam odgovarjajoči atelje, kjer se bodo izdelovale vse risbe za vezenine in vse vrste čipk.

Vzorci za vezenje in čipke pa se bo prodajalo po prav bagatelnih, v primeri s sedanjimi cenami po raznih trgovinah, naravnost neverjetno nizkih cenah, kar bodo cenjene dame posebno pozdravile. S pomočjo teh vzorcev si bo lahko vsaka dama z neznatnimi stroški sama otvorila svojo predtiskarijo za lastno uporabo. Posebno važno je tudi to, da bo podjetje na željo cenj. dam vzorce prebadalo za mal denar, takorekoč brezplačno. Dame iz vse Slovenije in Jugoslavije bodo lahko vpošiljale svoje lastne risbe v prebadanje.

S tem odpade nakupovanje sedaj izredno dragih vzorcev.

Vse cenj. dame vabimo, da si takoj naroče katalog,

sklicujoč se pri tem na naš list!

ki bo vedno dobro služil in ki vsebuje še mnogo pojasnil, in nasvetov, ki jih podjetje nudi. Katalog bo poslan vsaki interesntki brezplačno. Ker bo ta v teh dneh dotiskan in ker je že sedaj veliko povpraševanj, naj ga dame, ki ga žele dobiti, takoj naroče.

Ljubljanska gradbena družba

Z O. Z.

Telefon 527

Telefon 527

Gradbeno podjetje, tehnična pisarna, parna žaga, tesarstvo, mizarstvo za stavbe in pohištvo.

LJUBLJANA, Slomškova ul. 19.

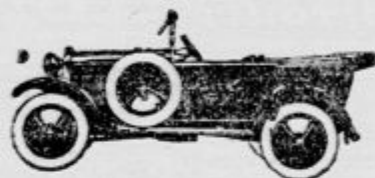
Originalne (prave) potrebščine

(fikal, preservat) za 61-a VI

„Opalograph“

kakor tudi kompletne aparate dobite samo pri L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 67.

Peugeot

Izrabite padec francoškega franka

za nabavo svetovnega fabrikata

po brezkonkurenčni, niski ceni iz skladišča. Special. avtomobili za trgovce in trg. potnike.

Glavno zastopstvo:

O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11. 12741 a

Radi uvedbe specialnega blaga

cene vsemu blagu dokler traja za loga znatno znižane. — Lepa izbira klobukov, čepic, strajc, spodnjih hlač, dr. Jägerje perila, damskih reformnih hlač, ovratnikov, kravat, nogavic, avilnih bluz in šalov, trikotske, fine parfumerije in drugega blaga.

Stranka, ki kuži za preko 50 Din blaga, dobi poleg znižane cene še v blagu 10% rabata.

B. Veselinović & Komp., Maribor, Gosposka ulica 26. 469a

Poklanjamo

številni 2.381 gramofon, s številke 4.548, 551, 3.726, 3.198, 4.444, 509 in 3.112 dobijo vsaka po eno tolatilno nagrado.

Imajtelji gorilnih številk naj nam pisмено javijo, da jim pošljemo njihovo nagrado. Kdor se v roku 14 dni, računajoč od dana pismeno na pošlji, izgubi pravico za nagrado.

Avtomobili in radioparati nismo mogli dati, ker predpisano število 12.000 odnoseno 3.000 steklenic ni bilo doseženo. Razprodanih je bilo vsega skupaj, obenem s nagradno lovsko zastavo komaj 2.549 steklenic.

Parfumerija „Alfa“ Zagreb, Opatička 12

Ravno dospeli.

Najboljši šivalni stroji

z 15 letno garancijo in pouk v vezenju brezplačno. — Po nizkih cenah in na obroke. Ceniki na razpolago.

Samo pri Jos. Šelovin-Čuden, Ljubljana, Mestni trg 13.

MODNI ATELJE GOLI

LJUBLJANA, Levčeva ul. 9.

Izdeluje a večletno dinalsko priken, obleke po najnovšem angleškem in francoskem kroju.

Na željo tudi na obroke.

Kapitalisti, pozori!

Ze obstoječe, zelo dobičkanosno trgovsko podjetje se prenosni vsled povečanja v delniško družbo V pošttev pridejo samo večji delničarji, ker bo število delničarjev zelo omejeno. Predvidevan osnovni kapital 2 do 3 milijone dinarjev. Reflektanti, ki resno mislijo pristopiti, naj javijo takoj naslov z navedbo kapitala, s katerim bi se udeležili, na pravo »Jutra« pod »Delniška 300 Ljubljana

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem prevzel in popolnoma na novo preuredil gostilno in kavarno pri „Malem slonu“

v Vodmatu št. 13

in jo otvorim na Božič, dne 25. t. m. popoldne, ob kateri priliki bom nudil cenj. posetnikom prvovrstni koncertni užitek. Pričetek koncerta ob 3. uri popoldne. S koncerti se nadaljuje tudi dne 26. in 27. t. m. od 3.—11. ure zv.

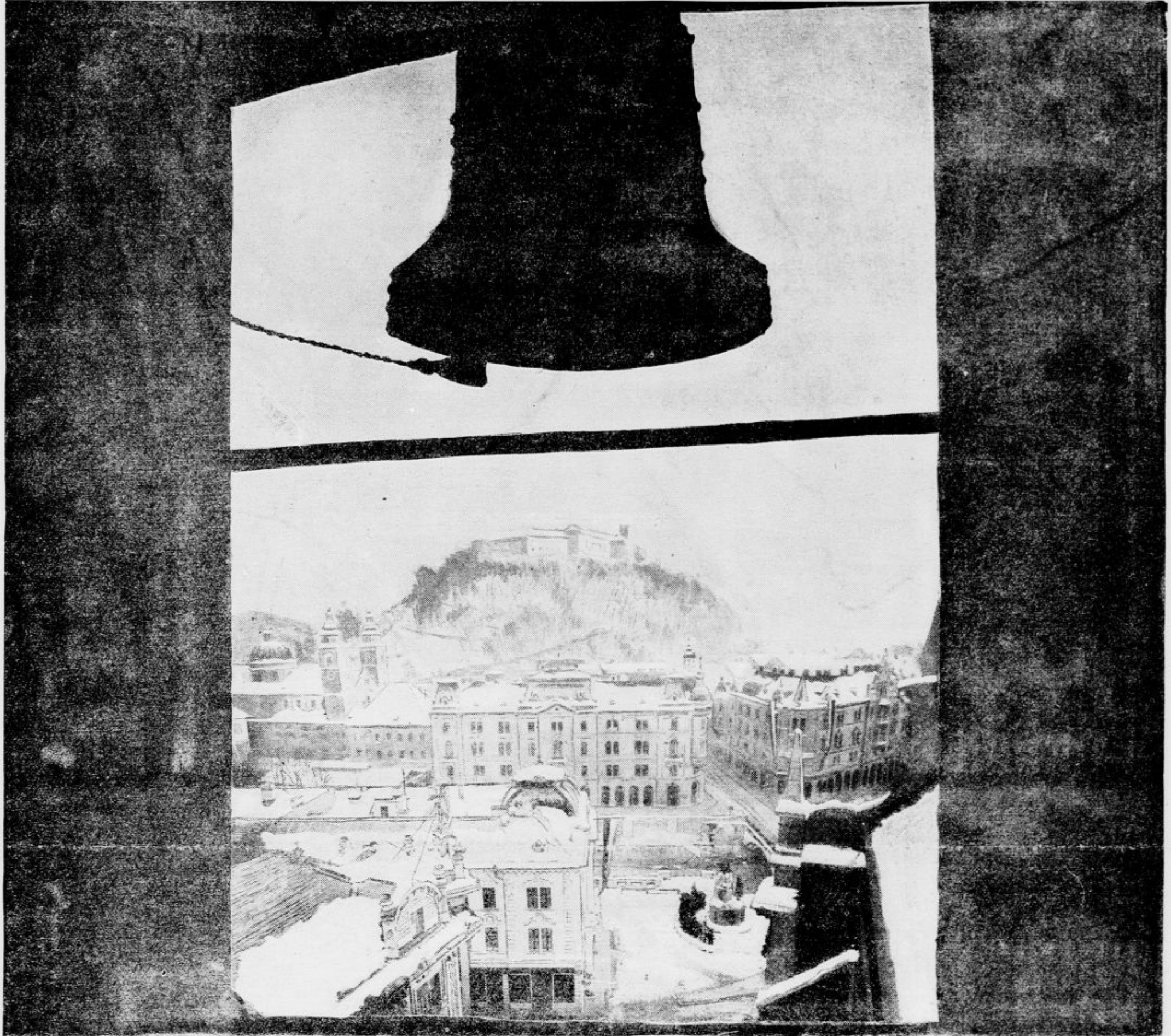
Založil sem se z najboljšimi vini, ki bodo nedvomno takoj zaslovela kot najboljša v tej okolici. Kuhinja pa bo nudila vsak čas topla in mrzla jedila, pripravljena izvrstno in okusno. — Vabim cenjeno občinstvo, da se v navedenih dneh prepriča o moji sedaj prvovrstni gostilni in kavarni in se priporočam za obilno udeležbo

12775 a

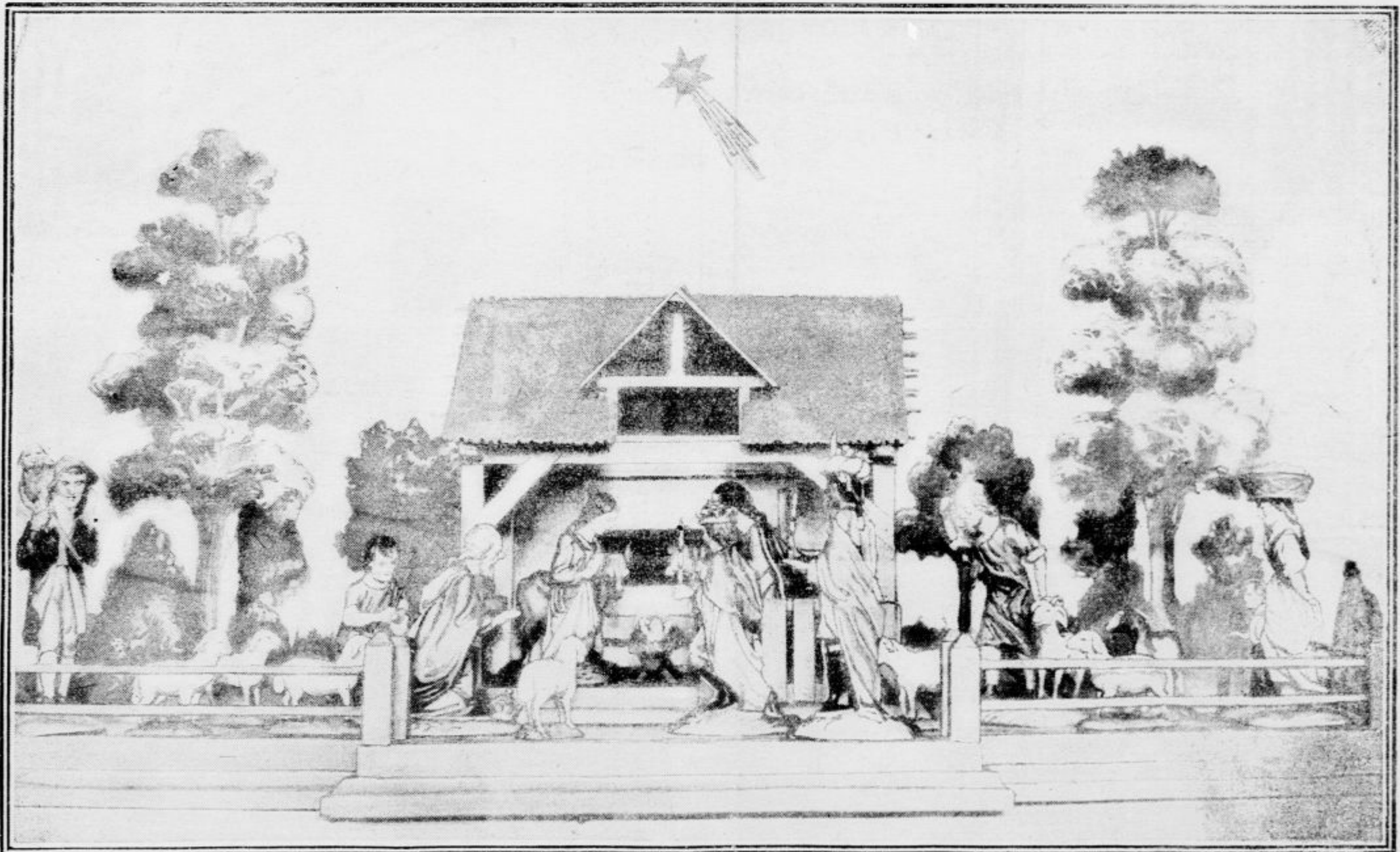
Jos. Mahnič, trgovec, gostilničar in kavarnar.

„JUTROVA“ BOŽIČNA PRILOGA

Ko zapoje božični zvon . . . Pogled na zimsko Ljubljano s stolpa cerkve oo. frančiškanov.

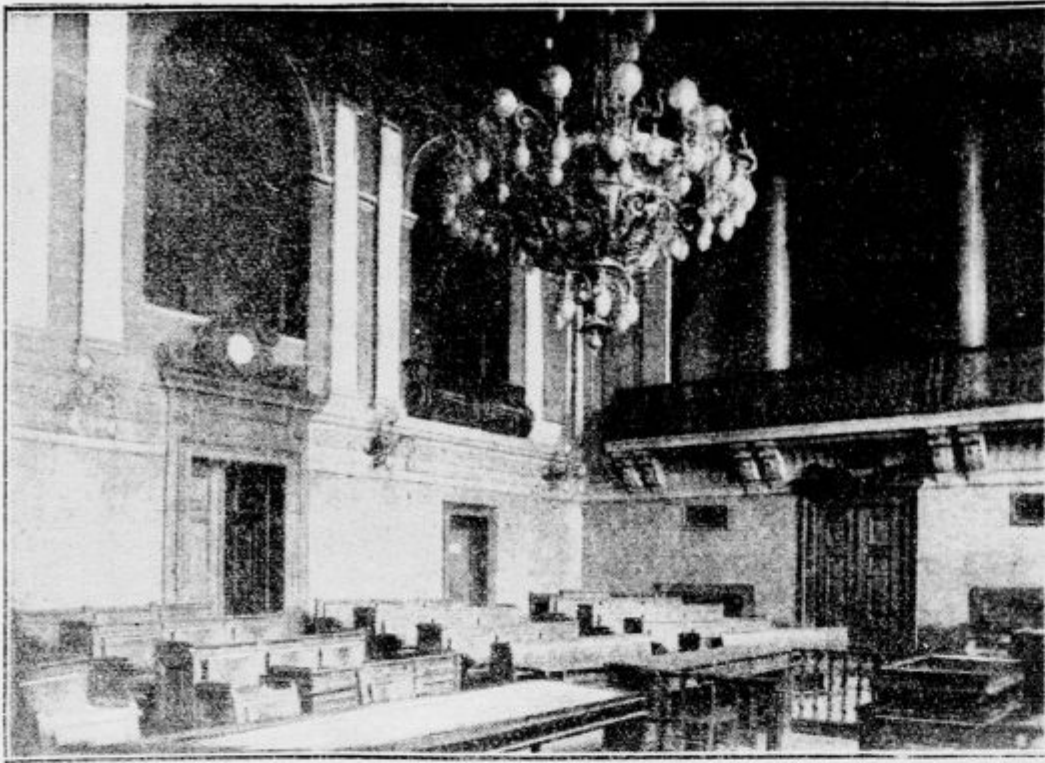

Slovenske jaslíce. Posnetek rezbarskega izdelka ljudske umetnosti iz Kamne gorice, ki ga hrani ljubljanski muzej.

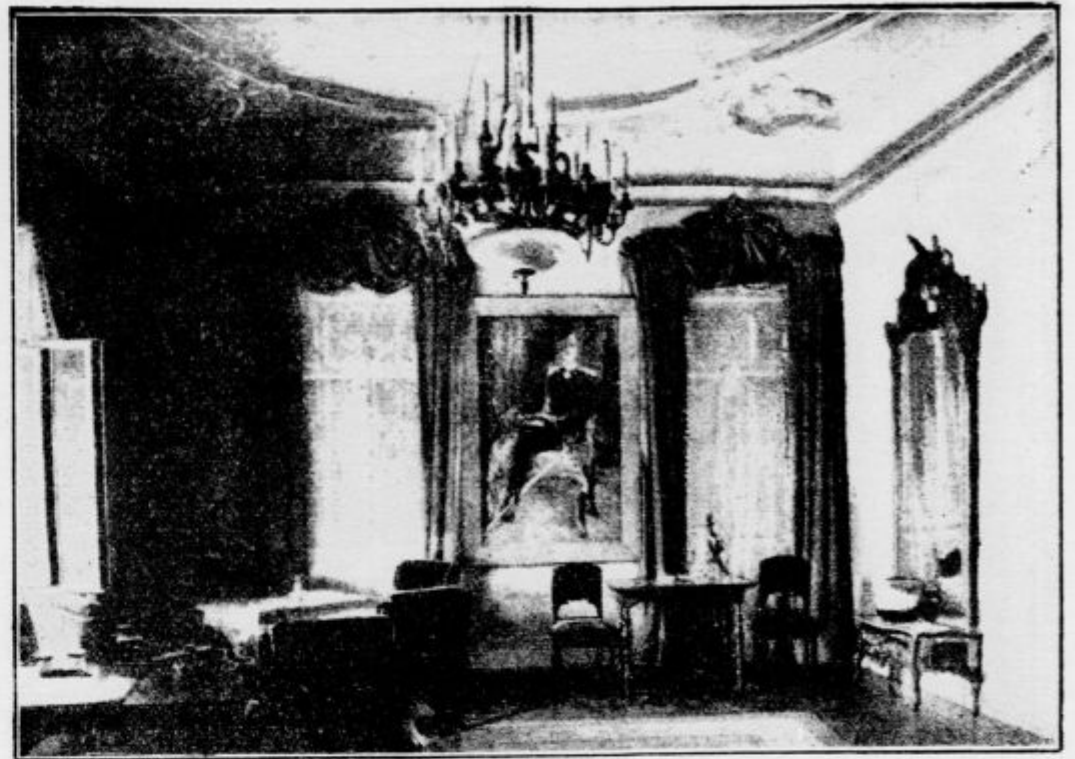
K boju proti okrnitvi ljubljanske univerze

Nekaj slik z našega vseučilišča in njegovih institutov

Gorenja slika:

Slavnostna dvorana, kjer se vrše promocije in druge svečane prireditve univerze. Služi tudi kot predavalnica.

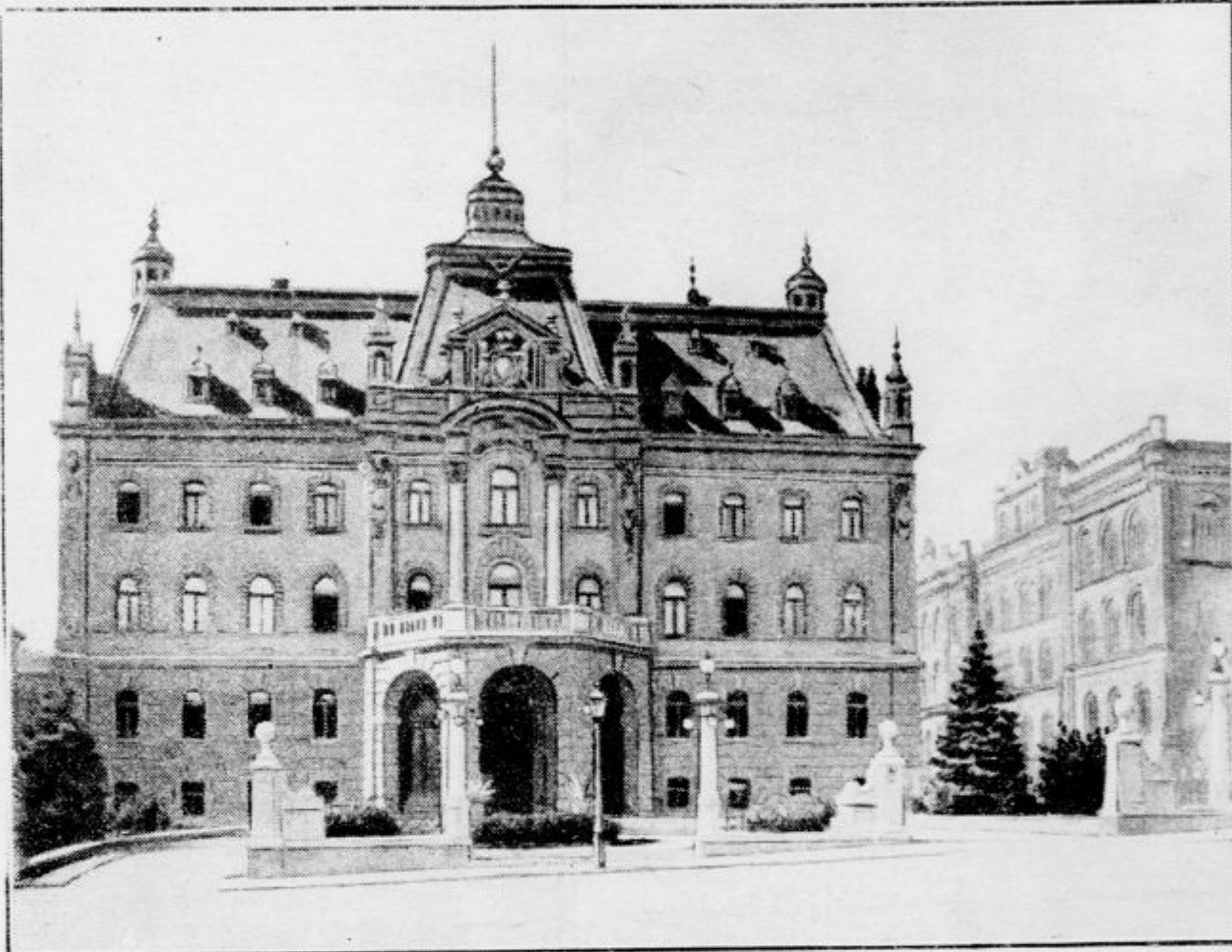

Gorenja slika:

Rektorjeva pisarna in sprejemnica

Dr. Ivan Plemelj
prof. matematike, prvi rektor ljubljanske univerze (1919/20)
(Fotograf. Bešter)

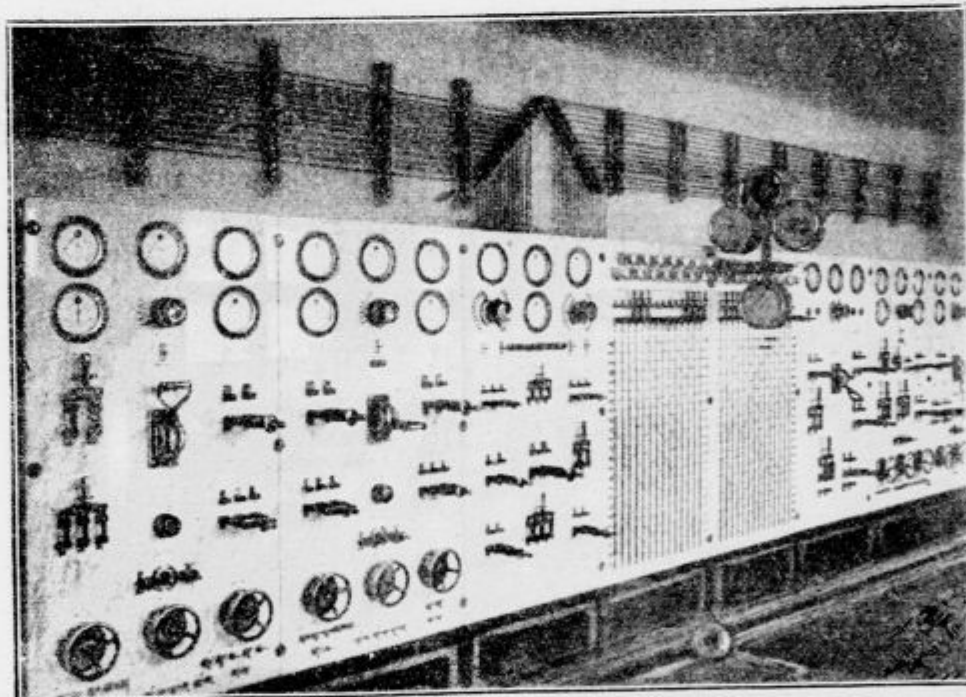

Dr. Leonid Pitamic
prof. državosnanstva, sedanjí rektor ljubljanske univerze (25/26)
(Fotograf. Bešter)

Glavno poslopje ljubljanske univerze, nekdanji deželni dvorec. Na desni je videti palačo drž. realke, v kateri je kemični inštitut vseučilišča.

Oddelek elektrotehn. inštituta
prof. dr. Vidmarja na tehniški fakulteti. Na desni sliki je povečana znamenita stikalna plošča.

Anatomični inštitut medicinske fakultete,

kjer se vrše anatomska predavanja in sečne vaje naših mladih medicincev.

Oddelek kemičnega inštituta prof. dr. Samca na filozofski fakulteti.

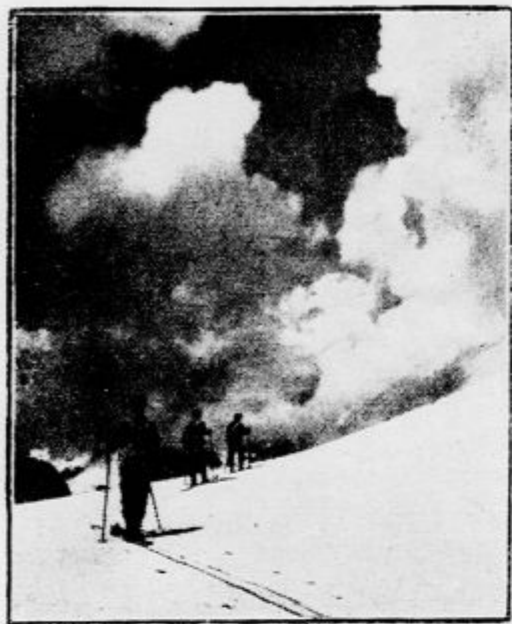

Naši kemiki-visokošolci pri vajah v laboratoriju.

Dve zimi v Jugoslaviji

Na severu po planinah in dolinah debeli sneg, ob sinjem Jadranu bohotno zelenje

J. Ravnik: Proti Kredarici

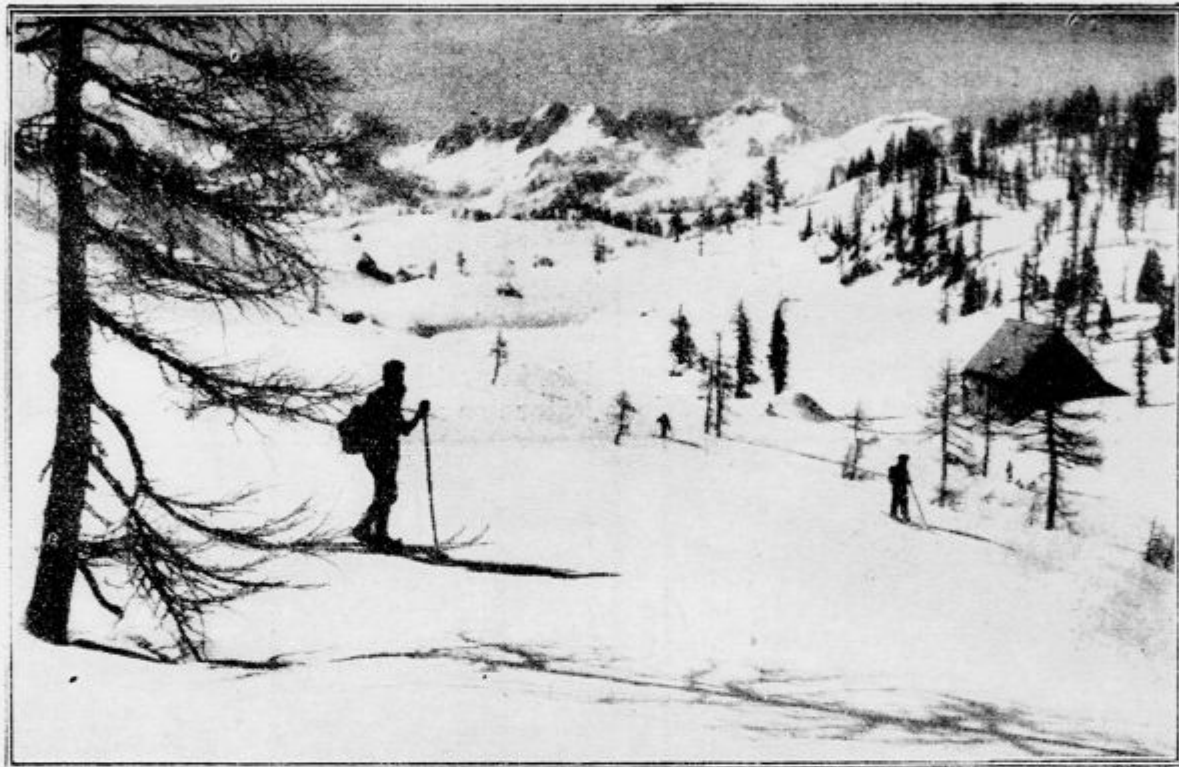
J. Ravnik: Vrh Bečunjsčice v Karavankah

Smučar

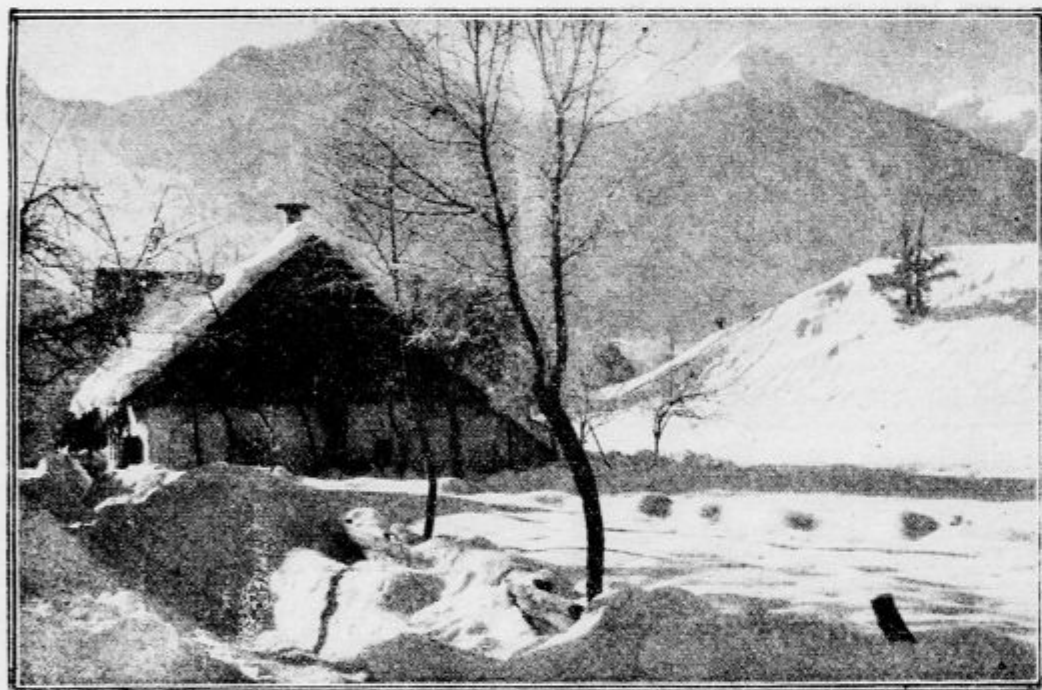
J. Ravnik: Planina Vogel

J. Ravnik: Koča pri Triglavskih jezerih na Komni

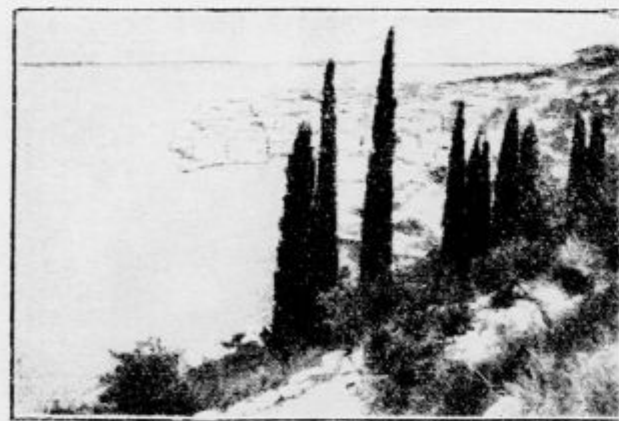
I. Škrlep: Smreke v ivju

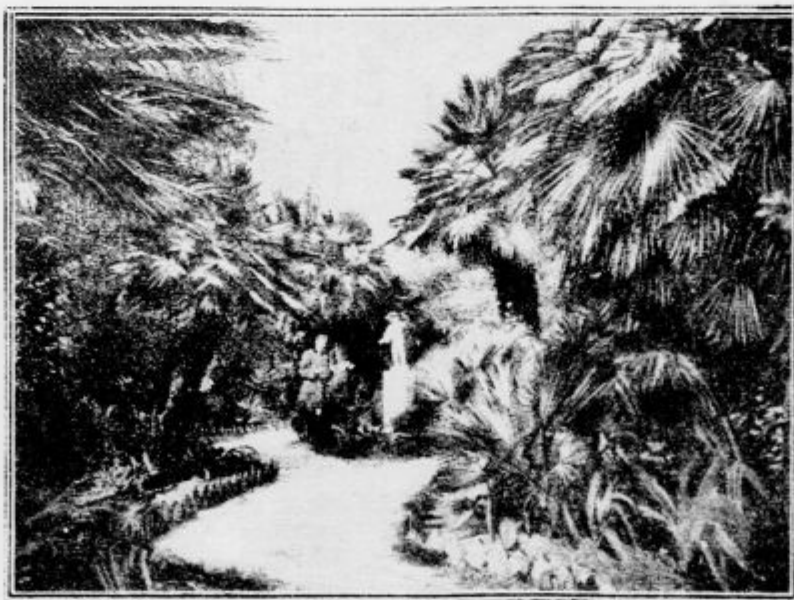
J. Ravnik: Kmetška hiša pod Dobravo v Bohinjski Bistrici

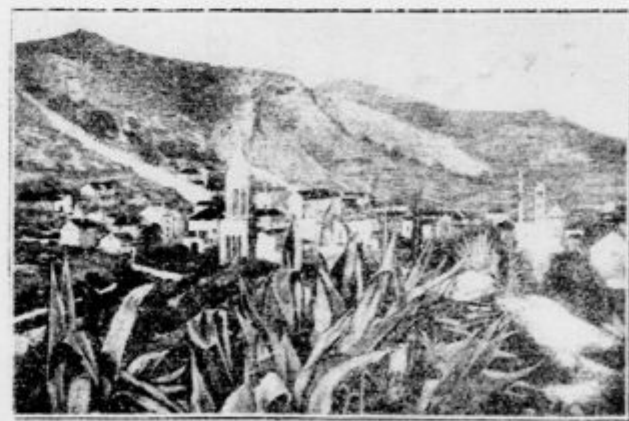
J. Ravnik: Smučarji na pohodu iz Prtovča na Ratitovec

Dubrovnik

Palme na otoku Lokrumu

Hvar

Tu prostrane pod belimi snežnimi blazinami v globoki sen zamaknjene šume, gore in doline, v ledenih oklepih oglušeli potoki, slapovi in jezera, ne daleč tam doji na obalah, kjer pluskajo po večnem ritmu modri valovi Jadrana — večni zimzelen, gaj oljk in cipres z agavami, mirtami, lovorom in rožmarinom, citrone, oranže in datljeve palme, a nad tem zelenjem kakor pri nas nad meglo in snegom božanstvena, blagodejna luč zlatega solnca, Kolika, kako čudovita razlika narave, lastna samo nekoliko državam v Evropi!

Zal se mi te ugodne lege naše države ne zavedamo in našega bogatega, lepega in zanimivega prirodnega položaja ne znamo prav izkoristiti v turističnem oziru. Tako jasno, tako mogočno, tako lepo nam govore slike naše divne alpske zime in vendar se nisimo še nikoli naučili iz te bajne knjige naše prirode, še ne umemo, kaj nam govori priroda Kranjskogorskih dolomitov, še se nismo poglobili v resnično jedro bajke o zlatem zakladu Zlatoroga nad Bohinjem pod Triglavom, še ne verujemo v naš Semmering, ki nam ga na dlani ponuja Velika planina nad Kamnikom, ne uvidimo, ne kaj nam nudi Pohorje — naši Krkonoši, ne Bloke — domovina našega smučarstva, Nobenega pravega smisla, ne podjetnosti, ne dela, ne denarja, da bi se izboljšale odnosno šele prav ustvarile pomembne naše zimskosportne postojanke. Istotako stoji vse pri starem na Jadranu in se enako ne more dvigniti naša primorska rivijera.

Ves naš tujski promet vobče preživlja težko krizo, kajti omejen je zgolj na par mesecev letne sezone. Pretežno večino turistovskih postojank v naši državi, tako v Primorju kakor posebej še v alpskih krajih je možno spasiti le, ako se jim sezona podaljša tudi čez zimo, s tem, da se uredi kot zimskosportne postojanke. Nujno je torej, da posveti država i tej važni panogi našega narodnega gospodarstva večjo pažnjo kakor doslej. Z dosedanjim, nizko odmerjenim državnim proračunsko postavko v znesku 200.000 Din za ves naš turizem v celi naši državi se seveda precej vrašani našega turizma nikakor ne da rešiti.

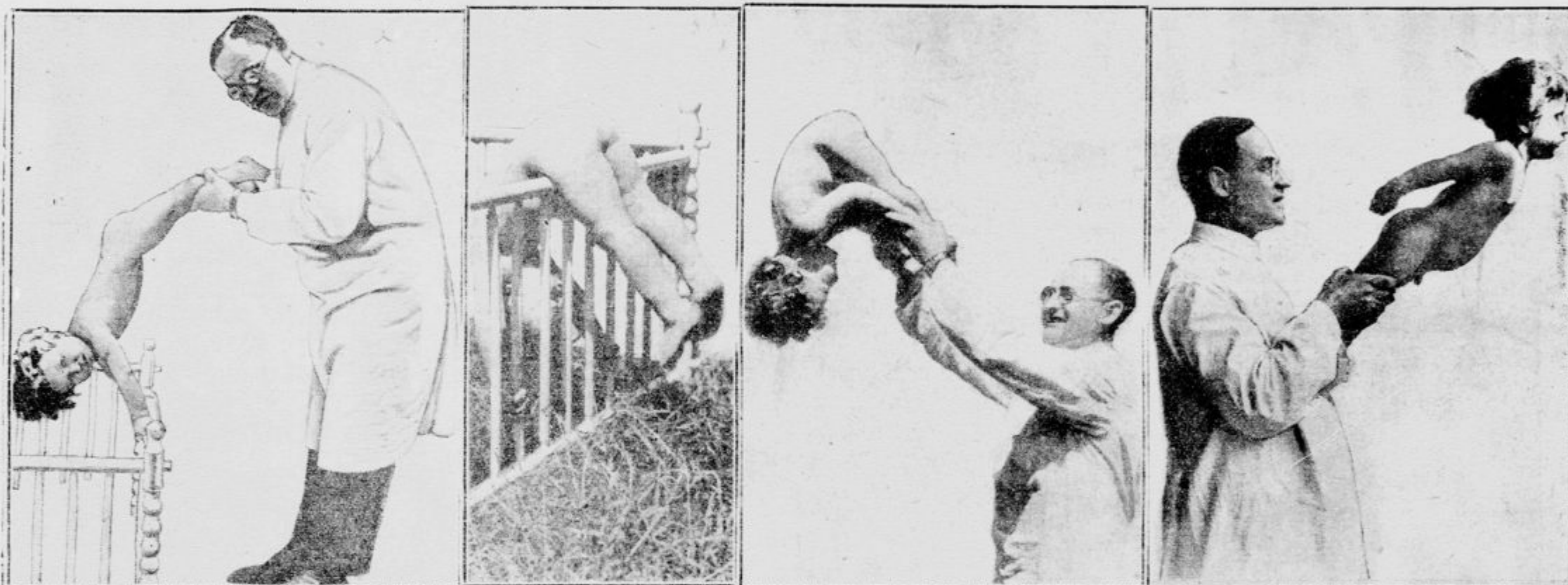

Smotreno igranje – telovadba malčkov

Moderno utrjevanje moči in zdravja nežne dece.

Prva in druga slika kažeta, kako naj se začne deci krepčati mišičevje na rokah in prstih. Najprej se otroka vzdiguje z rokami, pozneje pa oprijetega na palico. Tretja in četrta slika predstavlja vajo, s katero se mladina zlasti odvaja občutka omotice.

Prvi dve sliki predočujeta vaje na ograji otroškega vrta. Pri tem igrankanju se zlasti utrjuje hrbtenica ter trebušno in hrbtno mišičevje. Zadnji dve sliki kažeta že celega malčka-junaka, zlasti pa četrta, ki zahteva že precejšno vežbanje in utrjenost. — Igračkanje kot telovadba malčkov se uvaja zlasti na Švedskem, Finskem, Angleškem in Nemškem, da se na ta način že od zgodnje mladosti poleg zdravega duha utrjuje tudi telesna moč in zdravje ljudstva. Sistem te telovadbe, ki se vrši če le mogoče na prostem, učijo tudi posebni strokovnjaki.

Lutke marijonetnega gledališča v Ljubljani

Gornje slike predstavljajo lutke ljubljanskega marijonetnega gledališča društva «Atena», in sicer po vrsti od leve proti desni: kralja Lavrina, župana Danka, ravnatelja, Gašperja s staro klepetuljo, cesarja Francelja in tolovaja Brusa, ki nastopajo v raznih igrah. Lutke so domač original in delo akad. slikarja Klemenčiča v Ljubljani. Marijonetna gledališča so po drugih državah zelo razširjena in priljubljena otročja zabava po mestih in tudi po vaseh. Pri nas je ljubljansko marijonetno gledališče v Narodnem domu prvo te vrste in mnogo bolj dovršeno kot so takozvani «kašperlteatri».